T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
AVRUPA ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
AVRUPA BİRLİĞİ SİYASETİ VE ULUSLARARASI
İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

AVRUPA'DA POPÜLİST GÜVENLİKLEŞTİRME: FIDESZ, RN ve PVV ÖRNEKLERİ

Doktora Tezi

Veli ÖZDEMİR

700618001

İstanbul, 2023

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
AVRUPA ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
AVRUPA BİRLİĞİ SİYASETİ VE ULUSLARARASI
İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

AVRUPA'DA POPÜLİST GÜVENLİKLEŞTİRME: FIDESZ, RN ve PVV ÖRNEKLERİ

Doktora Tezi

Veli ÖZDEMİR

Danışman: Prof. Dr. Yonca Özer

İstanbul, 2023

ÖZET

Popülizme, güvenlik bağlamında atıfta bulunan, güvenlikleştirme ile ilişkilendirilen çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen bu çalışmalar milliyetçilik, aşırı sağın yükselişi, göçmenler ve sınır konuları üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak popülizmin gerçek rolü ve önemi ile popülistlerin temsil ettiklerini öne sürdükleri "halk" kavramı güvenlikleştirme teorisi bağlamında hala belirsizliğini korumaktadır. Popülistlerin düzenli olarak güvenlik kavramına ve dünyada yaşanan güvenlik sorunlarına atıfta bulunmaları onları önemli bir aktör haline getirirken, güvenlikleştirme teorisi ise güvenliğin popülistler tarafından nasıl inşa edildiğini açıklayan ve güvenlik yapılarının etkilerini inceleyen analitik kavramlar sunmaktadır. Güvenlikleştirme teorisinin tanımladığı varoluşsal kavramlar ve güvenliğin karşıt mantığı gibi kilit unsurlar popülist politikalarla uyum göstermektedir. Bu durum popülist söylemlerin bu mantığı nasıl kullanabileceğine yönelik bir çerçeve sağlamaktadır. Bu tezde güvenlikleştirme ve popülizm ilişkisinden yola çıkılarak "popülist güvenlikleştirme", elitizm karşıtı bir kibir, "dışarıdan" bir lider figürü, eylemsel bir kitlenin katılımı, referans nesnesinin homojen kimliği ve güvenlikleştirici ile kitle arasında doğrudan ilişki ile karakterize edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu kavramsallaştırmaya bağlı olarak sağ popülist partilerin söylemlerinde popülist güvenlikleştirmenin nasıl gerçekleştiği sorusuna cevap aranmıştır. Bu bağlamda Avrupa'da sağ popülist partiler arasında yer alan FIDESZ, FN/RN ve PvV'nin 2015-2022 seçim kampanyası söylemleri "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiş, geleneksel güvenlikleştirme teorisinden farklılaşan yönleri araştırılmış ve Avrupa tutumlarını nasıl şekillendirdiği değerlendirilmiştir. Sonuç olarak popülizm, aktörlerin halkın kimliğini yeniden inşa edecek şekilde meseleleri güvenlikleştirdiği farklı bir tarzı temsil ettiği ve popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile ayırt edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olduğu ileri sürülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, Güvenlikleştirme, Popülist Güvenlikleştirme, Avrupa Entegrasyonu, Halk ve Elitler, FIDESZ, RN ve PvV

ABSTRACT

It has been long acknowledged that there are numerous studies referring to populism within the context of security and associated with securitisation; however, these studies have primarily concentrated on nationalism, the rise of the extreme right, immigration, and border issues. Moreover, the actual function and significance of populism, as well as the concept of "the people" that populists claim to represent, remain unclear within the broader sphere of securitisation theory. While populists frequently appeal to the concept of security and security problems throughout the world, securitisation theory provides fundamental analytical concepts that explain how populists construct security and examine the effects of security structures. The identification of securitization theory with existential concepts offers a framework for understanding how essential components such as the counter-logic of security and the demand for urgent politics, are consistent with populist politics and how populist discourses might employ this logic. By drawing on the connections between securitization and populism, this thesis refers to "populist securitization" as a specific type of securitization characterized by an anti-elitist arrogance, an "outsider" leader figure, the participation of an activist audience, the homogeneous identity of the object of reference, and a direct connection between the securities and the audience. Based on this conceptualization, the question of how populist securitisation manifests itself in the discourse of right-wing populist parties has been attempted to be answered. In this context, the 2015-2022 election campaign discourses of FIDESZ, FN/RN, and PvV, which are among Europe's key right-wing populist parties, have been analyzed with the conceptualisation of "populist securitisation," their distinguishing features from traditional securitisation theory have been investigated, how they shape their positions towards European integration is evaluated. As a result, it is argued that populism represents a distinct style in which actors securitize issues in a way that reconstructing the people's identity, and that populism is a particular style of securitisation, distinguished by an appeal by the populist leader to the people and elites who are allegedly in need of protection.

Keywords: Populism, Securitisation, Populist Securitisation, European Integration, People and Elites, FIDESZ, RN and PvV.

ÖNSÖZ

Avrupa, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra en büyük krizi ile karşı karşıya gelmiş, kitlesel mülteci akını Avrupa'nın diğer birçok sorununu daha da ağırlaştırmış, popülizmi her yerde körüklemiş ve yeni güvenlik tehditleri ortaya çıkarmıştır. Özellikle göç konusundaki anlaşmazlıklar, günümüzün en hararetli ve duygu yüklü kamusal tartışmalarından bazılarına yol açmıştır. Bu durum, sağ popülist partilerin seçim başarılarının artmasına, geleneksel ana akım partilerin gerilemesine neden olmuştur. Bu süreç aynı zamanda Avrupa parti sisteminin yeniden araştırılmasına, popülizmin yükselişinin nedenlerine ve yeni tehditlerin neler olduğuna yönelik araştırmaları da hızlandırmıştır. Yeni dönem çalışmaları farklı kılan konuların başında, popülizmin yükselişi ve yeni güvenlik tehditleri gelmektedir. Bu çalışma yeni güvenlik tehditleri bağlamında popülizm ve güvenlik arasındaki kuramsal ilişki ve benzerliği açıklamayı amaçlamıştır.

Ancak, bu tez sadece yazarın çabalarıyla değil 5 yılı aşan süreye dayalı bir birikim ve desteklerini benden hiç esirgemeyen isimlerin çabalarıyla tamamlanmıştır. Bu duygularla, tezi layıkıyla tamamlayacağıma inanan, desteğini hiç esirgemeyen, tez danışmanlığımdan öte dünya görüşüme ve eğitimime katkı yapan, hayatım boyunca ismini hep ilk sırada anacağım çok değerli tez danışmanım **Prof. Dr. Yonca Özer**'e öncelikle teşekkür eder ve sunduğu katkılardan dolayı minnettar olduğumu belirtmek isterim. Tez izleme komitemde bulunan ve aynı zamanda 100/2000 YÖK bursumun koordinatörü olan **Prof. Dr. E. Münevver Cebeci**'ye de gerek tezime gerekse bursiyer olarak çalıştığım sürede eğitimime ve hayatıma yaptığı değerli katkılarından, zor zamanlarımda gösterdiği ilgi ve anlayıştan dolayı sonsuz teşekkür ederim. Benzer şekilde tez izleme komitemde bulunarak kuramsal açıdan yaptığı katkılarla ve paylaştığı tecrübeyle tezime büyük katkı sağlayan **Prof. Dr. Alper Kaliber**'e en içten duygularımla teşekkür ederim. Tez savunmamda benden katkılarını esirgemeyen **Prof. Dr. Selcen Öner**'e ve **Doç. Dr. Çiğdem Nas**'a teşekkürlerimi sunarım. Hayatım boyunca gururlanmama sebep olacak Doktor ünvanını, bu isimlerin desteğiyle almanın mutluluğunu yaşayacağım.

Doktora eğitimim boyunca 100/2000 YÖK bursiyeri olarak bulunduğum Avrupa Araştırmaları Enstitüsü personeline de ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Bursiyer olduğum süreçte her türlü kolaylığı sağlayan enstitü müdürümüz **Prof. Dr. Muzaffer Dartan**'a; eğitim ve sosyal hayatım, konulara ve olgulara bakış açım nedeniyle sürekli başına iş açtığım, sorun çıkardığım ve kendisine her türlü zorluğu yaratmama rağmen ilgi ve alakasını hiç kesmeyen, akademik ve idari gelişimimde hiçbir yardımı esirgemeyen ve hayatımın her alanına değerli

katkılarını sunan **Prof. Dr. Emirhan Göral**'a; yazdığım her metni ilgiyle okuyup kıymetli geri dönüşleriyle gelişmemi sağlayan **Doç. Dr. N. Aslı Şirin**'e; yaptığım çalışmalara tüm zorluklara rağmen her zaman destek olan **Dr. Fatmanur Kaçar-Aşçı**'ya; çalıştığımız süre boyunca yardımını esirgemeyen **Esen Cam** Hocama; her yayın dönemi ve aktivite zamanı yaptıkları için **Ebru Dalğakıran**'a ve benimle odasını paylaşan **Prof .Dr. M.Tayyar Karayiği**t'e sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca tezimde hızlanmamı sağlayan, doktora ve sonrası süreç için gecelerce uykusuz kalarak bana yardımcı olan **Dr. Melike Akkaraca Köse**'ye tüm katkılarından dolayı en içten duygularımla teşekkür ederim. Her türlü özlük haklarımızı ve hukuki süreçlerimizi bizlerden daha iyi takip eden, tüm süreçlerde yardımcı olan ve bizleri hiçbir zaman mağdur etmeyen Enstitü Sekreterimiz **Nurcan Zengin**'e, Öğrenci İşleri sorumlumuz **Didem Özözen**'e ve Personel ve Mali İşler çalışanımız **Gülten Başkan Hacıbaloğlu**'na her şey için teşekkür ederim.

Doktora sürecinde yaşadığım başta ayrılık ve barınma sorunu olmak üzere hiçbir konuda desteğini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan **Dr. Efe Can Müderrisoğlu, Ece Mozakoğlu, Emre Erdemir, Celil Yiğit ve Begüm Özkaya**'ya içtenlikleri ve yardımları için teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan ve desteğini hiç esirgemeyen başta **Hacer-Zafer Varan** çifti olmak üzere, **Ayşegül-Soner Bayır** ve **İrem-Hakan Turgut** kardeşlerime ya da başka bir ifadeyle; 22 yıl önce yatılı bir lisede tanışıp birlikte büyüdüğümüz, her şeyi paylaştığımız ve bugünleri hayal ederek çalıştığımız kardeşlerime, varlıkları ve destekleri için teşekkür ederim.

Meslek ve eğitim hayatım boyunca aldığım her kararda yanımda olarak maddi ve manevi desteğini hiç esirgemeyen güzel aileme son olarak teşekkür etmek istiyorum. Bizlerin eğitimli olmasını sağlamak için çok çalışan ve bugünlerimizle gurur duyan babam **Musa Özdemir**'e; eğitimim için her türlü özveri ve fedakârlığı yapan ve sürekli çalışan annem **Olcay Özdemir**'e; her zaman yanımda olan, beni hiç kırmayan ve her işime koşarak son yıllarda abisini resmen okutan kardeşim **Orhan Özdemir**'e; her konuda desteğini gördüğüm ve çok sevdiğim kız kardeşim **Tuba Demir**'e ve o güzel ikiz yeğenlerimin annesi **Derya Özdemir**'e yaptıkları her şey için sonsuz teşekkür ederim. Uzun emekler sonucu tamamladığım bu doktora tezini ise hayatıma neşe getiren, dünyayı başka bir gözle görmemi sağlayan yaramaz ikizler **Ahsen Ela** ve **Musa Eymen**'e ithaf ediyorum.

Veli ÖZDEMİR

İstanbul, 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET ..... **i**

ABSTRACT ..... **ii**

ÖNSÖZ ..... **iii**

İÇİNDEKİLER ..... **v**

KISALTMALAR ..... **vii**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **viii**

GİRİŞ **1**

1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE **10**

1.1. GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ 10
1.2. Güvenlikleştirmenin Temel Unsurları 12
1.2.1. Güvenlikleştirme ve Speech Act 12
1.2.2. Güvenlikleştirme ve İstisnanın Mantığı 14
1.2.3. Güvenlikleştirme ve Alımlayıcı Kitle-Aktör Etkileşimi 18
1.3. POPÜLİZM: ESASI TARTIŞMALI BİR KAVRAM 23
1.4. POPÜLİST GÜVENLİKLEŞTİRME 31
1.4.1. Popülizm ve Güvenlikleştirmenin Rolü 32
1.4.2. Güvenlikleştirme Teorisinin Sınırlamaları 34
1.4.3. Güvenlikleştirme Tarzı Olarak Popülizm: Söylem 35
1.4.4. Güvenlikleştirme ve Anti-Elit Yaklaşım 36
1.4.5. Güvenlikleştirici Bir Aktör Olarak Siyasi Yabancı 37
1.4.6. Temsilci Kitlesi 38
1.4.7. Referans Nesnesi olarak Homojen Halk 39
1.4.8. Aktör ve Alımlayıcı Kitle Arasındaki Özdeşleşme 39

2. AVRUPA'DA SAĞ POPÜLİZMİN YÜKSELİŞİ VE AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ **41**

2.1. SAĞ POPÜLİST PARTİLERİ TANIMLAMAK: KELİMELER SAVAŞI 42
2.1.1. Sağ ve Sağcılık 44
2. 2. SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN YÜKSELİŞ NEDENLERİ 48
2.2.1. Talep Temelli Açıklamalar 49
2.2.1.1. Makro Düzeydeki Açıklamalar 50
2.2.1.2. Mikro Düzeydeki Açıklamalar 52
2.2.2. Arz Temelli Açıklamalar 55
2.2.2.1. Dışsal Arz Yönlü Nedenler 55
2.2.2.2. İçsel Arz Yönlü Nedenler 58
2.2.3. Medyanın Rolü 59

2.3. Avrupa Şüpheciliği ve Sağ Popülist Partilerin Avrupa Tahayyülleri 61
2.3.1. Avrupa Şüpheciliğinin Sınıflandırılması 62
2.3.2. Sağ Popülist Partilerin Avrupa Tahayyülleri ve AB Entegrasyonu 66
2.3.3. Sağ Popülist Partilerin AB Entegrasyon Tutumları 68

3. AVRUPA'DA POPÜLİST GÜVENLİKLEŞTİRME 73

3.1. MACARİSTAN- Macar Yurttaş Birliği (FIDESZ) 73
3.1.1. Macaristan 2018 Genel Seçimleri ve FIDESZ 77
3.1.1.1. Göç ve Terörizm 77
3.1.1.2. AB Entegrasyonu ve Elitler 79
3.1.1.3. Halk Egemenliği ve Tehditler 80
3.1.2. Macaristan 2022 Genel Seçimleri ve FIDESZ 82
3.1.2.1. Terörist Olmayan Göçmenler 83
3.1.2.2 AB Entegrasyonu ve Elitler 84
3.1.2.3. Halk Egemenliği ve Tehditler 87
3.2. Fransa – Ulusal Birlik Partisi (RN) 90
3.2.1. Fransa 2017 Başkanlık Seçimi ve RN 92
3.2.1.1. İslam ve Göç Karşıtlığı 94
3.2.1.2. AB Entegrasyonu ve Elitler 96
3.2.1.3. Halk Egemenliği ve Tehditler 98
3.2.2. 2022 Fransa Başkanlık Seçimi ve RN 101
3.2.2.1. İslam ve Göç Karşıtlığı 102
3.2.2.2. AB Entegrasyonu ve Elitler 103
3.2.2.3. Halk Egemenliği ve Tehditler 104
3.3. Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) 106
3.3.1. Hollanda 2017 Genel Seçimleri ve PVV 109
3.3.1.1. Partinin Tanıtımı ve Hollanda Kültürü/Egemenliği 110
3.3.1.2. İslam ve Müslüman Karşıtlığı 111
3.3.1.3. AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği 112
3.3.2. Hollanda 2021 Genel Seçimleri – PVV 114
3.3.2.1. Covid-19 116
3.3.2.2. İslamsızlaştırma Bakanlığı ve Müslüman Göçmenler 117
3.3.2.3. AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği 119
3.4. POPULİST GÜVENLİKLEŞTİRME BAĞLAMINDA FIDESZ, RN VE PVV'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 122

4. SONUÇ 125

EKLER 136

KAYNAKÇA 149

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
RN	Ulusal Birlik, Fransa
AfD	Alternatif Partisi, Almanya
FIDEZS	Macar Yurttaş Birliği, Macaristan
SD	İsveç Demokratları, İsveç
PvV	Özgürlük Partisi, Hollanda
FPÖ	Avusturya Özgürlük Partisi
PiS	Hak ve Adalet Partisi, Polonya
PEGIDA	Batının İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar
PRRP	Popülist Radikal Sağ Partiler
LGBT	Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel veya Travesti
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
BM	Birleşmiş Milletler
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
UKIP	Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi
AGİT	Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1 : Güvenlikleştirme ve Popülizm 30
Tablo 2 : Sağ Popülist Partilerin Tanımlanması 48
Tablo 3 : Kopecky ve Mudde'un Parti Davranışlarıyla İlgili Oluşturduğu Tipolojiler 64
Tablo 4 : Vasilopoulou'nun Gruplandırması 65
Tablo 5 : Avrupa Entegrasyonunun Kavramsallaştırılması 68
Tablo 6 : Avrupa bütünleşmesine karşı radikal sağ muhalefet kalıpları 70

GİRİŞ

Avrupa ülkelerinin neredeyse tamamında sağ popülist partilerin ortaya çıkması ve yakaladıkları seçim başarılarıyla önemli bir aktör olarak ülke gündemlerini belirleyecek kadar güçlenmeleri, demokratik değerlere dayanan Avrupa Birliği (AB) için endişe verici bir durum hâlini almıştır. Bu nedenle Avrupa siyasetinde yeniden bir "sağa kayma" olasılığına ilişkin endişe, medya yorumcuları ve ana akım siyasetçiler arasında büyük bir yer tutmaya başlamıştır. Avrupa, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra en büyük krizi ile karşı karşıya gelmiş, kitlesel mülteci akını Avrupa'nın diğer birçok sorununu daha da ağırlaştırmış, popülizmi her yerde körüklemiş ve yeni güvenlik tehditleri ortaya çıkarmıştır.

Özellikle göç konusundaki anlaşmazlıklar, günümüzün en hararetli ve duygu yüklü kamusal tartışmalarından bazılarına yol açmıştır. Bu durum, sağ popülist partilerin seçim başarılarının artmasına, geleneksel ana akım partilerin gerilemesine neden olmuştur. Bu süreç aynı zamanda Avrupa parti sisteminin yeniden araştırılmasına, popülizmin yükselişinin nedenlerine ve yeni tehditlerin neler olduğuna yönelik araştırmaları da hızlandırmıştır. Ancak belirtmek gerekir ki 1980'li yıllardan günümüze kadar Avrupa'da yer alan aşırı sağ partiler üzerine sayısız çalışma yapılmıştır. Yeni dönem çalışmaları farklı kılan konuların başında, popülizmin yükselişi ve yeni güvenlik tehditleri gelmektedir.

Avrupa'daki popülizm yükselişiyle sağ partiler gerçekten de kayda değer bir yükseliş yakalamışlardır. Nitekim başarı yakalayan partilerden en önemlileri olarak Fransa'da Ulusal Birlik (RN), Almanya'da Almanya İçin Alternatif Partisi (AfD), Macaristan'da Macar Yurttaş Birliği (FIDESZ), İsveç'te İsveç Demokratları (SD), Hollanda'da Özgürlük Partisi (PvV), Avusturya'da Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Polonya'da Hak ve Adalet Partisi (PiS) ve İtalya'da Beş Yıldız ya da bütün Avrupa'ya yayılan PEGIDA sayılabilir. Bu listeyi genişletmek mümkündür. Ayrıca sağ popülist partilerin son yıllardaki önemli çıkışlarını görmek için geçmişte aldıkları oy oranları ile günümüzde özellikle popülizmin yükselişiyle birlikte (özellikle göçmen ve Müslüman karşıtlığının artmasıyla) aldıkları oy oranlarına bakmak yeterli olacaktır. Sağ popülist partiler, yalnızca kendi ülkelerinde yapılan seçimlerde başarısını artırmakla kalmamış, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde de başarı kazanarak Avrupa entegrasyonunu ve kendi ülkelerindeki siyasi sistemleri etkilemişlerdir.

Sağ popülist partilerin yükselişinin nedenleri; Küreselleşme ve Modernleşmenin Kaybedenleri Tezi (Bornschier ve Kriesi, 2013), Krizler (Mudde, 2014), Etnik ve Kültürel Tepki (Inglehart ve Norris, 2016) ve Protesto Tezi (Eatwell, 2003) gibi talep odaklı tezlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte ideoloji, liderlik gibi arz odaklı tezler de geliştirilmiş ve sağ popülist partilerin yükselişi açıklanmaya çalışılmıştır. Genel olarak talep yönlü açıklamalar, sağ popülist partilerin gelişebileceği bir zemin yaratan faktörler, özellikle de seçmenleri sağ popülist partileri desteklemeye daha yatkın hâle getiren sosyoekonomik veya siyasi koşulları vurgularken, arz yönlü tezler ise sağ popülist partilerin sağ popülist fikirlere olan talebi kullanmasını sağlayan mekanizmaları vurgulamaktadır.

Bununla birlikte Avrupa'da popülizmin yükselmesi, yeni tehditlerin oluşması ve özellikle düzensiz göç ve mülteci akınıyla birlikte güvenlikleştirme (*securitisation*) çalışmalarının da sayısı artmıştır. Nitekim Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu "güvenlik" tanımı ve güvenlikleştirme teorisi üzerine birçok çalışma ve araştırma yapılmıştır. Kopenhag Okulu, güvenliğin inşasının farklı sektörleri ve özellikleri üzerine çok sayıda çalışmaya ve teorik düşünceye ilham vermiş ve son yıllarda da göç-güvenlik bağı araştırmalarıyla öne çıkmıştır. Ayrıca literatürde çoğunlukla devlet dışı aktörlerin hem güvenliğin referans nesneleri (etnik topluluklar vb.) hem de güvenlik tehditleri (göçmenler vb.) olarak nasıl inşa edildiğini anlatan çalışmalar bulunmaktadır. Ancak popülizm ve güvenlik arasındaki kuramsal ilişkiye ve benzerliğe yönelik çalışmalar ise yeterince yapılmamıştır. Popülizme güvenlik bağlamında atıfta bulunan, popülizmi güvenlikleştirme ile ilişkilendiren çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen bu çalışmalar milliyetçilik, aşırı sağın yükselişi, göçmenler ve sınır konuları üzerine yoğunlaşmaktadır (Doty, 2007).

Bu bağlamda, tezde neden bu konunun seçildiğini ve amacını açıklamak yerinde olacaktır. Popülist söylemler ile popülistlerin temsil ettiklerini öne sürdükleri "halk" kavramı, güvenlikleştirme teorisi bağlamında hâlâ belirsizliğini korumaktadır. Bu tez, güvenlikleştirme teorisinden yola çıkarak popülist söylemlerde "halk"ın tehdit edilen bir referans nesnesi olarak nasıl yer aldığını ve popülizm ile güvenlikleştirme teorisinin ilişkisini açıklamayı amaçlamaktadır. Nitekim popülistlerin düzenli olarak güvenlik kavramına ve dünyada yaşanan güvenlik sorunlarına atıfta bulunmaları, onları önemli bir aktör hâline getirirken güvenlikleştirme teorisi ise güvenliğin popülistler tarafından nasıl inşa edildiğini açıklayan ve güvenlik yapılarının etkilerini inceleyen analitik kavramlar sunmaktadır. Güvenlikleştirme

teorisinin varoluşsal kavramlarla tanımlanmasına, acil siyaset çağrısı gibi kilit unsurların popülist politikalar ile uyumlu olduğuna ve popülist söylemlerin bu mantığı nasıl kullanabileceğine yönelik bir çerçeve sağlamaktadır.

Tezin bir diğer amacı da popülizmin özünde bulunan "halk" kavramına atıf yaparak gerçekleştirilen popülist söylemlerin, Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu "güvenlikleştirme süreci" ile ilişkisini açıklamaktır. Nitekim popülistler her şeyi "halk" için yaptıklarını ve "halk"ın kimliğini, kültürünü koruduklarını ifade etmektedir. Bu yaklaşım, ilk bakışta ***toplumsal güvenlik*** sektörünü çağrıştırmakla birlikte popülist söylemler çoğu zaman bu sektörün analiz çerçevesinin içine girmemektedir. Popülist güvenlikleştirme süreçlerinde halkın merkeze yer alması, kimliğe vurgusu yapması toplumsal güvenlik sektörünü çağrıştırsa da birbirinden farklı süreçlerdir. Ancak toplumsal güvenlikle benzerlik gösteren ya da atıf yapan söylemler de tezde açıklanmış ve farkları detaylandırılmıştır.

Popülist söylemlerde halkın kimliği doğası gereği her zaman tehdit altındadır ve durmaksızın yeniden ileri sürülmesi gerekir. İnsanlar, kimliklerini savunmakla meşgul olarak onu daha güçlü bir şekilde içselleştirir; bu da daha fazla güvenlik tepkisi ortaya çıkarır ve ardından döngü tekrarlanır. Dolayısıyla güvenlik tehditleri ve kimlikler, karşılıklı olarak birbirlerini oluşturdukları ölçüde güvenlikleştirme, popülizme içsel olarak gömülüdür. Bu bağlamda ***popülist güvenlikleştirme***; elitizm karşıtı bir kibir, "dışarıdan" bir lider figürü, eylemsel bir kitlenin katılımı, referans nesnesinin homojen kimliği ve güvenlikleştirici ile kitle arasında doğrudan ilişki ile karakterize edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak kavramsallaştırılmıştır.

Popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasına bağlı olarak güvenlik ve popülizm arasındaki ilişkiyi söylemler üzerinden analiz eden bu tezin ana araştırma sorusu, sağ popülist söylemlerde popülist güvenlikleştirmenin nasıl tezahür ettiğidir. Ana araştırma sorusunu cevaplamak, söylemleri karşılaştırmak ve popülist güvenlikleştirmenin geleneksel güvenlikleştirme ile farklılaşan yönlerini anlamak için de bu tez, alt araştırma sorularıyla desteklenmiştir. Popülist güvenlikleştirmenin sağ popülist partilerin iktidar ya da muhalefette olmasına göre farklılaşıp farklılaşmadığı, geleneksel güvenlikleştirmeden hangi noktalarda ayrıldığı ve sağ popülist partilerin popülist güvenlikleştirici söylemlerinin AB entegrasyonuna yönelik tutumlarını nasıl etkilediği tezin ana araştırma sorusunun altında araştırılacaktır. Tezin

ana ve alt araştırma sorularına cevap verebilmek için güvenlikleştirme ve popülizm ilişkisi öncelikle kuramsal açıdan ele alınacak ve söylemler üzerinden test edilecektir. Seçilen sağ popülist partilerin söylemlerinde popülist güvenlikleştirme test edildikten sonra partiler karşılaştırmalı olarak analiz edilecek ve AB entegrasyonuna yönelik tutumları değerlendirilecektir.

Popülistler, belirli bir kimlik grubunu koruma ihtiyacına atıfta bulunarak belirli bir güvenlik söylemi biçimini yani güvenlikleştirme sürecini harekete geçirmektedir. Güvenlikleştirme, dolaylı veya durumsal bir ilişkiden ziyade popülizmin ayrılmaz bir parçasıdır. Popülizmin varlığını sürdürmesi, halkın güvenliği için mücadele kisvesi altında farklı konuları bir araya getirerek güvenlikleştirici eylemi sürekli olarak yeniden üretmesi gerekmektedir. Bu bağlamda popülizm ve güvenlikleştirme ilişkisini inceleyen bu tezin ana argümanı ise popülizmin, aktörlerin halkın kimliğinin yaşamasını sağlayacak şekilde meseleleri güvenlikleştirdiği farklı bir tarzı temsil ettiği ve popülizmin, popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile ayırt edilen belirli bir ***güvenlikleştirme tarzı*** olarak anlaşılabileceğidir.

Tezin Yöntemi

Küreselleşmenin sonuçları, ekonomik krizlerin yıkıcı etkileri, etnik ve kültürel değerlerin yaygınlığı ve hatta göçün, sağ popülist partilerin geneli açısından benzer fırsatlar sunmuş olmakla birlikte aynı derecede etkilenen ülkeler arasında farklılık arz etmiştir. Bununla birlikte arz temelli açıklamalar da parti farklılıklarını etkilemiştir. Nitekim seçim sistemleri, partilerin programı ve kimliği, bulunduğu ülkedeki siyasi tartışmaların bağlamı da bu farklılığın nedenleri arasındadır. Bu tez çalışmasında, sağ popülist partiler açısından ortaya çıkan benzer fırsatların farklı sonuçlar verdiği; üç AB üyesi ülkede yer alan, birbirinden farklı kurumsal yapılara sahip ve sağ popülist parti olan FIDESZ, RN ve PvV analiz için seçilmiştir. Bu partiler Avrupa'da yer alan popülist partiler ailesinin ortak kümesi olması ve söylemlerine erişilebilirliği nedeniyle seçilmiştir.

Çalışmanın dönemi olarak da 2015-2022 yılları arası seçilmiştir. Nitekim yukarıda bahsi geçen krizler, mülteci akını, yabancı düşmanlığı, yeni popülizm ve sağ popülist partilerin yükselişi de bu yıllar arasında gerçekleşmiştir. Ayrıca bu tezde, popülist söylemlerin içinde güvenlikleştirme sürecinin nasıl gerçekleştiği analiz edildiğinden, seçilen partilerin kurumsal

ve ideolojik olarak birbirlerinden farklı olması da özellikle tercih edilmiştir. RN'nin söylemleri milliyetçilik, PvV'ninki yabancı düşmanlığı ve FIDESZ'inki ise muhafazakârlık odaklı olmuştur. Yine bu partilerin Avrupa entegrasyonuna yönelik bakış açıları da birbirinden farklılık arz etmektedir. Son olarak ise Pappas'ın (2019) popülist liderler sınıflandırmasına göre her üç partinin lideri de farklılık arz etmektedir. Le Pen, kurtarıcı *(redemption)*; Orban, mağdur (*victimization*); Wilders ise öfkeli (resentment) lider tanımına uymaktadır. Bu farklılıklar, popülist güvenlikleştirme kavramını test etmek ve farklı partilere uygulamak açısından da imkân sağlamaktadır.

Seçilen partilerin söylemlerinin doğru analiz edilmesi ve nesnel olması için ise çalışmada seçilen partilerin kendi ülke seçimlerine yönelik söylemlerinin veri olarak alınması tasarlanmıştır. Seçimler öncesi yapılan propagandaların her ülkede seçimden iki ay önce başlaması, yine seçilen ülkelerin 2015-2022 yılları arasında genel seçim tarihlerinin birbirine yakın olması ve özellikle alımlayıcı kitlenin (*auidence*) tespiti açısından da analiz için uygun veri setini sağlamıştır. Veriler, bu partilerin 2015-2022 yılları arasında yapılan ulusal seçim kampanyaları sırasında yaptıkları konuşmalardan ve ürettikleri metinlerden toplanmıştır. Bu bağlamda, RN lideri Le Pen'in Fransa'daki 2017-2022 Başkanlık seçimleri sırasında yaptığı altmış yedi konuşma, FIDESZ lideri Orban'ın Macaristan'daki 2018-2022 genel seçimleri sırasında yaptığı yetmiş bir konuşma ve PvV lideri Wilders'in Hollanda'daki 2017-2021 genel seçimleri sırasında yaptığı yetmiş beş konuşma derlenmiştir.

Nitel içerik analizi, verilerin öznel yorumlanmasına dayanan, içeriğin temalar ve kodlar kullanarak sınıflandırılmasını ve tanımlanmasını sağlayan bir araştırma türüdür (Hsieh ve Shannon, 2005: 1279). Nitel içerik analizi, kelime saymanın ötesine geçip metindeki anlama odaklanarak kategorilere bölünmesine ve sistematik olarak değerlendirilmesine imkân tanır (Mayring, 2011: 117). Mayring (2011), nitel içerik analizini "altı aşama" olarak tanımlamıştır. Sırasıyla; analizin konusunu belirlemek, kategori oluşturmak, analizin amacına uygun kategorileri tanımlamak, kategorileri revize etmek, son kez verileri kontrol etmek ve yorumlamaktır. Nitel içerik analizinde amaç, içerikte yer alan önemli temaları veya kategorileri belirlemek ve bu kategoriler tarafından yaratılan sosyal gerçekliğin tanımını sağlamaktır. Verilerin doğru toplanması, yorumlanması ve kodlanması sonucunda elde edilen sınıflandırma, yeni teori ya da modellerin geliştirilmesini sağlayabilir, mevcut teorileri doğrulayabilir ya da olgular hakkında bir açıklama sunabilir (Zhang ve Wildemuth, 2009).

Bu bağlamda parti liderlerinin yaptıkları konuşmalar üzerinden tezin araştırma sorusu ve amacına uygun olacak şekilde üç temel ana konu belirlenmiştir. Bu konular: Göç, AB Entegrasyonu ve Egemenlik. Bu ana başlıkları merkeze alarak kodlar hazırlanmış ve söylemler sınıflandırılmıştır. Partilerin derlenen seçim söylemleri daha sonra MAXQDA'ya aktarılmış, her seçim ve her parti için ana sınıflandırmaya uygun şekilde söylemler manuel kodlama ile sınıflandırılarak nitel içerik analizi yapılmıştır. Bununla birlikte küreselleşme, ekonomik kriz, yabancı düşmanlığı, çevre politikaları ve diğer tüm söylemlerin nitel içerik analizi, önceden belirlenen ana başlıklar altında yapılmıştır. Yapılan nitel içerik analizi, Mayring'in (2011) belirttiği sırayla kontrol edilmiş ve partilerin söylemlerinin ana sınıflandırmadan farklılık gösterdiği tespit edilerek analiz revize edilmiştir.

Tezin amacına ve araştırma sorusuna göre revize edilen sınıflandırmalar, her üç parti için yeniden oluşturulmuştur. Orban'ın 2018 seçim söylemleri "Göç ve Terörizm, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler"; 2022 seçim söylemleri de "Terörist Olmayan Göçmenler, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler" olarak sınıflandırılmıştır. Le Pen'in, 2017 seçim söylemleri "İslam ve Göç Karşıtlığı, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler"; 2022 seçim söylemleri de "İslam ve Göç Karşıtlığı, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler" olarak sınıflandırılmıştır. Wilders'ın söylemleri de 2017 seçimlerinde "Partinin Tanıtımı ve Hollanda Kültürü, İslam ve Müslüman Karşıtlığı, AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği"; 2021 seçimleri ise "Covid-19, İslamsızlaştırma Bakanlığı ve Müslüman Göçmenler, AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği" olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca nitel kodlamalar nicelleştirilmiş, sayısallaştırılmış ve her bir parti için söylemsel haritalar oluşturmak ve karşılaştırmak üzere görselleştirilmiştir. Partilerin analiz edilen konuları ve bağlantılarını gösteren söylem haritaları tezin sonuna eklenmiştir.

Söylemleri sınıflandırılarak nitel içerik analizine tabi tutulan partilerin, seçimlerde yaptıkları bazı konuşmalar ve konuşmaların kapsadığı konular analiz kapsamının dışında tutulmuş, tezin amacına ve araştırma sorusuna hizmet etmeyen söylemler analiz edilmeyerek dışarıda bırakılmış ve tez sınırlandırılmıştır. Bu tezde popülist söylemlere odaklanıldığından güvenlikleştirici uygulamalara ve literatürüne yer verilmemiştir. Özellikle Macaristan'da iktidar olan FIDESZ'in güvenlikleştirici söylemleriyle birlikte uygulamaları da bulunmaktadır.

Ayrıca Covid-19 salgınının doğrudan etkileri de bu tez çalışmasının dışında tutulmuş, sadece Wilders'ın söylemlerinde İslam'la ilişkilendirildiği için yer verilmiştir. Covid-19 hem seçim kampanyası dönemi konuşmalarında hem de özellikle son seçimlerde çok az gündeme gelmekle birlikte özellikle sağlık politikaları, sosyal güvenlik ve salgınının neden olduğu işsizlik bağlamında tartışılmıştır.

Bir diğer konu ise söylemleri analiz edilen üç partinin de ana dilinin farklı olmasıdır. Nitel içerik analizinin öznel yorumlamaya dayanması, dilin kullanımı bağlamında anlam kazanması ve analizin sürekli kontrol edilerek yapıldığı göz önüne alınınca "çeviri" olarak analiz edilen söylemlerde anlam kaybı yaşanabilmektedir. Ancak ana dillerindeki söylemler de toplanmakla birlikte AB seviyesinde siyaset yapan bu partiler, etkilerini artırmak için konuşmalarını resmî web sitelerinde, sosyal medyada ve başka mecralarda İngilizce olarak paylaşmaktadır. Bu kapsamda FIDESZ lideri Orban'ın tüm konuşmalarını İngilizce hazırladıkları resmî web sitelerinden alınırken; RN lideri Le Pen'in altmış yedi konuşmasının sadece otuz ikisi İngilizce kaynaklardan toplanmış, diğer konuşmaları çevrilmiştir. Le Pen'in, özellikle büyük miting ve konferans konuşmaları, İngilizce olarak paylaşılmaktadır. Wilders'ın ise derlenen yetmiş beş konuşmasının otuz beşi, İngilizce olarak yayınladığı ve yaptığı konuşmalardan kalan kırk konuşma ise Felemenkçe olarak resmî web sitesinden alınmıştır. Bu tezde riski en aza indirmek ve doğru analiz yapabilmek için çeviriler karşılaştırılmış, kavramlar kontrol edilmiş ve bazı kavramlar olduğu hâliyle korunarak tezde, ilgili ana dilinde yer verilmiştir. İngilizce çeviriler yazara ait olmakla birlikte diğer dillerin çevirisinde uzman yardımı alınmıştır.

Nitel içerik analiz yapılarak kodlanan ve sınıflandırılan veriler daha sonra "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırması kullanılarak analiz edilmiştir. Popülist güvenlikleştirme sürecinin, her konuda tek referans nesnesinin "halk" olması ve halkın güvenlikleştirme sürecine katılması, aktörün ve aktör kitlesinin belirlenmesi, geleneksel güvenlikleştirme aktörlerine meydan okuması ve güvenlikleştirme yetkisini halktan alması bakımından geleneksel güvenlikleştirmeden nasıl farklılaştığı açıklanmıştır. Ayrıca karşılaştırmalı analizde, ana başlıklar aynı kalırken alt başlıklar altındaki konuların içeriğinin ve sıklığının nasıl ve neden değiştiği açıklanmıştır. Son olarak FIDESZ, RN ve PvV'nin söylemleri "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasıyla analiz edildikten sonra partilerin benzerlikleri ve

farklılıkları, kavramsallaştırma merkeze alınarak AB entegrasyonuna yönelik söylemlerini nasıl şekillendirdiği değerlendirilmiştir. FIDESZ, RN ve PvV'nin seçim söylemlerini nitel içerik analizi yaparak sınıflandıran ve popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla söylemleri analiz eden bu tez, üç bölümden oluşmaktadır.

Tezin Bölümleri

Birinci bölümde kuramsal ve kavramsal çerçeve açıklanacaktır. Bu çerçevede güvenlikleştirme teorisi, tarihsel gelişimi ve yapılan çalışmalar anlatıldıktan sonra güvenlikleştirme teorisinin temel unsurları olan söz edimi (*speech act*), istisna hâli ve alımlayıcı kitle yaklaşımı eleştirileriyle birlikte açıklanacaktır. Daha sonra popülizm literatürüne yer verilecek ve popülizmin temel ilkeleri ile sembolik özü olan "halk" ve "elit" yaklaşımı ile kurumsal düzen karşıtlığı açıklanacaktır. Güvenlikleştirme ve popülizmin temel ilkeleri açıklandıktan sonra ortak özelliklerinden yola çıkılarak popülist söylemlerde güvenlikleştirmenin rolü, güvenlikleştirme teorisinin sınırları, güvenlikleştirme tarzı olarak popülizm, güvenlikleştirme ve anti-elit yaklaşımı, popülizmde güvenlikleştirici aktörler, referans nesnesi olarak halk ve aktör ile alımlayıcı kitle arasındaki ilişki açıklanarak popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırması yapılacaktır. Bu kavramsallaştırma yapılırken güvenlikleştirme teorisinin geleneksel yaklaşımına ve eleştirilerine birlikte yer verilecektir.

Sağ popülist partilerin söylemleri analiz edilmeden önce tezin ikinci bölümünde, mevcut literatür yeniden gözden geçirilerek ve sağ popülist partilerin asgari bir tanımı yapılarak tezde neden "sağ/sağcı popülist parti" tanımının kullanıldığı, sağ popülizmin arz ve talep temelli yükseliş nedenleri, Avrupa tahayyülleri ve Avrupa şüpheciliği açıklanacaktır. Popülizmin talep temelli yükselişinin makro ve mikro düzeyde açıklamalarına alt başlıklarda yer verilecektir. Arz temelli yükselişinin nedenleri de dışsal ve içsel faktörler olarak alt başlıklara ayrılarak açıklanacak ve medyanın rolüne değinilecektir. Bununla birlikte sağ popülist partilerin yükselişinin arz ve talep temelli bağlamının popülist partilere güvenlikleştirici söylemlerde bulunmak için nasıl imkân verdiği açıklanacaktır. Ayrıca analiz için seçilen partilerin popülist güvenlikleştirici söylemleri bağlamında Avrupa şüpheci tutumlarını ve Avrupa tahayyüllerini araçsallaştırdıkları iddia edilerek her partinin yaklaşımı açıklanacaktır.

Tezin son bölümünde ise nitel içerik analizi yapılarak sınıflandırılan FIDESZ, RN ve

PvV'nin sırasıyla 2018-2022, 2017-2022 ve 2017-2021 seçim söylemleri, "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasına uygun olarak analiz edilecek ve her seçim karşılaştırmalı değerlendirilecektir. Her partinin tarihsel gelişimi, seçimlerin bağlamı, politikaları ve yaklaşımları açıklanacaktır. Popülist güvenlikleştirme yaptıkları konuların Kopenhag Okulu'nun geliştirdiği güvenlikleştirme anlayışı ile ilişkileri değerlendirilecek ve bu bağlamın dışında kalan güvenlikleştirici söylemleri analiz edilecektir. Son olarak tüm partiler analiz edildikten sonra "popülist güvenlikleştirme" bağlamında karşılaştırılacak, farklı partilerde nasıl tezahür ettiği açıklanacak ve AB entegrasyonuna yönelik pozisyonları değerlendirilecektir.

1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ

Kopenhag Güvenlik Okulu[1] ve güvenlikleştirme teorisinin geçtiğimiz kırk yılda güvenliğini genişletilerek askerî/ulusal güvenliğin ötesine geçmesi ve referans nesnelerinin, devlet tekelinin ötesine geçerek çeşitlendirilip derinleştirilmesi akademik tartışmalarda giderek daha önemli hâle gelmiştir (Buzan ve Hansen, 2009: 187). Güvenlikleştirme teorisinin başlangıcı, Barry Buzan ve Ole Wæver'in bir dizi makalesine dayanmaktadır (Wæver vd., 1993; Wæver, 1995a, 1995b; Buzan, 1997; Buzan ve Wæver, 1997) ve bu makalelerin sonunda *Güvenlik*: *Analiz için Yeni Bir Çerçeve* (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998) başlıklı güvenliğe yeni bir bakış açısı getiren bir yayın ortaya çıkmıştır. Kopenhag Okulu tarafından sunulan güvenlikleştirme çerçevesi, uluslararası ilişkiler ve güvenlik çalışmalarındaki söylemsel ve dil bilimsel dönüşüme bağlı kalarak inşacı yaklaşımla da uyumluluk göstermektedir. Nitekim "dilin, realistlerin varsaydığı gibi yalnızca orada olanla ilgili olmadığı, aynı zamanda tanımladığı sosyal gerçekliğin kurucusu olduğu" fikri üzerine kuruludur (Balzacq, 2010: 56). Kopenhag Okulu, güvenliğin verili bir şey olmayıp tehdit tanımlarını ortaya koyan güçlü aktörler ile bu tanımları kabul eden ilgili kitleler arasındaki özneler arası sosyal ve söylemsel etkileşimler yoluyla inşa edildiğini savunmaktadır (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). Güvenlikleştirme teorisi, yıllar içinde güvenliğin ne olduğunu sorgulayan ve konuları, aktörleri ya da süreçleri güvenlik alanına "iten (*push*)" ya da "çeken(*pull*)" süreçlerin ardında yatan felsefeyi, yöntemleri ve dinamikleri ortaya çıkaran araştırmacılar için bir çerçeve ve başlangıç noktası olmuştur (Neal, 2009; Bigo, 2014; Bourbeau, 2015).

Güvenlikleştirme, genellikle inşacı ve ana akım güvenlik çalışmalarının unsurlarını bir araya getiren bir köprü teori olarak tanımlansa da kurucuları onu "radikal inşacılık" örneği olarak tanımlamayı tercih etmektedir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). En genel anlamda güvenlikleştirme teorisi, güvenliğin dille ve daha spesifik olarak edimsel ifadelerle -söz edimleriyle (*speech act*)- nasıl inşa edildiğinin anlaşılmasını sağlar (Wæver, 1995b: 55). Realistlerin aksine Kopenhag Okulu, nesnel olarak yorumlanmış "gerçek" tehditleri tanımlamakla ilgilenmez ve sonuç olarak güvenliğin maddiliği tartışmasına girmez (Buzan ve

[1] Bu terim ilk olarak Bill McSweeney tarafından ortaya atılmıştır (McSweeney, 1996). Bu tezde Kopenhang Okulu olarak kısaltılarak kullanılacaktır.

Wæver, 1997). Bunun yerine güvenliğin arka planına bakar ve "aktörlerin meseleleri güvenlikleştirerek onlara enjekte ettikleri bir nitelik olarak görülmesine izin verir; bu da söz konusu meselelerin siyasi arenada bir güvenlik sorunu olarak kabul edilmesini sağlayacak şekilde sahnelenmesi, güvenlik eylemlerinin ve savunma hamlelerinin onaylanması anlamına geldiğini" ifade ederek bir konunun nasıl güvenlik sorunu hâline geldiğini araştırır (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998).

Güvenlikleştirme teorisi ile özneler arası bir sosyal yapı olarak güvenliği Austin'in söz edimi ve Schmitt'in "istisna" fikrinin unsurlarıyla birleştiren bir çerçeve çizmektedir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). Güvenlikleştirme teorisi üzerine ilk yazılarında Wæver (1995b); güvenliği bir söz edimi, ilgili bir aktör (yani güvenlikleştirici aktör) tarafından dile getirildiğinde güvenliği ortaya çıkaran bir edimsel ifade olarak ele almayı önermektedir. Kendisinin de belirttiği gibi:

> "Bir şey söylemekle bir şey yapılmış olur (bahis oynamak, söz vermek, bir gemiye isim vermek gibi). Bir devlet temsilcisi 'güvenlik' diyerek belirli bir gelişmeyi belirli bir alana taşır ve böylece bunu engellemek için gereken her türlü aracı kullanma konusunda özel bir hak iddia eder" (Wæver, 1995b:55).

Buzan ve Wæver (1997) ilerleyen süreçte söz edimlerinin retorik yapısına daha güçlü bir vurgu yaparak güvenlikleştirilen meselenin, "normal siyaset" olarak adlandırılan eşiğin üzerine çıkarılmasının öneminin altını çizmiştir. Burada, güçlü toplumsal aktörler, bir meseleyi belirli bir referans nesnesine (korunması gereken değerli bir nesne) yönelik mevcut bir tehdit olarak çerçeveleyerek güvenlik söylemleri üretirler. Başka bir deyişle "Varoluşsal meseleler, güvenlikleştirme sürecinde siyasette sahnelenerek siyasetin üstüne çıkarılır. Güvenlik söyleminde bir mesele dramatize edilir ve yüksek önceliğe sahip bir mesele olarak sunulur. Böylece bir aktör meseleyi güvenlik olarak etiketleyerek ona ihtiyaç duyulduğunu ve olağanüstü yöntemlerle ele alma hakkı olduğunu iddia eder." *(*Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 26*).*

Kopenhag Okulu'na göre güçlü toplumsal aktörlerin; belirli bir konuyu, dinamiği veya aktörü potansiyel bir tehdit olarak ilân etmek için güvenlikleştirici söylem eylemlerini kullanması tek başına güvenlik üretmez. Burada söz edimlerinin, toplumsal ve siyasi olarak belirginlik kazanması ve daha da önemlisi ilgili bir kitlenin (örneğin daha geniş bir toplumun) onayını alması gereken bir girişim olan güvenlikleştirme hamlelerini temsil etmektedir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). Nihayetinde güvenlikleştirici hamleleri güçlendiren ve onları

özneler arası olarak inşa edilmiş bir tehdide dönüştüren şey alımlayıcı kitlenin (auidence) kabulüdür (Côté, 2016). Kopenhag Okulu, güvenlikleştirmenin farklı konular arasında tek tip olmadığı varsayımı üzerine kuruludur. Güvenlikleştirmenin belirli nüanslarını daha iyi anlamak için aktörler, alımlayıcı kitle, referans nesneleri ve güvenlik açıkları gibi kurucu unsurlarının tanımlanma ve güvenliği inşa etme eylemine dâhil edilme şekli de dâhil olmak üzere güvenlikleştirmenin farklı dinamiklerini yansıtan güvenlik sektörleri kavramını ortaya atmıştır (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998).[2]

Güvenlikleştirmenin temel unsurlarını değerlendirmeden önce "güvenlik dışılaştırma (*desecuritisaiton)*" kavramının da güvenlikle ilişkisi yönünden açıklanması gerekmektedir. Çünkü geleneksel güvenlik anlayışında güvenlik ve güvensizlik (*insecurity*) ters yönlü bir ilişki içindedir. Güvenlik arttıkça güvensizlik azalır ya da tam tersidir. Bununla birlikte güvenlikleştirme açısından bakıldığında ikisi de güvenlik için inşa edilmiştir ve tehdit, güvenlik kaygısı nedeniyle ortaya çıkmıştır. Güvenlikleştirme perspektifinden bakıldığında güvensizlik, tehdit durumunda ona karşı bir savunmanın olmaması durumudur; güvenlik ise tehditle birlikte ona karşı savunmanın olması ya da güvenlik dışılaştırma, yani herhangi bir tehdit durumunun olmamasıdır (Wæver, 1995: 56; Wæver, 1998; Wæver, 2003: 12-13). Bu bağlamda Kopenhag Okulu, sorunları güvenlik gündeminden çıkararak (desecuritisation) "normal" politik süreçlerde tartışmak ve çözüm bulmayı önermektedir. Güvenliği genişletmek ya da artırmak yerine azaltmak amaç olmalıdır (Williams, 2003: 523).

1.2. Güvenlikleştirmenin Temel Unsurları

1.2.1. Güvenlikleştirme ve Speech Act

Daha önce de belirtildiği üzere, güvenlikleştirme teorisi John L. Austin ve John Searle'ün söz edimleri teorisine dayanmakta ve dilin edimselliği fikrini güvenlik kavramına tercüme etmektedir (Searle, 1969; Austin, 1975). Austin'e (1975: 10) göre dil yalnızca içerik taşıyan, doğru ya da yanlış olarak değerlendirilebilen ifadelerden oluşmaz; edimseldir ve sosyal gerçekliğe değişim getirmektedir. Elbette her söz, edimsel güce sahip değildir. Çünkü belirli koşulları ve gereklilikleri karşılaması gerekir. Austin, bunu açıklamak için bir düğün örneği verir. Burada, yetkili bir figür (örneğin bir rahip), "Sizi karı koca ilân ediyorum." sözleriyle

[2] Güvenlik Sektörleri, Buzan'ın daha önceki çalışmalarına, özellikle de People, State and Fear (İnsanlar, Devlet ve Korku) adlı kitabına dayanmaktadır ve güvenliğin farklı yönlerine karşılık gelen beş farklı sektöre işaret etmektedir: askeri, çevresel, ekonomik, toplumsal ve siyasi (Buzan, 1991; Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). Bu tez çalışmasında güvenlikleştirme ve popülizm ilişkisi çalışıldığından güvenlik sektörlerine detaylı olarak yer verilmemiştir

doruğa ulaşan bir dizi ifade aracılığıyla sosyal bir evlilik olgusu yaratır (Austin, 1975: 13). Bu anlamda konuşmanın gücü aşağıdaki unsurlara dayanmaktadır. İlk olarak fiziksel konuşma eyleminin kendisi (*locution*) ve konuşmacının sözlere edimsel güç katmak için takip etmesi gereken gelenekselleşmiş senaryo (*illocution*), ikinci olarak da konuşma eylemini gerçekleştiren figürün gücü (*otorite*), son olarak da konuşmanın dinleyiciler üzerindeki etkisi, örneğin bir emrin yerine getirilmesi (*perlocution*) (Austin, 1975: 7; Rosaldo, 1982).

Kopenhag Okulu yaklaşımında söz edimlerinin, söz edimsel ve söz edimsel olmayan yönlerinin bir meseleye ilişkin ortak anlayışta bir kırılma yaratması ve bu meselenin güvenlik çerçevesine dâhil edilmesini önermesi beklenir (Vuori, 2008). Bu doğrultuda güvenlikleştirici söz edimi senaryosu, varoluşsal bir tehdidin tanımı ve bir referans nesnesi olmak üzere iki temel unsur içermektedir. (Stritzel, 2007). Varoluşsal bir tehdidin tanımlanması, olağanüstü önlemleri ve normal siyasetin askıya alınmasını doğrulama potansiyeline sahip bir dram ve aşırı aciliyet duygusu getirdiği için gereklidir (Vuori, 2008:70). Gönderme nesnesinin de en azından bir dereceye kadar sosyal olarak ilgili olduğu kabul edilmeli ve örneğin hedef kitlenin daha geniş bir kesiminde yankı uyandıran ortak değerlere, kimliklere veya konulara atıfta bulunmalıdır (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). Bu iki unsur akılda tutulduğunda, güvenlikleştirici bir aktörün, istisnai güvenlik önlemleri gerektiren meşru ve baskın bir güvenlik sorunu olarak genel kabul görebilecek bir güvenlikleştirici söylem eylemi üretme imkânı bulunmaktadır.

Başka bir ifadeyle "kolaylaştırıcı koşullar" söz ediminin başarıya ulaşmasını sağlayabilir. Fakat buradan her söz ediminin, her daim başarılı olacağı sonucu da çıkarılmamalıdır (Buzan, Wæver ve Wilde, 1998: 32). Kopenhag Okulu tarafından kolaylaştırıcı koşullar, iç ve dış olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Burada "varoluşsal tehdit ve muhtemel bir çıkış yolunun olmayışı" gibi hususlar iç koşullar olarak adlandırırlırken dış koşullar, "aktörün sosyal pozisyonu" ve "tehditin kaynağına yönelik tarihsel koşullar" olmak üzere iki farklı şekilde ele alınmıştır (Buzan, Wæver ve Wilde, 1998: 32-33; Wæver, 2003: 14).

Gelenekselleştirilmiş konuşmanın kendisinin yanı sıra konuşmacının otoritesi de güvenliğe yönelik söz edimi yaklaşımında önemli bir rol oynamaktadır. Kopenhag Okulu, güvenlikleştirici aktörlerini olağanüstü önlemlerin alınmasını sağlayabilecek "güvenlikten bahsedenler" olarak tanımlamaktadır (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 40). Bu bağlamda Wæver (1995b: 49-50), güvenliğin tanımlanması ve uygulanmasında özel bir konuma sahip olan siyasi elitlere, devlet kurumlarına, bürokratlara ve baskı gruplarına işaret etmektedir. Bu sınıflandırma, temsil ettikleri ya da ait oldukları gruplar tarafından değer verilen referans

nesnelerine yönelik tehditleri tanımlaması beklenen ve tanımlayabilen herhangi bir aktörle genişletilebilir (Williams, 2003). Buzan ve Wæver (1998: 40). Aktörlerin genellikle referans nesneleri olmadıkları ancak düzenli olarak onlar adına konuştuklarını iddia ettiklerini ileri sürmektedir. Bu tür bir güvenlikleştirme davranışının popüler bir örneği, ulusal kimliği (Huysmans, 2006) veya dinî değerleri (Bagge Laustsen ve Wæver, 2000) savunmak için güvenlik söylemi üreten bir siyasi parti veya sivil toplum kuruluşlarıdır. Bu tür durumlarda, özellikle siyasi aktörler güvenlikleştirmeyi sosyal ve siyasi yaşamın belirli alanları üzerinde kontrol sahibi olmak, söyleme hâkim olmak, daha sonraki eylem ve politikaların tonunu belirlemek için bir araç olarak kullanmaktadır (Skleparis, 2016: 97-99).

Güvenlikleştirici aktörlerin gücü ve söz edimlerinin içeriği ne olursa olsun teorinin, özneler arası karakterin perloküsyonunu, diğer bir deyişle güçlendirici alımlayıcı kitelenin rızasını gerektirir (McDonald, 2008). Güvenlik öznel ve yalıtılmış zihinlerde tutulmaz; sosyal bir niteliktir, söylemin bir parçasıdır, sosyal olarak oluşturulmuş, özneler arası bir alandır. Bireylerin ya da grupların güvenlikten bahsetmesi başarıyı garanti etmemektedir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 31). Bu doğrultuda Kopenhag Okulu, alımlayıcı kitlenin rolü hakkında tartışmaya fazla yer bırakmaz ve açıkça "başarılı güvenlikleştirmenin, güvenlikleştirici tarafından değil güvenlik konuşması eyleminin, alımlayıcı kitle tarafından belirlendiğini" belirtir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998:31). Ancak alımlayıcı kitle yaklaşımı, eleştirilmiştir. Alımlayıcı kitle, kitlenin ne yapması gerektiğini açıkça belirtmesine rağmen, kitlenin kim ya da ne olduğu üzerinde durmaması nedeniyle eleştirilmektedir (Jarvis ve Legrand, 2017: 150-151). Alımlayıcı kitle üzerine yapılan bu eleştiri ve katkılar tezin popülizm kısmı açıklandıktan sonra "**popülist güvenlikleştirme**" kısmında detaylandırılarak anlatılmıştır.

1.2.2. Güvenlikleştirme ve İstisnanın Mantığı

Güvenlikleştirme teorisi, normalde güvenlik çerçevelerinin dışında "var olan" nesneler, konular ve dinamiklerden güvenlik yaratma sürecini açıklamaya odaklanmıştır (Bourbeau, 2015). Söylemsel pratikler aracılığıyla güvenliğin, nasıl "yeni zeminler kazandığını" ve kapsamını nasıl genişlettiğini incelemeye kendini adanmıştır. Ancak bu durum, "güvenlik" kavramının o kadar çok alanı kapsayan bir kavram hâline gelmesine yol açmaktadır ki sonuçta bulanıklaşmakta ve ampirik olarak yararsız hâle gelmektedir. Peoples ve Vaughan-Williams'ın (2015: 93) da belirttiği gibi "güvenlik kelimesini giderek daha geniş bir konu

yelpazesine eklemlemenin entelektüel ve siyasi tehlikeleri" vardır. Bu da güvenlik kavramını, çok geniş ve ampirik olarak yararsız hâle getirmektedir.

Bu "her şeyi güvenlik hâline getirme" tuzağından kaçmaya çalışan Kopenhag Okulu'na, "normal siyaseti" kırmanın ve güvenlik alanına girmenin bir yolu olarak güvenlikleştirmeyi Schmittçi "istisna" fikrine bağlayan kavramsal sınırlamalar getirmektedir (Buzan ve Wæver, 1997; Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998). Normal siyaseti, kamusal alanda normatif ve nedensel prosedürlerin sınırları dâhilinde bir konu üzerinde tartışmaya ve müzakereye izin veren standartlaştırılmış günlük siyasi etkileşim biçimleri açısından kavramsallaştırır (Pram Gad ve Lund Petersen, 2011: 320). Wæver'ın (2011: 478) de belirttiği gibi, "güvenliğin teorideki yeri bir anti-politika ya da politikanın politik olarak belirlenmiş sınırıdır." Bu şekilde Kopenhag Okulu, güvenliği inşa etme sürecine, güvenlikleştirme (bir meselenin siyaset dışı istisnai hale getirilmesi) ve güvenlik dışılaştırma (bir meselenin normal siyasete yeniden dâhil edilmesi) arasında kilitlenmiş olarak bakmaktadır (Wæver, 1995b).

Gerçekten de güvenlikleştirme çerçevesi, "varoluşsal tehditler ve dostlar ile düşmanlar arasındaki radikal düşmanlık" tarafından yönlendirilen bir istisnaya dayalı güvenlik fikriyle yakından ilgilidir (Rothe, 2016: 48). Schmittçi felsefede, "İstisna, hiçbir önceki yasa, prosedür ya da öngörülen yanıtın yeterli olmadığı radikal bir tehlike ve olumsallık durumudur; emsal, bilgi, mevzuat ve öngörülebilirlik sınırlarını aşan tehlikeli bir andır" (C.A.S.E., 2007:465). İstisna odaklı güvenlik, bir siyasi topluluğu sürekli tehdit eden ve ortak güvenlik adına istisnai önlemlerin alınması ve yerleşik normatif ve yasal düzenin bozulması olasılığına hazırlayan kurucu bir antagonizma ortaya çıkarır (Pram Gad ve Lund Petersen, 2011: 318).

Kopenhag Okulu'na göre güvenlikleştirme bir radikalleşme ve aşırı siyasallaşma biçimidir. Bir meselenin normal siyasetin sınırlarını aştığı, siyasi tartışmayı sona erdirdiği ve olağanüstü önlemlerle ele alındığı bir anı işaret eder (Patomaki, 2015). Sonuç olarak bir mesele güvenlik seviyesine ulaşmadan önce farklı siyasallaşma biçimlerinden geçebilir. Nitekim bu konuyu Buzan, Wæver ve De Wilde (1998: 23-4) şöyle açıklamaktadır:

> "Teorik olarak, herhangi bir kamusal mesele siyasallaştırılmamış (yani devlet bununla ilgilenmez ve başka bir şekilde kamusal tartışma ve karar konusu haline getirilmez), siyasallaştırılmış (yani mesele kamu politikasının bir parçasıdır, hükümet kararı ve kaynak tahsisi gerektirir veya daha nadiren başka bir toplumsal yönetişim biçimi gerektirir) ve güvenlikleştirilmiş (yani mesele varoluşsal bir tehdit olarak sunulur, acil durum önlemleri gerektirir ve siyasi prosedürün normal sınırları dışında eylemleri haklı çıkarır) arasında değişen bir yelpazede yer alabilir."

Schmitt'e (2010: 5) göre, istisnaya ve dolayısıyla güvenlikleştirme sürecinin yönüne karar veren egemendir. Böyle bir kararın temeli, iç düzene dışsal varoluşsal tehditlerin tanımlanması ve bunun sonucunda dostlar ve düşmanlar arasındaki sınırın çizilmesidir (Rothe, 2016: 48). Siyaseti "güvenlik moduna" alma kararı, egemenin hayatta kalması adına hareket eden siyasi otoriteye neredeyse sınırsız ve kısıtlanmamış ayrıcalıklar atfeder (Pram Gad ve Lund Petersen, 2011: 318). Bu şekilde yorumlanan otorite, genellikle güvenlikleştirici bir aktör rolü oynayarak grupların üzerinde siyasi bir topluluk hâline gelip grup kimliğini kontrol edebilir ve onun sahibi olur. Daha sonra güvensizlik duygusunu harekete geçirir ve algılanan tehditlere ve gerçekleşen antagonizmalara dayalı olarak tutarlılığını güçlendirir veya zayıflatır (Williams, 2003: 518).

Kopenhag Okulu, descuritisation'ın mekaniği ve biçimleri üzerinde ayrıntılı olarak durmamaktadır. Bu alandaki en önemli araştırmalardan bazıları Huysmans tarafından sunulmuştur. Huysmans (1995, 1998), göç örneğini kullanarak hâlihazırda güvenlikleştirilen konuların seviyesini düşürmenin üç olası yolunu göstermiştir. Huysmans (1995: 66-67); "nesnel strateji" (göçmenleri "bizim" kimliğimize tehdit oluşturmayan bir şekilde çerçevelemek), "yapısalcı strateji" (göç olgusuna ilişkin daha geniş bir anlayış geliştirmek, böylece güvenlikleştirici hamlelerin göçmenlere ilişkin ortak algı üzerinde daha az etkisi olmasını sağlamak) ve "yapısökümcü strateji" (göçmenlerle kişiler arası deneyimler yoluyla güvenliksizleştirme ve "biz" ve "onlar" şeklindeki dışlayıcı ayrımları yıkmak) olduğunu öne sürmektedir. Bununla birlikte literatür, güvenlik anlatılarının bir konunun veya bir grubun (örneğin etnik gruplar) tanımına işlemiş olduğu "yerleşik" veya "derin" güvenlikleştirme vakalarına da işaret etmektedir ki güvenlik dışılaştırma için stratejiler geliştirmek son derece sorunlu hâle gelmektedir (Abulof, 2014).

Bu da tartışmayı, güvenlikleştirme teorisinin normatif boyutuyla ilgili noktaya getirmekte ve bunun "olumsuz" bir kavram olup olmadığı sorusuna odaklanmaktadır. Kopenhag Okulu, bu konuda oldukça nettir ve güvenliği inşa etme sürecinin gerçekten de "karanlık bir tarafı" olduğunu belirtmektedir (Wæver, 1995b: 64). Güvenlikleştirme, bazı açılardan yaratıcı politika çözümlerinin geliştirilmesini engelleyebilir. "Genellikle karmaşık meseleler üzerinde düşünmek için gereken siyasi alanı kısıtlar ve bunun yerine yararsız derecede düşmanlık ve aciliyet getirir" (Peoples ve Vaughan-Williams, 2015:100). Wæver (1995b) çevre güvenliği örneğini kullanarak, güvenlik mantığıyla hareket eden devletçi çözümlerin çevre sorunlarının gereksiz yere merkezileşmesine ve militarize edilmesine yol

açabileceğini savunmaktadır. Ayrıca, nefret söyleminin artması, ayrımcı söylemler ve bunun sonucunda "biz" ve "onlar" mantığı tarafından yönlendirilen antagonizmlerin güçlenmesi gibi artan güvenlikleştirme ile ilişkili toplumsal tehlikelere de işaret etmektedir (Wæver, 1995b: 65). İşte bu noktada, çoğu durumda güvenliksizleştirme daha arzu edilir ve etkili bir seçenek haline gelir ve bir sorunu güvenlikten "normal siyasi müzakere ve pazarlığa" dayalı süreç tipi çözümler dünyasına indirger (Wæver, 1999: 335).

İstisnailik kuralı, güvenlikleştirme literatüründe geniş çapta tartışılmış ve birbiriyle ilişkili temelde önemli üç eleştirilere yol açmıştır. İlk olarak, ampirik sınırlayıcılığı tartışılmıştır. Kopenhag Okulu, başarılı güvenlikleştirmenin bir meseleyi normal demokratik siyasetin dışına taşıdığını savunarak kendisini gereksiz yere yerel normlar ve demokratik hükümetlerle sınırlandırmakta ve teorinin devlet dışı, demokratik olmayan ve uluslararası bağlamlarda uygulanabilirliğini kısıtlamaktadır (Stritzel, 2011; Wilkinson, 2007). Bu sorun, siyasi sürecin demokratik normalliğe uyum sağlamadığı, ancak çeşitli üst düzey ve teknokratik siyaset biçimlerine gömülü olduğu AB gibi ulusötesi ortamlardaki güvenlikleştirme uygulamaları üzerine yapılan araştırmalarda özellikle görülmektedir (Huysmans, 2000; Sperling ve Webber, 2019; Munster, 2009). Abrahamson (2005: 71) da benzer kaygıları dile getirerek "istisnai güvenlikleştirmenin, çoğu zaman kademeli ve artımlı olan meselelerin nadiren doğrudan normallikten acil duruma geçtiği baskın güvenlik siyaseti tarzını tam olarak yakalayamadığını" savunmaktadır. İkinci olarak, istisnailik güvenlikleştirme sürecinden siyasi pazarlığı ya da siyasi tartışmayı asla tamamen ortadan kaldıramaz. Huysmans'ın (2014: 69) da belirttiği gibi, istisnai güvenlikleştirme bile hiçbir zaman basitçe normal siyasetin sonunun dayatılması değildir. Çünkü her zaman demokratik siyasi örgütlenme ve yetkilendirme konusunda siyasi bir tartışma alanının açılmasını gerektirir. Bu, çeşitli aktörleri ve siyasi rasyonaliteleri devreye sokan ve onları durumun istisnai olup olmadığına dair tartışmaya dâhil eden bir süreçtir.

Üçüncü olarak, Kopenhag Okulu istisnailik önermesi nedeniyle realist güvenlik sözlüğünü uygulama eğilimindedir ve teoriyi alternatif güvenlik ve güvenlikleştirme kavramlarına kapatmaktadır (Corry, 2012). Aslında, çağdaş güvenlik pratiğinin istisnai politikalarla çok daha az ortak noktası vardır ve örneğin insancıllık ya da risk kavramı ve uzun vadecilik ve ihtiyati tedbirlere yansıyan yönetişim mantığı ile daha fazla ilişkilendirilebilir (Corry, 2012: 248). Bu bağlamda, istisnai güvenlikleştirme, istisnailik eşiğinin altında işleyen,

ancak yine de güvenlik alanında kalan çok sayıda güvenlik uygulamasını ve kuralsızlığını göz ardı ettiği ileri sürülerek eleştirilmiştir (Rasmussen, 2006; Lund Petersen, 2012).

1.2.3. Güvenlikleştirme ve Alımlayıcı Kitle-Aktör Etkileşimi

Güvenlikleştirme teorisinin üçüncü yapı taşı olan alımlayıcı kitle kavramsallaştırması da Kopenhag Okulu'nun bu konuda herhangi bir tanım ya da tartışma sunmaması nedeniyle çokça eleştirilmiştir. Kitle, sezgisel olarak varoluşsal tehdit tanımlarını ve bunun sonucunda istisnai güvenlik önlemlerinin alınmasını kabul edebilecek ve meşrulaştırabilecek toplum ya da farklı bir varlık[3] olarak tanımlanabilir (Côté, 2016: 548). Bu oldukça muğlak kavramsallaştırma, güvenlikleştirme literatüründe bazı karışıklıklara yol açmış ve ilgili kitlelerin belirlenme kriterleri (Salter, 2008b; Vaughn, 2009), güçlü aktörlerle etkileşimi (Côté, 2016) ve güvenlik anlatılarının ve önlemlerinin kabul edilme biçimleri (Buraczyński, 2015; Stritzel ve Chang, 2015) üzerine yoğun tartışmalara neden olmuştur.

Güvenlikleştirme araştırmalarında ilgili bir alımlayıcı kitle belirlemek için öncelikle bu kitlenin gerçekte ne yaptığını anlamak gerekir. Kopenhag Okulu'nda bu kitlenin rolü çoğunlukla pasif olarak yorumlanır ve iki temel işlev etrafında kavramsallaştırılır: dinleme ve tepki verme (Rothe, 2016: 35). "Dinleyici" olarak kitle, güvenlikleştirme hamlesinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için "kazanılması gereken stratejik bir kaynak" olarak tanımlanabilir (McSweeney, 1996). Teorinin geleneksel okumasında "kitle gösterinin tadını çıkarmak" ya da "oturup dinlemek" için oradadır, gerçek gösteri ise güvenlikleştirici eylemin olumlu karşılanmasını sağlamak için çeşitli yöntemler ve cazip senaryolarla seyirciye kur yapan güçlü aktörler tarafından kontrol edilir (Stritzel, 2012). Bu da alımlayıcı kitlenin ikinci ve kilit işlevine, yani güvenlikleştirici hamlelere tepki vermesine yol açar. Kopenhag Okulu iki tür alımlayıcı kitle tepkisi tanımlar: önerilen tehdit tanımlarının ve güvenlik önlemlerinin kabulü ve kabul edilmemesi (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 43). Burada izleyiciler süreç üzerinde oldukça sınırlı bir etkiye sahiptir ve güvenlikleştirme hamlelerine daha nüanslı tepkiler vermenin belirli bir yolu yoktur. Bu geleneksel kavramsallaştırmaya atıfta bulunan Côté (2016), alımlayıcı kitlenin aslında aktörü etkileme ve yapması gerekeni yapma, yani güvenliğin özneler arası inşasına katılma ihtimalinden yoksun, "eylemsiz bir fail" olduğunu savunmaktadır. Bu sınırlama Kopenhag Okulu tarafından da kısmen kabul edilmektedir. Nitekim "güvenlikleştirme" ve "söz edim" ifadelerinin bir tehlikesi, eylem tarafına çok fazla

[3] Diğerleri arasında: hükümet kanadı (Salter, 2008b), teknik uzmanlar (Rothe, 2016), uluslararası toplum (Vaughn, 2009), yerel toplum (Buraczyński, 2015).

odaklanılması ve böylece güçlü olana ayrıcalık tanınırken eylemin alımlayıcısı ve yargılayıcısı olanların marjinalleştirilmesi olduğunu belirtmişlerdir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 41).

Gerçekten de alımlayıcı kitle kavramının daha fazla kavramsallaştırılmaması durumunda güvenlikleştirme, bir müzakere alanı ve özneler arası bir süreç olmaktan ziyade, güvenlikleştirici aktörler tarafından üretilen öz-göndergeli bir yönerge haline gelme riski taşır (Balzacq, 2005: 179-180). Bu durumun "çıkış yollarından" biri, güvenlik söylemi eylemlerinin kitle üzerindeki etkilerinin güçlendirilmesi ve araştırılması ve izleyici kavramının analitik şemaya daha anlamlı bir şekilde dâhil edilmesidir (Stepka, 2022). Ancak bu, güvenlikleştirme teorisinin ilgili aktörlere atfedilebilecek güç ve eylemlilik açısından yeniden yapılandırılmasını ve aktörler ile alımlayıcı kitlenin güvenlikleştirme çerçevesinde yeniden konumlandırılmasını gerektirecektir (Stepka, 2022: 25).

Geleneksel alımlayıcı kitle fikri, ilgili kitlenin ve güvenlikleştirici aktörlerin rolü, tanımı ve etkileşimi üzerine pek çok eleştiriye ve verimli tartışmalara yol açmıştır. Tartışmanın ana hattı, kitle ile özdeşleştirilmesi gereken gücün kapsamı olmuştur. Çok sayıda araştırmacı, güç ve eylemlilik olmaksızın alımlayıcı kitlenin güvenlikleştirme sürecinde kendi rolünü oynayamayacağını savunmaktadır (Balzacq, 2011; Stritzel, 2012; Côté, 2016). Kitle, sorunların siyasi ve toplumsal olarak tartışılmasında söz sahibi olan bir aktör olmalıdır. Bu anlamda izleyiciler basit bir "evet" ya da "hayır "ın ötesinde, güçlü aktörler tarafından önerilen tanımlara ve tedbirlere meydan okuyacak araçlara ve failliğe sahip olmalıdır (Emerson, 2017).

Bu yaklaşımda, güvenlikleştirme akademisyenleri, alımlayıcı kitleyi belirlerken, güvenlik sorunlarının yorumlanma ve ele alınma biçimini şekillendirme fırsatına ve bazı konumsal güce sahip olan uluslararası toplum, bilim camiası veya kalkınma yardımı bağışçıları gibi güçlü aktörleri aramaktadır (Salter, 2008a; Vaughn, 2009; Côté, 2016). Öte yandan, bazı akademisyenler alımlayıcı kitleye ve bu kitlenin güvenlikleştirici hamlelere verdiği tepkilere bu kadar çok önem verilmesine karşı farklı bir görüş ortaya koymaktadır (Taureck, 2006; Floyd, 2007). Floyd (2016: 689-91), son zamanlarda alımlayıcı kitlenin gücüne odaklanmanın aslında güvenlikleştirmenin gerçek resmini bozabileceğini ve yanlış sonuçlara yol açabileceğini savunmaktadır. Bazen güçlü aktörler potansiyel alımlayıcı kitlelerle anlamlı etkileşimlere girmezler. Bunun nedeni, güvenlikleştirici aktörlerin zaman zaman kendi özel tehdit tanımları ve güvenlik önlemlerinin uygulanması konusunda ilerlemek için bir izleyici kitlesine ihtiyaç duymamalarıdır (Floyd, 2016: 692). Bazı siyasi bağlamlarda, özellikle de demokratik olmayan rejimlerde, sürecin başarısı için bir alımlayıcı kitle gerekli olmayabilir (Taureck, 2006). Benzer

bir durum, belirli bir alımlayıcı kitle-aktör etkileşimi olmaksızın bir konunun politika araçları ve güvenlik eylemleriyle güvenlikleştirilebildiği politika oluşturma bağlamlarında da gözlemlenebilir (Sperling ve Webber, 2019). Taureck'in (2006: 55) de belirttiği gibi, birçok güvenlikleştirme türünde, alımlayıcı kitlenin dahil edilmesi, kalıcı teorik ve ampirik komplikasyonlar yarattığı için zorunlu değildir. Bu bağlamda Floyd (2016), eğer bağlam izin veriyorsa bir araştırmacının güvenlikleştirme çerçevesinden izleyici kavramını çıkarmayı düşünmesi ve farklı güvenlikleştirici aktör türlerinin keşfine odaklanması gerektiğini önermektedir.

Güvenlikleştirme literatürde, farklı alımlayıcı kitleler ve aktörler arasındaki etkileşimin doğasının bağlama son derece duyarlı ve esnek bir yapıda ele alınması gerektiğini gösteren araştırmalar giderek artmaktadır (Stritzel, 2007; Wilkinson, 2007; Bourbeau, 2011;). Örneğin Salter (2008b), farklı ortam türlerine (örneğin siyasi, teknokratik, bilimsel) karşılık gelen farklı izleyici türleri olduğu ve bunların güçlü aktörlerle etkileşime girmelerine ve süreci etkilemelerine olanak tanıyan güç, eylemlilik ve araç dereceleri bakımından farklılık gösterdikleri fikrini ortaya atmıştır. Kaunert ve Leonard (2013) da benzer bir gelenekle, güvenlikleştirici aktörler tarafından angaje edilen farklı izleyici türlerini ayırt etmek gerektiğini savunmaktadır. Duruma bağlı olarak, güvenlik araçlarının ve tehditlere verilen yanıtların üretiminde birbirleriyle ilişki ve etkileşim içinde olabilirler (örneğin, akademisyenler medya ile iş birliği yapabilir) ve güvenliğin inşasındaki eylemliliklerini ve rollerini potansiyel olarak artırabilirler.

Kopenhag Okulu, güvenliğin inşasının tartışılması için benzersiz bir entelektüel alan yaratmış ve belirli konuların uluslararası ve ulusal güvenlik çerçevelerine nasıl dâhil edildiği ve kullanıldığına dair anlayışımızı genişletmiştir. Eleştiri ve teorik tartışmalara dayanan güvenlikleştirme çalışmaları, Kopenhag Okulu tarafından önerilen geleneksel teorinin ötesine geçerek dinamik bir şekilde genişlemektedir. Çok sayıda akademisyen diğer disiplinlere ve teorik geleneklere uzanarak güvenlikleştirme teorisini tamamlamakta, yapı söküme uğratmakta ve yeniden inşa etmekte, kendi "okullarını" ve metodolojilerini geliştirmektedir (Bigo ve McCluskey, 2018; C.A.S.E., 2006; Hansen, 2011; Wæver, 2004). Sonuç olarak, güvenlikleştirme araştırmaları, çeşitli güvenlikleştirme pratiklerini ve konumlarını inceleyen, aynı zamanda güvenlik ve tehditleri inşa etme süreçlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayan çok çeşitli bir araştırma programına dönüşmüştür. Bununla birlikte bu tez çalışması popülist söylemler üzerinden, "söz edimlerine" ve "alımlayıcı kitleye" odaklanmasına rağmen

karşılaştırma yapabilmek ve kavramsallaştırmayı net olarak tanımlamak için güvenlikleştirmeye ve literatüre yönelik yapılan diğer katkıların da açıklanması gerekmektedir.

Nitekim güvenlikleştirme teorisinin en büyük revizyonu Paris Okulu[4] tarafından ortaya atılmış ve desteklenmiştir. Bu sosyolojik güvenlikleştirme modeli, orijinal teorinin söz edimi ve dilbilimsel yönlerinden uzaklaşmaktadır. Bunun yerine, tekrar eden eylemler ve güvenlik alanındaki güvenlik aktörlerinin etkileşimi yoluyla kurumsallaşan güvenlik pratiği tarafından yönlendirilen güvenlikleştirme fikrini benimsemektedir (Balzacq, 2010: 13). Bigo'nun (2000: 194) da belirttiği gibi, "bazı sorunları konuşma ya da söylem olmaksızın güvenlikleştirmek mümkündür ve ordu, polis bunu uzun zamandır bilmektedir. Pratik çalışma, disiplin ve uzmanlık her türlü söylem kadar önemlidir."

Paris Okulu, güvenlikleştirmenin her zaman tanım ve varoluşsal tehditler, dram ve normal siyasetten kopuş gerektirmediğini savunur. Rutin, zaman içinde ve hatta bazı durumlarda siyasi söylemin dışında da gerçekleşebilir (Bigo, 2014). Bu bağlamda, güvenlikleştirmeye sosyolojik bakış sadece dilbilimsel yaklaşımdan değil, aynı zamanda güvenliğin istisnailiği fikrinden de ayrılır. Burada güvenlik, polislik, gözetim ve kontrol gibi normalleştirilmiş güvenlik pratiklerinin içine gömülü olarak olağanüstü önlemlerin eşiğinin altında işlemektedir. Bu nedenle Paris Okulu'nda güvenlikleştirici aktörlerin mutlaka otoriter ya da kolektif güvenlik anlayışını şekillendirmelerine izin veren güç konumunda olmaları gerekmez. Bu aktörler, göç ya da iklim değişikliği gibi belirli sorunların güvenliğe yönelik tehditler olarak çerçevelendiği ve uygulandığı bir güvenlik alanı oluşturarak "tedirginliği yöneten" polis ve askeri güçler, gümrük memurları ya da insani yardım çalışanları gibi sıradan uygulayıcılar olabilir (Bigo, 2002: 63-65).

Bigo'nun (2002) çalışması, güvenlikleştirme çerçevesini, güvenliğin inşası hakkında daha bağlam duyarlı ve süreçsel bir düşünceye açmıştır. Bu bağlamda yeni perspektifler ortaya çıkmıştır. Örneğin Strizel (2011), güvenlikleştirmeyi çeviri merceğinden görmeyi önererek,

[4] Bourdieu, Derrida ve Foucault'nun çalışmalarından esinlenen Paris Okulu'nun mensupları güvenlikleştirme kavramına resmî kurumların uygulamalarına ve günlük pratiklerine odaklanan farklı bir bakış açısı getirmişlerdir. Bu tez "söz edim" ve "alımlayıcı" kitleye odaklandığı için Paris Okulu'nun güvenlik yaklaşımı detaylandırılmamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz.; Didier Bigo, "International Political Sociology", Paul Williams (ed.), Security studies: An introduction, Routledge, New York, 2008, 116–30.; Didier Bigo ve Anastassia Tsoukala (ed.) , Terror Insecurity and Liberty: Illiberal Practices of Liberal Regimes After 9/11, Roudledge, Londra, 2008.; Elspeth Guild, Controlling Frontiers: Free Movement Into and Within Europe, Routledge, Londra, 2017.; Jef Huysmans, The Politics of Insecurity, The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU, Routledge, Londra, 2006.; Claudia Aradau ve Rens Van Munster, "Governing Terrorism Through Risk: Taking Precautions, (un)Knowing the Future", European Journal of International Relations 2007, Cilt 13, Sayı 1, 89–115.

çeviri kavramını kullanarak radikal bir şekilde süreçsel yorumlama önermektedir. Burada güvenlikleştirme, güvenliğin anlamının yeni bir yerelde üretken bir şekilde yeniden ifade edilmesi olarak ele alınmaktadır. Farklı bir yorumda Rothe (2016), hegemonik söylemi bir referans noktası olarak kullanarak güvenlikleştirmeyi yeniden keşfeder. Nitekim Postyapısalcı argümanları temel alan Rothe (2016), güvenlikleştirmeyi, yeni meseleleri güvenlik sorunu olarak sorunsallaştıran "söylem koalisyonları arasındaki mücadele" tarafından yönlendirilen, daha geniş hükümet manzaralarına gömülü bir süreç olarak ele almayı önermektedir. Leonard ve Kaunert (2019), güvenlikleştirmeye politika çalışmaları açısından bakmakta, politika alanı perspektifini temel almakta ve güvenliğin inşasını etkileyen kurumsal ortamların ve tarihsel bağlamsal faktörlerin öneminin altını çizmektedir.

Bununla birlikte, bu yaklaşım çeşitliliğinin, güvenlikleştirmeye ilişkin farklı bakış açılarının altında yatan, başta varoluşsal güvenlik ve risk olmak üzere belirli güvenlik mantıklarına olan bağlılığına yansıyan belirli bir "kör noktası" olduğu ileri sürülmektedir (Watson, 2012:182). Bu durum özellikle göç-güvenlik bağlantısı literatüründe öne çıkmıştır. Bir yandan, bazı akademisyenler elitlere ve onların korku etrafında dönen siyasi söylemlerine, istisnai güvenlik anlayışına ve siyasi tartışmalarda önerilen farklı olağanüstü önlem ve politika biçimlerine odaklanmaktadır (Ceyhan ve Tsoukala, 2002; Armillei, 2017). Öte yandan, teknolojiler ve kontrolün güvenlik uygulamaları üzerine yapılan araştırmalar risk yönetimine ve güvenlik uzmanlarının sıradan faaliyetlerine odaklanma eğilimindedir, dolayısıyla olağanüstü ve elit güdümlü söylemlerin güvenlikleştirici rolünün küçümsendiği iddia edilmektedir (Bigo vd., 2013).

Sonuç olarak güvenlikleştirme çalışmalarına yapılan yeni katkıların listesi çok daha kapsamlı ve çeşitlidir. Güvenlikleştirmeye ilişkin çağdaş literatür, teoriyi farklı söylem ve uygulama biçimleriyle (teknoloji odaklı olanlar da dâhil) ve güvenliğin sosyal inşasına eşlik eden dinamik karmaşıklıklarla daha uyumlu hale getirmek amacıyla yeni fikirler ve yeniden kavramsallaştırmalar yapılarak giderek artmaktadır (Jeandesboz, 2016). Güvenlikleştirme konusundaki farklı bakış açıları kendi başlarına sürece dair benzersiz bir kavrayış sağlasa da aynı zamanda kendi güvenlik mantıklarına ve yollarına yerleşme eğilimindedirler. Bu tez çalışmasının analizinde güvenlikleştirmenin pratik uygulamalarına odaklanmamakla birlikte, Kopenhag Okulu'nun "söz edimi", "aktör ve alımlayıcı kitle" ve "istisna hâli" yaklaşımları merkeze alınmış, söyleme odaklanarak popülizm ile ilişkisi tartışılmış ve yeni bir

kavramsallaştırma önerilmiştir. Bu bağlamda bu kavramsallaştırmayı yapmadan önce popülizm literatürünün incelenmesi ve güvenlikleştirme ile ilişkisinin tartışılması gerekmektedir.

1.3. POPÜLİZM: ESASI TARTIŞMALI BİR KAVRAM

1960'ların sonunda yayınlanan popülizm üzerine ilk kapsamlı çalışmalardan birinde akademisyenler, "Şu anda popülizmin *önemi* konusunda hiçbir şüphe yoktur ancak kimse tam olarak ne olduğu konusunda net değildir." diyerek tanımlamanın zorluğuna dikkat çekmiştir (Ionescu ve Gellner, 1969: 1). Bu durum, popülizmin 2000'li yılların başından günümüze tekrar akademik çalışmaların merkezine oturmasına rağmen hâlâ değişmemiştir. Düşünsel yaklaşım etrafında bir tür fikir birliği oluşuyor gibi görünse de (Hawkins vd., 2012; Rooduijn, 2019: 363) popülizm, "esasen tartışmalı bir kavram" olmaya devam etmektedir (Mudde ve Rovira Kaltwasser, 2017: 2). Margaret Canovan'ın (1981: 3) da belirttiği gibi, "Bu terim, son derece muğlaktır ve farklı bağlamlarda şaşırtıcı çeşitlilikte olgulara atıfta bulunmaktadır." Tanımlama konusunda bir fikir birliği olmadığı için, "popülizm üzerine yazmaya, kavramın net olmamasından yakınarak ve siyasi analiz için kullanışlılığından şüphe duyarak başlamak neredeyse bir **klişe** hâline gelmiştir" (Panizza, 2005: 1; Moffitt ve Tormey, 2014: 382; Moffitt, 2016: 11;).

Cas Mudde ve Rovira Kaltwasser'e (2012: 1) göre "popülizm", "Akademi içinde ve dışında en fazla kullanılan ve istismar edilen terimlerden biridir." Gerçekten de hem medyada hem de akademide bu terim, farklı zaman dilimlerinde ve dünyanın farklı yerlerinde bir dizi farklı olguyu ve aktörü ifade etmek için (yanlış) kullanılmıştır. Örneğin, siyasi yorumcular popülist etiketini radikal *Wall Street'i İşgal Et* hareketinin yanı sıra gerici Amerikan Çay Partisi fraksiyonuna da yapıştırmıştır (Aslanidis, 2016: 94-5; Urbinati, 2014: 129-30). Benzer şekilde, çok az ortak noktası olmasına rağmen Mahmud Ahmedinejad'dan Barak Obama'ya kadar pek çok siyasetçi, "popülist" olarak tanımlanmış; bu da akademisyenlerin bu terimin özellikle İngiliz yazılı medyasında "hoyratça kullanıldığı" sonucuna varmalarına neden olmuştur (Bale vd., 2011). Özetle, "popülizm" demokratik ortodoksinin yerleşik değerlerine, kurallarına ve kurumlarına meydan okuyan" her türlü hareketi tanımlamak için kullanılan popüler bir sözcük hâline gelmiştir (Meny ve Surel, 2002: 3).

Popülizmin kamusal tartışmalarda muğlak bir şekilde kullanılması, kısmen "bar siyaseti (*Stammtisch*)" olarak da bilinen duygusal ve aşırı basit siyasi söylemi ya da seçmenleri memnun etmeyi amaçlayan fırsatçı siyasi retoriği tanımlamak için yaygın olarak kullanılmasına

bağlanabilir (Mudde, 2004: 542-3). Popülizm genellikle siyasi oportünizm veya demagoji ile eş tutulduğu için çoğunlukla olumsuz bir çağrışım yapmaktadır (Stanley, 2008: 101). Sonuç olarak popülist etiketi, genellikle siyasi "düşman" için ayrılmıştır (Bale vd., 2011: 127) ve "halka her türlü hitap, elitlere yönelik hafif azarlamalar, kitleleri memnun eden önlemler ve 'her şeyi kapsayan' politikalara" iliştirilmiştir (Albertazzi ve McDonnell, 2015: 4).

Popülizmin kamusal alandaki aşağılayıcı, tutarsız ve normatif kullanımı, akademik literatürdeki uzun tanımsal uzlaşı arayışı göz önüne alındığında şaşırtıcı değildir. Örneğin, akademisyenler bu terimi, Amerika Birleşik Devletleri'nde 19. yüzyılın sonlarında siyasi sistemi reforme etmeye çalışan ve kapitalizmle mücadele etmek amacıyla Amerikan Halk Partisi'nin doğmasına neden olan radikal köylü hareketini tanımlamak için kullanmışlardır (Goodwyn, 1976; Canovan, 1981: 17-30; Hofstadter, 1969; Taggart, 2000: 27-37; Jager, 2018). Bu kavram aynı zamanda 19. yüzyıl Rusya'sında, küçük bir grup kentli elit tarafından köylü isyanını kışkırtmak amacıyla (başarısız) oluşturulan *narodniki* hareketine de atfedilmiştir (Canovan, 1981: 59-83; Walicki, 1969; Taggart, 2000: 46-58). 20. yüzyılın ortalarında popülizm kavramı Latin Amerika'da; Meksika'da Lâzaro Cârdenas, Brezilya'da Getulio Vargas ve özellikle Arjantin'de Juan Domingo Peron gibi karizmatik liderlerle ortaya çıkan yeni bir siyasi hareketlenme biçimini tanımlamak için de kullanılmıştır (Mudde ve Kaltwasser, 2012: 3; Roxborough, 1984; Woods, 2014: 6). Popülist etiketi, "seçimlerin diktatörlere halk meşruiyeti görüntüsü verdiği" Küresel Güney'deki otoriter rejimlere de yapıştırılmıştır (Meny ve Surel, 2002: 2; Saul, 1969). 20. yüzyılın sonlarına doğru da Batı Avrupa'da "popülizm sahneye çıkmış" (Mudde ve Kaltwasser, 2012: 4) ve bu terim, göçmen karşıtı bir gündemi olan yeni bir nativist, sağcı parti dalgasının ortaya çıkışıyla ilişkilendirilmiştir.

Popülizm'in bu farklı tezahürleri, "temelde yatan herhangi bir bütünlüğe" sahip olup olmadıkları ya da "tek bir ismin çok sayıda bağlantısız eğilimi kapsayıp kapsamadığı" sorusunu gündeme getirmiştir (Ionescu ve Gellner, 1969: 1). Literatürdeki bu geniş kullanımı, popülizmin önemli ölçüde "kavramsal esnemeye" (yani bir kavramın farklı bağlamlara uygulanmaya çalışıldığında ortaya çıkabilecek çarpıtılmasına) uğradığını göstermektedir (Sartori, 1970; Kessel, 2014). Bu durum, bazı akademisyenlerin kavramın analitik faydasını yitirdiği sonucuna varmasına yol açmıştır. Örneğin Meny ve Surel (2002: 2), "bu genişlemeyle birlikte hem kavramın hem de kelimenin sezgisel faydasının çoğunu kaybettiğini" savunmaktadır. Diğer akademisyenler ise popülizmin evrensel bir tanımını yapmaya çalışmanın beyhude olduğunu, çünkü bu olgunun farklı tezahürlerinin sadece isim olarak birbiriyle ilişkili

olduğunu savunmuştur (Canovan, 1981; Lonescu ve Gellner, 1969: Roxborough, 1984). Nitekim Meny ve Surel'in (2002: 2) belirttiği gibi, "durumların, olguların ve verilerin bu eklektik toplamı, birçok gözlemci ve analistin 'popülizm' diye bir şey olmadığına, daha ziyade türüne göre analiz edilebilen ancak herhangi bir kapsamlı birliğe indirgenemeyen son derece heterojen durumların bir karışımı olduğuna inanmasına" yol açmıştır.

Avrupa ve dünyanın diğer yerlerinde popülizmin kategorize edilmesi için farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. En yaygın yöntem, oyların sosyoekonomik nedenlerle açıklanmasıdır. Bu yaklaşım, neoliberal ve post-endüstriyel politikalar yoluyla işçi sınıfı gruplarını işsizlik, marjinalleşme ve yapısal dışlanmışlık durumlarına hapseden modernleşmenin ve küreselleşmenin zararlı etkilerinin göstergesi olarak popülist duyguları göstermektedir (Betz, 1994; ve 2015). Yine bu yaklaşıma göre "modernleşmenin ve küreselleşmenin kaybedenleri", dışlanmalarına ve marjinalleştirilmelerine tepki olarak ana akım siyasi partileri ve söylemleri reddederken göçmenlere karşı etnik bir düşmanlık yaratmaktadırlar (Fennema, 2004). İkincisi, popülizmin temelini oluşturan "uzak geçmişle ilgili mitlere dayanan etnik-milliyetçi duygulara" atıfta bulunarak açıklamaya çalışmıştır (Rydgren, 2007). Bu yaklaşım, özellikle siyasi sağ taraf için geçerlidir. Bu yaklaşım; küreselleşme, İslam, AB ve mülteciler gibi dış düşmanların meydan okumaları ve tehditleriyle yüzleşmenin tek yolu, homojen bir etnik yapıyı vurgulamak ve geleneksel değerlere dönmek olduğunu iddia etmektedir (Rydgren, 2007). Üçüncü yaklaşım ise siyasi partilerin ve popülist hareketlerin gelişimini ele alır. Sözü edilen yaklaşım, siyasi parti ve hareketlere dış kaynaklardan kaynaklanan bir tepki olarak bakmaktan ziyade, popülist liderlerin ve partilerin kendi üyelerine hitap etmek için kullandıkları stratejik araçları vurgulamaktadır (Beauzamy, 2013).

Her ne kadar popülizm tanımı netlik içermese de özellikle son yıllarda artan popülist eğilimler nedeniyle daha fazla kavramsal netlik ve ortak bir çerçeve için 2000'li yılların başından bu yana, popülizm üzerine akademik tartışmalar gelişmeye devam etmiştir (Kaltwasser vd., 2017: 10-11; Rooduijn, 2019). Akademisyenler, popülizmi çeşitli şekillerde tanımlamaya çalışmışlardır: Bir tarz (Jagers ve Walgrave, 2007; Moffitt, 2016; Moffitt ve Tormey, 2014), bir strateji (Weyland, 2001), bir retorik (Betz, 2002), söylemsel bir çerçeve (Aslanidis, 2016), ahlakçı bir hayal gücü (Müller, 2016) ve (ince merkezli) bir ideoloji (Albertazzi ve McDonnell, 2008, 2015; Mudde, 2004, 2007; Stanley, 2008).[5]

[5] Farklı yaklaşımlara genel bir bakış için bkz. Mudde ve Rovira Kaltwasser (2017: 2-5).

Bu farklı sınıflandırmalar, popülizmin "cinsi" konusunda anlaşmazlığa işaret etse de (zorunlu olarak) çelişkili değildir; aslında birçoğu, "düşünsel yaklaşımı" benimseyecektir (Mudde, 2017a; Mudde ve Kaltwasser, 2018: 1669). Popülizmin kendini farklı şekillerde gösterebileceğini varsaymak makul görünmektedir. Van Kessel'in (2014: 8) belirttiği gibi:

> "Ampirik bir bakış açısıyla, popülizmin tezahürüne ilişkin farklı yorumların olması, kavramın nitelikleri konusunda bir uzlaşı olduğu sürece mutlaka sorun teşkil etmez. Popülizmin çeşitli biçimlerde (örneğin üslup, strateji *ve* ideoloji) ortaya çıkabileceğini ve ifadesinin sınırları çizilmiş bir siyasi aktörler kümesiyle sınırlı olmadığını iddia etmek makul görünmektedir."

Bu bağlamda popülizmin farklı kavramsallaştırmaları çelişkili olmaktan ziyade tamamlayıcı olarak görülebilir (Kriesi ve Pappas, 2015: 6). Dahası, literatürde popülizmin temel bir niteliği üzerinde ***bazı fikir birlikleri mevcuttur***. Rooduijn'in (2019: 363) gözlemlediği gibi günümüzde "akademisyenler, terimin nasıl tanımlanması gerektiği konusunda birbirleriyle eskisinden çok daha güçlü bir şekilde hemfikirdirler." Popülizm tanımlarının çoğunu (hepsini olmasa da) birleştiren şey, **"halkın"** merkezîliğine yapılan vurgudur. Örneğin Meny ve Surel'e (2002: 11-12) göre popülistler, "halkın rolünü" ve sadece toplum içinde değil aynı zamanda bir bütün olarak siyasi sistemin yapısı ve işleyişindeki temel konumunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde Woods (2014: 10) da ***"popülistler için halkın her şeyden önemli olduğunu"*** gözlemlemiştir. En genel düzeyde bu, popülist ideolojinin temelidir ve popülist retorikte ve meşruiyet iddialarında tekrar eden bir temadır. Ancak, "halk" çağrışımı modern siyasetin nispeten yaygın bir özelliği gibi göründüğünden, bu farkındalık bir tanım olarak hizmet etmek için çok geniştir. Sonuçta çoğu siyasetçinin bir noktada siyasi güç kazanmak için "halka" hitap etmeye çalıştığı iddia edilebilir.

Bu nedenle Mudde (2007) popülizmin daha kesin ve yaygın olarak kullanılan bir tanımını sunmuştur. Mudde'ye (2007: 23) göre popülizm: "Toplumun nihai olarak 'saf halk' ve 'yozlaşmış elit' olmak üzere iki homojen ve antagonistik gruba ayrıldığını düşünen ve siyasetin halkın genel iradesinin (*volonte generale*) bir ifadesi olması gerektiğini savunan ince merkezli bir ideolojidir." Bu tanım, akademik tartışmalara daha fazla kavramsal netlik getirmiş ve bölgeler arası karşılaştırmalı analizlerin önünü açmıştır (Mudde ve Rovira Kaltwasser 2012). Ancak popülizmi (ince) bir ideoloji olarak kavramsallaştırmak hem teorik hem de pratik nedenlerden dolayı tartışmalıdır. Popülizmin yadsınamaz bir şekilde düşünsel bir yönü olsa da (özellikle "halk" ve "seçkinler" arasındaki karşıtlık gibi bir dizi fikre dayandığı açıktır) popülizmin anahtar metinleri veya filozofları olmadığı için popülizm, teorik bir temelden

yoksundur; ne küresel bir "popülist hareket" ne de ortak bir soyağacı vardır (Stanley, 2008: 100; Moffitt ve Tormey, 2014: 383; Freeden 2017). Sonuç olarak popülizm akademisyenleri, kavramlarının liberalizm ile aynı seviyede olduğunu iddia etmekten kaçınmaktadır. Başka bir ifadeyle burada yapılan eleştiri, ideoloji kavramınadır.

Ayrıca popülizm, nadiren tek başına var olur; aslında genellikle bir "ev sahibi ideoloji" ile birlikte bulunur (Pauwels, 2014). Örneğin, siyasi partiler sağ veya sol popülist olarak sınıflandırılabilir (Rooduijn ve Akkerman, 2017) ancak ideolojik olarak nadiren yalnızca "popülist" olarak tanımlanabilirler (Albetrazzi ve McDonnell, 2015: 5).

Akademisyenler uzun zamandır popülizmin ideolojik çekirdeğini tanımlamanın zorluğuna dikkat çekmektedir (Betz, 1994: 107; Rooduijn 2019).[6] Taggart'ın (2000: 10) gözlemlediği üzere popülizm, ortaya çıktığı siyasi bağlama bağlı olarak görünüm değiştirebilmesi anlamında oldukça "bukalemuniktir." Kavramın kaygan doğası, akademisyenlerin popülizmi "programatik bir ağırlık merkezi olmaması nedeniyle dağınık ve diğer, daha kapsamlı ideolojilerle birlikte yaşama kabiliyeti açısından açık," (Stanley, 2008: 99-100) "ince" bir ideoloji olarak tanımlamalarına yol açmıştır. Ancak bu, "ince bir ideolojinin" gerçekten de kavramsal geçerliliğini ve faydasını kaybedecek kadar ince olup olamayacağı tartışmasına yol açmıştır (Moffitt ve Tormey, 2014: 383; Moffitt, 2016: 19). Kavramın "bukalemunik" doğası, operasyonel hâle getirilmesini özellikle zorlaştırdığı öne sürülmüştür. Bu nedenle, popülizmi bir ideolojiden ziyade bir söylem veya retorik tarzı olarak kavramsallaştırmanın daha verimli olacağını iddia etmişlerdir. Bu kavramsallaştırma, popülizmin düşünsel bir temeli olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamakla birlikte, önemli metodolojik avantajlara sahip olduğu öne sürülmüştür. Nitekim Woods (2014: 16), "popülizmi söylemsel bir tarz olarak ele almak, popülizmin basit bir popülist/popülist olmayan dikotomisi ile yakalanabilecek siyasi partilerin veya siyasi liderlerin temel bir özelliği olmaktan ziyade belirli siyasi ifade örneklerinin dereceli bir özelliği olarak işlevselleştirilmesini" sağladığını belirtmektedir.

Ancak popülizmi bir tarz olarak kavramsallaştırmak, **herhangi bir** siyasi aktörün veya mesajın popülist eğilimler taşıyabileceği anlamına gelebilmektedir. Başka bir deyişle "popülizm" kavramı, bir "sınıflandırıcı" (yani belirli bir aktörün temel, kalıcı bir özelliği) olmaktan ziyade bir "tanımlayıcı" (yani herhangi bir aktör tarafından kullanılabilecek bir

[6] Rooduijn'e (2019: 364) göre, çağdaş popülizm araştırmalarındaki en büyük zorluklardan biri, popülizmi ilgili kavramlarla (özellikle yerlicilik) karıştırmanın nispeten kolay olmasıdır.

retorik türü) hâline gelir (Sikk, 2009; Kessel, 2014). Bu açıdan bakıldığında popülizm, bir dikotomi olarak kavramsallaştırılmaz (yani partiler ya popülisttir ya da değildir). Bunun yerine popülizm, bir "derece meselesidir" (Rooduijn ve Akkerman, 2017: 195), yani aktörler gönderdikleri mesajlara bağlı olarak az ya da çok popülist olabilirler (Hawkins, 2009; Jagers ve Walgrave, 2007; Pauwels, 2011b; Rooduijn ve Pauwels, 2011).

Batı Avrupa bağlamında popülist tarz, iki temel özellikten oluşmaktadır.[7] Birincisi, erdemli "halk" ile antagonistik "öteki" arasında net bir ayrım yapan Manichean bir toplum görüşünü varsaymaktadır (Albertazzi ve McDonnell, 2015; Mudde 2004; Kessel, 2015). Özellikle popülizm, burada "toplumu sembolik olarak 'halk' ('mazlumlar' olarak) ve 'öteki' arasında bölerek siyasi alanı basitleştiren statüko karşıtı bir söylem" olarak tanımlanmaktadır (Panizza, 2005: 3). Bu iki kategori, siyasi bağlama göre farklı şekillerde tanımlanabilen dağınık yapılar ya da "boş gösterenlerdir" (Laclau, 2005: 40). Genel olarak "halk", idealize edilmiş, homojen bir toplum biçimine atıfta bulunmak için kullanılırken (Taggart, 2000), "öteki" ise kimliklerinden, haklarından, refahlarından ve seslerinden mahrum bırakarak "halkın" egemenliğine tehdit olarak tasvir edilir (Albertazzi ve McDonnell, 2015: 5). Kimlerin "merkez ülkenin (*heartland*)[8]" bir parçasını oluşturduğu her zaman açık olmasa da kimlerin dışlandığı genellikle oldukça açıktır (Mudde, 2004: 546).

Bu temel özellik, dünyayı "siyah ve beyaz" olarak görme yönündeki popülist eğilimi vurgulamakta, bu da genellikle nüanslı tartışmalara çok az yer bırakmaktadır (Meny ve Surel 2002: 12). Popülizmin temel göstergelerinden biri de "kötülüğün vücut bulmuş hâli olarak **elitlerin kınanması** ve iyi erdemlerin, gerçek bilgeliğin ve özgünlüğün temsili olarak **halkın yüceltilmesidir.**" (Vossen, 2010: 24). Meny ve Surel'e (2002: 12) göre, "iyi, bilge ve basit insanların kutlanmasına ve yozlaşmış, beceriksiz ve birbirine kenetlenmiş elitlerin reddine dayanan bu retorik popülist söyleme nüfuz" etmektedir. Popülistlerin katı "biz ve onlar" ayrımları inşa etme eğilimleri, faaliyet gösterdikleri siyasi bağlama bağlı olarak farklı düzeylerde kendini göstermektedir (Mudde ve Kaltwasser, 2013: 168). Örneğin popülistler, genellikle kendilerini ulus ve devlet içindeki düşmanlardan (örneğin siyasi, ekonomik, entelektüel veya medya elitleri) ayırırlar (Mudde, 2007: 66-69). Sağcı bir ideolojiyi takip eden popülist partiler genellikle devlet içinde ama ulusun dışında (örneğin göçmenler ve

[7] Burada verilen tanım, öncelikle Batı Avrupa bağlamına uyacak şekilde uyarlanmış olması anlamında *bağlamsaldır.* Popülizmin evrensel bir tanımını oluşturma girişimi için bakınız, Rooduijn (2014).

[8] Heartland kavramı, "saf halkın bulunduğu yer, ülkenin bağrı, merkezi" gibi Türkçe karşılıklara denk gelmektedir.

sığınmacılar) bir düşman imajı da inşa ederler (Mudde, 2007: 66-69) çünkü bunlar, "merkeze" yönelik algılanan bir tehdit oluştururlar.

Popülist tarzın ikinci temel unsuru, katı yaklaşımlarını kabul edilebilir ve "siyaseten doğru" olarak sunarak tabuları yıkma eğilimidir. Moffitt ve Tormey'in (2014: 392) gözlemlediği gibi, "popülistlerin çekiciliğinin büyük bir kısmı, siyasi alanda 'uygun' davranış biçimlerini göz ardı etmelerinden kaynaklanmaktadır." Örneğin Jean Marie Le Pen'in *RN/FN'si,* "yabancı düşmanı politikalarını kolay sindirilebilir biçimlerde kodlayarak" destek toplamayı başarmıştır (Roxburgh, 2002: 117). Popülistlerin tabuları yıkma eğilimi pek çok akademisyen tarafından göz ardı edilmektedir. Oysa bu, onları "ana akım" rakiplerinden ayırması anlamında popülist tarzın merkezî bir unsurudur. Bu tarz belki de en iyi, Belçikalı *Vlaams Belang'ın* önde gelen politikacılarından Filip Dewinter tarafından örneklendirilmiştir:

> "Biz sadece insanların ne düşündüğünü söylüyoruz. Şu anda pek çok siyasi konu ve tema, tabu- göçmen sorunları hakkında konuşmak imkânsız, suçun artması hakkında konuşmak imkânsız. Siyaseten doğru partiler, bu konular hakkında konuşmak istemiyor. Biz sadece insanların bu tür konular hakkında ne düşündüğünü söylüyoruz ve partimizin iyi gitmesinin nedeni de bu. Biz, konformist olmayan, geleneksel olmayan bir siyasi partiyiz." (Akt. Roxburgh, 2002: 195-6).

Bu anlamda popülizm, "yüksek sesle konuşarak, başkalarının konuşmalarını bölerek ve belki de kabul edilebilir arsızlığın ötesinde onlarla flört ederek masa adabını ve sosyalliğin zımni kurallarını bozabilen", "garip bir akşam yemeği misafirine" benzetilmiştir (Arditi, 2007: 78).

Sonuç olarak popülizmin bu farklı kavramsallaştırma ve açıklamaları ile referans doktrininin olmaması veya açıkça reddedilmesi, popülist söylemde temel ilkeler olmadığı anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda popülizmin sembolik özü aşağıdaki üç ilkeyi içermektedir;

> "Birinci ilkesi, genellikle organik bir yapı olarak atfedilen "halk" kavramının sürekli kullanılması, politik düzenin elitist tasvirine karşı "sıradan vatandaşları" siyasi meşruiyetin biricik kaynağı olarak konumlandırmısıdır. İkinci sembolik özü, siyasal sınıfın bir bütün olarak reddedilmesine de vurgu yapan anti-elitizmdir. Mecazi anlamda bir "kast" olarak düşünülen tüm siyasi ve sosyal kurumlar ile bunların politikacılar, bürokratlar, gazeteciler ve bilim insanları da dâhil olmak üzere profesyonelleşmiş tüm unsurlarına yönelik öfke içermektedir. Sonuncu sembolik özü ise temsilî demokrasinin geleneksel kurumlarının kınanmasıdır. Bu nedenle temsilî kurumlar, egemenliğin gerçekte halkın elinde olduğu ve politikacıların basitçe uygulayıcıları olduğu, 'aşağıdaki've 'gerçek' demokrasinin fark edilmesine engel teşkil eder" (Taggart, 2000; Franzosi, Marone ve Salvoti, 2015).

Popülizmin bu sembolik ilkeleri, tüm yaklaşım ya da kavramsallaştırma çalışmalarının da ortak noktasını oluşturmaktadır. Güvenlikleştirme ve popülizmin yukarıda açıklanan temel ilkelerini ve kavramlarını göz önüne aldığımız zaman aralarında benzer özellikleri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda aşağıda, güvenlikleştirme ve popülizmin temel özellikleri ile aralarındaki benzerlikler kümelenmiş ve kesişim noktaları gösterilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1

Güvenlikleştirme ve Popülizm

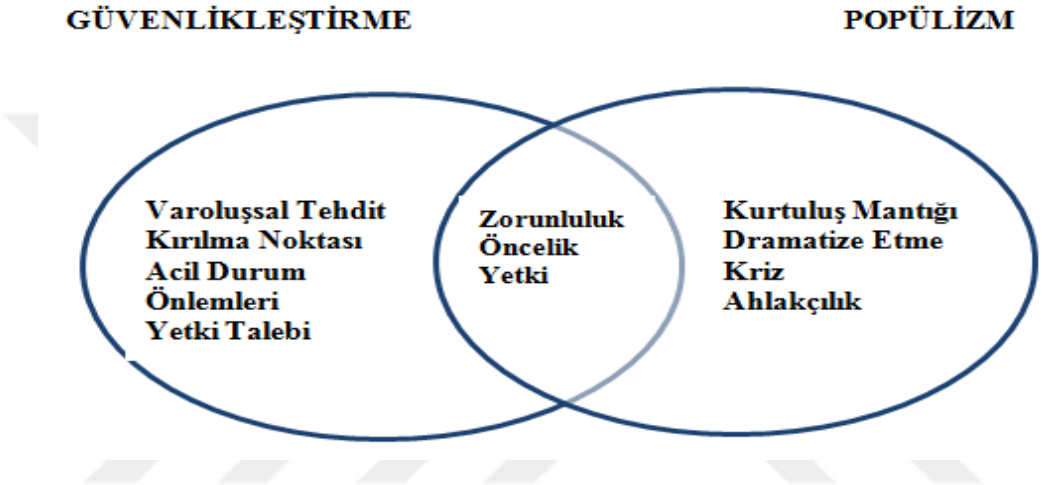

Kaynak: Bu tablo yazar tarafından hazırlanmıştır.

Bu bağlamda popülizm ve güvenlikleştirmenin temel mantığı bir araya getirilerek ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırması yapılabilir. Bu temel mantık ise:

> "Dramatize etme ve korku birleştirme: 'İnsanlara' var olan tehdit duygusunu ortaya koymak ve sürdürmek... Sadeleştirme ve günah keçisi: Kurum veya başka bir liderin, bu tehlike durumunun ve 'halkın', toplu kurban olarak tek nedeni olarak belirlenmesi ve suçlanması... Olağanüstü hâlin yayılması: Popülist politikanın gerekçesi olarak belirli konuları acil durum (istisna) politikası alanına kaydırmak ve tutmaktır." (Wojczewski, 2019: 10).

Nitekim popülist söylemlerde güvenlik, öncelikle etno-kültürel veya dinî kimlikler etrafında değil, "sıradan" insanların kimliği ve "ortak" halkın kaygılarından koparılmış bir "yozlaşmış" seçkinlerden ve bu kimliğe yönelik tehditler etrafında şekillenmektedir (Ghergina, Mişcoiu and Soare, 2013: 3-4). Güvenlikleştirmenin; güvenlik, güvenlik tehdidi ve referans nesnesinin yan yana yerleştirilmesi ve acil durum siyasetine atıfta bulunması, popülistlerin güvenlik hakkındaki söylemlerini ve uygulamalarını kavramsallaştırmak ve etkili bir seferberlik stratejisi olarak kullanmak için önemli bir çerçeve sağlamaktadır (Wojczewski,

2019: 10). Bu tezin analiz çerçevesini oluşturan popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırması aşağıda daha detaylı olarak açıklanmış, popülizmin güvenlikleştirme ile ilişkisi detaylandırılmış ve analiz çerçevesi çizilmiştir.

1.4. POPÜLİST GÜVENLİKLEŞTİRME

Güvenlik araştırmacılarına göre halk adına ve halkın güvenliğine atıfta bulunarak hareket etme iddiası, toplumsal güvenlik söylemini yansıtmaktadır. Toplumsal güvenlik, belirli bir kolektivitenin ve onun sürdürdüğü ortak kimliğin güvenliğiyle ilgilidir. Toplumsal güvenlik, "geleneksel dil, kültür, dernek, dinî ve ulusal kimlik ve gelenek kalıplarının [...] sürdürülebilirliği" anlamına gelmektedir (Wæver, 1993:17). Toplumsal güvensizlik, "hangi türden olursa olsun topluluklar, bir gelişmeyi ya da potansiyeli kendi topluluklarının hayatta kalmasına yönelik bir tehdit olarak tanımladığında" ya da daha kesin bir ifadeyle kendi topluluklarının kimliğini tehdit ettiğinde ortaya çıkmaktadır (Buzan, Wæver ve Wilde: 1998:119). Ancak popülist söylemlerde güvenlik, etnik ya da dinî kimliklere değil, öncelikle "yozlaşmış" elit tarafından tehdit edilen bir referans nesnesi olarak "ortak" ***halkın kimliğine*** odaklanmaktadır. ***Halk***, üyeleri için bir özdeşleşme odağı olarak hizmet eden toplumsal birimdir. ***Halkın*** çağrılması sadece diğer hedeflere ulaşmak ve belirli konuları güvenlikleştirmek için bir araç olarak görülmez; daha ziyade, belirli bir kimlik topluluğunun korunması kendi içinde bir amaç olarak da görülür. Burada kimlik, aktörlerin sahip olduğu ve tehdit edildiğinde savunmak istedikleri bir "şey" değil, sürekli bir sosyal inşa ve yeniden üretim sürecini ifade etmektedir (McSweeney, 1996:91-93). Bu bağlamda kimlikleri korumak için aktörler, grubun içselleştirilmiş temsillerini, baskın grup normlarına uyan belirli düşünme, hareket etme ve hissetme biçimleri aracılığıyla öznel olarak harekete geçirmelidir.

Ayrıca popülist güvenlikleştirme süreçlerinde halkın merkeze yer alması, kimliğe vurgusu yapması toplumsal güvenlik sektörünü çağrıştırsa da birbirinden farklı süreçlerdir. Zira toplumsal güvenlik, başlangıçta Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen beş sektörlü yaklaşımda, güvenliğin sektörlerinden biri olmuştur. İlerleyen süreçte yapılan araştırmalar, kavramı sektörel yaklaşımdan ve devlet düzeyiyle ilişkisinden büyük ölçüde ayırarak toplumsal güvenliği kendi başına incelemeye başlamıştır (Roe, 2005: 57). Bu tez çalışması; güvenliği, tehditlerin ortaya çıktığı herhangi bir boyutla ve sektörle sınırlandırmadan, güvenliğin referans nesnesi olan bir halkın kimliği açısından tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle popülist söylemlerde toplumun ve halkın kimliğinin güvenliğinin merkezîliğini vurgulamak, popülizmin yalnızca toplumsal güvenlik alanında faaliyet gösterdiği anlamına gelmemektedir. Halk,

popülistlerin kimlik kaygılarında merkezde bulunmakta ve diğer her alanda buna dayanarak söylemler geliştirmektedirler. Bu bağlamda **halk,** güvenliğin tüm sektörleri boyunca tehdit altında olabilmektedir. Nitekim popülistler; egemenliğe, sınırlara, ekonomiye yönelik pek çok tehdit söylemleri oluşturmaktadır ancak halkın kimliğini güvence altına almak, nihai kaygıları olmaktadır. Bu noktada ayrımın yapılarak dikkat edilmesi gereken en önemli husus, popülist aktörlerin halkı merkeze alarak toplumsal güvenliğe atıfta bulunmaları, Kopenhang Okulu'nun özellikle de Buzan'ın (1983) çerçevesini oluşturduğu toplumsal güvenlik sektöründen farklılık arz etmektedir. Yukarıda da açıklandığı gibi popülistler, halkın kimliğine odaklanmakta ve güvenlikleştirme girişimleri halkın kimliği ile ilişkili olsa da çoğu zaman toplumsal güvenlik sektörünün alanına girmemektedir. Nitekim popülistlerin halkın kimliğini korumak için ülkelerindeki siyasi elitleri güvenlikleştirmelerine bu örnek verilebilir.

1.4.1. Popülizm ve Güvenlikleştirmenin Rolü

Güvenlik kaygılarının popülizmin merkezinde yer aldığını belirttikten sonra, halkın kimliğinin ortaya çıktığı süreç ve bu kimliğin nasıl tehlike altında görünür hâle geldiğini belirtmek gerekmektedir. Popülistler, belirli bir kimlik grubunu koruma ihtiyacına atıfta bulunarak, belirli bir güvenlik söylemi biçimini yani güvenlikleştirme sürecini harekete geçirirler (Moffit, 2016). Popülizmin ortaya çıkışı; halkı, yaşam tarzı seçkinlerin saldırısı altında olan bir kimlik topluluğu olarak konumlandıran güvenlikleştirici bir eylemi gerektirir. Bir aktör, varoluşsal olarak değerledirdiği bir tehdidi dile getirdiğinde ve bu güvenlikleştirici hareket, potansiyel olarak aktörün liderliğinde bir tür özel eyleme izin verebilecek hedef kitle arasında yeterince yankı bulduğunda, seçmenlere yönelik günlük siyasi çağrı, popülizme dönüşür. Bu orijinal güvenlikleştirme eyleminden önce ve bu eylem olmadan, popülizm henüz popülizm değildir (Wojczewski, 2019; Kurylo, 2020). Güvenlikleştirme, dolaylı veya durumsal bir ilişkiden ziyade popülizmin ayrılmaz bir parçasıdır. Popülizmin varlığını sürdürmesi, halkın güvenliği için mücadele kisvesi altında farklı konuları bir araya getirerek orijinal güvenlikleştirici eylemin sürekli olarak yeniden üretilmesi, başka bir deyişle gündemde tutulmasını gerektirir (Kurylo, 2020:6).

Popülistlerin toplumsal güvenliğe atıfta bulunarak yaptıkları güvenlikleştirme, sadece topluluğa yönelik algılanan tehditlere karşı savunmak değil, aynı zamanda halkın kimliğini oluşturmak gibi özel bir amaç için de kullanılmaktadır. Popülistler, kitlelerini kimliklerine yönelik algılanan tehditleri savuşturma ihtiyacı etrafında harekete geçirirler. Daha da önemlisi, grubu savunma eylemi o grubun varlığına işaret eder ve halkın öznelliğini ortaya çıkarır.

Popülist destekçiler, kimliklerini savunmaya girişerek halkın varlığını ve gruba üyeliklerini, kendilerine ve birbirlerine dışsallaştırır (externalise) ve onaylarlar. Bu nedenle, güvenlik sorunları ve krizlerin yaratılması, popülistlere halkın kimliğini yeniden ortaya koyma fırsatları sunar çünkü "ancak tamamen güvende olmamak bir kimliğin sürdürülmesini sağlayabilir" (Wæver, 1996:115). Weldes'in (1999: 220) sözleriyle krizler, "kimliklerin hem oluşturulması hem de güvence altına alınmasının bir aracı olarak kimlik/farklılık ilişkilerinin eklemlenmesine ve yeniden eklemlenmesine izin verir."

Bu son noktadan hareketle güvenlikleştirmenin önemi, popülizmde kimliğin doğasından kaynaklanmaktadır; bu kimlik, farklılıkla ilişkili olarak ve özellikle de antagonistik bir ötekileştirme biçimiyle üretilmektedir. Popülistler, öz kimliği pekiştirmek için sadece "biz" ve "onlar" arasında ayrım yapmakla kalmaz; aslında farklılığı, kötü ve tehlikeli bir ötekiliğe dönüştürürler (Muller, 2020). O andan itibaren farklı kimliklerin varlığı, insanlar için bir tehdit olarak görülmeye başlanır. Taggart'a (2004:94) göre sosyal grupların bir tehdit nesnesi olarak şeytanlaştırılması, "elitlere yönelik sürekli antipati ile birlikte popülistlere bir düşman sağlar ancak aynı zamanda kimlik inşa etme girişiminin de önemli bir bileşenidir." Düşman, aynı anda hem halkı tehdit eder hem de onu oluşturur. Halkın kimliği, ötekileştirme siyaseti aracılığıyla sabitlendiği ölçüde, temelde güvencesiz ve güvensizdir (Weldes: 1999:221). Halkın kimliği, doğası gereği her zaman tehdit altındadır ve durmaksızın yeniden ileri sürülmesi gerekir. İnsanlar, kimliklerini savunmakla meşgul olarak onu daha güçlü bir şekilde içselleştirir; bu da daha fazla güvenlik tepkisi ortaya çıkarır ve ardından döngü tekrarlanır. Dolayısıyla güvenlik tehditleri ve kimlikler, karşılıklı olarak birbirlerini oluşturdukları ölçüde ***güvenlikleştirme popülizme, içsel*** olarak gömülüdür.

Her zaman tehlikede olan halkı sürekli koruma ihtiyacı, popülist aktörler için temel bir güç kaynağıdır. Dile getirilen tehdit bir kez böyle kabul edildiğinde popülistler, halk adına konuşma ve hareket etme yetkisi kazanmaktadırlar. Bu nedenle popülistler her zaman tehlikenin kapsamını genişleterek güvenlikleştirmeyi sürdürmeye çalışır. Bunu da krizleri kademeli olarak "değiştirerek", bir tehdidi diğerinin yerine koyarak yapmaktadırlar (Moffit, 2016: 113-32). Nitekim göç meselesinin kürtaj, LGBT hakları ve Rusya'dan gelen tehdit meseleleriyle iç içe geçtiği Polonya'da durum böyledir (Palonen, 2018). Dahası popülistler, seçilen meseleyi daha geniş bir yapısal çerçevenin kötücül doğasına bağlayarak güvensizlik algısını sürekli hâle getirmektedir. Acil güvenlik sorunu ne olursa olsun popülistler bu sorunu, halk ile seçkinler arasında var olduğu iddia edilen ve halkın daimî bir güvensizlik içinde yaşamasına neden olan

temel sorunun bir parçası olarak çerçevelemektedir. Sonuç olarak birbirinden farklı bir dizi mesele, nihayetinde tek bir temel güvenlik sorununun semptomlarına dönüşmektedir. Örneğin Orbán, eski hükûmetin ve muhalefetin düşman imajını sık sık Macar mağduriyeti ve komünist geçmiş ile bugün arasındaki mücadele anlatılarına bağlamıştır (Palonen, 2018: 314).

1.4.2. Güvenlikleştirme Teorisinin Sınırlamaları

Güvenlikleştirme, popülistlerin halkın güvenliğini sağlama ve kimlik inşa sürecini devam ettirme için bir mekanizma olarak anlamaya yardımcı olsa da güvenlikleştirme teorisinin, popülizmin güvenlik inşası süreçlerine nasıl katıldığını tam olarak belirleme açısından bazı sınırlamaları bulunmaktadır. Teorinin güvenlik tehditlerinin çerçevelenmesine dair kısıtlar barındırdığını iddia eden Ciuta (2009:3017); güvenlik anlamlarının, aktörlerinin, referans nesnelerinin ve uygulamalarının inşa süreçleri de dâhil olmak üzere güvenliğin nasıl inşa edildiğine dair "daha kalın ve daha tutarlı bir anlayışı (*a thicker and more consistent understanding*)" savunmaktadır. Gerçekten de acil güvenlik tehditlerinin yanı sıra, popülizm güvenlik aktörlerinin inşasına ve kimliklerinin oluşturulmasına da odaklanmaktadır (Kurylo, 2020). Nitekim "sıradan" insanlar, "yozlaşmış" siyaset kurumu ama aynı zamanda "bizden" biri olarak tanımlanan, dolayısıyla güvenliğin insanlar için ne anlama geldiğine dair gerçek bilgiye sahip olan liderdir (Mudde, 2007).

Bununla birlikte güvenlikleştirme, aynı zamanda güvenlikleştirici aktör tarafından yönetilen ve kontrol edilen tek yönlü ve doğrusal bir süreç olarak görülme eğilimindedir (Huysmans, 2004:494). Ancak popülizmi anlamak; tehditkâr elitlerin, halkın ve onlar adına konuşan popülist aktörün aynı anda inşa edildiğini kabul etmeyi gerektirmektedir. Theiler (2009:110) bunu, "üçgen ilişki" olarak adlandırır; bu ilişkide tehdit nesnesinin oluşturulması, grup konsolidasyonu ve güvenlikleştirici aktörlerin statüsü arasında karşılıklı bir bağlantı vardır. Güvenlikleştirme, "güvenlikleştirici aktörün sosyal konumu, toplumsal kimlik ve tehdit algısı" olmak üzere üçünün de karşılıklı olarak güçlenmesini sağlamaktadır (Theiler, 2009: 111). Bu noktada belirtmek gerekir ki popülistlerin başlattıkları güvenlikleştirme üzerinde tam kontrole sahip olmadıklarını kabul etmek önemlidir. Theiler (2003: 264); "grup özdeşleşmesi, grup belirginliği ve grup savunması döngüsünün, ilgili tüm sosyal aktörlerin kontrolünden çıktığı noktaya kadar hızlanabileceği" konusunda uyarmaktadır. Bu tür bir diyalektik, bir kez ivme ***kazandığında*** kendi dinamiğini ***kazanabilir*** ve başlangıçta onu serbest bırakan "güvenlikleştiricilerin" kontrolünden kaçabilir (Theiler, 2003: 265).

Popülizm, güvenlik aktörlerinin kapsamını genişletmenin yanı sıra güvenlikleştirmenin süresine ilişkin soruları da gündeme getirmektedir. Güvenlikleştirme, tipik olarak tek bir mesele bağlamında bir güvenlik tehdidinin belirlenmesine yönelik tek seferlik bir olay olarak ele alınmış ve bu da eylemin bağlamının dar bir şekilde tanımlanmasına neden olmuştur (Theiler, 2003: 266). McDonald'ın (2008: 577) iddia ettiği gibi, bir meselenin güvenlikleştirildiği ana odaklanmak, "siyaset ve güvenlik arasında sorunlu bir ikiliğe" katkıda bulunmaktadır. Popülizmde halkın kimliğinin güvenliği, diğer güvenlik meselelerine ve genel olarak siyasete ilişkin popülist anlayışın temelini oluşturan sürekli bir süreçtir.

1.4.3. Güvenlikleştirme Tarzı Olarak Popülizm: Söylem

Güvenlikleştirme kavramı, popülizmin işleyişini açıklamak için yararlı olmakla birlikte popülizm güvenlikleştirme anlayışımıza da katkıda bulunmaktadır. Popülizm, güvenlikleştirici söz edimlerinin biçim, içerik ve başarısının bağlama ve ilgili aktörlere bağlı olarak değiştiği varsayımını doğrulamaktadır (Citua, 2009). Güvenlik, güvenlikleştirici hamlelerini belirli kitlelere göre uyarlayan farklı aktörler tarafından farklı şekillerde kullanılmaktadır. Nitekim Salter (2008a), dramaturjik analizinde güvenlikleştirmeyi dört "ortam(setting)" olarak sınıflandırır: Elit, teknokratik, bilimsel ve popüler. Bu ortamların her biri, "otorite/bilgi için temel kurallar (kim konuşabilir), sosyal bağlam (ne konuşulabilir) ve başarı derecesi (ne duyulur)" açısından farklılık göstermektedir (Salter, 2008a: 322). Ortam, "güvenlikleştirici hamlenin yapıldığı sahneyi, yapıldığı türü, sunulduğu kitleyi ve kitlenin alımlamasını" belirlemektedir (Salter, 2008a: 323). Güvenlikleştirme sadece hazır dilbilgisi kurallarından (yani varoluşsal tehdit beyanları, istisnai önlem çağrıları) ibaret değildir. Aynı zamanda normlar ve kurallar, konuşma yetkisine sahip aktörler, bu aktörlerin kimlikleri ve çıkarları, güvenlik anlamları ve güvenlikleştirici hamlelerin başarı faktörlerine ilişkin bağlamsal bir sorgulamayı da gerektirmektedir (Stritzel, 2007; Wilkinson, 2007; Bourbeau, 2011;).

Yukarıda bahsedilen bu ortamlar, farklı güvenlikleştirme tarzlarına yol açmaktadır. Stil, güvenlikleştirici aktörün sözlü ve sözsüz sembolik araçlar kullanarak izleyicilere bir tehdidin varlığını iletme ve gösterme yollarının bir toplamını ifade etmektedir. Bu, aktörün görünüşünü, dilini, ritüellerini, imgelerini, anlatılarını ve mecazlarını içerir. Nitekim Pels (2003: 45) stili; "madde ve üslubu, mesaj ve paketi, argüman ve ritüeli derhal birleştiren sembolik bir bütün hâline gelen heterojen bir konuşma, hareket etme, bakma, sergileme ve nesneleri kullanma biçimleri topluluğu" olarak tanımlamaktadır. Bu kavram,

güvenlikleştirmede dilsel-söylemsel ve estetik repertuarların önemini açıklamakta, içerik ve sunumun ayrılmazlığının altını çizmektedir. Önemli olan sadece aktörlerin yalnızca hangi konuları güvenlikleştirdikleri değil, bunu ***nasıl*** yaptıkları da önemlidir. Stil, güvenlikleştirici aktör ile izleyici arasındaki ortak kimliği ifade etmenin bir yoludur. Ancak aktörlerin kimlikleri, basitçe belirli bir güvenlikleştirme tarzına dönüşmez; daha ziyade, tarz en başta aktörün ve izleyicinin kimliklerinin kurucusu hâline gelir. "Tehdit altındaki halk" figürünü oluşturma süreci asla sona ermez ve her zaman benliği savunmasız hâle getiren olaylara tabi kalınmaktadır (Steele, 2010).

Bunun yerine popülizm, aktörlerin halkın kimliğinin yaşamasını sağlayacak şekilde meseleleri güvenlikleştirdiği farklı bir tarzı temsil etmektedir. Bu çalışmada öne sürülen argüman; ***popülizmin, popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile ayırt edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak anlaşılabileceğidir.*** Bu noktada stil/üslup kavramı, popülistlerin *"*tehlike altındaki halkı*"* nasıl çerçevelediğinin ötesine bakmayı, bu fikrin nasıl sunulduğunu ve alımlayıcıların hayal gücünde nasıl canlandırıldığını hesaba katmayı gerektirmektedir. Aşağıda, popülist güvenlikleştirmenin temel söylemsel özellikleri anlatılacak, Kopenhag Okulu'nun geleneksel güvenlikleştirme modeliyle karşılaştırılacak ve popülizmin, bu modelin bazı boşluklarını nasıl doldurduğu göstermeye çalışılacaktır.

1.4.4. Güvenlikleştirme ve Anti-Elit Yaklaşım

Wæver'e (1995: 57) göre güvenlik; yalnızca belirli bir yerden, kurumsal bir sesle, elitler tarafından dile getirilmektedir. Güvenlikleştirme sürecinin devlet elitlerinin kurumsal gücü ve uzman bilgisinin üstünlüğü tarafından şekillendirildiği ve daha da güçlendirildiği düşünülmektedir. Buna karşın popülizm, güvenlikleştirmenin elitist doğasına karşı çıkmakta ve elit karşıtı güvenlik söylemlerini dile getirmektedir. Uluslararası örgütler, politika yapıcılar, devlet bürokratları, ordu ve polis, istihbarat ve savunma teşkilatları, halka tehdit olarak gösterilen gruplarla -etnik azınlıklar, göçmenler, sığınmacılar, uzun süreli işsizler ve LGBT grupları- bağlantılıdır. Örneğin Hollanda'da *Forum for Democracy* partisinden Thierry Baudet (The Nation, 2018), kurulu düzeni göçü teşvik ederek ülkenin egemenliğini riske atmakla suçlamış: "Kötü niyetli, saldırgan unsurlar daha önce görülmemiş sayılarda toplumsal bünyemize sokuluyor. [...] Mülteci merkezlerindeki şiddet olaylarına ilişkin polis raporları kamuoyuna açıklanmıyor. Başsavcılık, şeriat mahkemeleriyle karşılaştığında görmezden geliyor." demiştir. Orban, Le Pen, Bolsonaro ve Modi gibi popülistler de ana akım medya

kuruluşlarını sistematik olarak yalan haber yayınlamakla suçlamakta, böylece medya da aynı şekilde müesses nizamın bir parçası olarak çerçevelenmektedir.

Popülizm/popülistler aynı zamanda geleneksel güvenlik kurumlarına karşı derin bir güvensizlik duymakta, istihbarat ve savunma kurumlarını halkın gerçek güvenlik ihtiyaçlarına karşı bir tehdit olarak tasvir etmektedir (Orban, 2015; Le Pen, 2017; Wilders, 2021). Nitekim ordu, kolluk kuvvetleri ve istihbarat topluluklarına yönelik saldırı ve tasfiyeler, Polonya'daki Hukuk ve Adalet Hükûmeti'nin ve Avusturya'daki Özgürlük Partisi'nin de bir özelliği olmuştur. Kurumsallık karşıtlığı, çok taraflı güvenlik rejimlerine ve uluslararası hukuk normlarına karşı mevcut sağ popülist tepkide de kendini göstermektedir. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Uluslararası Ceza Mahkemesi, Birleşmiş Milletler (BM) ve AB, Fransa'da RN, Almanya için Alternatif ve Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi tarafından ulusal çıkarları zayıflattığı gerekçesiyle hedef alınmıştır. Paris İklim Antlaşması ve Trans-Pasifik Ortaklığı'ndan çekilen Trump, ABD'yi Dünya Sağlık Örgütü'nden de çıkarmak için harekete geçmiş ve Bolsonaro da aynı şeyi yapmakla tehdit etmiştir.

1.4.5. Güvenlikleştirici Bir Aktör Olarak Siyasi Yabancı

Geleneksel güvenlikleştirmede aktörler, devlet temsilcileri olarak sahip oldukları kurumsal konumları sayesinde güvenliği dile getirme yetkisine sahip olurlar. Güvenlikleştirme sürecinde kolaylaştırıcı bir rol de otoriteleri uzmanlık bilgi ve niteliklerine dayanan güvenlik uzmanları, bürokratlar ve bilim insanları tarafından oynanır. Sonuç olarak popülistlerin başarılı güvenlikleştiriciler oldukları, çünkü bunu yapmak için yeterli kurumsal otoriteye sahip oldukları varsayılmıştır (Magcamit, 2017:14). Ancak "Kim güvenlikleştirebilir?" sorusunun cevabının "ağırlıklı olarak devlet aktörleri" olarak kaldığı koşullarda, popülist güvenlikçilerin otoritesi, tam tersine bağlıdır (Magcamit, 2017:14-5). Müesses nizamı eleştiren popülistler, güvenlikleştirme yetkisini, halkın iradesini anlamalarını ve cisimleştirmelerini sağladığını iddia ettikleri siyasi yabancı/dışlanmış (*outsider*) statülerinden almaktadırlar. Örneğin, bir çay satıcısının oğlu olan Hindistan Başbakanı Narendra Modi, kendisini kalıtsal ve yozlaşmış siyaset kurumundan ayırarak: "Bir yanda Harvard'dan bahseden entelektüeller var, diğer yanda ise çok çalışarak ülkenin ekonomisini değiştirmeye çalışan fakir bir annenin oğlu var." demiştir (Plegemann ve Destradi, 2019: 290).

Bununla birlikte popülist güvenlikçi imajı "bizimkilerden" biri olurken aynı zamanda güçlü bir kişisel liderlik sergilemelidir. Liderin sıra dışı kişiliğinin güvenlikleştirme sürecindeki

merkezîliği; kitlenin, güvenlikleştirme kapasitesinden yoksun amorf bir kitle olarak doğasında var olan zayıflığını aşmak için gereklidir (Weyland, 2001). Nitekim Wodak (2015:127), liderin halkın hem temsilcisi hem de kurtarıcısı olarak çifte konumlanışına dikkat çekmiştir. Lider, halk için savaşmak üzere zihinsel ve fiziksel yetenek sergileyen yarı-misyoner bir kurtuluş figürüdür. Trump, Bolsonaro, Chávez, Modi, Le Pen, Orban ve Wilders, kendilerini siyasi krizler ve diğer acil durumlarda çözüm sunmak üzere ortaya çıkan olağanüstü kişisel niteliklere sahip yaratıcı temsilciler olarak tasvir etmişlerdir (Pappas, 2016: 379).

1.4.6. Temsilci Kitlesi

Kopenhag ekolünde alımlayıcı kitlenin rolüne yeterince değinilmediği (Strizel, 2007) ve bazen devlet elitleri tarafından yapılan güvenlikleştirme süreçlerinin alımlayıcı kitleye ihtiyaç duymadığı (Aradau, 2004; Kaliber, 2005) eleştirisi getirilmiştir. Alımyacı kitle, güvenlikleştirme sürecinin anlamlı bir katılımcısı olmaktan ziyade, kendisine konuşulan ve kendisine karşı hareket edilen "eylemsiz failler *(agent without agency)*" olarak kavramsallaştırıldığı ifade edilmiştir (Cote, 2016: 541). Ancak popülist güvenlikleştirmede, eylemsel bir alımlayıcı kitle söz konusudur. Bu noktada popülist alımyacıyı kitleyi ikiye ayırmak gerekmektedir. Birincil alımyacı kitleyi, "halk" olarak tanımlananlar; ikincil alımlayıcı kitleyi ise medya, politikacılar, seçmenler ve ulusötesi aktörler oluşturmaktadır (Saward, 2010:49). Bu noktada belirtmek gerekir ki ikincil kitle için popülist güvenlikleştirici hamleleri gerçekten "satın alıp almadığı"[9] önemli değildir, çünkü işlevi sadece popülistlere, yani halka ulaşımı sağlamaktır. Ancak popülist güvenlikleştirici hamleleri kabul etme ya da reddetme kapasitesine sahip olan, birincil kitledir.

Güvenlikleştirme teorisinde alımlayıcı ve referans nesnesi ayrı birimler olarak görünürken popülistler, birincil alımlayıcı kitleyi güvenliğin nihai referans nesnesi statüsüne yükseltirler. Popülist retorik, "mücadele eden" halka hitap ederken en iyi ihtimalle güvenlikleştirici bir harekete ahlaki destek sağlayan kitlenin bir parçası, en kötü ihtimalle de elit söylemlerin pasif alıcıları olan *"sessizler, temsil edilmeyenler ve güçsüzler"* için güvenliği yeniden talep eden Eleştirel Güvenlik Çalışmaları'nın özgürleştirici vaadini andırmaktadır (Jones, 1999:159). Popülistler, halkı referans nesnesi ve alımlayıcı kitle yaparak kendi güvenlik fikirleri doğrultusunda hareket edebilecek kolektif bir özne inşa etmektedirler. Nitekim White'ın (2019:128) da açıkladığı gibi popülizm, kitlesine "bir eylem ve irade siyaseti ya da

[9] İngilizcede "to buy" olarak karşılık bulan bu terim, sıklıkla kullanılsa da Türkçeye farklı şekilllerde çevrilebilmektedir. Burada, kabul etmek anlamına geldiği söylenebilir.

sorunları var oldukları yerde tanıma ve uygun gördüğü şekilde ele alma" vaadinde bulunmaktadır. Gerçekten de halk, tabandan gelen popüler örgütler ve siyasi hareketler aracılığıyla güvenlikleştirme eylemine aktif olarak katılmaktadır. Popülist güvenlikleştirme, iki yönlü bir olgudur; lider, izleyicilerin kendi söylemini yeniden yorumlayarak yeni güvenlik anlamları ve tehditleri yaratmaları arasında sürekli hakemlik yapmaktadır (Ostiguy, 2017:73). Sonuç olarak popülist aktörün güvenlikleştirici "tek anlamlı bir söylemi, aslında çok çeşitli olan bir halka" empoze etme gücü, nihayetinde alımlayıcıların güvenlikleştirme hamlesine verdiği tepkilerle kısıtlanabilmektedir (Panizza, 2017: 414).

1.4.7. Referans Nesnesi olarak Homojen Halk

Popülist güvenlikleştirmenin bir diğer özelliği de güvenliğin referans nesnesinin homojen bir kimlik olarak inşa edilmesidir. Toplumun tüm üyelerinin toplamından uzak olan halk, tüm nüfusun sadece bir alt kümesidir ve yine de tek meşru bütünlük olma iddiasındadır. Laclau'nun (2005:82) da belirttiği gibi, kendini bütünle özdeşleştiren bir parçadır. Bu durum, güvenlikleştirme teorisinde referans nesnenin kimliğinin nasıl oluştuğunu yeterince teorize etmeyen bir başka eksikliği ortaya çıkarmaktadır (McSweeney, 1996). Ancak referans nesnesini söylem öncesi bir özne olarak ele almak, popülist "halk" fikrini şeyleştirme (reifying) riski de taşımaktadır (Kurylo, 2022).

1.4.8. Aktör ve Alımlayıcı Kitle Arasındaki Özdeşleşme

Kopenhag Okulu güvenlikleştirme teorisi, aktör ve alımlayıcı arasındaki ilişkinin sınırlı bir şekilde anlaşılmasından muzdarip olmuştur (Strizel, 2011). Bu ikisi, sadece bir tehdidin varlığını müzakere etme eylemi etrafında bir araya geliyor gibi görünmektedir; kimlikleri önceden tamamen oluşmuş ve birbirlerinden ayrı olarak var olmaktadır (Huysmans, 2004:464). Bu durumun aksine popülist güvenlikleştirme, aktör ve alımlayıcı arasında bir özdeşleşme ilişkisi ya da ortak bir kimlik duygusunun oluşmasını gerektirir. Bilgili aktör ile halk kitlesi arasındaki mesafeyi koruyan sözde "elitist" güvenlikleştirme tarzlarıyla (elit, teknokratik ve bilimsel) karşılaştırıldığında popülist güvenlikleştirme, halka yakınlığı vurgulamaktadır. Özel bir tür uyum ve aktörün halkı kendisi gibi anlamasını sağlayan hayalî bir aktör-alımlayıcı bağı meydana getirilmektedir (Saward, 2010:66).

Güvenlikleştirici aktör, alımlayıcı kitle ile özdeş olamayacağından aralarındaki boşluk, araçlarla yaratıcı bir şekilde doldurulur. Özdeşleşme, popülist güvenlikleştiricinin insanları ve onların güvensizlik deneyimlerini "icra ettiği" devam eden yaratıcı bir süreçtir

(Saward, 2010: 67). Halk; verili, tekil ya da şeffaf bir varlık olmadığından güvenlikleştirme sürecinde canlandırılmadan ya da ortaya çıkarılmadan önce kimlikleri mevcut değildir. Popülistlerin icra ettiği şey, halkın hayalî bir "portresinin" atfedilmiş, idealize edilmiş özellikleridir (Saward, 2010: 68). Bunun sonucunda paylaşılan bir duygu, aktör ve alımyacı kitle arasında sanki aralarında hiçbir engel yokmuş gibi doğrudan bir bağlantı izlenimi yaratmaktadır. Bu duygulara da dayanan ortak bir deneyimdir ve popülist lider ve takipçileri, kolektif kimliği savunma sürecinde onu canlandırmaktan içsel bir tatmin duyarlar (Steele, 2010: 4). Alımlayıcı kitle, idealize edilmiş imgeyle psikolojik ve duygusal bağlar kurdukça ve kendi bütünlüğünü korumak için harekete geçtikçe "tehlike altındaki halkın" kimliği pekişmektedir (Steele, 2010).

Sonuç olarak popülizm ve güvenlikleştirme; popülistlerin, "halkı" güvenlikleştirme eylemi yoluyla oluşturmaya çalışması nedeniyle toplumsal güvenliğin popülist çağrısı yoluyla birbirine bağlıdır. Halk kimliğinin güvencesiz doğası, sürekli olarak yeni güvenlik tehditlerinin inşasını tetiklemekte; güvenlikleştirme ise bu kimliğin canlı kalmasını sağlamaktadır. Bu tez çalışmasında "populist güvenlikleştirme", elitizm karşıtı bir kibir, "dışarıdan" bir lider figürü, eylemsel bir kitlenin katılımı, referans nesnesinin homojen kimliği ve güvenlikleştirici ile kitle arasında doğrudan ilişki ile karakterize edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak kavramsallaştırılmıştır.

Seçilen siyasi partilerin söylemlerinin analizine geçmeden önce söylemlerini oluşturan nedenlerin ve bağlamların açıklanması gerekmektedir. Nitekim seçilen her parti, "sağ popülist" olarak sınıflandırılsa da birbirinden farklılaşmaktadır. Bunun nedeni, göç ve ekonomik krizi gibi AB'nin yaşadığı krizlerin her ülkede farklı etki yapması, ülkelerin siyasi kültürü ve seçim sistemleriyle birlikte farklılaşan Avrupa tahayyülleridir. Popülist güvenlikleştime sürecini anlamak, söylemlerin bağlamını ve koşulları belirlemek ve "halk" inşası için sürekli olarak vurgulanan temel söylemleri tespit etmek, seçilen partilerin analizi için önem taşımaktadır. Bu bağlamda Avrupa'da aşırı sağın yükseliş nedenleri, Avrupa şüpheciliği ve sağ popülist partilerin Avrupa tahayyüllerinin açıklanması gerekmektedir. Bu nedenle tezin ikinci bölümünde, aşırı sağın yükseliş nedenleri ve Avrupa şüpheciliği ile sağ popülist partilerin Avrupa tahayyülleri açıklanmış ve sınıflandırılmıştır.

2. AVRUPA'DA SAĞ POPÜLİZMİN YÜKSELİŞİ VE AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ

Avrupa siyasetindeki "sağa dönüş (verrechtsing) eğilimi; ana akım siyasetçiler, akademisyenler, araştırmacılar ve medya yorumcuları arasında büyük bir endişe uyandırmaktadır (Mudde, 2013). Bu sebepten ötürü "sağın yükselişi" akademik çevrelerin büyük ilgisini çekmiştir. Uzmanlar 1990'ların başında Batı Avrupa'da aşırı sağcı (radikal) partilerde bir "patlama" olduğunu kaydetmişlerdir (Husbands, 1992). 2003 yılına gelindiğinde bir akademisyen, "aşırı sağcılığın Rönesans'ının az çok Avrupa çapında bir fenomen haline geldiği [...]" sonucuna varmıştır (Rensmann, 2003: 95). 1980'lerden bu yana Avrupa'daki sağa kayma eğiliminin varlığı nispeten tartışmasız olsa da bunun nasıl tanımlanacağı konusunda kayda değer bir anlaşmazlık vardır. Gerçekten de bu "yeni parti ailesini" etiketlemek ve karakterize etmek konusunda literatürde yaygın bir kafa karışıklığı bulunmaktadır.[10] Ayrıca Avrupa'daki sağ popülist partilerin asimetrik seçim performanslarının arkasındaki nedenler de henüz tam olarak anlaşılamamıştır.

Özellikle, sağ popülist partilere olan talebi ve bu partilerin arzını açıklamaya yönelik akademik girişimler, çelişkili bulgular ortaya koymuştur. Örneğin, Knigge (1998) sağ popülist partilerin başarısının yüksek veya artan göç seviyeleriyle bağlantılı olduğunu savunurken (Lubbers vd., 2002), diğer araştırmacılar farklı değişkenler ve veri setleri kullanarak böyle bir korelasyon bulamamıştır (Golder, 2003; Art, 2006: 149; Mudde, 2007: 210). Arz tarafına dönecek olursak Betz (1994) ile Kitschelt ve McGann (1995), ana akım partilerin yakınlaşmasının siyasi yelpazenin uçlarındaki "niş" partiler için alan yarattığını, bu alanın da sağ popülist partilerin başarısına yardımcı olabileceğini ileri sürmüştür. Aynı zamanda kutuplaşmanın, sağ popülist partilerin yükselişine yardımcı olabilme ihtimali üzerinde de durmuşlardır. Bunun nedeni olarak ise kutuplaşmanın, daha merkezci ve radikal sağ partiler arasında bir açık arttırmaya yol açarak siyasi yelpazeyi sağa doğru esnetip popülist rakipler için fırsatlar yaratabilme ihtimalini belirtmişlerdir (Ignazi (1992: 20; Ignazi, 2003: Mudde, 2007:

[10] Mudde (2007: 1), Yeşiller ve popülist radikal sağın, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana geleneksel Avrupa parti ailelerinin (yani Hristiyan demokratlar, muhafazakârlar, liberaller ve sosyalistler) yanına yerleşebilen tek yeni parti aileleri olduğunu belirtmiştir.

238). Görünüşte çelişkili olan bu bulgular; kısmen farklı metodolojilerin, veri setlerinin ve/veya seçim başarısı tanımlarının ve bağlamsal koşulların farklı kullanılmasıyla açıklanabilir.

Bununla birlikte sağ popülist partilerin güvenlikleştirici söylemlerini ve entegrasyona yönelik tutumlarını analiz eden bu tez çalışması; bahsi geçen partilerin söylemlerinin, bağlamı içerisinde anlaşılması için partilerin ne derecede AB şüphecisi olduklarını ve Avrupa tahayyüllerini analizlerle açıklamasından mütevellit önem arz etmektedir. Nitekim sağ popülist partiler, AB şüphecisi olmakla birlikte Avrupa karşıtı olmadıklarını sıklıkla dile getirmektedir (Öner, 2014: 175). Sağ popülist partilerin söylemlerinde AB şüpheciliği, farklı etkiler ve dinamikler ortaya çıkarmaktadır. Bunun nedeni, partilerin entegrasyona yönelik farklı tutumlar geliştirmeleri ve Avrupa tahayyüllerinin farklılaşmasıdır. Başka bir ifadeyle sağ popülist partilerin Avrupa tahayyülleri birbirinden ayrıldığından ötürü entegrasyona yönelik söylemleri de "reddiyeci", "koşullu" ve "uzlaşmacı" olacak şekilde değişmektedir (Vasilopoulou, 2009). Bu nedenle sağ popülist partilerin söylemlerini analiz etmeden önce bu bölümde mevcut literatürü yeniden gözden geçirmek gerekmektedir. Bundan ötürü bu çalışmada önce sağ popülist partilerin asgari bir tanımı yapılarak tez içeriğinde neden "sağ/sağcı popülist parti" tanımı kullanıldığı, sağ popülizmin yükseliş nedenleri, Avrupa tahayyülleri ve Avrupa şüpheciliği ele alınmıştır.

2.1. SAĞ POPÜLİST PARTİLERİ TANIMLAMAK: KELİMELER SAVAŞI

Popülist radikal sağ üzerine akademik çalışmaların ilk defa oluştuğu zamanlarda Mudde (1996), sağ partilerin en yeni dalgasını tanımlamak için "kelime savaşı" tabirini kullanmıştır. Bugün de bu olayı, aynı ifadeyle açıklayacak olursak "savaş" devam ediyor gibi görünmektedir: Mudde (2007; 2013), popülist radikal sağ partiler (PRRP'ler) ifadesini tercih ederken diğerleri aşırı sağ (Arzheimer ve Carter, 2006; Carter 2005; Ignazi, 2003; Rensmann, 2003), radikal sağ (Art, 2011; Rydgren, 2002; Zhirkov, 2014), yeni popülizm (Taggart, 1995; 2000) veya aşırı sağ (Ellinas, 2010; Roxburgh, 2002) gibi tabirleri tercih etmiştir. Bazıları ise nativizm (Fetzer, 2000), neo-milliyetçilik (Eger ve Valdez, 2014) veya basitçe popülizm (Moffitt ve Tormey 2014; Pauwels 2014) gibi daha geniş ideolojik sınıflandırma ve ifadeler kullanmaktadır.

Bu terimler, sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmaktadır (Skenderovic, 2009: 14). Aslında hepsinde Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Flaman Çıkar Partisi ve Fransız *Ulusal Cephe/Birlik gibi* partilere atıfta bulunduğuna dair zımni bir anlayış var gibi görünmektedir.

Kitschelt'in (2007: 1178) belirttiği gibi, "Kavramsal açıdan bazı anlaşmazlıklar olsa da yazarlar, genellikle seçimlerde başarılı olmuş aynı partilerin tanımlarına dâhil edilmesi konusunda hemfikirdir." Benzer şekilde, Mudde (2000: 7), "tam olarak ***ne*** olduklarını bilmesek de ***kim olduklarını biliyor gibi*** göründüğümüzü" gözlemlemiştir. Mudde (2007: 58), daha sonraki bir çalışmasında bu gözlemi detaylandırmış ve şöyle açıklamıştır: "Popülist radikal sağ parti ailesi üzerine yapılan pek çok tartışma, tek tek siyasi partilerin genellikle üstü kapalı bir şekilde sınıflandırılmasını eski bir ortak bilgeliğe dayandırmaktadır: Ördek gibi yürüyorsa, ördek gibi konuşuyorsa ve ördek gibi görünüyorsa, ördektir."

Bu ifade, sağ popülist parti ailesinin belirli bir tanımını oluşturmanın içerdiği zorlukları ortaya koymaktadır. Bir dizi partiden ortak noktalar çıkarmaya çalışırken döngüsellikten kaçmak son derece zor olmaktadır. (Stanley, 2008: 101) Çünkü, "Tanımlamak istediğimiz partileri seçmek için *a priori kriterlere* ihtiyacımız varken çeşitli partileri tanımlamak için hangi *post facto kriterleri* kullanmamız gerektiğine karar vermek zorundayız." (Mudde, 2007: 13). Bir totoloji yapma riskinin yanı sıra bir tanımın oluşturulmasını engelleyen başka şeyler de bulunmaktadır. İlk olarak (sağcı) popülist partiler, kendilerini nadiren bu şekilde tanımlamaktadır (Worsley, 1969: 218; Mudde, 2007: 35; Kessel, 2015: 15; Freeden, 2017: 9; Mudde ve Kaltwasser, 2017: 2).[11] İkinci olarak ise diğer parti ailelerinin (örn. Sosyal Demokratlar, Liberaller veya Yeşiller) aksine popülist sağ partiler, Avrupa Parlamentosu gibi uluslarüstü arenalarda birlikte (iyi) çalışmazlar ve nadiren benzer parti isimlerini paylaşırlar. Belçika'da Flaman Çıkarı (*Vlaams Belang),* Fransa'da Ulusal Cephe/Birlik, Hollanda'da Özgürlük Partisi gibi partiler bu duruma örnek gösterilebilir (Mudde, 2007: 33-36; de Jonge, 2017;). Üçüncüsü ise sağ popülist partiler, hiçbir şekilde monolitik değildir. Gerçekten de faaliyet gösterdikleri ulusal ve siyasi bağlama bağlı olarak partiler arasında önemli bölgesel ve ulusal farklılıklar vardır (Taggart, 2000: 76). Örneğin, Hollandalı PVV, LGBT haklarını ve eşcinsel evliliği desteklerken Avusturyalı FPÖ, buna şiddetle karşı çıkmaktadır.[12] Ayrıca sağ popülist partiler, durağan bir bütünlük oluşturmaktan ziyade sürekli evrim geçirmelerinden ötürü "hareketli bir hedeftir". Gerçekten de sağ popülist partiler, özellikle varlıklarının ilk aşamalarında ideolojilerini ve siyasi yelpazedeki genel konumlarını etkileyebilecek personel ve lider değişikliklerine maruz kalmaktadır. Örneğin UKIP ve Alman AFD, siyasi hayatına

[11] Bu durum değişiyor gibi görünmektedir; aşırı sağcı politikacılar giderek artan bir şekilde 'popülist' ve hatta 'ırkçı' gibi etiketleri bir gurur rozeti olarak takmaktadırlar (CNN, 2018: BBC, 2021).

[12] Belirli bir parti içinde bile, bir partiyi sınıflandırmayı zorlaştıran farklı akımlar veya hizipler olabilir. Belçikalı N-VA 'sınırda' bir vakaya iyi bir örnektir: Theo Francken (2014-2018 yılları arasında İltica ve Göçten Sorumlu Devlet Bakanı olarak görev yapmıştır) genellikle popülist radikal sağ olarak nitelendirilebilecek bir söylem kullanırken, resmi parti çizgisi daha 'ılımlı' kalmıştır.

Avrupa şüphecisi partiler olarak başlamıştır. Ancak her ikisi de daha sonra radikal sağ partilere dönüşmüştür. Son olarak aşağıda tartışıldığı üzere "sağ popülizm" terimi, siyasi "sağ" ve "popülizm" gibi iki kaygan kavramdan oluşmaktadır. Sonuç olarak bu yeni parti ailesinin doğalarını net bir şekilde ifade eden bir etiket bulmak zordur.

Buna rağmen bu tezde, analiz edilen ve birbirinden çok farklı görünen "sağ popülist partilerin" bir tanımını yapmak gereklidir. Bu çalışmada, "Bir yanda kaba mantıksal yanlış kullanım ile diğer yanda mantıksal mükemmeliyetçilik ve felç arasında bir orta yol..." (Sartori, 1970: 1033) bulmaya çalışan bir yaklaşım ile partilerin ana hatlarını çizerek ortak bir çerçeve oluşturulmuştur. Nitekim daha önce açıklanan zorluklara rağmen sağ popülist partilerin, "minimal" bir tanımını oluşturmak mümkündür.[13]

Bu çalışmada; sağ popülist partilerin minimal tanımı, sağcı bir ideolojiyi takip eden ve popülist bir üslup kullanan siyasi partiler olarak ele alınmaktadır. Burada "sağcı" unsur, güçlü bir milliyetçilik duygusunu, otoriterlik eğilimini ve liberal demokrasinin bazı özelliklerinin reddini ifade ederken "popülist" unsur, elitizm karşıtı bir söyleme dayanmanın yanı sıra "uygun" davranışın reddini ifade etmektedir. Bu tanım Cas Mudde (2004; 2007) ve Benjamin Moffit'in (2016) çalışmalarından alınmıştır. Bu noktada bu tanımın, popülizmin ne kadar "ince" görünürse görünsün nihayetinde bir dizi fikre dayandığını varsayan düşünsel yaklaşımını (Mudde ve Kaltwasser 2017: 5; Mudde, 2017a: 30-31) temel aldığını vurgulamak önemlidir.[14] Bu tanımın her iki kurucu unsurunu da daha detaylı inceleyerek tanımı netleştirmek gerekmektedir. Bundan ötürü bu partilerin, öncelikle neden ***sağcı bir*** parti olarak tanımlanabileceği ve bu partileri ***popülist***[15] yapan şeyin tam olarak ne olduğunun açıklanması gerekmektedir.

2.1.1. Sağ ve Sağcılık

Siyasi yelpazede "sağ" kavramı, pek çok farklı bağlamda kullanılmaktadır. Siyasi sağ; genel olarak statükoyu korumayı tercih eden, sosyal açıdan muhafazakâr partilerle ilişkilendirilir. Ancak bu yanıltıcıdır. Daha önce de belirtildiği gibi bazı sağ popülist partiler,

[13] Faşizm (Eatwell, 1996); popülist radikal sağ partiler (Mudde, 2007); ve popülizm (Mudde ve Rovira Kaltwasser, 2013; Rooduijn, 2014b) gibi ilgili tartışmalı kavramlar üzerine çeşitli "asgari tanım" örnekleri bulunmaktadır.

[14] Popülizmin bir ideoloji olup olmadığı konusundaki anlaşmazlıklarına rağmen, her iki akademisyen de popülizme "düşünsel yaklaşım" olarak bilinen yaklaşımı benimsemektedir (Mudde ve Kaltwasser 2017); bu yaklaşıma göre popülizm bir dizi fikirden, özellikle de "halk" ve "elit" arasındaki karşıtlıktan beslenmektedir.

[15] Popülizm kavramsallaştırması bu tezin kuramsal çerçevesini oluşturduğu için 1. bölümünde detaylı bir şekilde açıklandığından dolayı sağ parti sınıflandırması bağlamında tekrar açıklanmamıştır.

sosyal açıdan ilericidir (örneğin PVV, LGBT haklarını savunmaktadır). Ancak modern zamanlarda siyasi sağ; neoliberal ve sosyo-ekonomik programlara (yani serbest ticaret, kendi kendini düzenleyen piyasalar ve ekonomiye sınırlı devlet müdahalesi) yönelik bir tercihi de ifade eder hâle gelmiştir. Daha önceki akademik çalışmalar; piyasa yanlısı ekonomi politikalarının, sağ popülist partilerin seçim başarısının "kazanma formülünün" bir parçasını oluşturduğunu savunurken (Kitschelt ve McGann 1995), bu teoriye geniş çapta itiraz edilmiştir (Carter, 2005; Ivarsflaten 2005; Mudde, 2007; ayrıca bkz. Inglehart ve Norris, 2016). Aslında, sağ popülist partilerin, piyasa yanlısı ekonomik programları desteklediğine dair çok az ampirik kanıt vardır. Bu partilerin birçoğu (örneğin Fransız RN) doğası gereği küresel piyasalara karşı güvensizdir ve korumacı politikaları, devlet destekli sosyal refah programlarını açıkça savunmaktadır (Mudde, 2007: 123-5; Otjes vd., 2018). Bu önemlidir çünkü ikinci politika yaklaşımı, tipik olarak ekonomik siyasi yelpazenin **"sol"** tarafıyla ilişkilendirilir (Downs 1957).

Siyasi çatışmalar, genellikle birden fazla çekişme hattı boyunca yürütülmektedir (Schattschneider 1960) ve son yıllarda post-materyalist, sosyo-kültürel boyutları giderek daha belirgin hâle gelmiştir. Bu yeni boyut, solda kültürel çoğulculuğu teşvik eden yeşil/alternatif/özgürlükçü görüşlerden, sağda kültürel homojenliği ve korumacılığı savunan geleneksel/otoriter/milliyetçi pozisyonlara kadar uzanan bir yelpazede kavramsallaştırılabilir (Hooghe vd., 2002).[16] Sağ popülist partilerin, genellikle bu siyasi yelpazenin sağ ucunda yer almasının başlıca nedenleri **"nativist**" ve "**otoriterlik**" eğilimine sahip olmalarıdır.

Avrupa genelinde sağ popülist partileri birleştiren ilk temel ideolojik özellik, güçlü bir milliyetçilik duygusu ve bunun yanı sıra dışlayıcılık eğilimidir (Mudde ve Kaltwasser, 2013).[17] Milliyetçiliğin teorik olarak liberal tezahürleri olduğu göz önüne alındığında akademisyenler, "nativizm" terimini tercih etmeye başlamıştır (Mudde, 2007; Rooduijn, 2019). Bu terim, ağırlıklı olarak Amerikan literatüründe kullanılmıştır ve "Devletlerde yalnızca yerli grubun (**ulus**) üyelerinin yaşaması gerektiğini ve yerli olmayan unsurların (kişiler ve fikirler) homojen ulus-devlet için temelde tehdit oluşturduğunu savunan" yabancı düşmanı bir milliyetçilik biçimi." olarak tanımlanabilir (Mudde, 2007: 19). Yerlilik, ırkçılıktan daha geniş bir kavramdır.

[16] Benzer bir şekilde, Bornschier (2010: 421) bu yeni bölünmeyi soldaki özgürlükçü-evrenselci değerler ile sağdaki geleneksel-cemaatçi değerler arasındaki bir çatışma olarak kavramsallaştırmıştır (ayrıca bkz. Kriesi vd. 2008).

[17] Bu güçlü dışlama eğilimi, sağ popülist partileri Yunanistan'daki *SYRIZA* veya İspanya'daki *Podemos* gibi daha kapsayıcı 'sol' popülist partilerden ayırmaktadır. Bu özellik aynı zamanda sağ popülizmi geleneksel muhafazakarlıktan da ayırmaktadır; her iki siyasi akım da hukuk ve düzeni benimserken (aşağıda açıklandığı gibi), sağ popülist partiler net "biz-onlar" ayrımları inşa etmek için kültürel farklılıkları vurgulamaya heveslidir (Skenderovic 2008: 22).

Çünkü ırktan başka faktörleri de (örneğin dini veya kültürel unsurlar) içerebilir. Ancak milliyetçiliğin daha liberal biçimlerini dışlar. Bu terim, aşağıda açıklandığı üzere sağ popülist partilere uygulandığında onları tek sorunlu partilere indirgemeden yabancı düşmanlığının ve göç karşıtlığının önemini vurgulamaktadır.

Siyasi sağ, Mudde'nin (2007: 26) belirttiği gibi "eşitsizliklerin olduğu doğal bir düzene olan inancı" yansıtmaktadır. Husbands (1992: 268), 1990'ların başında "bir tür etnik dışlayıcılığa bağlılığı; yabancılara, göçmenlere, Üçüncü Dünya Ülkeleri'nden gelen sığınmacılarına ve benzer dış gruplara karşı bir düşmanlığı", tüm Avrupalı aşırı sağ partilerin ortak paydası olarak tanımlamıştır. Yirmi birinci yüzyılın başından sonra akademisyenler göç olgusunu, "Avusturya'dan Kaliforniya'ya ve hatta Avustralya'ya kadar sağcı protestoları harekete geçiren güçlü bir tahrik unsuru" olarak görmüşlerdir (Merkl, 2003: 27). Gerçekten de yerlicilik ve dışlayıcılık gibi ikili güçler, genellikle Avrupa'daki tüm sağ popülist partilerin temel bir özelliği olmaya devam eden göç karşıtı bir gündeme dönüşmektedir (Ivarsflaten, 2008). 1980'lerin ortalarından bu yana Avrupalı olmayan göçmenler ve sığınmacılar, popülist sağın baş düşmanı hâline gelmiş ve "Popülist radikal sağ partilerin propagandalarında en tutarlı ve şiddetli şekilde Müslümanlar hedef alınmıştır" (Mudde, 2007: 70). Göçmenler ve sığınmacılar, genellikle ulusal vatandaşlığa sahip olmadıkları için "*Mükemmel* bir dış grup oluşturur. Zayıf, savunmasız ve güçsüzdürler" (Knigge, 1998: 258).

Sağ popülist partinin, göçmen karşıtı bir gündemi olduğundan ötürü bazı akademisyenler, bu partileri "göçmen karşıtı partiler" olarak adlandırmayı tercih etmiştir (Fennema, 1997; Gibson, 2002). Ancak bu tanım sorunludur. Çünkü popülist radikal; sağı, tek sorunlu partilere yani başka hiçbir konuya değinmeden sadece bir sorunu vurgulayan partilere indirgemektedir. Ampirik kanıtlar; çoğu sağ popülist partinin, göçten daha fazlasını kapsayan geniş programlara sahip olduğunu göstermektedir (Eatwell, 2003: 49). Göçmenlik reformu, bu partilerin odak noktası olsa da birçok sağ popülist partinin; milliyetçilik, istihdam, sosyal refah, Avrupa entegrasyonu ve/veya bölgesel bağımsızlık gibi diğer konularda da net duruşları vardır.

Yerliciliğin yanı sıra tüm sağ popülist partilerin, ortak ikinci temel ideolojik özelliği de "Otorite ihlallerinin ağır bir şekilde cezalandırılacağı katı bir düzene sahip bir toplum inancı." ve otoriterliğe yönelik eğilimleridir (Mudde, 2007: 23). Bu inanç, daha sıkı sınır kontrollerini, savunmalarının yanı sıra güvenlik ve kanun ve düzene yaptıkları güçlü vurgu ile örneklendirilmektedir. Perliger ve Pedahzur'un (2018: 674) belirttiği üzere, "Toplumun her kesiminin devletin veya liderin otoritesine tam olarak tabi olmasını talep ettiği ve en katı

anlamıyla kanun ve düzen kavramını güçlendirmeye çalıştığı" ölçüde, "çağdaş Avrupa otoriterliği çoğunlukla seküler fikirlere." dayanmaktadır.

Hem nativist hem de otoriter olan partiler, "radikal sağ" olarak kabul edilebilir (Mudde 2007: 24). Bu, sağ popülist parti ailesinin üçüncü temel özelliğidir. Her ne kadar "radikalizm" sağ ile ilişkilendirilse de siyasi yelpazenin solundan kaynaklanmaktadır. Bu terim, farklı bağlamlarda farklı anlamlara gelse de "sistem karşıtı" ya da "düzen karşıtı" bir unsuru ima etmektedir (Mudde 2007: 24-25). Radikalizm, tüm demokratik ilkelerin reddedilmesi anlamına gelmez. Aksine terim, anayasal düzenin bir eleştirisini ifade eder (Skenderovic, 2009: 14; ayrıca bkz. Albertazzi ve McDonnell, 2008: 3; Mudde, 2007: 25). Sağ popülistleri, aşırı sağ partilerden ayıran da budur. Aşırı sağcıların aksine sağ popülistler, ***liberal*** demokrasinin bazı özelliklerini (özellikle siyasi çoğulculuk ve azınlık haklarının korunması) reddeder. Bununla birlikte antidemokratik değildirler ve tipik olarak şiddet içeren protesto biçimlerine başvurmazlar (Skenderovic, 2008: 22). Fennema'nın (1997: 482) belirttiği gibi "aşırı sağ", siyasi bir ideoloji olarak "demokratik inanca "polemiksel bir karşıtlık içinde" durmaktadır. Ancak günümüz sağ popülist partilerinin birçoğu bu kalıba uymamaktadır. Günümüz partileri, tek parti sistemini savunmamakta ve temel demokratik ilkelere saygı duyuyor gibi görünmektedirr (Roxburgh, 2002: 33; Mudde, 2007: 25). Başka bir deyişle radikalizm, genellikle prosedürel demokrasiyi kabul ederken aşırılıkçılık, kabul etmemektedir (Mudde, 2010: 1168). Aşırı sağ burada radikal (demokratik) ve aşırıcı (demokratik olmayan) olanlar da dâhil olmak üzere siyasi yelpazenin sağ ucundaki ***tüm*** partileri ifade etmek için bir şemsiye terim olarak kullanılmaktadır (Mudde, 2010: 1169; Ravndal, 2017: 847). Dolayısıyla popülist sağ parti ailesindeki "sağcı" unsur, üç temel özellikten oluşmaktadır: Yerlicilik, otoriterlik ve radikalizm. Bu noktada popülizmin sembolik ilkelerini de göz önüne aldığımız zaman sağ popülist partileri, sağcı bir ideolojiyi takip eden ve popülist bir üslup kullanan siyasi partiler olarak tanımlama imkânı doğmaktadır. Burada sağcı, liberal demokratik rejimin belirli özelliklerinin reddini; popülis, ise toplumun erdemli halk ve yozlaşmış elit olarak ikiye ayrıldığı inancını ve uygun davranış kavramının reddini ifade etmektedir (bkz. Tablo 2).

Tablo 2

Sağ Popülist Partilerin Tanımlanması

Sağ	Popülist
Nativist -Zenofobik ve Milliyetçi	Halk merkezli ve Elitizm karşıtı -Maniheist toplum görüşüne dayalı katı biz-onlar ayrımları
Otoriterlik Eğilimi -kanun ve düzene olan katı inanç	Tabuları yıkma eğilimi-'kötü davranışlar'
Radikal düzen karşıtı; *liberal* demokrasinin özelliklerini reddetmek antidemokratik olmadan	

Kaynak: de Jong (2019)'dan uyarlanarak değiştirilmiştir.

Son olarak günümüzde bu partileri yeniden sınıflandırma çalışmaları ve söylemlerinin merkezileştiğine yönelik çalışmalar söz konusudur. Aşırı sağ bir parti, hiçbir şey yapmadan ana akım partilerin ve hükûmetlerin söylemlerine ya da politikalarına göre daha radikal görünebileceği gibi merkeze de yakın bir görüntü sergileyebilir (Mondon, 2022). Aynı durum, popülist söylemler için de geçerli olmaktadır. Bu durum söz konusu partilerin hiçbir şey yapmadan tanımlarını etkilemektedir. Bu nedenle bu partileri sağ popülist parti olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır.

2. 2. SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN YÜKSELİŞ NEDENLERİ

Sağ popülist partilerin yükselişini açıklamak için çok sayıda farklı teori ortaya atılmıştır. Bu yeni "parti ailesinin" başarısını açıklamaya yönelik belki de en kapsamlı yaklaşım Herbert Kitschelt ve Anthony McGann (1995) tarafından ortaya atılmış ve daha sonra Roger Eatwell (2003), Cas Mudde (2007) ve Stijn van Kessel (2015) gibi diğer akademisyenler tarafından genişletilmiştir. Bu araştırmacılar, popülist radikal sağ partilerin başarısının çok boyutlu bir analizini sunmakta ve talep yönlü değişkenleri arz yönlü değişkenlerden ayırmaktadır. Bu bölümde de benzer bir yaklaşım kullanılmaktadır. Bununla birlikte medyanın rolü ve ana akım partilerin davranışlarına ilişkin faktörler, bu talep ve arz yönlü çerçeveye dâhil edilmektedir. Ancak bu tez çalışmasında medya ve ana akım partilerin rolüne değinilmekle birlikte "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırma bakımından bağlamsal ve kolaylaştırıcı şartlar olarak değerlendirilmiştir.

2.2.1. Talep Temelli Açıklamalar

Avrupa'nın tamamında, sağ popülist partilere belli bir derece talep olduğunu varsaymak güvenli görünsede hangi faktörlerin sağ popülist partilerin yükselişine katkıda bulunduğunu anlamak hâlâ önemlidir. Bu talebin arkasındaki entelektüel mantığı açıklamak için erken dönem literatürünü, özellikle de İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasından 2000'lerin başına kadar uzanan ve aşırı sağ üzerine çalışan ilk iki "akademik dalgayı" ele almak faydalı olacaktır (Mudde, 2016; 2017b). Savaş sonrası aşırı sağ üzerine yazan ilk akademisyenlerin çoğu, faşist hareketlerin yeniden ortaya çıkışını inceleyen tarihçiler olmuş ve bu nedenle savaş öncesi ve sonrası dönemler arasındaki sürekliliği vurgulamışlardır (Eisenberg, 1967; Tauber, 1967). İkinci dalga akademisyenler ise "aşırı sağ"ın yeni tezahürleriyle ilgilenmiş ve öncelikle Avusturya Özgürlük Partisi ve Fransız *Ulusal Cephe/Birlik* gibi partilerin modern Batı Avrupa ülkelerinde nasıl bu kadar başarılı olabildiğini açıklamaya çalışmışlardır. Bu erken dönem akademisyenlerin çoğu, çalışmalarını "normal patoloji" tezine dayandırmıştır (Scheuch ve Klingemann, 1967; ayrıca bkz. Mudde, 2010: 1168-71).

Radikalizm ve aşırıcılığın, Batı demokratik değerlerine temelden yabancı olduğunu ancak bu duyguların yeniden ortaya çıkması için küçük bir potansiyelin tüm toplumlarda mevcut olduğunu ve bu duyguların ve partilerin yalnızca "aşırı" koşullar altında güç kazanacağını belirtmiştir (de Long, 2019).[18]

Aşırı sağ (yani radikal ve aşırıcı) partilere verilen destek, "normal bir patoloji" olarak algılandığından ötürü çalışmalar sadece talep tarafına odaklanma eğiliminde olmuştur. Gerçekten de çoğu çalışma yalnızca ve genellikle "modernitenin kaybedenleri" olarak tasvir edilen seçmenlerin sosyo-ekonomik özelliklerine odaklanmıştır (Betz, 1994; Minkenberg, 2000). Bu nedenle araştırmalar, aşırı sağ partilere yönelik artan talebin neden devam ettiği sorusu tarafından yönlendirilmiştir (Mudde, 2010: 1172). Başka bir deyişle aşırı sağa yönelik talebin, normal koşullar altında düşük olması beklendiğinden ötürü akademisyenler, bu parti ve hareketlere yönelik anormal desteği açıklamaya yardımcı olacak olup altta yatan "aşırı" koşulları anlamaya çalışmış ve böylece partilerin kendilerini bağımlı değişken olarak ele almışlardır (Mudde, 2017: 3). Mevcut talep temelli açıklamalar, iki farklı analiz düzeyine ayrılmaktadır: Makro ve mikro (Eatwell, 2003; Mudde, 2007).[19] Makro analiz düzeyi,

[18] 'Normal patoloji tezi' Mudde (2010) tarafından açıklanmış ve tartışılmıştır.

[19] Bazı akademisyenler ara ya da 'mezo' analiz düzeyini de dahil etmişlerdir. Bu analiz düzeyi bir nevi "gri alan"dır. Çünkü bu geniş, makro düzeydeki değişikliklerin iç siyasi alanda nasıl ele alındığına odaklanmaktadır. Bu ana akım siyasi partilerin rolüyle ilgili olduğu için burada ele alınmamıştır.

uluslararası ortamdaki eğilimleri ele alırken mikro düzey, popülist radikal sağa oy vermenin ardındaki bireysel motivasyonları değerlendirmektedir.

2.2.1.1. Makro Düzeydeki Açıklamalar

Makro analiz düzeyinde popülist radikal sağ partilere yönelik talep genellikle sosyal, ekonomik, siyasi ve tarihî gelişmeler de dâhil olmak üzere geniş çaplı küresel değişimlerle ilişkilendirilmektedir. Özellikle, akademisyenler popülist radikal sağa yönelik artan talebi küreselleşme (Zaslove, 2008); modernleşme (Betz, 1994; Minkenberg, 2000); sekülerleşme (Bornschier, 2010; Marzouki vd., 2016); göç (Lubbers vd., 2002); Avrupa entegrasyonu (Taggart, 2004) ve daha genel olarak krizlerin ortaya çıkması gibi uluslar üstü eğilimlerle ilişkilendirmişlerdir (Moffitt, 2015). Bu değerlendirmelerin tamamını aktarmak imkânsız olmakla birlikte ana bulgular kısaca yer verilmiştir.

Sağ popülizmin başarısı kısmen yirmi birinci yüzyıla girerken değişen uluslararası ortama bağlanabilir (Roxburgh, 2002). Yirminci yüzyılın sonunda Sovyetler Birliği'nin dağılması ve AB'nin daha fazla bütünleşmesi, Avrupa kıtasında milliyetçi duyguların yeniden canlanmasını tetiklemiştir. Doğu Avrupa'da, eski Sovyet uyduları ve Yugoslav devletleri ulus olma yolunda ilerleme fırsatını yakalamıştır. AB'nin genişlemesi ve derinleşmesi, ulusal kimliklerin aşındığı korkusunu ateşlemiş, ulusal hükümetler farklı politika alanlarında egemenliklerini birleştirmeye başladıkça, "Brüksel" giderek daha uzak ve güvensiz hale gelmiştir. Bu durum sağ popülist partilere talep yaratmıştır çünkü "merkezin tekilliğine olan popülist inanç, tamamlayıcı kimlikleri teyit etmeyi amaçlayan bir Avrupa projesiyle çelişmektedir" (Taggart, 2004: 297).

Bu çerçevede, genellikle tetikleyici faktörler tarafından şiddetlendirilen farklı sosyo-politik gelişmelerin, sağ popülizme talep yaratmada katalizör görevi gördüğü söylenebilir (Taggart, 2004). Bu kısmen, popülist "merkez ülke" kavramının genellikle siyasi kızgınlık veya "yaşam tarzımıza" yönelik algılanan tehdit gibi "özel koşullar" tarafından canlandırıldığı gerçeğine bağlanmaktadır (Mudde, 2004: 547). Sovyetler Birliği'nin dağılması ve AB'nin daha derin entegrasyonunun getirdiği milliyetçilik ile yakın ve tırmanan çatışmalardan kaçan önemli mülteci akınlarıyla aynı zamana denk gelmiştir. AB, 1992 ve 2001 yılları arasında 3.75 milyon sığınmacının gelişine tanık olmuştur (Roxburgh, 2002). Avrupa hükümetleri bu mülteci akınıyla başa çıkmaya hazır değildi; mültecilerin çoğu yoksun, kentsel mahallelere yerleştilmiş ve bu da "mevcut topluluklar üzerinde huzursuz edici bir etki"

yaratmıştır (Roxburgh, 2002: 24). Kitlesel göçün algılanan tehdidi ve aşırı yabancılaşma (*Überfremdung*) [20] siyasi bir tepki yaratmıştır (Mudde, 2007: 209). Göçmenler -özellikle de Avrupa kökenli olmayanlar- Avrupalılar pahasına Avrupa'da daha iyi bir yaşam arayan ve böylece yerli Avrupalılar için bir tehdit oluşturan insanlar olarak tasvir edilmiştir. Medyada göçmenler genellikle artan suç oranlarından sorumlu tutulmuş ve bu da yerli halk arasında kızgınlık duygularını tetiklemiştir (Roxburgh, 2002: 25). Ayrıca, 2001 yılında İkiz Kulelere yapılan 11 Eylül saldırıları, Batı dünyasında Müslüman karşıtı bir duygu dalgasını tetiklemiş ve bu da sağcı siyasi partilere yükselme fırsatı sağlamıştır. AB'ye gelen göçmenlerin çoğu Müslüman olduğu için, Müslüman karşıtı söylem sağ popülist partilerin işine yaramıştır.

Yirmi birinci yüzyılın başından bu yana Avrupalı liderler, "popülist bir *Zeitgeist"ın* (Mudde 2004) varlığını ***teyit eder*** gibi görünen yeni bir dizi "kriz" ile karşı karşıya kalmışlardır. Nitekim 2008 küresel ekonomik krizi, "halk" ile "elitler" arasındaki mevcut ayrışmaları potansiyel olarak daha da derinleştirerek popülist partilerin gelişmesi için verimli bir zemin yaratmıştır (Kriesi ve Pappas, 2015). Kıta genelinde siyasetçiler ve partiler finansal kriz ve Avro Bölgesi krizinin sonuçlarıyla mücadele etmeye devam ederken, 2015 "mülteci krizinin" yarattığı belirsizlik ve güvensizlik ortamı da popülist radikal sağa yeni bir ivme kazandırmıştır. Gerçekten de popülizm ve krizler arasında bir ilişki var gibi görünmektedir; kriz popülist duygular için bir katalizör olabilirken, popülizm de krizleri *tetikleyebilir* (Moffitt, 2015). Bir yandan ekonomik ve siyasi krizler ile diğer yandan sağ popülist partilerin seçim başarısı arasındaki ilişkinin doğası açık olmaktan uzak olsa da her türlü kritik dönüm noktasının (gerçek veya algılanan) yarattığı güvensizlik ve antagonizma duygusunun sağ popülist partiler için bir yükselme zemini yaratmaya yardımcı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Modernleşme ve küreselleşmeyi de içeren bu geniş, makro düzeydeki süreçler sağ popülist partiler için bir zemin oluşturmaya şüphesiz yardımcı olmuş olsa da "ampirik araştırmalarda çok az kullanılacak kadar geniş ve belirsizdirler" (Mudde 2007: 298). Elbette, "ana akım" siyasetten duyulan genel memnuniyetsizlik hissini açıklamaya yardımcı olabilmektedirler. Ancak, sağ popülist partilerin başarı ve başarısızlıklarındaki ulusal ve bölgesel farklılıkları açıklamakta yetersiz kalmaktadırlar. Sonuçta, makro düzeydeki

[20] *Überfremdung* terimi yirminci yüzyılın başında İsviçreli elitler tarafından ortaya atılmıştır ve kabaca "yabancılar tarafından alt edilme" korkusunu ifade eden 'aşırı yabancılaşma' anlamına gelmektedir (bkz. Kury 2003; Scuto 2012: 93; Skenderovic 2009: 49).

değişiklikler Avrupa'daki *tüm* ülkeleri etkilemiştir. Bu nedenle, bu geniş çaplı değişikliklerin oy verme davranışını mikro düzeyde nasıl etkilediğine bakmak önemlidir.

2.2.1.2. Mikro Düzeydeki Açıklamalar

Bu talep yönlü perspektif, insanların neden sağ popülist partilere oy vermeye karar verdiklerini açıklamaya yardımcı olan farklı teorileri ele almaktadır. Mevcut araştırmalar oy vermeye yönelik ***bireysel*** motivasyonlara nispeten az ilgi göstermiştir; gerçekten de "popülist seçmenlerin zihniyeti veya insanları popülist güçlere katılmaya yönlendiren bilişsel süreçler hakkında" çok az şey bilinmektedir (Hawkins vd., 2017: 267). Daha önceki araştırmalar genellikle sağcı popülist partilere verilen seçmen desteğini, siyasi elitlere (Brug vd., 2005) veya daha genel olarak düzene (Betz, 1994) karşı protesto etmenin bir yolu olarak muğlak bir şekilde açıklamaya çalışmıştır. Gerçekten de radikal sağ partilere oy vermek "ana akım partilere karşı hoşnutsuzluğu ifade etmenin bir aracı" olarak görülmüştür (Eatwell, 2003: 51). Protesto oy yaklaşımı, seçmenlerin ana akım siyasetten duydukları memnuniyetsizliği, düzen karşıtı mesajları nedeniyle sağ popülist partilere oy vererek ifade ettikleri fikrine dayanmaktadır.

Daha yakın tarihli çalışmalar, popülist seçmenlerin tutumlarını analiz etmeye çalışarak, popülizmin bir protesto biçimi olarak basit, muğlak ve küçümseyici yorumundan sıyrılmaya çalışmıştır (Stanley, 2011; Akkerman vd., 2014; Spruyt vd., 2016.). Steven Van Hauwaert ve Stijn van Kessel (2018: 86) tarafından yürütülen bir çalışma, "popülist tutumların benzersiz ve protesto veya memnuniyetsizlik gibi diğer davranışlardan farklı olduğunu" ortaya koymuş, böylece popülist partilere verilen desteğin "bilgisiz ve ilgisiz bir protesto oyu için bir araçtan daha fazlası olduğunu" göstermiştir. Bu sonuç, göçmen karşıtı partilere verilen desteğin salt protestodan ziyade programatik ve ideolojik mülahazalardan kaynaklandığını öne süren daha önceki çalışmaları yansıtmaktadır (Brug vd., 2000). Bu bulgular ışığında, seçmenlerin sağ popülist partileri neden desteklediğine mikro düzeyde bir analizle daha yakından bakmak anlamlı olacaktır.

Bazı akademisyenler sağ popülist partilere verilen desteği belirli kişilik özellikleriyle ilişkilendirmeye çalışmıştır. "Popülist oy vermenin psikolojik kökenlerini" ortaya çıkarmak amacıyla, seçmenlerin kişilikleri ile popülist partilerin düzen karşıtı mesajları arasında bir uyum bulmuşlardır (Bakker vd., 2015). Çalışma özellikle "Uyumluluk" puanı düşük olan seçmenlerin (yani iş birliği yapmayan, egoist, hoşgörüsüz, güvensiz ve başkalarına karşı düşmanca davranmaya meyilli kişiler) popülist partileri destekleme olasılıklarının daha yüksek olduğunu

göstermektedir (Bakker vd., 2015). Ancak çalışma, popülist partilere verilen desteğin potansiyel mikro açıklamalarına ilişkin ilginç bilgiler sunsa da oy verme davranışı ile kişilik tipi arasındaki nedensel ilişki hakkında bize çok az şey söylemekte ve bazı ülkelerde popülist partilerin son dönemdeki yükselişinin "daha az uyumlu" seçmenlerdeki genel bir artışa bağlanabileceği şüpheli göründüğünden, sağ popülist partilerin zaman ve mekâna göre seçim performansındaki farklılığı açıklamaya yardımcı olmamaktadır.

Bu sınırlamalar göz önüne alındığında, sağ popülist seçmenlerin sosyal ve demografik özelliklerinin yanı sıra tutumlarını da dikkate almak daha verimli görünmektedir. Sağ popülist partilere destek belirli bir sosyo-demografik grupla ilişkilendirilemese de akademisyenler popülist partilere desteğin genellikle kendilerini bir şekilde yoksun hisseden insanlar -özellikle de erkekler (Norris, 2005)- arasında en yüksek olduğunu tespit etmiştir (Pauwels, 2014: 7). Uluslararası ortamdaki makro düzeydeki değişiklikler (örneğin göç, küreselleşme, ekonomik krizler) insanların yaşamları konusunda kendilerini daha az güvende hissetmelerine yol açmakta (Mudde, 2007: 223) ve böylece geniş bir yelpazede "şikayetlere" neden olmaktadır. Din veya sınıf gibi geleneksel sosyal yapılar yozlaştıkça, bireyler aidiyet duygusunu (yani sosyal ilişkilerini) kaybederler ve bu nedenle milliyetçiliğin cazibesine daha açık hale gelebilmektedirler (Eatwell, 2003: 52).

Araştırmalar, "modernleşme sürecinin kaybedenleri (m*odernisierungsverlierer)*" *olarak* adlandırılan kesimin sağ popülist partilere oy verme eğiliminde olduğunu göstermiştir (Mudde, 2007: 203; Kriesi vd., 2012). Bu grupta genellikle dış rekabete açık belirli sektörlerde çalışanlar, küçük işletme sahipleri ve diğer işçi sınıfı mensupları yer almaktadır (Eatwell, 2003: 57;Arzheimer ve Carter, 2006: 422). Örneğin ekonomik durgunluk dönemlerinde, iş ve kamu hizmetlerine erişim gibi kıt kaynaklar üzerindeki rekabet artar ve bu da güvensizlik duygusunun artmasına katkıda bulunabilmektedir (Lubbers vd., 2002; Eatwell, 2003: 56). Seçmen düzeyindeki bu şikayetlerin yalnızca ekonomik faktörlerden değil, aynı zamanda kültürel süreçlerden (göç) ve siyasi değişikliklerden (Avrupa entegrasyonu) de kaynaklandığını belirtmek önemlidir (Kriesi, 2014: 369; Bornschier, 2018: 222).

Bu güvensiz ortamda, seçmenler siyasi yelpazenin merkezindeki ılımlı partilerden uzaklaşma eğilimindedir; bunun yerine, "kurtuluşu popülist radikal sağın net bir kimlik ve değişen dünyaya karşı koruma vaat eden 'basit mesajlarında' ararlar" (Mudde, 2007: 223). Sonuç olarak, ana akım rakiplerin aksine hem sol hem de sağ popülist partiler sosyal ve ekonomik olarak kırılgan olarak nitelendirilebilecek seçmenleri kendilerine çekmektedir (van

Kessel, 2015). Araştırmalar, sağ ve sol popülist partilerin oy tabanlarında çok sayıda benzerlik olduğunu göstermiştir (Rooduijn, vd., 2017; Hauwaert ve Kessel, 2018). Dokuz Avrupa ülkesinden anket verilerini kullanan Van Hauwaert ve van Kessel (2018), popülist seçmenlerin genel olarak siyasetle daha ilgili olduğunu ancak demokrasiden memnuniyet düzeylerinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir (Ellinas, 2010: 25). Buna ek olarak, siyasi yelpazenin her iki tarafındaki popülist seçmenler de AB konusunda benzer şekilde şüphecidir (Rooduijn vd., 2017).

Ancak bu paralelliklere rağmen, radikal sağ ve sol popülist partileri desteklemenin altında yatan motivasyonlar çok farklılaşmaktadır (Rooduijn vd., 2017). Örneğin, göçmenlere karşı daha önyargılı olan seçmenler sağ popülist partileri desteklemeye daha yatkınken, daha az önyargılı kişiler sol popülist partileri destekleme eğilimindedir Hauwaert ve Kessel, 2018). Bu da göç konusunda farklı görüşlere sahip oldukları anlamına gelmektedir: "radikal sol belirgin kozmopolitizm işaretleri gösterirken, radikal sağ açık bir yerlicilik sergilemektedir" (Norris, 2005: 181-5; Rooduijn vd., 2017: 555). Bir diğer önemli fark ise radikal sağ seçmenlerin radikal sol seçmenlere göre daha düşük eğitim seviyesine sahip olma eğiliminde olmasıdır (Rooduijn vd., 2017). Bu bulgu, daha yüksek eğitim seviyelerinin demokratik değerleri güçlendirebileceğini ve sosyal hoşgörüsüzlüğü azaltabileceğini öne süren önceki araştırmalarla uyumludur (Arzheimer ve Carter, 2006: 421; Mudde, 2007: 217; Pauwels, 2014: 177).

Demografik *çevre* ile göçmen karşıtı görüşler arasında da bir ilişki olduğu değerlendirilmiştir; göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde yaşayan insanlar, göçün yoğun *olduğu* bölgelerde yaşayan insanlara göre sağcı popülist partileri desteklemeye daha yatkındır. Bu aynı zamanda "hale etkisi (*halo-effect*)" olarak da bilinmektedir (Eatwell, 2003: 50). Örneğin Fransa'da RN'ye destek, göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı şehirleri çevreleyen kırsal bölgelerde, gerçekte çok sayıda göçmene ev sahipliği yapan mahallelere kıyasla genellikle daha yüksek olmuştur (Roxburgh, 2002: 123). Yabancılarla etkileşimin sık olduğu metropollerde, sağ popülist partilere verilen destek, temasın sınırlı olduğu bölgelere kıyasla daha düşük olma eğilimindedir. Özetle sağ popülist partilerin yükselişinin nedenlerini açıklamakta kullanılan talep temelli makro ve mikro düzeydeki analizlerin birbirini tamamladığını söylemek yanlış olmayacaktır.

2.2.2. Arz Temelli Açıklamalar

Talep yönlü açıklamalar, sağ popülist partilerin *potansiyel* seçmen kitlesine ışık tutmaktadır. Ancak bu potansiyelin, bazı ülkelerde seçim başarısına dönüşürken diğerlerinde neden dönüşmediği konusunda bize çok az şey söylemektedir. Sağ popülist partilerin üreme zemininin, Batı Avrupa geneliyle nispeten benzer olduğu varsayıldığında talep tarafı sağ popülist partilerin seçim performanslarındaki ülkeler arası farklılıklar hakkında çok az fikir vermektedir. Talep yönlü açıklamalar, sağ popülizmin yükselişinin nedenlerinden yalnızca bazılarını vurgulamaktadır. Sağ popülist partiler için bu durum, kesin seçim başarısını doğrudan garanti etmemektedir. Bu nedenle "Literatüre yapılan hiçbir katkı, talep yönlü tercihlerin dağılımı ve yoğunluğunun tek başına Batı Avrupa'da radikal sağın göreceli seçim gücünü açıklayacağını iddia etmemektedir." (Kitschelt, 2007: 1177). Talep yönlü faktörler (özellikle göç), sağ popülist partilerin yükselişi için gerekli gibi görünse de seçim başarılarını açıklamakta hiçbir şekilde yeterli olmamaktadır (Art, 2011: 13). Talep yönlü açıklamalar, ülkeleri ve seçmenleri sağ popülist partilere "duyarlı" kılan belirli koşulları vurgularken arz yönlü açıklamalar, partilerin siyasi güç kazanmasını sağlayan faktörleri öne çıkarmaktadır. Bu nedenle Mudde'nin (2007) de belirttiği gibi, "dış arz tarafı", yani sağ popülist partilerin nüfuz kazanmasına izin veren kurumsal koşullar (Mudde 2007: 232) ile "iç arz tarafı", yani partilerin kendi eylemlilikleri arasında ayrım yapmak faydalı olacaktır (Mudde 2007: 256).

2.2.2.1. Dışsal Arz Yönlü Nedenler

Dışsal arz tarafı, sağ popülist partilerin "arzını" etkileyebilecek özelliklerini dikkate alır. Muhtemelen en önemli değişkenler, "siyasi fırsat yapıları (*political opportunity structures*)" olarak bilinmektedir. Siyasi fırsat yapıları, yeni protest hareketlerin gelişimini kolaylaştıran "kurumsal düzenlemeler" olarak tanımlanmaktadır (Kitschelt, 1986: 58).[21] Bu yaklaşıma göre bir ülkenin siyasi sisteminin kurumsal tasarımı, sağ popülist partilerin seçim başarısını kolaylaştırabilir veya engelleyebilir.

Seçim kurumları, "talebin gerçek oylara dönüşme derecesini etkiledikleri" ölçüde önemlidir (Golder, 2003: 461). Orantılı temsil seçim sistemleri, orantısız çoğunlukçu sistemlere göre daha "müsamahakârdır" ve yeni partilerin parlamentoda temsil edilmesini kolaylaştırarak çok partililiği desteklemektedir (Duverger, 1954; ayrıca bkz. Arzheimer ve Carter 2006; Eatwell 2003; Roxburgh, 2002). Genel olarak orantılı temsil seçim sistemine sahip ülkelerin

[21] Burada kullanılan political opportunity structures (POS) yaklaşımı *kurumsal* bağlama atıfta bulunmaktadır (bkz. Arzheimer 2009).

(Hollanda vb.), çoğunlukçu seçim sistemine sahip ülkelere (Fransa vb.) kıyasla küçük partiler için daha fazla siyasi fırsat sunduğu bilinmektedir.[22] Ayrıca, bazı ülkeler küçük partilerin ulusal düzeyde etki kazanmasını zorlaştıran ek kurumsal engeller benimsemiştir. Almanya'daki yüzde beşlik seçim barajı (*Fünf-Prozent-Hürde*), buna bir örnektir. Ancak bu engeller; kurumsal ortamlardan farklı olarak ana akım partilerin, potansiyel sağ popülist rakiplerine yanıt vermenin bir yolu olarak yaptıkları stratejik tercihlerden kaynaklanmaktadır. Bu noktada kurumsal tasarımın, sağ popülist partilerin seçim başarısını hem engelleyebileceğini hem de kolaylaştırabileceğini bilmek gerekmektedir.

Arz yönlü ikinci bir dışsal değişken, sağ popülist meydan okuyucular için mevcut siyasi alanla ilgilidir. Eğer ana akım partiler, siyasi yelpazenin merkezine doğru yönelirse siyasi yelpazenin uçlarında radikal partilerin ortaya çıkması için daha fazla alan açılmaktadır (Lubbers vd., 2002; Eatwell, 2003; Rydgren, 2005). Roxburgh'a (2002: 29) göre, en güçlü aşırı sağcı hareketlerden bazıları merkezci koalisyon hükûmetlerinin olduğu ülkelerde gelişmiş ve kendilerini yıllarca ya da on yıllarca süren sönük ve maceracı olmayan yönetime karşı neredeyse bir "panzehir" olarak sunmuşlardır. Örneğin Fransa'da FN'nin eski lideri Jean-Marie Le Pen, muhafazakâr bir cumhurbaşkanı ile sosyalist bir başbakanın, on yıllık birlikteliğinin ardından 2002 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci tura yükselmeyi başarmıştır.

Uzlaşı arayışı eğilimi, "oydaşmacı" demokrasilerde (Lijphart, 1969) ve kendi adını taşıyan uzlaşı demokrasilerinde tartışmasız daha belirgindir.[23] Oydaşmacı demokrasiler; siyasi liderlerin iş birliği yapma, uzlaşma ve uyum sağlama, örneğin toplumsal bölünmelerin üstesinden gelmek için büyük yönetim koalisyonları kurma istekliliği ile karakterize edilmektedir (Lijphart, 1969). Oydaşmacılık, "Parçalanmış bir siyasi kültüre sahip bir demokrasiyi istikrarlı bir demokrasiye dönüştürmek için tasarlanmış elit karteli tarafından yönetilme." anlamına gelmektedir (Lijphart, 1969: 216; Katz ve Mair, 2009). Oydaşmacı demokrasiler, çoğunlukçu sistemlerin aksine, elit ve partiler arası iş birliği yoluyla kapsayıcılığı teşvik eder. Bu, hesap verebilirlik pahasına olabilir (Andeweg, 2000). Hakhverdian ve Koop

[22] Halkla ilişkiler seçim sistemleri içinde bile orantılılık derecesi büyük farklılıklar gösterebilir (Mudde 2007: 234).

[23] Oydaşmacı demokrasiler kavramı, Arend Lijphart'a atfedilmekle birlikte Lijphart'ın çalışmaları farklı ülkelerde çalışan diğer akademisyenlerden etkilenmiştir (örneğin Ake 1967; Lehmbruch 1967). Ayrıca, çok benzer olmalarına rağmen, oydaşmacı demokrasilerin uzlaşmacı demokrasilerle tam olarak aynı olmadığını da belirtmek gerekir. "Uzlaşı demokrasisi" terimi, doğası gereği bölünmemiş toplumları tanımlamak için de kullanılabildiğinden "oydaşmacı demokrasi"den daha geniştir. Oysa "oydaşmacı demokrasi" özellikle derin bir şekilde bölünmüş toplumlara atıfta bulunur (Andeweg 2000).

(2007), bu hipotezi ampirik olarak test etmiş ve merkezcil güçlerin; farklı partilerden elitleri, merkez etrafında kümelenerek yakınlaşmaya teşvik etmesi nedeniyle popülist partilere desteğin uzlaşmacı sistemlerde, uzlaşmacı olmayan siyasi sistemlere kıyasla daha yüksek olma eğiliminde olduğunu bulmuştur.

Söz konusu araştırmaya göre bu gözlem, veriler tarafından doğrulanıyor gibi görünmektedir. Avusturya, Belçika, Hollanda ve İsviçre gibi tipik olarak "oydaşmacı demokrasiler" olarak kabul edilen ülkelerin hepsi, sağ popülist rakiplerin yükselişine tanık olmuştur. Ancak bu gözlem, orantılı temsil seçim sistemlerine sahip oydaşmacı demokrasilerin, klasik örnekleri olarak kabul edilebilecektir. Lüksemburg veya Valonya için bu durum geçerli değildir (Lijphart 1969). Dolayısıyla bu durum, süreci daha da karmaşık hâle getirmektedir. Ayrıca kurumlar nispeten statik olmalarından ötürü partilerin, seçim performanslarında zaman içinde meydana gelen değişikliklerini açıklayamamaktadır (Meguid, 2005: 347). Kurumlar, sağ popülist partilerin seçim performansı üzerinde kesinlikle bir etkiye sahip olsa da seçim sonuçlarını *belirlemezler* ve dolayısıyla "Farklı ülkeler, partiler, dönemler ve bölgeler arasındaki seçim başarısı farklılıklarını açıklamada çok az yardımcı olmaktadırlar." (Mudde 2007: 234). Bu nedenle siyasi fırsatları oya nasıl dönüştürdüklerine dair fikir edinmek için partilerin eylemliliğini göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Son olarak ulusal geleneklerin, siyasi alanın mevcudiyeti üzerinde bir etkisi olabilir. Sağ popülist partilerin, kendilerini ulusal siyasi geleneklere uygun bir şekilde sunabildikleri takdirde gelişmeleri daha olasıdır. Örneğin aşırı sağcı partiler, anti-faşizm mirasına sahip ülkelerde ilgi çekmekte zorlanmaktadır (Eatwell, 2003: 62). Buna karşılık, İkinci Dünya Savaşı sonrasında güçlü nativist alt kültürleri muhafaza eden ülkelerde başarılı olma olasılıkları daha yüksektir. Bu bağlamlarda ana akım ve aşırı sağ partiler arasındaki ideolojik mesafe, nispeten daha azdır. Diğer bir deyişle, yerlici alt kültürlerin geliştiği ve milliyetçiliğin ana akım siyasi kültürün bir parçasını oluşturduğu ülkelerde, sağ popülist partilerin üye kazanması ve ana akıma ulaşması daha kolay olmaktadır (Mudde, 2007: 302). Özellikle, seçkinlerin, Nazi geçmişleri karşısında aldıkları pozisyonlar; (popülist) radikal sağın seçim başarısını etkileyebilir (Art, 2006). Gerçekten de araştırmacılar, "Elitlerin Nazi geçmişlerine revizyonist bir yaklaşım sergiledikleri ülkelerin, savaştan sonra güçlü bir nativist alt kültürün gelişmesi için elverişli bir ortam sağladığını ve siyasi aşırılık ile ana akım arasında köprü kurduğunu..." tespit etmişlerdir (Mudde, 2007: 245). David Art (2011), bu dışsal arz yönlü değişkene kapsamlı bir şekilde odaklanmaktadır. Sağcı radikal partiler için önceden var olan kaynakların (tarihsel miraslar,

milliyetçi alt kültürler ve faşist nostalji gibi) yanı sıra ana akım partilerin ve sivil toplumun bu tür partilere verdiği ilk tepkinin, daha sonraki başarılarını veya başarısızlıklarını etkilediğini savunmaktadır. Örneğin Fransa veya Avusturya'da, baskın sağ popülist rakiplere paralel olarak var olan ve "Yerel partiye önemli imkânlar ve yetkin personel sağlayan..." büyük milliyetçi alt kültürler bulunmaktadır (Mudde 2007: 245; Mudde ve Holsteyn, 2000).

2.2.2.2. İçsel Arz Yönlü Nedenler

İç arz tarafı, sağ popülist partilerin davranış ve stratejilerini ele almaktadır. Sağ popülist partileri arasında kendilerini ana akım partilere karşı inandırıcı alternatifler olarak sunabildikleri takdirde başarılı olma ihtimallerinin daha yüksek olduğu konusunda yaygın bir fikir birliği bulunmaktadır (Kessel, 2015). Eğer sağ popülist partiler, belirli konularda -özellikle de göç konusunda- sahiplik iddiasında bulunarak seçmenleri harekete geçirmeyi başarırlarsa seçimlerde başarılı olma ihtimalleri daha yüksektir. Nitekim sağ popülist partiler, göçmenleri günah keçisi olarak kullanarak özellikle de işsiz insan sayısı ile göçmenlerin "aşırı" nüfusu arasında basit denklemler kurarak seçmenlerin korkularından faydalanabilmektedir (Roxburgh, 2002: 15). Bu partiler, bunu genellikle göçmenleri yerli nüfusun ekonomik refahına doğrudan bir tehdit olarak göstererek yaparlar ki bu da sağ popülist partilere seçmen desteği olarak geri dönebilir (Eatwell, 2003: 56; Fetzer, 2000: 13). Kriesi'nin (2014: 369) gözlemlediği gibi küreselleşmenin "kazananları" ve "kaybedenleri" arasındaki yapısal çatışma, en iyi popülist sağ tarafından dile getirilmektedir. Dolayısıyla "Aşırı sağın son yıllardaki başarısı büyük ölçüde suç, göç, işsizlik ve uzak, yozlaşmış veya duyarsız hükûmet gibi konulardaki çağdaş endişeleri istismar etmesine bağlanabilmektedir." (Roxburgh 2002: 31).

Bir partinin inandırıcılığını, başta parti teşkilatı ve parti liderliği olmak üzere çeşitli faktörler etkileyebilmektedir.[24] Bu iki özellik birbiriyle yakından bağlantılıdır çünkü karizmatik liderler hem halk desteğini toplamada hem de partilerini bir arada tutmada etkili olabilmektedir (Carter, 2005; Eatwell, 2003; Mudde, 2007). Karizmatik liderler, bundan ötürü güvenilirlik yaratmada önemli bir rol oynayabilmektedir (Kessel, 2015). Karizmatik liderler, özellikle güvensiz bir ortamda faaliyet gösterirken başarılı olmaktadır. Nitekim seçmenler göç, suç veya işsizlik gibi konularda endişe duyduklarında popülist sloganlara daha açık hâle gelmektedir ve

[24] Karizmanın tanımı ve popülist radikal sağın başarısını kolaylaştırmadaki rolü tartışmalıdır (bkz. Mudde 2007: 262). Karizma popülizmin tanımlayıcı bir özelliği olarak görülmez; ancak *başarılı* sağ popülist partilerin çoğunun (hepsinin olmasa da) temel bir özelliği gibi görünmektedir. Başarılı liderlerin karizmatik olarak görülme olasılığının daha yüksek olduğu düşünüldüğünde bu şaşırtıcı değildir. Dolayısıyla başarıyı karizma ile açıklamak (örneğin Lubbers vd. 2002) biraz totolojiktir (bkz. Koopmans ve Muis 2009: 634; van der Brug vd. 2005: 542).

etkili liderler, seçmen desteğini çekmek için bu korkulardan nasıl faydalanacaklarını iyi bilmektedir (Pauwels, 2014:62). Bununla birlikte sağ popülist partilerin seçim stratejileri ve genel güvenilirlikleri, seçim performanslarında önemli bir rol oynasa da muhtemelen seçim başarılarından ziyade seçim *kalıcılıkları* için daha önemlidir (Pauwels, 2014: 63).

Sonuç olarak bu partilerim sağ popülist fikirlere olan talebi kullanarak verimli bir zeminden yararlanıp yararlanamayacakları, farklı arz yönlü faktörlere bağlıdır. Mevcut kurumsal yapılar, sağ popülist partilerin başarılı olması için alan ve fırsatlar yaratabilir. Bir partinin; bu fırsatlardan yararlanıp yararlanamayacağı, başta partinin güvenilirliği ve genel örgütsel becerileri olmak üzere iç arz yönlü değişkenlere bağlıdır. Bu değişkenler, birlikte ele alındığında talep ve arz yönlü açıklamalar, sağ popülist partilerin seçim şanslarının arkasındaki genel nedenlere ışık tutmaktadır. Ancak bu açıklamalar, sağ popülist partilerin seçim performanslarının ülkeler ve bölgeler arasındaki farklılığını, tam olarak açıklayamayacak kadar geniştir. Hepsinden önemlisi bu "klasik" açıklamalar, bize talep ve arzın neden bazı bölgelerde diğerlerinden daha güçlü olabileceği hakkında çok az şey söylemektedir.

2.2.3. Medyanın Rolü

Araştırmacılar sağ popülist partilerin yükseliş nedenlerini anlamak için medyanın etkisini de araştırmışlar ve medyada yer almanın seçim sonuçlarını etkileyebileceği sonucuna ulaşmışlardır (Hopmann vd., 2010; Azrout vd., 2012; van Spanje ve de Vreese, 2014). Medyanın, popülist partilerin başarısını anlamada merkezî bir rol oynadığı da yaygın olarak kabul edilmektedir (Eatwell, 2003; Kriesi, 2014: 265; Norris, 2005: 270). Gerçekten de yirmi birinci yüzyılın başından bu yana literatürde "siyasetin medyatikleşmesinin" popülizmin yükselişine katkıda bulunduğuna dair artan bir fikir birliği vardır (Kübler ve Kriesi, 2017). Siyasi rekabet; giderek artan bir şekilde, seçmenlerin bir tiyatrodaki seyirci rolünü üstlendiği kamuya açık bir sahnede oynanan bir piyesten oluşmaktadır (Koopmans ve Muis, 2009: 644). Bazı çalışmalar, özellikle sağ popülist partilerin seçim başarısı ve başarısızlığında medyanın rolüne odaklanmış olsa da (Aalberg vd., 2017; Ellinas, 2010; Bos vd., 2011), medya ve sağ popülist partilerin yükselişi arasındaki kesin ilişki nispeten belirsiz kalmakta ve sağ popülist partilerin medyayla ilişkisi farklılaşmaktadır.

Ayrıca sağ popülist partilerin medyayla ilişkileri, farklı şekillerde olmaktadır. Sadece sağ popülist partiler değil aynı zamanda medya kuruluşları da tercihlerde bulunmaktadır. Medya tarafından bu partilere yönelik "bağlantısızlık" veya "katılım stratejileri" gibi tercihler

uygulamaktadır (Walgrave ve de Swert, 2004). Ancak Mudde'nin (2007: 252) de belirttiği gibi sağ popülist partilerin medya tarafından gerçekten görmezden, gelindiği neredeyse hiçbir ülke yoktur. Bunun yerine, gazeteciler onları dışlamayı veya parya muamelesi yaparak sınırlarını çizmeyi tercih etmektedirler (Minkenberg, 2001). İkinci olarak ise katılım stratejisi gereği medya uygulayıcıları sağ popülist partilerle ilişki kurmayı tercih edebilmektedir. Böylece medya, sağ popülist partilere karşı düşmanca ya da çatışmacı bir duruş sergileyerek onlara karşı açıkça eleştirel bir tutum takınmaktadır (Walgrave ve de Swert, 2004). Üçüncü olarak ise gazeteciler, görüşlerini yaymak için bir platform sunarak daha uzlaşmacı bir stratejiyi tercih edebilir. "En saf" hâliyle bu strateji; sağ popülist partilere doğrudan, aracısız erişim sağlamak anlamına gelmektedir. Pratikte bu strateji genellikle çok daha inceliklidir. Örneğin medya uygulayıcıları, "sessiz çoğunluğa" dikkat çekmeye çalışarak onların söylemlerinin bir kısmını haberlerine dâhil edebilir (yani medya aracılığıyla popülizm) ya da özellikle ulusal kimlik göçü ve suçla ilgili konular gibi tipik olarak sağ popülist partiler tarafından "sahiplenilen" konulara yoğun bir şekilde odaklanabilir (Esser vd., 2017).

Medya, aynı zamanda seçmenlerin göç konusundaki korkularını artırarak siyasi memnuniyetsizliği ve kültürel bölünmeleri şiddetlendirmede aracı bir rol oynayabilir. Örneğin 11 Eylül sonrasında İngiliz medyası, genel olarak sığınmacıların, özel olarak da Müslüman göçmenlerin bir şekilde terörist ağlarla bağlantılı olduğu fikrinin sürdürülmesinde kilit bir rol oynamıştır (Eatwell, 2003). Özellikle de tabloid ve sosyal medyanın göçü çerçeveleme biçimleri, sağ popülist partilerin yabancı düşmanı çağrılarının meşrulaştırılmasına yardımcı olmuştur (Ellinas, 2018: 271). Sağ popülist partilerle ilgili haberler, son derece olumsuz olsa bile (ki genellikle böyledir), medya aynı zamanda "sağ popülist partilerin temel meselelerinin belirginliğini" (Mudde, 2007: 253) artırmakta ve bu da sağ popülist partilere olan talebin yükselmesine neden olmaktadır.

Bununla birlikte özellikle sosyal medya kuruluşlarının sürekli genişlemesi ve ticarileştirilmesi, duygusal dil kullanan ve halk ile "öteki"ler arasındaki ayrımı vurgulayan sağ popülist partilerin gündemlerini desteklemek için uygun bir ortam sağlamıştır. Nitekim sağ popülist partiler, görünürlük elde etmek ve seçmen sayılarını artırmak için sansasyonel haberlerden yararlanmaktadır. Özellikle son yıllarda, sağ popülist partiler ve liderleri, seçmenlerle doğrudan iletişim kurmak ve onları etkilemek için sosyal medyayı kullanmaktadır (Alonso-Muñoz ve Casero-Ripollés, 2020: 3). Bu da insanlara farklı bir bakış açısı kazandırıyor. Haber yalan bile olsa liderler, medya aracılığıyla seçmene doğrudan ulaşmakta

ve destekçileriyle bağlantı kurmaktadır. Liderler, bu şekilde özellikle "Ben halktan biriyim, elit değilim." algısını yaratmakta bu da seçmeni etkilemektedir (Karabat, 2017). Nitekim AFD, Eylül 2015 ile Nisan 2016 tarihleri arasında Facebook'ta ana akım veya herhangi bir sol popülist partiden daha fazla kullanıcı kaydetmiştir (Schumann, 2019: 6). Ayrıca bu tez çalışmasında analiz edilen RN, PVV ve FIDESZ liderleri de sosyal medyayı etkin şekilde kullanmakta ve seçmenleriyle sürekli etkileşim hâlinde bulunmaktadır.

Ayrıca sağ popülist partilerin yükselişini anlamak için sadece bu partilere oy verenlere bakmak yeterli değildir. Seçmenler; dış etkenler ve süreçlerden, birbirleriyle rekabet eden partilerin davranış ve fikirlerinden de etkilenmektedir. Genel olarak sağ popülist partiler, kendilerini modası geçmiş ve fosilleşmiş siyasi düzene tek alternatif olarak göstermektedirler (Pisoiu ve Ahmed, 2015: 171). Avrupa'ya baktığımızda sağ popülist partiler, tek başlarına ülke yönetiminde olmasalar bile diğer partilerin programlarını ve siyaset yaklaşımlarını etkileyebildikleri göze çarpmaktadır. AB'de nativizmin yeniden canlanması o kadar güçlü hâle gelmiştir ki ana akım partiler de keskin bir şekilde sağa eğilmeye zorlanmış; genellikle temel ilkeleri olan hoşgörü, açıklık ve çeşitlilikten vazgeçmişlerdir (Shuster, 2016).

Son olarak sağ popülist partilerinin yükseliş nedenlerinden birinin de Avrupa şüpheciliği olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı AB şüphecisinin halkın ya da seçmen tercihinin, sağ popülist partilerden yana kullanmasının olağan olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim sağ popülist partilerin çoğu Avrupa şüphecisi olmakla birlikte "halkı" konsolide eden ***söylemler*** geliştirmekte, açıklanan nedenlerden dolayı endişeli olan "halkın" desteğini almaya çalışmakta ve Avrupa tahayyüllerini çoğu zaman "başarılı" olacak şekilde "halk" için revize etmektedirler. Bu nedenle sağ popülist parti söylemlerinin, entegrasyona yönelik söylem ve tutumlarını doğru değerlendirebilmek için AB şüpheciliği ve Avrupa tahayyüllerinin açıklanması gerekmektedir.

2.3. AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ VE SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN AVRUPA TAHAYYÜLLERİ

Avrupa şüpheciliği, Avrupa entegrasyonuna yönelik olumsuz tutumları tanımlayan ve yaygın olarak kabul gören bir terimdir. Avrupa şüpheciliğinin kavramsallaştırılması ve tanımlanması araştırmacıları çeşitli sorunlarla karşı karşıya bırakmıştır. Avrupa şüpheciliğinin tarihsel kökleri Birleşik Krallık'a dayansa da özellikle Maastricht Antlaşması'nın onaylanma sürecinden bu yana bu şüphecilik giderek başka yerlerde de yerleşmeye başlamıştır. Mudde

(2007: 159), 1992 yılını radikal sağ partiler için hem Avrupa entegrasyonu konusundaki pozisyonlarından hem de konunun gündemlerindeki ağırlığı açısından ötürü bir "dönüm noktası" olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte "Avrupa şüpheciliği" terimi belirgin bir şekilde ifade edilen ulusal siyasi tartışmalar bağlamında benimsendiğinde, bu tartışmaları çerçeveleyen farklı ulusal siyasi geleneklere ve Avrupa entegrasyonu deneyimlerine göre anlaşılması gereken bir anlam kazanmaktadır" (Harmsen ve Spiering, 2004: 17). Kavramın bu muğlaklığı, bu olgunun kesin bir tanımını henüz ortaya koyamamış olan parti temelli Avrupa şüpheciliği literatürüne de kısmen yansımıştır. Bu bağlamda aşağıda Avrupa şüpheciliği literatüründe öne çıkan çalışmalar tartışılmakta ve bunların radikal sağ partilerin Avrupa pozisyonlarına ne ölçüde uygulandığı değerlendirilmektedir. Ayrıca, Avrupa entegrasyonuna yönelik Sofia Vasilopoulou'nun (2010) önerdiği radikal sağ parti tutumları ve sınıflandırması temel alınarak yukarıda yapılan kavramsallaştırmadan dolayı sağ popülist partiler için de kullanılmıştır.

2.3.1. Avrupa Şüpheciliğinin Sınıflandırılması

Avrupa şüpheciliği kavramı; en genel tabiriyle Avrupa'nın bir bütün hâline gelmesini, daha spesifik anlamda AB'ye karşı hissedilen şüphecilikle ilgili bütün karşıt davranış ve tutumları özetleyen bir sözcüktür (Hooghe ve Marks, 2007: 120). McCormick (2014: 308) en anlaşılabilir şekilde Avrupa şüpheciliğini "hasmane davranış" olarak tanımlamıştır. Ayrıca, Avrupa şüpheciliğiyle ilgili farklı kuramlar ve tanımlamalar da vardır. AB ve Avrupa entegrasyonuyla ilgili farklılaşan algı ve davranışlardan dolayı Avrupa şüpheciliği farklı şekillerde varlık gösterebilmektedir (Kopecky ve Mudde, 2002: 304). Bu kapsamda, Avrupa şüpheciliğinin siyasi unsurlarının veya kişilerin istekleri doğrulusunda farklılık ortaya koyabilen çok yönlü siyasi bir kavram olduğu da söylenebilir (Vasilopoulou, 2017: 26). Eğer Avrupa entegrasyonu kavramı varsa entegrasyon için verilen -genel tabirle politika ve rejim desteği olmak üzere iki farklı şekilde değerlendirilebilir- politika desteği, AB'nin almış olduğu kararlara ve yapılmış olan eylemlere verilen destek olarak tanımlanırken rejim desteği ise AB'nin kurumsal yapısına ve dolayısıyla da AB'ye üyeliğe olan destek olarak tanımlanmaktadır (Hobolt vd., 2016: 415-417). Avrupa şüpheciliği, bu kapsamda hem AB üyeliğine hem de AB'nin kurumsal yapısına tamamen karşı olma durumunda görülebileceği gibi, bazı politikalara veya AB'nin genel tavrıyla ilgili hoşnutsuzluk ve karşı çıkma durumu olarak da görülebilmektedir (Vasilopoulou, 2013: 155).

Avrupa şüpheciliği kavramının literatürü incelendiğinde görülen ilk ve en kapsayıcı tanım, Paul Taggart (1998) tarafından yapılmıştır. Taggart (1998), Avrupa şüpheciliğini "Avrupa entegrasyon sürecine yönelik koşullu muhalefet fikrini ifade edebileceği gibi, doğrudan ve koşulsuz bir muhalefet." olarak tanımlamıştır. Avrupa entegrasyonuna olan desteğin veya muhalefetin net olgular olmadığını belirten Taggart (1998), AB'yle ilgili üç farklı davranıştan bahsetmiştir. Bunlardan birincisi Avrupa entegrasyonu düşüncesine ve muhtemel neticelerine karşı olunmasından kaynaklanan, entegrasyona ve dolayısıyla da AB'ne karşı tamamıyla şüpheci bir davranış şeklidir. İkincisi, aslında entegrasyona karşı olunmamakla birlikte AB'nin çok fazla detaycı olduğunun düşünülmesi, bu yüzden de entegrasyonun en iyi şekil olup olmadığıyla ilgili şüpheci bir davranış geliştirmesidir. Sonuncu ise Avrupa entegrasyonuna destek verilmekle beraber AB'nin dışlayıcı olması nedeniyle entegrasyonun en iyi şeklinin olmasıyla ilgili şüpheci bir davranışı benimsemeleridir. Bu kapsamda bütün AB muhaliflerinin, bir kapsamda şüpheci oldukları söylenebilirken bütün Avrupa şüphecilerinin AB muhalifi olmadıklarının net bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir (Taggart, 1998: 365-366).

Başka bir yaklaşımda Avrupa şüpheciliği, kamuoyu ve ulusal parti sistemleri olmak üzere iki ana seviyede değerlendirilmiştir (Fitzgibbon, 2007: 105). Avrupa şüpheciliğinde parti seviyesinde yapılmış olan çalışmalar, Avrupa şüpheciliğinin gruplandırılması ve açıklanmasıyla ilgili yapılmış olan tartışmalara sebep olması nedeniyle birbirinden farklı şekilde tipolojilerin gelişmesine sebep olmuştur. Kamuoyunda Avrupa entegrasyonu ile ilgili yapılmış olan çalışmalar, parti seviyesinde şüphecilikle ilgili yapılan çalışmalarla kıyaslandığında Avrupa şüpheciliğinin hangi şekilde gruplandırılacağına ve açıklanacağıyla ilgili yapılmış çok az çalışma bulunmaktadır. Bunun esas sebebi, kamuoyundaki Avrupa şüpheciliğinin genel anlamda anketlerde sorulan sorulara verilen cevaplar kapsamında değerlendirilmiş olmasıdır (Vasilopoulou, 2017: 25).

Bununla birlikte Taggart (1998; 2003), siyasi partilerde Avrupa şüpheciliğinin nasıl varlık gösterdiğine dair ilk dönem yaptığı dörtlü gruplandırmasını daha sonra revize etmiş ve Szczerbiak'la (2003) birlikte yeni bir gruplandırma yapmıştır. Yaptıkları bu çalışmada parti seviyesindeki Avrupa şüpheciliğini, "sert ve yumuşak" olarak gruplandırmışlardır (Szczerbiak ve Taggart, 2003: 2-3). Avrupa sert şüpheciliği, en genel hâliyle, AB'ye, kurumlarına, yetki devrine ve entergasyonun uygulamalarına karşı olmak olarak tanımlanırken Avrupa yumuşak

şüpheciliği, temelde entegrasyona karşı olmamakla birlikte ulusal çıkarları önceleyen bir tutum olarak tanımlanmaktadır (Condruz, 2014: 52)[25].

Taggart ve Szczerbiak'ın (2003) ortaya çıkardığı sert ve yumuşak gruplandırması, özellikle Avrupa yumuşak şüpheciliği tipolojisinin kapsayıcılığı nedeniyle eleştirilmiştir. Kopecky ve Mudde (2002: 297-326) yaptıkları çalışmada sert ve yumuşak tipolojilerinin net bir şekilde Avrupa muhalifi olan parti veya düşünceleri açıklamasıyla birlikte normalde Avrupa destekçisi olanları da kapsadığını açıklamışlardır ve Avrupa'ya olan muhalifliği tanımlayabilecek farklı bir gruplandırma yapmışlardır.

Genel olarak Kopecky ve Mudde (2002: 301-304) Avrupa entegrasyonuyla ilgili desteğe göre, özel olarak ise AB'ye olan desteğin, spesifik ve yaygın destek olmak üzere iki farklı şekilde gruplandırmasına göre yapmışlardır. Avrupa Destekçileri ve Avrupa Muhalifleri olarak yaptıkları bu gruplandırmada, siyasi partilerin Avrupa entegrasyon anlayışıyla ilgili doğru orantıda, Avrupa hayranları (*Euroenthuusiasts*), Avrupa faydacıları (*Europragmatists*), Avrupa reddiyeciler (*Eurorejects*) ve Avrupa şüpheciler (*Eurosceptics*) olmak üzere dört farklı parti tipolojisi oluşturmuşlardır (Kopecky ve Mudde, 2002: 301-304).

Tablo 3

Kopecky ve Mudde'un Parti Davranışlarıyla İlgili Oluşturduğu Tipolojiler

Avrupa Entegrasyonu			
Avrupa Destekçileri	Avrupa Muhalifleri		
Avrupa Şüpheciler	Avrupa Reddiyeciler	AB	AB Kötümserler
Avrupa Hayranları	Avrupa Faydacılar		AB İyimserler

Kaynak: Kopecky ve Mudde, 2002: 303.

Mudde (2007: 161-165), bu tipolojiyi, Avrupa'daki sağ popülist partilerin Avrupa tutumlarını hem şu anda hem de zaman içinde tartışmak için kullanmıştır. Bu tipoloji; AB'nin politika ve yönetim boyutunu, yaygın ve spesifik destek boyutlarını dolaylı da olsa dâhil ettiği ölçüde Avrupa entegrasyonuna ilişkin radikal sağ pozisyonları tanımlamakta başarılıdır. Bununla birlikte, bu iki boyut temelinde ayırt edilen dört tip, analiz edilen partilerle tamamen

[25] Bu tez çalışmasının konusu olmaması nedeniyle aday ülkelerle ilgili tartışmamalara ve daha önceki dönem yapılan Avrupa şüpheciliği araştırmalarına değinilmemiştir. Bu konu hakkında detaylı bir tanımlama için bkz.; Taggart, P., (1998), "A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems", *European Journal of Political Research*, 33 (3), 363-388 ve Usherwood, S. ve Startin, N. (2013), "Euroscepticism as a Persistent Phenomenon", *Journal of Common Market Studies*, 51(1), 1-16.

ilgili değildir. Avrupa Retçileri kategorisi hem teorik hem de ampirik olarak bu parti ailesine uygulanabilmektedir. Sağ popülist partilerin AB düzeyinde iş birliği fikrini desteklemesi ancak AB'nin şeklini desteklememesi ampirik olarak mümkün olduğu için "Avrupa şüphecisi" kategorisi de oldukça önemlidir. Bununla birlikte, "Avrupa Hayranları" kategorisi, özellikle 1990'ların başında Maastricht Antlaşması'nın onaylanması sürecinden sonra ampirik olarak gözlemlenebilir değildir. Basitçe ifade etmek gerekirse Avrupa entegrasyon sürecini coşkuyla destekleyen sağ popülist partiler yoktur. "Avrupa faydacıları" gruplaması da bu açıdan sorunludur. Zira Avrupa entegrasyonu fikrine, ilkesel muhalefetin mevcut projesinde olumlu pozisyonlara yol açması çok mümkün gözükmemektedir. Nitekim Mudde'de (2007: 162), "Çok az Avrupalı siyasi partinin bu kategoriye girdiğini..." savunarak bunu kabul etmektedir.

Avrupa şüpheciliğiyle ilgili siyasi parti gruplandırması yapan bir diğer araştırmacı da Vasilopoulou (2009)'dur. Avrupa entegrasyonunun göstergelerinin açık olmamasından dolayı gruplandırmada bazı farklılıkların olduğunu açıklamıştır. Vasilopoulou'ya (2009:6) göre Avrupa entegrasyonunun gelecekte, prensipte ve uygulamada olacak şekilde üç farklı boyutu bulunmaktadır (Vasilopoulou, 2009: 6).

Tablo 4

Vasilopoulou'nun Gruplandırması

Avrupa Entegrasyonunda Parti Pozisyonları			
	Avrupa Koşullu şüpheciliği	Avrupa Uzlaşmacı şüpheciliği	Avrupa Reddedici şüpheciliği
Gelecekte Avrupa entegrasyonu	Reddeder	Reddeder	Reddeder
Prensipte Avrupa entegrasyonu	Onaylar	Onaylar	Reddeder.
Uygulamada Avrupa entegrasyonu	Reddeder	Onaylar	Reddeder

Kaynak: (Vasilopoulou, 2009: 6)

Tablo 4'te yer alan gruplandırmaya göre partiler; koşullu, uzlaşmacı ve reddedici şüpheciliği taşıyanlar olarak üç farklı şekilde değerlendirilmektedir. Bu partilerin gelecekte, prensipte ve uygulamada Avrupa entegrasyonu değerlendirilmektedir. Avrupa koşullu şüpheciliği pozisyonu, prensipte entegrasyona karşı gelmese de gelecekte ve uygulamada karşı çıkmaktadır. Avrupa uzlaşmacı şüpheciliği de pozisyonu uygulamada ve prensipte entegrasyonu kabul eder ancak gelecekte bu boyutu reddeder. Avrupa koşullu şüpheciliği ise prensipte entegrasyonu onaylasa da uygulama da ve gelecekte reddetmektedir (Vasilopoulou,

2009: 7). Bu tezde analiz edilen sağ popülist partiler, bu yaklaşımla analiz edilmektedir. Bu konu, Avrupa entegrasyonu ve partilerin Avrupa tahayyülleri açıklandıktan sonra daha detaylı değerlendirilecektir.

Sonuç olarak Avrupa şüpheciliği, AB içerisinde açıklanmasına bağlı şekilde üye ülkelerdeki bağlama göre her geçen gün değişmektedir (Najman ve Zanko, 2017: 4). Bu sebeple Avrupa şüpheciliğinin açıklamasında, farklı şartlara göre değişiklik gösteren tanım farklarının olması doğaldır. Nitekim Avrupa şüpheciliğini, belirlendiği her örnekte yer alan sebepler ve şüpheciliğin hangi sebepten kaynaklandığını ***belirleyicileri*** açıklamaktadır.

2.3.2. Sağ Popülist Partilerin Avrupa Tahayyülleri ve AB Entegrasyonu

Avrupa entegrasyonunun ilk yönü, Avrupa'nın kültürel tanımıdır. Avrupa halklarının ortak kimliği, Avrupa ulus devletleri arasındaki kültürel, dinî ve tarihî bağların hissedilmesi olarak tanımlanmaktadır. Mudde (2007: 169), Avrupa'nın bu tanımını radikal sağ parti söyleminde mevcut olan Hristiyan, Helenistik ve Roma geleneklerine dayandırmaktadır. Avrupa, "farklı ve bağımsız Avrupa ulusları tarafından paylaşılan" bir medeniyet olarak görülmektedir (Mudde, 2007:170). Bu tanım, Avrupa'nın; ulusun üstünde görüldüğü anlamına gelmemektedir. Daha ziyade bir kıta olarak Avrupa, Avrupa halklarını birbirine bağlayan ortak unsurları kapsamakta ve "bizi" "diğerlerinden" ayırmaya hizmet etmektedir. Hristiyanlık Avrupa'nın kurucu unsurlarından biri olduğundan ötürü sınırları Urallar ve Akdeniz'e kadar uzanmalı ve doğuda ve güneyde Hristiyan olmayan herhangi bir ülke dışlanmalıdır. Avrupa Birliği, Türkiye gibi dinî açıdan farklı bir ülkeyi kabul ederse temel özelliklerinden birini kaybedecek ve nihayetinde çökecektir (Vasilopoulou, 2010).

Burada ele alınan ikinci husus, Avrupa entegrasyonunun "ilkesi"dir. Bu ilke, AB'yi kuran antlaşmanın girişinde yer alan ve üye devletlerin "Avrupa Toplulukları"nın kurulmasıyla başlayan Avrupa bütünleşmesi sürecinde yeni bir aşamaya geçmeye KARARLI"[26] olduklarını belirten ifadeye dayanmaktadır (Avrupa Birliği, 2012: 3). Avrupa bütünleşmesi "ilkesi" bir tarafın daha yüksek, çok taraflı düzeyde iş birliği yapma arzusu ve isteğine işaret etmektedir. Bu tür bir iş birliğinde AB'nin yapıları eleştirilse ve reformlar aktif olarak takip edilse bile sadece AB çerçevesindeki iş birliğini ifade etmektedir. Seçilmiş Avrupa devletleri arasında örneğin ticaretin bazı yönleri de dâhil olmak üzere, belirli geçici politikalar üzerinde ikili veya

[26] Büyük harfler orijinalindedir. AB Antlaşması, Avrupa Birliği'ni kuran ve tüm üye devletlerin uymakla yükümlü olduğu temel antlaşma olarak seçilmiştir. Ayrıca referans olarak 2012 yılındaki metin kullanılmıştır.

üçlü iş birliğini ifade etmez. Bu, Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi kapsamındaki iş birliği ile Avrupa entegrasyonu ilkesinin desteklenmesi anlamına gelmemektedir. Söz konusu antlaşma; sadece ticareti öngören, siyasi taahhüt gerektirmeyen ve AB çerçevesi dışında gerçekleşen bir antlaşmadır. Bunun aksine Avrupa entegrasyonu ilkesi, AB reformu aktif olarak takip edilse bile AB yapıları içinde siyasi bir karaktere sahip çok yönlü çok taraflı bir antlaşmayı ifade eder. Dolayısıyla Avrupa entegrasyonu ilkesine karşı çıkmak, "sadece hükûmete ve politikalarına değil, aynı zamanda tüm yönetişim sistemine" karşı çıkmayı gerektirmektedir (Mair 2007: 5). Entegrasyon ilkesi, Szczerbiak ve Taggart'ın (2003) yukarıda bahsedilen Avrupa entegrasyonuna yönelik "sert/ilkeli" muhalefeti ile Kopecky ve Mudde (2002)'nin "Avrupa Reddiyeciler" kategorisinde de yer almaktadır.

Avrupa entegrasyonunun üçüncü ve dördüncü yönleri, Mair'in (2007: 5) AB bağlamında siyasi muhalefet tartışmasından kaynaklanmaktadır. Bunlar, AB'nin politikasına muhalefet ile yönetimine muhalefet arasındaki ayrımdan çıkarılmakta ve sırasıyla Avrupa entegrasyonunun "uygulaması" ve "geleceği" olarak adlandırılmaktadır (Mair 2007: 5). "Uygulama" göstergesi aynı zamanda AB'nin, "Birlik, müktesebata saygı göstererek ve onun üzerine inşa ederek hedeflerine ulaşmak için yürütülen faaliyetlerin tutarlılığını ve sürekliliğini sağlayacak tek bir kurumsal çerçeve ile hizmet görecektir." (Avrupa Birliği 2012: 10) hükmünden de çıkarılmaktadır. Avrupa entegrasyonunun "uygulaması", Avrupa düzeyinde yönetilen politikaları ve karar alma sürecinin doğasını içeren AB hukuku ve kurumsal çerçevenin bütününü kapsamaktadır. Bu nedenle Avrupa entegrasyonunun uygulamasına karşı olan muhalefet, AB'nin politika yönünde muhalefet hâline gelmektedir.

AB'nin "gelecek" göstergesi, üye devletlerin daha yakın bir birlik oluşturması amacıyla AB siyasi çerçevesi içinde Avrupa iş birliğini teşvik etme yönündeki güçlü arzusuna atıfta bulunmaktadır. Entegrasyonun bu yönü, "Bu antlaşma, Avrupa halkları arasında giderek daha yakın bir birlik oluşturma sürecinde yeni bir aşamaya işaret etmektedir." (Avrupa Birliği, 2012: 10) ifadesini içeren AB Antlaşması'nda yer almaktadır. Antlaşma, üye devletlere "Avrupa kıtasının bölünmüşlüğünün sona erdirilmesinin tarihi önemini ve gelecekteki Avrupa'nın inşası için sağlam temeller oluşturma ihtiyacını" hatırlatmaktadır (Avrupa Birliği, 2012: 11). Bu nedenle Avrupa entegrasyonunun geleceğine yönelik muhalefeti de AB'nin siyasi yönüne yönelik muhalefete dönüşmektedir. Bu durumun Avrupa şüpheciliği anlamına geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır çünkü bu "Süregelen entegrasyonun baskın moduyla

çelişmektedir." (Szczerbiak ve Taggart, 2008: 8). Aşağıdaki Tablo 5, bu dört boyutu özetlemektedir.

Tablo 5

Avrupa Entegrasyonunun Kavramsallaştırılması

Avrupa Entegrasyonunun dört yönü	
Tanım	Kültürel, dini ve tarihi duygu Avrupa halkları arasındaki bağlar.
Prensip	İşbirliğine yönelik arzu ve isteklilik Avrupa çok taraflı düzeyi.
Uygulama	AB kurumsal ve politika statükosu.
Gelecek	Bir Avrupa yönetiminin oluşumu.

Kaynak: (Vasilopoulou, 2010: 70).

AB'yi; entegrasyon, tanım, ilke, uygulama ve geleceği olmak üzere dört temel özellik açıdan tanımladığımızda tarafların benimseyebileceği pozisyonların çeşitliliğine ilişkin anlayışımız, artmakta ve daha belirgin hâle gelmektedir.

2.3.3. Sağ Popülist Partilerin AB Entegrasyon Tutumları

Entegrasyonun açıklanan bu dört yönü, radikal sağ partilerin Avrupa tahayyüllerini anlamakta, söylemlerini analiz etmede ve sınıflandırmada kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca sağ popülist partilerin entegrasyona yönelik güvenlikleştirici söylemleri bağlamında ise tehdit tanımlarının netleştirilmesi için imkân yaratmaktadır. Bu bağlamda radikal sağ partilerin Avrupa şüpheciliği yaklaşımları; "Koşullu, Retçi ve Uzlaşmacı" olarak sınıflandırılmıştır.

Avrupa retçi şüpheciliği; Avrupa'nın ortak kültürel, tarihî ve dinî özelliklerinin kabul edildiğini ima eden bir pozisyondur. Ancak Avrupa entegrasyonunun geri kalan üç yönüne karşı güçlü bir muhalefet içerir. Bu şüphecilik; AB çerçevesinde iş birliği ilkesinin reddedilmesini, Avrupa'nın kurumsal ve politik statükosuna ve gelecekte bir Avrupa yönetiminin inşa edilmesine karşı çıkılmasını içermektedir. Aynı zamanda bu gruba göre tüm politikaları, sadece ulusal düzeyde yönetmek ve ne pahasına olursa olsun AB'den çekilmek gerekmektedir. Bu pozisyon, genellikle ateşli uluslarüstü karşıtlığı ve ulusal kendi kaderini tayin söylemi ile ilişkilendirilir. Buradaki genel amaç, gücü tekrar ulus devlete kaydırmak ve AB yönetişim sisteminin bir bütün olarak meşruiyetini reddederek ulus devlet kurumlarının egemenliğini yeniden tesis etmektir. Bu model Szczerbiak ve Taggart'ın (2003) Avrupa katı şüpheciliği ve Kopecky ve Mudde'nin (2002) "Avrupa reddiyeciliği" ile de büyük ölçüde örtüşmektedir.

Avrupa koşullu şüpheciliği; Avrupa halklarının ortak mirasının kabulünü, Avrupa iş birliği ilkesinin onaylanmasını ancak mevcut politika uygulamalarına ve gelecekte bir Avrupa

yönetiminin inşasına karşı olmayı hatta düşmanlığı içermektedir. Avrupa düzeyinde ulus ile devletin iş birliğinin önemi kabul edilmekle birlikte mevcut kurumsal denge ve politika statükosu, ulus devlet egemenliğini tehlikeye attığı için kabul edilmemektedir (Mudde, 2007; Szczerbiak ve Taggart, 2008). Sonuç olarak Avrupa yönetiminin, daha yakın bir şekilde birleşmesi cazip bir seçenek değildir. Avrupa koşullu şüphecileri, genel olarak sistemi kabul etmekle birlikte AB yönetişiminin politikalarına ve kurumlarına itirazları vardır. Bu model, genellikle devlet egemenliğinin uluslarüstü kararlarla tehlikeye atılmadığı ölçüde Avrupa iş birliği için şartlı isteklerle bağlantılıdır. Bu da Avrupa'ya ilişkin "koşullu" bir pozisyon, uluslarüstü kurumlar tarafından alınan kararların reddedilmesi ve ulus devlet çıkarlarının garanti altına alınması için reformun onaylanması anlamına gelmektedir (Vasilopoulou, 2010: 72).

Avrupa uzlaşmacı şüpheciliği; ortak bir Avrupa kültürünün kabul edilmesini, entegrasyon ilke ve pratiğinin desteklenmesini ancak gelecekte bir Avrupa yönetiminin inşa edilmesine karşı çıkılmasını içermektedir. Avrupa uzlaşmacı şüphecileri, Avrupa entegrasyonunun mutlaka iyi bir şey olmadığını fakat bazı yönlerinin devlet için faydalı olduğunu kabul etmektedir. Özellikle karar alma yetkisinin, Avrupa kurumlarına devredilmesi özellikle çekici değildir. Ancak devletin genel refahı için ekonomik alanda bir dereceye kadar entegrasyon gereklidir. AB'nin yapı ve kurumlarında yer almak, ulusal çıkarları desteklemek amacıyla AB'nin kurumsal yapıları içerisinde değişim ve reformu müzakere etmek gibi imkân sağlamaktadır. Bu durum, AB'nin hükûmetler arası yönünü ve üye devletlerin karar alma gücünü tipik olarak (zorunlu olarak değil) uluslarüstü kurumların aleyhine olacak şekilde güçlendirmeyi amaçlayan "oyunu kurallarına göre oynama" istekliliği anlamına gelmektedir. Ancak daha yakın bir birlik kabul edilemez çünkü bu federalizmin güçlendirilmesini gerektirecektir.

AB Projesi'ne yönelik bu muhalefet biçimi, olumsuz bir karaktere sahip olsa da mutlaka Avrupa şüphecisi olarak değerlendirilmeyebilir. Szczerbiak ve Taggart (2008: 252), benzer tutum türlerini tartışırken "Avrupa eleştirisi" veya "Avrupa karşıtlığı" terimini kullanmayı tercih etmektedir. Aşağıdaki Tablo 6'da da görüldüğü üzere Avrupa'nın kültürel bir tanımı, Avrupa radikal sağ şüpheciliğinin üç modeli arasında bir anlaşma noktasıdır. Avrupa,

Antik Yunan demokrasisi, Roma hukuk geleneği ve Hristiyanlıktan oluşan bir sacayağı üzerinde duruyor gibi gözükmektedir.[27]

Tablo 6:

Avrupa Bütünleşmesine Karşı Radikal Sağ Muhalefet Kalıpları

Avrupa Entegrasyonunun Yönleri				
Muhalefet Kalıpları	Kültürel Tanım	İş birliği İlkesi	Politika Uygulaması	Gelecekteki AB Yönetimi
Reddedici	Lehte	Karşı	Karşı	Karşı
Koşullu	Lehte	Lehte	Karşı	Karşı
Uzlaşma	Lehte	Lehte	Lehte	Karşı

Kaynak: (Vasilopoulou, 2010: 73).

Bu üç gerekli kurucu unsur, Avrupa'nın mekânsal olduğu kadar kültürel bir tanımının da temelini oluşturmaktadır. Ayrıca AB himayesinde bir Avrupa yönetiminin gelecekte inşa edilmesine karşı çıkmak, sağ popülist partilerin Avrupa entegrasyonuna ilişkin olumsuz tutumlarının en düşük ortak paydasını temsil etmektedir.[28] Yukarıda da belirtildiği üzere, Avrupa entegrasyonuna ilişkin radikal sağ tutumların "egemenlik temelli" bir Avrupa şüpheciliği olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Sørensen, 2008) bu partilerin söylemlerindeki egemenlik konusunun ele alınması gerekmektedir. Ancak bu tezde sağ popülist partilerin güvenlikleştirici söylemleri bağlamında analiz edileceğinden bu konuya burada detaylı olarak yer verilmemiştir.

Sonuç olarak hem "reddiyeci" hem de "şartlı" kalıplar uluslarüstücülüğün hararetli karşıtlarıdır ve her türlü politikada mutlak egemenliğin Avrupa kurumlarına devredilmesine karşı çıkmaktadır. Ancak Avrupa şartlı şüphecileri, Avrupa ülkelerinin sadece ulusal düzeyde çözülemeyeceğine inandıkları belirli konularda çok taraflı düzeyde iş birliği yapmaları gerektiğini kabul etmeye isteklidir. Avrupa şartlı şüphecileri, genellikle önemli konuların daha üst düzeyde ele alınacağı ve aynı zamanda üye devletlerin ulusal egemenliklerini koruyacakları bir konfederasyon kurulmasını önermektedir. Avrupa retçi şüphecileri ise sadece duruma göre ikili ulus devlet iş birliğini kabul etmekte ve ülkelerinin AB üyeliğine karşı çıkmaktadır.

[27] Bu Avrupa kimliği tanımının doğrudan radikal sağın dünya görüşü için geçerli olduğunu ve diğer partiler veya Avrupa kamuoyu tarafından paylaşılmayabileceğini belirtmek önemlidir. Avrupa kimliğinin yurttaşların bakış açısından detaylı bir tartışması için bakınız: Bruter, M. *Citizens ofEurope?: the emergence of a mass European identity,* New York, Palgrave Macmillan, 2005.

[28] Burada yer verilen kalıplar parti söylemlerine ilişkin faydalı bilgiler sağlamak amacıyla değerlendirilmiştir. Bunlar gerçekten de sıralı bir karaktere sahiptir, yani AB'ye karşı daha fazla muhalefetten daha az muhalefete doğru değişmektedir. Ancak aralarındaki mesafenin tam olarak ölçülmesi bu tezin kapsamı dışındadır.

Avrupa uzlaşmacı şüphecileri de AB üye devletlerinin egemenliklerini, Avrupa kurumlarına ne ölçüde devrettiklerini eleştiren bir ulusal çıkar söylemini benimsemektedir. Bununla birlikte Avrupa entegrasyonunun mevcut yapılarını eleştirel de olsa kabul etmektedirler. Nitekim Avrupa entegrasyonu bir dereceye kadar arzu edilen bir durumdur. Çünkü üye ülkelere avantajlar sağlamaktadır. "Koşullu" ve "uzlaşmacı" Avrupa şüphecileri arasındaki temel fark, Avrupa iş birliği için mevcut AB çerçevesini nasıl gördüklerinde yatmaktadır. Koşullu şüpheciler, AB'nin iş birliği için arzu edilen bir platform olduğunu kabul etmeyip alternatif çerçeveler (örneğin konfederal bir yapı) önerirken uzlaşmacılar, AB'nin mevcut yapıları içerisinde hareket etmeye isteklidir. Başka bir deyişle "uzlaşmacı" olanlar, oyunu; kurallarına göre oynamaya isteklidir. Özetle retçi ve şartlı şüpheciler arasındaki sınır çizgisi, AB'den ayrılma konusundaki görüşlerinde yatmaktadır. Avrupa şartlı şüphecileri, Avrupa uzlaşmacı şüphecilerinden önemli ölçüde farklıdır çünkü AB'nin Avrupa iş birliği için arzu edilen bir çerçeve olduğunu kabul etmemektedirler.

Radikal sağ için oluşturulan bu sınıflama, aşırı sağ partilerin; Avrupa şüpheciliği kapsamında AB'ye yönelik tutumlarını, sınırlarını ve yaklaşımlarını belirlemek için kullanılmaktadır. Ancak yukarıda da açıklandığı gibi günümüzde aşırı sağ ve sağ popülizmin arasındaki ayrım giderek bulanıklaşmıştır. Ayrıca yine yukarıda açıklanan entegrasyon yaklaşımları ya da başka bir ifadeyle ***Avrupa tahayyüllerini*** de göz önüne aldığımızda bu yaklaşım ve sınıflandırmanın sağ popülist partiler içinde kullanılmasının uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Sağ popülist partiler de Avrupa şüpheciliği barındıran söylemlerde bulunmaktadır. Ayrıca sağ popülist partiler, başarı elde edebilmek ve etki alanlarını genişletmek için Avrupa yaklaşımlarını değiştirmekten çekinmemektedir. Bu bağlamda RN, FIDESZ ve PVV'nin söylemlerini analiz etmeden önce Avrupa yaklaşımlarını kısaca değerlendirmek gerekmektedir.

Öncelikle bu üç partinin en temel özellikleri, Avrupa'nın kültürel tanımını kabul etmeleridir. Bununla birlikte FIDESZ, koşullu; PVV ise retçi Avrupa şüphecisiyken RN, koşullu hatta son zamanlarda uzlaşmacı bir Avrupa şüphecisi tutum sergilemektedir. Ayrıca her üç partinin de geleceğe yönelik entegrasyon düşüncesi farklılaşmaktadır. PVV, ekonomik iş birliğini de reddederek entegrasyona karşı gelirken FIDESZ ve RN, ekonomik iş birliğine sıcak bakmakta ancak egemenlik devri ve politika uygulamalarına karşı çıkmaktadır. Burada belirtilmesi gereken en önemli husus, bu partilerin başarılı olmak için geliştirdikleri söylemler analiz edildiğinde her konu için farklı bir sınıflama taşımasıdır. Vasilopoulou'nun (2009)

belirttiği şekliyle gelecekte, prensipte ve uygulamada Avrupa entegrasyonuna yönelik rahatlıkla tutum değiştirebilmekte ve çoğu zaman güvenlikleştirici söylemlerde bulunmaktadır. Bu durumun en bariz örneği; bu tezde de analiz edilen, liderliğini Le Pen'in yaptığı RN'dir. RN, tarihsel gelişimi itibariyle önce aşırı sağ olarak tanımlanırken giderek merkeze yaklaşmış, sağ popülist özellikler göstermeye başlamış ve Avrupa entegrasyonuna yönelik tutumunu değiştirmiştir. Başka bir ifadeyle entegrasyona yönelik yaptığı güvenlikleştirici söylemler ile konuları araçsallaştırarak politik hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda tezin son bölümünde FIDESZ, RN ve PVV'nin güvenlikleştirici söylemleri, popülist güvenlikleştirme olgusunun kavramsallaştırma ile analiz edilerek sonuçları ve entegrasyona yönelik etkileri tartışılacaktır.

3. AVRUPA'DA POPÜLİST GÜVENLİKLEŞTİRME

3.1. MACARİSTAN- MACAR YURTTAŞ BİRLİĞİ (FIDESZ)

Macaristan, uzun bir süredir birçok araştırmaya ve değerlendirmeye konu olmaktadır. Sahip olduğu farklı siyasal, ekonomik ve sosyal kültürü ile birlikte tarihsel süreci de bu durumu etkilemiştir. AB'ye girdiği tarihten günümüze kadar demokrasi sürecinde farklılaşmalar yaşanmış, özellikle FIDESZ'in iktidara gelmesiyle birlikte artan bir şekilde demokrasiden uzaklaşarak otoriter bir yönetime doğru evrilmiştir. Macaristan bugün, "hybrid[29]" bir rejim olarak tanımlanmaktadır (Miklos ve Boda, 2021). FIDESZ, Macaristan'da 1988 yılında genç muhafazakârlar tarafından kurulmuş sağ ve milliyetçi bir politik tutum benimsemiştir. Victor Orban liderliğindeki parti, ilerleyen yıllarda önemli bir siyasi güç hâline gelmiş ve 2010 yılında iktidar olmuştur. İktidara geldiği günden bugüne, Macaristan'ı yöneten Orban'ın süreç içerisinde politik pozisyonu değişmiş ve merkez sağ ve milliyetçi bir çizgiye yönelmiştir (Çöpoğlu, 2017). Orban, 2014 yılında da seçimleri kazanmış, bu tarihten sonra ülke içinde yer alan kurumları etkisiz hâle getirmeye başlamış ve "bireysel bağımsızlık!" mücadelesi vermiştir (Kreko, 2017: 3). 2015 yılında, mülteci krizinin başlamasıyla birlikte de AB'ye karşı politik tutumu daha da sertleşmiş ve otoriter bir yönetim uygulamaya başlamıştır (Huszka, 2017). 2018 yılı seçimlerinde, manifesto hazırlama ihtiyacı dahi hissetmeyen Orban, seçimleri yaklaşık %49 oy alarak kazanmıştır. Aynı şekilde 2022 yılında yapılan genel seçimlerde de karşısında büyük bir ittifak bulunmasına rağmen %54'lük bir oyla tekrar kazanmış ve otoriter yönetimini güçlendirmiştir. Bu tez, 2018 ve 2022 yıllarında yapılan seçimlerin analizine odaklanmakla birlikte bağlamı anlamak, söylemleri doğru analiz edebilmek ve değişimi görmek için bu sürecin kısaca değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Orban iktidara geldikten sonra onun hayata geçirdiği politikaları ve düzenlemeleri kısaca değerlendirecek; daha sonra 2018 ve 2022 seçim söylemleri, "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasıyla analiz edilecektir.

2010 seçimlerinden önce Orban, Macaristan'a hitap eden popülist bir söylem benimsemiş ve Hristiyan, muhafazakâr değerlere dayanan ve aile etrafında inşa edilen "gerçek Macaristan'ın" restorasyonunu vurgulamıştır (Tremlett ve Messing, 2015). Ayrıca Macarları,

[29] Hybrid rejimler, liberal demokrasilerin birçok hayati özelliğinden yoksun olan ancak tam ölçekli otokrasiler olarak da tanımlanamayan yeni bir siyasi sistem türüdür. Melez rejimlerde liberal demokrasilerin temsili kurumları mevcuttur ancak çeşitli manipülatif stratejilerle etkisiz hâle getirilirler. Bazı akademisyenler, bu ideolojik olarak karışık rejimleri melez rejimler, rekabetçi otoriter rejimler, seçim otokrasileri veya liberal olmayan demokrasiler olarak tanımlamaktadır (Miklos ve Boda, 2021:9; Fareed, 1997:9).

Macaristan'ın sol-liberal partilerinin ve yabancıların kurbanları olduklarını vurgulamıştır (Tremlett ve Messing, 2015). Bu noktada, aslında AB bürokrasisini kastetmiştir. Bununla birlikte muhafazakârlığa ve "Hristiyan değerlere" atıf yaparak parti programına, "Tüm iyi Macarlar üç çocuk sahibi olmalıdır." ifadesi dahi eklenmiştir (Wilkin, 2016: 54). 2010 yılında seçildikten sonra ülkenin seçim sistemini değiştirmiştir. Nitekim 2010 yılındaki ezici seçim zaferi, FIDESZ'e anayasayı değiştirmek için yeterli milletvekilini sağlamış ve 1 Ocak 2012 tarihinde "Temel Kanun (*the Fundamental Law*)" yürürlüğe girmiştir (Dempsey, 2011). Kapsayıcı ve uzlaşmacı bir sürecin sonucu olan 1989 Anayasası'nın tam aksine Temel Kanun'un kabulü, muhalefet partileri tarafından sert bir şekilde eleştirilmiştir. Muhalefet partilerinin süreçten dışlanması ve hükûmetin yeni Anayasa'yı halk oylamasına sunmaması, Bozoki'nin (2015) bu süreci "anayasal darbe" olarak nitelendirmesine yol açmıştır. Avrupa'nın hukuki ve anayasal konularda önde gelen danışma organlarından biri olan Venedik Komisyonu (2011), yeni anayasanın Macaristan'ın denge ve denetleme sisteminde hayati bir rol oynayan Anayasa Mahkemesi'nin konumunu zayıflattığını vurgulamıştır.

Bu değişikliklerle birlikte seçim sistemi de değiştirilmiş ve 2014 yılında, seçim ilk defa tek turlu olarak yapılmıştır. Bu durum, partilerin seçim sonuçlarını öğrendikten sonra koalisyon kurma ihtimalini ortadan kaldırdı. Orbán yönetimi tarafından ülkenin seçim yasalarında yapılan ikinci büyük değişiklik ise parlamento üye sayısının üç yüz seksen altıdan yüz doksan dokuza, seçim bölgesi sayısının ise yüz yetmiş altıdan yüz altıya düşürülmesi oldu (Sadecki, 2014). Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT) seçim izleme heyetinin raporuna göre ülkenin seçim yasalarında yapılan bu değişiklikler, muhalefet partilerinin dâhil olduğu herhangi bir parlamento tartışması olmaksızın yapılmış ve "önemli denge ve denetleme mekanizmalarının kaldırılması da dâhil olmak üzere seçim sürecini olumsuz etkilediğini" yazmıştır (AGİT, 2014: 8). Hybrid rejimler ile tam otoriter rejimler arasındaki en önemli fark, iktidarın medyaya yaklaşım biçimidir. Hybrid rejimlerde, medya hegemonik otoriterlikle yönetilen ülkelerin aksine yasaklanmamakta ve iktidar medya özgürlüğünü "ince" yollarla ihlal etmektedir (Levitsky ve Way, 2002: 57). Bu bağlamda Orban, muhalif gazeteleri kapatmamış, medya yasalarını ya da düzenlemelerini değiştirerek müdahale etmiştir. Nitekim ilk olarak devlet televizyonunu partiye bağımlı (Gall, 2016) hâle getirmiş, düzenleyici kurumların yapısını değiştirerek muhalif basına müdahale etmiş (Kelly, 2017) ve özel yayın kuruluşlarını yandaşların almasına ve yenilerinin kurulmasına öncülük ederek medyada kontrolü sağlamıştır (Simon ve Rácz, 2017).

10 Nisan 2017 yılında Yüksek Öğretim Yasası, Ulusal Meclis'te onaylanmış (Than ve Szakacs, 2017), Macaristan'da bulunan yabancı üniversitelerin kendi ülkelerinde de kampüsü olmasını zorunlu hâle getirmiştir. Aslında bu yasa, Orban'ın George Soros'u desteklemekle ve ajan yetiştirmekle suçladığı Orta Avrupa Üniversitesi (*The Central European University*) ile ilişkilidir (Walker, 2017). İki hafta sonra Avrupa Komisyonu, yasanın AB Temel Haklar Şartı ile uyumlu olmadığını belirterek Macaristan'a karşı ihlal davası açmıştır (Avrupa Komisyonu, 2017). Ancak 25 Mayıs'ta Macar Hükûmeti, Avrupa Komisyonu'nun yasayı yürürlükten kaldırma veya değiştirme talebini reddetmiştir.

Orban; seçim sistemi, yargı ve medya ile ilgili düzenlemelerinin devamında ise 2015 yılında mültecilerin ülkeye girişini önlemek için Hırvatistan ve Sırbistan sınırlarına dikenli teller çektirmiş ve devam eden süreçte göçmen ve mülteci haklarının sınırlandırılmasını ve göçü önlemek için sert önlemler içeren anayasa değişikliklerini meclisten geçirmiştir (Alaçam, 2021: 97). Nitekim AB'nin göçmen politikalarını yeterli bulmayan Orban, Macaristan'ı korumak için göreve geldiğini öne sürerek AB'nin mülteci kotası düzenlenmesini ulusal referanduma götürmüştür (Huszka, 2017: 591). Orban, AB'yi yasa dışı göçü yasallaştırmakla suçlamış ve kendi ülkesinde kimlerin alınıp alınmayacağına Macar halkının karar verebileceğini vurgulamıştır (Huszka, 2017: 592). 2015 yılından sonra göçün kültürel, güvenlik ve ekonomik tehditlerine değinmiş ve terör ile göç arasında birbirinden ayrılamayacak şekilde bağlantı kurmuştur (Bocskor, 2018: 556). Ayrıca medya, Orban tarafından ötekileştirilen ve şeytanlaştırılan belirli gruplar ve kurumlar hakkında karalayıcı bilgiler yayarak artan otoritesine katkıda bulunmuştur (Gurau, 2017). Orban, bu medya kuruluşlarından gelen asılsız haberlere atıfta bulunarak "halkın" "düşmanlarına" karşı olağanüstü önlemler almayı meşrulaştırmaktadır. Mülteciler ve göçmenler, 2015 yılında patlak veren Mülteci Krizi'nden bu yana Orban tarafından "halkın" son düşmanları olarak sunulmuş ve hükûmetin göçmen karşıtı propagandası, mülteci meselesinin medyada ele alınışına da hâkim olmuştur (Bernath ve Messing, 2016) Son olarak bu düzensiz göç ve mülteci akınının arkasında AB ile ilişkili bir solcu komplo olabileceğini ve amacının Avrupa'daki ulus devletleri yıkmak olduğunu iddia etmiştir (Huszka, 2017: 593).

Orban; tüm bu değişiklikleri, yasal düzenlemeleri ve söylemlerini Macar halkının yüceliğini vurguladıktan sonra "tek yetki ve kararın" onlara ait olabileceğini belirtmiş ve kendisinin sadece halkının taleplerini yerine getirdiğini söyleyerek bu süreci meşrulaştırmıştır. Bu kapsamda, kurduğu Ulusal Danışma Kurulu ile tüm halka anketler ve mektuplar

göndermekte ve her konuda halkın fikrini sormaktadır. Toplanan cevapların resmî ve özellikle kontrol edilebilir yanı olmamakla birlikte Orban tarafından "halkın" iradesi olarak kabul edilmektedir (Körösényi, 2018: 12; Enyedi, 2016: 13; Bocskor, 2018: 557). Bu süreçle ilgili yapılan eleştirilere de sert tepki vermiş ve aldığı kararların, Macar halkının menfaatine olduğunu vurgulamıştır (Batory, 2016: 290). Ayrıca bu bağlamda yaptığı düzenlemeler, AB tarafından eleştirildiğinde AB'yi, kendisine değil Macar halkına düşman olmakla suçlamıştır. Bununla birlikte anayasa değişikliklerini de ülkeyi dış güçlere karşı korumak için yaptığını, eski sistemin sıklıkla hükûmet değişikliğine neden olduğunu ve bu durumunda ülkeyi dış güçlere bağımlı kıldığını belirterek gerekçelendirmiştir (Enyedi, 2016: 11).

Orban'ın söylemleri, AB karşıtlığında önemli bir yer tutmuştur. Nitekim liberalizmi kendisine düşman olarak konumlandıran Orban, bu durumu AB ile ilişkilendirmiş ve hatta popülist kimliğiyle özdeşleşmiştir (Palonen, 2018: 9). Macaristan'ın aile, toplum ve kültürel değerlerinin bireysellikten önemli olduğunu ve liberal bir devlet olmak zorunda olmadıklarını ifade etmiştir (Körösényi, 2018: 11). 2014 seçimleriyle birlikte Batılı siyaset modelinin çöktüğünü belirtmiş ve Macaristan için Türkiye ve Rusya'nın bir örnek niteliğinde olacağını öne sürmüştür (Buzogány, 2017: 1307). Orban, Macaristan'ın AB direktifleriyle ya da kararlarıyla hareket etmemesi gerektiğini, makro ekonomik kararlara karışmaya hakkının olmadığını belirtmiş ve bu kararı sadece Macar halkının verebileceğini söylemiştir (Batory, 2016: 290). Ancak Orban, AB'yi ekonomilerine karışmakla suçlamakla birlikte Macaristan'ın AB'ye katkısı bir milyar Euro'yken AB, Macaristan'a yıllık üç ila beş milyar Euro arasında bir fon aktarmaktadır (Huszka, 2017: 593).

Özetle sağ popülist bir lider olarak Orban, popülizmin temellendirdiği "halk"- "elit" karşıtlığı ile "biz" ve" onlar" ayrımını kullanarak sürekli içeride ve dışarıda yeni tehditler ve düşmanlar yaratmış, bu karşıtlığı güçlendirecek söylemlerde ve uygulamalarda bulunmuştur (Palonen, 2018: 7; Körösényi, 2018: 9). Bu düşmanlar, dışarıda liberalizm ve AB entegrasyonu ve elitleriyken içeride dış güçlerle iş birliği yapan elitler ya da Orban'ın tahayyül ettiği "halk" sınıflandırmasına girmeyen gruplardır. Bunlar, Macaristan'ı çeşitli komplo ve oyunlarla eski günlerine götürmeyi amaçlamaktadır (Batory, 2016: 290; Enyedi, 2016: 14). Orban ise bunlarla mücadele eden ancak sürekli olarak engellenen mağdur bir lider olmakla birlikte halkının desteğiyle mücadele etmeye devam etmektedir. Nitekim kendi mücadelesini Orban; Uluslararası Para Fonu, AB elitleri, yerli iş birlikçiler ya da mülteciler gibi "düşmanların" "halka" karşı inşa edilmesini gerektiren "savaş siyaseti" olarak tanımlamaktadır (Zalan, 2016).

2018 ve 2022 yılları genel seçimlerinde de yukarıda anlatılan konular gündemde kalmaya devam etmiş ve Orban, seçim kampanyasında sürekli olarak AB karşıtlığını, elit düşmanlığını ve içerideki iş birlikçi siyasi seçkinler ve gruplarını suçlamaya devam etmiş ve kampanyasını konu ne olursa olsun (Covid-19 dâhil) bu karşıtlıklar üzerinden yürütmüştür. Orban'ın konuşmalarının içeriğini birbirinden bağımsız olarak sınıflandırmak zor olmakla birlikte seçilen her konuşmada ilgili başlık analiz edilmiştir. Örnek vermek gerekirse çoğu zaman AB karşıtlığı ile elitlere yönelik söylemleri iç içe geçmektedir. Bu bağlamda 2018-2022 yılı seçim söylemleri, yapılan nitel içerik analizine bağlı kalınarak "Göç ve Terörizm", "AB Entegrasyonu ve Elitler", "Halk Egemenliği ve Tehditler" olarak üç ana başlıkta "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiştir.

3.1.1. Macaristan 2018 Genel Seçimleri ve FIDESZ

Orban, 2018 seçimlerinde 2010 seçimine atıfta bulunarak "Devam Ediyoruz!" sloganını kullanmış ve seçimleri kendisi için bir referanduma çevirmiştir. Seçim süreci oldukça kişiselleştirilmiş bir yetki kampanyasına dönüşmüştür. Nitekim Orban, 2018 genel seçimleri için manifesto bile hazırlamamıştır. Kampanya döneminde yaptığı konuşmalar değerlendirildiğinde göçmenlik, mülteciler, milliyetçi politikalar, siyasi elitler, halk egemenliği, ulusal egemenlik, AB, Avrupa, kültürel değerler, Hristiyanlık, güvenlik ve en önemlisi Soros söylemlerinin gündemini oluşturmuştur. Bu gündeme bağlı kalarak konularının merkezinde ise güvenlik tehditleri, göç, AB, elitler ve muhalefet yer almıştır. Orban'ın söylemlerinde göçün, açık bir şekilde güvenlik ve Avrupa sorunu olduğu belirtilmiş ve tehdit olarak tanımlanmıştır. Ayrıca göç, Orban'a göre Soros'un bir planıdır ve AB başta olmak üzere uluslararası yapılar, Macaristan'a müdahale etmektedir. Bu nedenle Orban, AB'yi ve Soros'u da Macaristan için tehdit olarak tanımlamıştır. Macaristan'ın aile ve toplum değerlerine karşı olduklarını ve göçmen istediklerini söyleyerek muhalefeti de tehdit olarak tanımlamaktan geri durmamıştır. Bununla birlikte Macaristan kültüründen ve aile değerlerinden bahsederken Müslüman- Hristiyan ayrımı yapmış ve Müslümanları, karşı kampa koymuştur. Ancak Orban, söylemlerinde İslam'ı doğrudan hedef almamıştır. Bu kapsamda Orban'ın 2018 seçimleri kampanya döneminde yaptığı konuşmalar, yukarıda da belirtilen başlıklara bölünerek ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiş ve en sonunda değerlendirilmiştir.

3.1.1.1. Göç ve Terörizm

2018 seçimlerinde Orban, göçmenlik ile terörizmi eş tutmuş, Macar kültürünün ve halkının savunulması gerektiğini belirterek göçmenlere yönelik güvenlikleştirici söylemlerde

bulunmuştur. Macaristan'a yönelik bu tehditten dolayı da Soros'u sorumlu tutmuş ve söylemlerinin çoğu, Soros'a yönelik olmuştur. Nitekim Orban (2018a), "Soros, mafya benzeri ağlardaki STK'ları, grupları, aktivistleri finanse ediyor. Soros tarafından finanse edilen kiralık politikacıların göçten yana olduğunu ancak Macaristan'ın buna karşı olduğunu" söylemiştir. 2018 seçimlerinin manifestosu hâline gelen, Soros üzerinden göçü tehdit olarak tanımlayarak terörle ilişkilendiren ve "halkın" kültürü ve kimliği için savaşacağını belirten Orban (2017) bu konuda:

> "Göç, Soros Planı'nın amacı değil yalnızca aracıdır. Afrika ve Orta Doğu'da çaresiz durumda olan milyonlarca insan, Avrupa'ya gelmeye teşvik ediliyor; hatta milletleri zayıflatmak ve **Hristiyan kültürüne darbe indirmek** için buraya bile taşınıyorlar. Soros Planı'nın günlük hayatımızın güvenliğini de ciddi şekilde tehlikeye attığı gerçeğinden de samimi bir şekilde bahsedelim. Avrupa'nın **göçmen** ülkelerinde **terörizm** olayları sıradan olaylar hâline geldi; suç oranları artıyor, kadına yönelik şiddet arttı ve antisemitizm yeniden ortaya çıkıyor. Önlememiz gereken şey bu ve ülkeyi **savunmamız gereken tehdit bu**. Dolayısıyla Macaristan'ı savunmamız gerektiğini söylediğimizde çalışmayı, ailelerimizi, güvenliği, yasalarımızın otoritesini, başarılarımızı ve Macar kültürünü savunmamız gerektiğini beyan ediyoruz. Ayrıca geleceğimizi de savunmalıyız. Sovyet İmparatorluğu'ndan hoş görmediklerimizi, Soros İmparatorluğu'nda da hoş görmeyeceğiz. Sınırlarımızı savunacağız, Soros Planı'nın uygulanmasını engelleyeceğiz ve sonunda bu **savaşı** kazanacağız." demiştir.

Ayrıca Orban, 2015 Mülteci Krizi ve devamında gelişen olaylara da atıfta bulunarak "Avrupa'da kıtaya akan göçmen istilasını durduran ilk bizdik." diyerek bu savaşı kazanmaya devam edeceğini söylemiştir (Orban, 2017). Bu söylem, seçim kampanyası boyunca göç ve terör bağlantısı kurarak göçmenleri güvenlikleştirmeye devam etmiştir. Söylemlerinde tehdidin ne kadar büyük olduğunu ise "Eğer her şey böyle devam ederse Avrupa'nın büyük şehirlerinde açık bir Müslüman çoğunluk olacak [...] Kültürümüz, kimliğimiz ve uluslarımız; eğer böyle devam ederse şu anda bildiğimiz şekliyle var olmayacak. En kötü kabuslarımız gerçek olacak. Batı Avrupa, işgal edildiğinin farkına bile varmadan düşecek." diyerek tanımlamıştır (Orban, 2018b).

Bu işgalin, kültürlerini ve kimliklerini nasıl dönüştüreceğini ise "Askerlik çağındaki erkekler, diğer kıtalardan ve kültürlerden giderek artan sayılarda geliyorlar. Bizim yaşam süremiz içinde, yavaş ama emin adımlarla Avrupa yerlilerini azınlığa iterken Avrupa'nın büyük şehirlerini kendi suretlerinde şekillendirecekler." diyerek açıklamıştır (Orban, 2018c). Orban'ın göçmenleri terörle bağlantılandırarak Macar halkının kimliğine ve kültürüne tehdit olduğuna yönelik söylemleri, analiz edilen bütün konuşmalarında bu şekilde devam etmiştir. Zira Orban, göçmen akınını durdurmak için sert önlemler almış ve politikalar ortaya koymuştur.

Bu söylemler, popülist güvenlikleştirme bağlamında değerlendirildiğinde Macar halkının kimliği ve kültürü referans nesnesi olmuş, özellikle Ulusal Danışma meclisi yoluyla da halk bu sürece aktif olarak katılmıştır. Başka bir ifadeyle Orban'ın söylemleri, popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasının önerdiği aktör ve alımlayıcı kitle ilişkisine uygun şekilde halk güvenlikleştirme sürecine katılmıştır. Ancak Orban'ın söylemlerinde göçmenlerin Macar halkının kültürü ve kimliğinin yanında, Macaristan'ın ulusal egemenliğine de tehdit olarak tanımlandığı görülmüştür.

3.1.1.2. AB Entegrasyonu ve Elitler

Macaristan, AB üyesi olduktan sonra demokrasiye ve birliğin temel değerlerine uyum sağlamaya çalışmış ancak Orban'ın gelmesiyle birlikte bu süreç kesintiye uğrayarak AB entegrasyonu ve elitleri, Macar halkının değerlerine tehdit olarak görülmeye başlanmıştır. Bu noktada tekrar vurgulamak gerekirse Orban'ın söylemlerinde entegrasyon karşıtlığı ile elit düşmanlığı iç içe geçmiştir. AB kurumlarının ve düzenlemelerinin Macar halkı için tehdit olduğunu ilan etmiş ve seferberlik çağrısı yaparak halkı bu tehlikeye önlem almak için kendisine destek olmaya çağırmıştır. Orban, AB konusunda da tahayyül ettiği halkı, söylemlerinin merkezine yerleştirmiş; entegrasyona yönelik güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuştur.

Orban, AB'nin Macarların kültürünü bozmak için iç işlerine karıştığını, "Kendilerini yarı tanrı olarak gören para babalarına, onların lehine hareket eden Brüksel bürokratlarına ve onların parasıyla beslenen sahte sivillere hayır demeliyiz; bize nasıl ve kiminle yaşayacağımızı, nasıl konuşacağımızı ve çocuklarımıza ne öğreteceğimizi söylemeye çalışıyorlar." diyerek açıklamıştır (Orban, 2018d). Ayrıca AB'nin liberal ekonomik yaklaşımının masal olduğunu ve bunun yine ülkeleri için tehdit olduğunu, "Kendi kendini düzenleyen piyasalar, iyi kapitalizm, Avrupa Birliği ve küreselleşmiş dünya düzeni hakkındaki liberal masallarla daha fazla kandırılamayız." diyerek ifade etmiştir (Orban, 2018e). Bununla birlikte AB'yi, eski Sovyet sistemi ile kıyaslamış ve AB projesinin amacının devleti zayıflatmak olduğunu ileri sürmüştür. Bu bağlamda, "Otuz yıl önce, ulusların ve uluslarüstülüğün sonunun geldiğini savunan komünist düşünce tarzının, tarihin çöplüğüne atıldığını düşünüyorduk. Görünüşe göre yanılmışız. Bugün slogan hâlâ aynı: 'Dünya uluslararası hale gelecek!' Yeniden ulussuz bir dünya propagandası yapıyorlar, açık bir toplum istiyorlar ve uluslarüstü bir dünya hükûmeti imal ediyorlar." demiştir (Orban, 2018e).

Bununla birlikte söylemlerinde, AB elitleri ile muhalefeti bir tutmuş ve güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuştur. Gerçekten Macaristan'ı ilgilendiren her konuda yalan söylediklerini, halkına düşman olduklarını ve Macaristan halkını iflasa sürükleyerek değerlerini yok etmek istediklerini ise:

> "Sabah, öğlen ve gece nefes almadan yalan söyleyebildiklerini itiraf ettiler. […] Tartışmazlar ama sansür ederler, kılıçla saldırmazlar ama sokarlar, tekmelerler, ısırırlar ve gittikleri her yere nefret tohumları saçarlar. […] Sözlerimizi söyledik: Anavatanımızı on iki yıl önce kurtardığımız solcu kâbusa geri döndürmelerine izin vermeyeceğiz. Sözlerimizi söyledik: Macaristan'ı yeniden iflasa sürüklemelerine izin vermeyeceğiz. [...] Sözlerimizi söyledik: Biz sağcılar, solcuları destekleyen güçlü-etkili uluslararası medyadan, Brüksel bürokratlarından ya da güçlü-zengin George Soros'tan korkan uysal ezikler değiliz." sözleriyle ifade etmiştir (Orban, 2018f).

Sonuç olarak 2018 yılı seçimlerinde Orban, AB ve siyasi elitleri de popülist söylemlerle tehdit olarak tanımlamış, entegrasyon karşıtlığını her söyleminde vurgulamış ve Avrupa tahayyülünün Hristiyan değerlere ve kültürüne uygun bir "Uluslar Avrupası" olarak tarif etmiştir. Halkı merkeze alan bu güvenlikleştirici söylemlerini, yine seçim başarılarını ve halkın talebinin bu olduğunu söyleyerek meşrulaştırmıştır. Ancak belirtmek gerekir ki Orban, her ne kadar entegrasyona karşı güvenlikleştirici söylemlerde bulunarak ülkesinin iflasa sürüklenmek istediğini vurgulasa da AB, Macaristan'ı ekonomik olarak desteklemekte, ekonomilerinin iyileşmesine katkıda bulunmaktadır.

3.1.1.3. Halk Egemenliği ve Tehditler

Macaristan'ın aile, toplum ve kültürel değerlerinin bireysellikten önemli olduğunu ve liberal bir devlet olmak zorunda olmadıklarını ifade eden Orban; göçmenleri, AB entegrasyonunu ve elitlerle birlikte uluslararası yapılarla iş birliği yapan, halkın kültürünü ve değerlerini benimsemeyen, Macaristan'a yönelik komplolarda yer alan muhalefeti de Macar halkının kimliğine ve kültürüne tehdit olarak tanımlamıştır. Ülke içindeki muhalefet ve baskı gruplarını, Orban'ın halk tahayyülüne uymadığı için düşmanlaştırılmakla birlikte yok edilmesi gereken gruplar olarak görmektedir. Bu durumu 2022 seçimlerinde daha da ileriye götürerek halka silahlanma çağrısı yapmış ve muhalefete yönelik seferberlik ilan ederek halktan Macaristan'a sahip çıkmasını istemiştir.

Seçim kampanyasını, "Macarlar, en önemli kararlara asla oy vermeyen muhalefete güvenemeyeceğinizi unutmayın! Aile vergi indirimleri, vergi indirimleri, kadınlar için ayrıcalıklı emeklilik hakları, Arazi Kanunu, döviz borçluları veya göçmenlerin yeniden

yerleştirilmesini yasaklamaya yönelik anayasa değişikliği önerisi için kurtarma paketi için oy vermediler.” diyerek başlatmıştır (Orban, 2017). Bu söylemlerle birlikte muhalefetin iş birlikçiliğini, "Kendimizi kandırmayalım. Biz, zayıf muhalefet partileriyle değil, bir imparatorluk şeklinde örgütlenmiş uluslararası bir ağla mücadele ediyoruz." diyerek açıklamıştır (Orban, 2018f).

Orban, kendi adaylarını da uyararak içerideki iş birlikçi muhalefete karşı dikkatli olmalarını istemiş ve Macar halkına da muhalefetin Soros’un uzantıları olduğunu belirterek kimliklerine ve kültürlerine tehdit ilan etmiş, dahası ne yaptıklarını ayrıntılı olarak tanımlamıştır. Orban (2018f, 2018g):

> “Biz bir taraftayız. Ulus devletlere, sınırların korunmasına, ailenin ve çalışmanın değerine inanan bizler. Karşımızda ise açık bir toplum, sınırların ve ulusların olmadığı bir dünya, yeni tür aileler, değersizleştirilmiş iş ve ucuz işçiler isteyenler var. […] Sabah, öğlen ve gece nefes almadan yalan söyleyebildiklerini itiraf ediyorlar. Tartışmazlar ama sansür ederler, kılıçla saldırmazlar ama sokarlar, tekmelerler, ısırırlar ve gittikleri her yere nefret tohumları saçarlar. […] Adaylarımızın eninde sonunda her yerde bir Soros adayıyla karşılaşmasına hazırlıklı olmalıyız. [...] Ayrıca gizlice girmeye çalışmalarına da hazırlıklı olmalıyız. [...] Efendileriyle açıkça karşı karşıya gelmeye cesaret edemiyorlar. Ülkeye karşı dürüst olurlarsa ve hizmetlerinin bedelini kimin ödediğini söylerlerse hiç şansları olmayacağını biliyorlar. […] **Brüksel ve George Soros'un Macar valisi** olmak için yarışıyorlar. Lütuflarıyla Macaristan'ın hükümdarı olmak için yarışıyorlar. Bir sonraki Buda Paşası, Kral Yardımcısı Konseyi Başkanı ya da yeni Parti Sekreteri olmak için yarışıyorlar. İktidarda olmak için **şeytanla bile iş birliği** yapmaya hazır olduklarını açıkça itiraf ediyorlar. Amaçları, Macaristan'ı Meryem Ana'nın elinden alıp Brüksel'in ayakları altına sermektir.” demiştir.

Sonuç olarak Orban’ın 2018 seçim söylemleri, popülist güvenlikleştirme bağlamında değerlendirildiğinde “halk”, referans nesnesi olmuş ve Macar halkının kimliğini ve kültürünü korumak için siyasi elitler, AB entegrasyonu, muhalefet ve diğer gruplar tehdit olarak tanımlanmıştır. Avrupa’yı Hristiyan değerlere uygun bir değerler bütünü olarak tanımlamış ve AB’yi buna uygun davranmamakla suçlamıştır. Ayrıca Orban, halkla doğrudan iletişime geçerek bu güvenlikleştirme sürecine halkı dâhil etmiş aktör-kitle iletişimini sağlamıştır. Orban, bazı konuşmalarında ulusal güvenliği de öne çıkarmakla birlikte genel olarak söylemlerinin merkezinde “halk” yer almıştır. 2018 seçim söylemlerinin tamamında ulusal güvenliğe on altı kez yer verirken, “halk”- “elit” karşıtlığına otuz altı, halka çağrı ve halkın sesi olma konusuna otuz üç, AB karşıtlığına yirmi yedi kez yer vermiştir. Orban’ın popülist güvenlikleştirme yaklaşımı, 2022 seçimleri değerlendirildikten sonra ayrıntılı değerlendirilecektir.

3.1.2. Macaristan 2022 Genel Seçimleri ve FIDESZ

Orban, 3 Nisan 2022 tarihinde yapılan Macaristan parlamento seçimlerini kazanarak beşinci kez iktidar olmuştur. 2010 yılında iktidara geldiği günden itibaren yaptığı yasal değişiklik ve düzenlemelerle medyayı eline geçiren Orban, kampanyasını rahat bir şekilde yürütmüştür. Oyların %54,14'ünü alan Orban, Ulusal Meclis'te yüz otuz beş sandalye kazanarak üçte iki çoğunluğunu korumuştur. Ancak Orban'ın zaferinden ziyade bu seçimleri önemli kılan unsur ise altı partinin[30] bir araya gelmesiyle Orban'a karşı kurdukları ittifak olmuştur. Orban, seçim gecesi Budapeşte'deki destekçilerine, "Belki de hiçbir zaman bu geceki kadar iyi görünmemiştik." diyerek partisini "Aydan görülebilecek bir zafer elde ettik ve kesinlikle Brüksel'den..." diyerek ilan etmiştir (Uitz, 2022). Orban'ın seçim kampanyasını Rusya-Ukrayna[31] savaşı derinden etkilemiş ve kendisini istikrarın koruyucusu olarak göstermiştir. Bununla birlikte "LGBT[32] propagandası" olarak dile getirdiği cinsel yönelim programları ve düzenlemelerle ilgili referanduma gideceği de bu seçimlerin gündeminde yer almıştır. Son olarak Orban, 2022 seçimlerinde de tıpkı diğer seçimlerde olduğu gibi batı liberalizminin Hristiyan aile değerlerini, Macar halkının kültürünü ve kimliğini tehdit ettiğini söyleyerek güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuş, yabancı ve göçmen karşıtlığını sürdürmüştür.

Bu tezde, seçim kampanyası söylemlerine yönelik yapılan nitel içerik analizinde konular; Göçmenlik ve Terör, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler olarak sınıflandırılmıştır. Ekonomi, savaş, ulusal egemenlik ve muhalefet hakkındaki söylemleri de bu ana başlıklar altında incelenmiştir. Ancak Macaristan 2022 Genel seçimlerinde ilk başlık ***"Terörist Olmayan Göçmenler"*** olarak değiştirilmiştir. Bununla birlikte 2022 seçimlerine özellikle muhalefete yönelik söylemleri damga vurmuş ve söylemlerinin büyük çoğunluğunu oluşturmuştur. Bu bağlamda Orban'ın 2022 seçim kampanyası döneminde yaptığı konuşmalar,

[30] Seçimin muhalefet için tarihi bir önemi var, çünkü belki de ilk defa Macaristan'ın en uzun zamandır görev yapan başbakanı Viktor Orban, küçük ortağı sağ muhafazakâr Hristiyan Demokratik Halk Partisi (KDNP) ile birlikte kendisine karşı birleşen 6 muhalefet partisi [Jobbik-Daha İyi Bir Macaristan Hareketi, Demokratik Koalisyon (DK), Macaristan İçin Diyalog (PM), Yeşiller Partisi (LMP), Momentum Hareketi, Macaristan Sosyalist Partisi (MSZP)] ile bir araya gelmiş ve Péter Márki-Zay'ı çatı aday olarak göstermişlerdir.

[31] Orban, Ukrayna Devlet Başkanı Volodymyr Zelenskyy tarafından Moskova'ya karşı diğer AB liderlerinden daha yumuşak bir tavır takındığı için eleştirildi. Macaristan Hükûmeti, Rusya'nın işgalini kınarken ve AB'nin Moskova'ya yönelik yaptırımlarını desteklerken Rusya'dan enerji ithalatının yasaklanmasına karşı çıktı ve Kiev'e iki taraflı olarak silah sağlamayı reddetti (Uitz, 2022).

[32] Macaristan'da bu söylem, kimi zaman LGBTT (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel veya Travesti), LGBTI (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transgender, İntersex), LGBT+QIA (Lezbiyen, Gay, Bisexsüel, Transexsüel, Queer, İntersex, Asexsüel) veya LGBTTIQ (Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Travesti, Transseksüel, Intersex, Queer) biçiminde de kullanılmaktadır (KAOS GL, 2021).

yukarıda belirtilen ana başlıkları altında popülist güvenlikleştirme yaklaşımıyla analiz edilmiştir.

3.1.2.1. Terörist Olmayan Göçmenler

Orban'ın 2022 seçim kampanyası döneminde yaptığı konuşmalarda Müslüman göçmenler ve yabancılar hâlâ Macar halkının kimliği ve kültürü ile Avrupa'nın Hristiyan değerlerine karşı tehdit olmaya devam etmiştir. Ancak bu konu gündemde, 2018 yılındaki kadar önemli bir yer teşkil etmemiştir. Nitekim yukarıda da anlatıldığı üzere Orban, sınırlara dikenli tel çekmiş, sert yasal önlemler almış ve ana gündem maddeleri olmadığını söylemiştir (Orban, 2021). Bu durum uygulamaya yönelik olduğundan "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırması bağlamında tezin konusunun dışında tutulmuştur. Ancak Orban'ın seçim kampanyasında, Ukrayna'dan gelen mültecilerle ilgili söylemler bulunmaktadır. Söylemleri analiz etmeden önce bağlamın açıklanması, söylemin anlaşılması açısından önemlidir.

Macaristan, komşu ülkelerde yaşayan yüz binlerce Etnik Macar'a vatandaşlık vermiştir. Tahminlere göre bunların yaklaşık yüz bini Transcarpathia'da yaşamaktadır. Bu nüfus, geleneksel olarak FIDESZ destekçisidir ve daha önce de görüldüğü üzere Macaristan seçimleri sırasında çoğu zaman sadece Orban'a oy vermek için sınırı geçmekte ya da prosedür basitleştirildiği için notlarını posta yoluyla göndermektedirler. 2018 yılında özellikle Macaristan'ın Kuzeydoğu bölgesinde, bazı evlerde yaklaşık yüzlerce Etnik Macar'ın Ukrayna'dan yasadışı olarak kaydedildiği birçok suistimal rapor edilmiştir (Bathory, 2021). Macaristan vatandaşı olan bu kişilerin birçoğu, savaş başladıktan sonra Macaristan ya da Batı Avrupa'ya sığınmak için Macar pasaportlarıyla Ukrayna'dan kaçmıştır. Birçoğu sınıra yakın küçük köylerde yaşadığından, birçoğu Macar medya kaynaklarından bilgi almakta ve böylece kendilerini Ukrayna'dan çok Macaristan'a yakın hissetmektedir (Németh, 2022). Sonuç olarak, hükûmetin kucaklayıcı yaklaşımı, dayanışmanın yanı sıra daha fazla oy kazanmak ve güvence altına almak için bir başka fırsat yaratmıştır.

Bu bağlamda Orban, etnik olarak Macar asıllı olan Ukraynalıları savaştan sonra ülkenin içine kabul etmiş ve onlar için birtakım düzenlemeler yaparak yerleştirilmesini sağlamıştır. Ukraynalı mülteciler için yapılması gerekenleri Orban (2022a):

> "Şu anda gördüğümüz şey bir krizin başlangıcı, bu krizin başlangıcı. Macaristan'a kaçan mültecilerle tanıştım ve birçoğuyla konuştum. Çoğu, Ukrayna'nın iç kesimlerinden geliyor. Elbette Transcarpathian Macarları ve Transcarpathian Ukraynalıları da var. Onları iyi tanıyoruz, çünkü onlar bizden, bize komşu bir bölgedeler. Ancak çok sayıda insan -hem Ukraynalılar hem de üçüncü ülke

vatandaşları- Ukrayna'nın iç kesimlerinden geliyor. […] Hintliler, Hindistan'a; Nijeryalılar, Nijerya'ya; Çinliler, Çin'e... Daha sonra öğrenci olarak geri dönmek isterlerse Macaristan'a geri gelebilirler ama şimdilik evlerine dönüyor olacaklar. Yani gördüğümüz **Ukraynalı ya da Macar olmayanlar Macaristan'da kalmıyor,** evlerine dönüyorlar. Biz de onlara bunu yapmaları için yardım ediyoruz. **Kısacası, şu anda Macaristan'ın bu insanlar için bir sığınak olduğunu söyleyebilirim; Macarlar, Ukraynalılar ve üçüncü ülke vatandaşları için. Macar Hükûmeti'nin yapması gereken çok şey var. Ulusal güvenlik, sınır savunması, askerî gelişmeleri öngörmek ve bunlara hazırlanmak gibi görevler var. Çok sayıda insan, Ukrayna'nın içlerinden geliyor olsa da bize komşu olan Transcarpathia bölgesinden de geliyorlar. Unutmayalım ki Transcarpathia'ya tek bir top mermisi ya da roket isabet etmedi, yani şu anda bir operasyon sahası değil. Şu anda bu çok büyük bir avantaj, çünkü eğer bir çatışmaya sahne olsaydı, oradan gelen insanların sayısı aniden kat kat artacaktı.** Dolayısıyla ulusal güvenlik görevlerimiz ve insani görevlerimiz var. […] Onlara kalacak yer verilmesi, barındırılmaları ve beslenmeleri gerekiyor. Çocuklarının okula gitmesi gerekecek, şimdi değil ama bir ya da iki ay içinde. Sağlık Bakanlığı'nın çok önemli bir görevi var, çünkü gelen insanların çoğu aşılanmadı ve aşılanmaları gerekiyor. Hangi hastalıklara sahip olup olmadıklarını kontrol etmemiz ve ülkenin diğer bölgelerine gitmelerine izin verilmeden önce derhal tedavi edilmeleri gerekiyor. Dolayısıyla tüm devlet kurumlarının çok çalışması gerekiyor. Ancak tüm bunların arkasında ülke ve benim de tanıştığım çok sayıda gönüllü var. Çalışmalarınız için teşekkür ederiz, sizi selamlıyoruz! Ülkenin dört bir yanından pek çok insan buraya geliyor; sadece yardım göndermekle kalmıyor, aynı zamanda gönüllü olarak da geliyorlar. Kendi köyümden bile birkaç saat ya da birkaç günlüğüne yardıma gelen gönüllülerle tanıştım. Aslında onlar, devlet kuruluşlarının arkasındaki destekleyici payandalar; çünkü devlet kuruluşları işi yapıyor ama insanlığa da ihtiyacınız var ve insanlık, sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanabilir." diyerek açıklamıştır.

Orban, bu yaklaşımını savaş boyunca sürdürmüş ve Ukrayna'dan sadece Macar asıllı mültecileri değil, diğerlerini de kabul etmiştir. Bugün Macaristan'da altı yüz elli bini aşkın Ukraynalı mülteci bulunmaktadır (Szabo, 2022). Orban, AB'nin 2015 yılında aldığı mülteci paylaşım kararına istinaden bin iki yüz doksan dört mülteciyi kabul etmemiş, hatta ülkesinde referanduma gitmiştir (BBC, 2017). Orban'ın mültecilere yönelik bu farklı yaklaşımını popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla analiz edememekle birlikte, bu iki karşıtlığın seçim başarısı için sağ popülist söylemlerle araçsallaştırıldığını ve Orban'ın, Avrupa tahayyülü ile uyumlu olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır.

3.1.2.2 AB Entegrasyonu ve Elitler

Orban, 2022 yılı seçim kampanyasında da AB karşıtlığını, liberalizm düşmanlığını sürdürmüş, entegrasyona ve elitlere yönelik güvenlikleştirici söylemlerde bulunmaya devam etmiştir. Nitekim AB'yi, vatanlarını çalmakla suçlamış ve "Brüksel sadece kolonileri yönetirdi. Ancak biz hiçbir zaman sömürge ya da sömürgeci olmadık. Kimsenin vatanını almadık. Bu

yüzden kendi vatanımızı da vermek istemiyoruz.'' demiştir (Orban, 2022b). Ayrıca AB'nin asla Macaristan'ı kontrol edemeyeceğini ise "Brüksel'in, komünistlerin bile Macaristan'ı kontrol edemediğini anlamasının zamanı geldi. Bizler makinenin içindeki toz zerrecikleri, dişlilerin arasındaki çubuklar ve tırnakların altındaki dikenleriz. Biz, Golyat'ın yalnız bıraksa daha iyi edeceği Davut'uz." diyerek açıklamıştır (Orban, 2022c).

Orban, günümüz AB'sini tıpkı Napolyon ya da Hitler gibi emperyal hırslar peşinde koşmakla suçlamış ve "Avrupa, gururlu uluslar tarafından değil, emperyalist arzular tarafından yanlış yönlendirildi. [...] Ulusal ve uluslararası sosyalizm, faşizm ve komünizm; emperyal hayallerin peşinden koştu. […] Uluslarüstü idealler, bir eritme potasında üretilen yeni insan türleri, daha önce hiç görülmemiş mali kârlar ve tüm bunları garanti altına almak için küresel, dolayısıyla emperyal bir yönetim" olarak tanımlamıştır (Orban, 2022d).

Orban, 2022 yılı seçim kampanyasında meşruiyetini AB elitleri üzerinden tanımlamış ve onları seçilmiş bir lidere ve ülkesine tehdit olarak tanımlamıştır. Nitekim "Bugün Brüksel, özgür ulusların ittifakının yerini alacak bir imparatorluk arzulayanlar tarafından yönetilmektedir. Ulusların seçilmiş liderleri tarafından değil, Brüksel bürokratları tarafından kontrol edilen bir Avrupa İmparatorluğu'na" dönüştüğünü söylemiştir (Orban, 2022e). Bu tanımlamaya paralel olarak da "Bugün Brüksel, bize ve Polonyalılara düşman gibi davranıyor. Dejavu hissine kapılıyoruz. Brejnev Doktrini'nin kokusu havayı kesiyor." diyerek kurban edildiklerini dile getirmiştir (Orban, 2022f).

AB entegrasyonunun Macar halkının kimliğini ve kültürünü nasıl tehdit ettiğini halka anlatmış ve aynı zamanda Avrupa tahayyülünü de tekrarlayarak entegrasyona ve elitlere yönelik güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuştur. Orban (2022g) bu durumu, Kossuth Radyosu'nda şu şekilde açıklamıştır:

> "Avrupa için zor zamanlardan geçiyoruz. Pandemiler, nüfus hareketi dalgaları, Avrupa enerji krizi ve Brüksel'in artan ideolojik baskısıyla karşı karşıyayız. Bu arada kıtamızın dünyanın geri kalanı karşısındaki siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel ağırlığı giderek azalıyor. Başka yerlerde pandemi; bu gibi kurumların kapanmasına, bozulmasına ve geri çekilmesine yol açmıştı. Burada ise güçlü, görkemli kültürel ışıltısıyla bu büyüleyici yeni kuruma sahibiz. […] Macar ulusu, ulus inşacılarının isimlerini asla unutmayacaktır. Bu ulus inşacıları bize, Zincirli Köprü'yü, Parlamento'yu ve Margit Köprüsü'nü kazandırdı. Sabotajcılar, arabozucular, engelleyiciler ve ulus yıkıcılar her zaman olmuştur ancak kimse onların isimlerini hatırlamaz. Çünkü Macar ulusu, onları hafızasından siler. […] Bu nedenle, Macar seçmenlerin Nisan ayında bu konuya artık bir son vermelerini ve böylece bu tartışmayı sona erdirebilmeyi sabırsızlıkla bekliyoruz [...] Sonuç olarak bayanlar ve baylar, bugün Avrupa'daki siyasi

tartışmalar, Avrupa'daki yüksek kültüre ve daha spesifik olarak da misyonuna yeni bir ışık tutuyor. **Küreselleşmeye karşı Hristiyan temelleri, Brüksel bürokrasisine karşı ulusal gurur, göçe karşı ailelere destek, cinsiyet politikası ya da çocuk koruma; bu bir Batı-Doğu çatışması değil, yeni bir Batı-Batı çatışmasıdır** ve bunun sonucunda kültürel yabancılaşma tehdidi altında olduğumuzu açıkça ifade edelim. Ancak Avrupa'yı bir arada tutmak istiyoruz, bu nedenle kültürel yabancılaşmaya karşı da hareket etmeliyiz."

Son olarak Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında ortaya çıkan tehditle birlikte Orban, söylemini daha da sertleştirmiştir. Rusya'yı kınamakla birlikte Batı karşıtı söylemlerde bulunmuş ve bu tehdide karşı kendilerini koruyacaklarını aşağıdaki söylemleriyle ifade etmiştir. Orban, Rusya-Ukrayna Savaşı bağlamında:

"Bizden daha büyük ulusların görüş alanındayız; Almanların, Rusların, Türklerin ve yeni Amerikalıların. Ancak bu durum, yenilgi ya da korku için bir neden olmadığı gibi kendimizden vazgeçmek için de bir neden değildir. Gücü belirleyen sadece kaslar değildir. Aslanla güreşemezsiniz ama gözlerine toprak atabilirsiniz. Ayı, bilek güreşinde yenilmezdir ama burnuna halka takıp zincirleyebilirsiniz. Kurdu kandırıp bir çukura atabilirsiniz ve yaban domuzundan güveç pişirilebileceğini biliyoruz. […] Kim kazanırsa kazansın, biz hep kaybediyoruz. Orta Avrupa, dünyanın büyük güçleri için sadece bir satranç tahtası ve onlar için Macaristan, sadece bir satranç taşı." demiştir (Orban, 2022h; 2022ı).

Orban, görüşlerini açıkladıktan sonra ise ulusal egemenliklerini korumak için ne Batı ne de Rusya'nın yanında yer alacaklarını:

"Ne Amerika Birleşik Devletleri ne de Brüksel, Macar kafasıyla düşünüp Macar kalbiyle hissetmeyecektir. [...] Bizim çıkarımız, başkasının savaşında piyon/kurban olmak değildir. Bu savaşta tek bir şey kazanamayız ama her şeyi kaybedebiliriz. Bu savaşın dışında kalmalıyız. Tek bir Macar'ın bile Ukrayna örsü ile Rus çekici arasına girmesine izin verilmemelidir. Bu nedenle savaş alanına ne asker ne de silah göndermeyeceğiz." diyerek belirtmiştir (Orban, 2022ı).

Sonuç olarak Orban, 2022 yılı seçimlerinde AB ve siyasi elitleri de popülist söylemlerle tehdit olarak tanımlamış, entegrasyon karşıtlığını her söyleminde vurgulamış ve Avrupa tahayyülünü, Hristiyan değerlere ve kültürüne uygun bir Uluslar Avrupası olarak tarif etmiştir. Halk kimliğinin sürekli tehdit altında bulunduğunu ifade eden Orban, her bağlamda yeni tehditler yaratmış ve halkın kimliğinin canlı kalmasını sağlamıştır. Halkı merkeze alan bu güvenlikleştirici söylemlerini yine seçim başarılarını ve halkın talebinin bu olduğunu söyleyerek meşrulaştırmıştır.

3.1.2.3. Halk Egemenliği ve Tehditler

Orban'ın seçim kampanyası boyunca "halkı" merkeze alarak Macar kültürünü ve kimliğini korumak üzere başta muhalefet olmak üzere her konuda yaptığı tehdit tanımlamaları, bağlamı ve söylemleri 2022 seçim kampanyasında da değişiklik göstermemiştir. 2022 seçimlerinde Orban, özellikle ülke içindeki muhalefet ve gruplara yönelik tutumunu; "Macar kültürünü", özellikle de aile yapısını korumak için daha da çok sertleştirmiş ve bunu da açıkça ifade etmiştir. Söylemlerinde muhalefetin AB başta olmak üzere uluslararası yapılarla ilişkili olduğunu, Macar kültürüne düşman olduklarını, ülkeyi eskiye götürmek istediklerini belirterek "halka" çağrı yapması gerekirse silahlanmaları gerektiğini söylemiştir (Ban, 2022). Tezde yapılan sınıflandırma da bu durumu doğrular niteliktedir. Nitekim selefinin ekonomik ve ahlaki başarısızlığını, "Bütün ülkeyi soyup iflas ettirdikten sonra IMF'nin tasmasını boynumuza geçirdiler. Sakat Macar, seni de kambur yapacağım! Sesimizi yükselttiğimizde ise göz yaşartıcı gaz, plastik mermi ve süvari hücumuyla karşılık verdiler." diyerek açıklamış, muhalefetin "halk" için çalışmadığını vurgulamıştır (Orban, 2022g). Bununla birlikte bu tehditlere yönelik Macar halkıyla birlikte yaptığı mücadeleyi ise:

> "Artık ulusal bir anayasamız, bir milyon daha fazla vatandaşımız ve on beş milyon Macar'ın bir anavatanı var. Tek ülke, tek vatan, tek millet! Dahası nihayet, kendimize özgü bir dış politikamız var. Sınırlarımızı göçe karşı kapatabilecek durumdayız. Savaşa layık bir ordumuz, dünya standartlarında bir askerî sanayimiz ve saygın üniversitelerimiz olacak." diyerek vurgulamıştır (Orban, 2022j).

Orban, ne kadar güçlendiklerini açıkladıktan sonra muhalefetin ülkeyi geri götüreceğini söyleyerek "halka", geçmişte yaşanan kanlı olayları hatırlatmış ve bu ülke için tehdit olduklarını, halkı aşağıladıklarını vurgulamıştır. Orban (2022a), "On beş yıl önce genç komünistler, 23 Ekim'i 4 Kasım'a dönüştürdüler. Bir tarafta biber gazı bombaları, plastik mermiler, genişletilebilir coplar, kimlik numaraları olmayan üniformalar ve tazyikli su... Diğer tarafta ise sabah, öğle ve akşam kendilerine yalan söylendiğini duymak zorunda kalan kandırılmış ve aşağılanmış bir halk..." diyerek muhalefetin Macar halkı için tehdit olduğunu yinelemiştir.

Bununla birlikte Orban, halka seslenirken içerde de "biz" ve "onlar" ayrımını yapmıştır. Orban (2022a), Macaristan'ı:

> "Bugün Macaristan, yaşlılara ve gençlere aynı anda değer verecek kadar güçlüdür. 13. ay emeklilik maaşını yeniden inşa ediyoruz ve çalışarak geçimini sağlayan gençler, önümüzdeki yıldan itibaren vergi ödemek zorunda kalmayacak. İçinde bulunduğumuz yılın peşin ödenen vergileri çocuk

yetiştiren ailelere geri verilecek. **Bizim bir Macar dünyamız ve kendimize ait bir Macar yaşamımız var. Bize 56 ve 2006'da yaptıklarını, bir daha asla yapamayacaklarını garanti eden bir anayasamız var.** Macarları yeniden birleştirmek için ulusu ayıran sınırları aştık. Bunun için sevgi ve birliğin gücüne inanan milyonlarca uyumlu sese ve çalışkan ele ihtiyacımız vardı. Zafer onlarındır, takdiri hak ediyorlar. Yine de muktedir ve müdahaleci bir hükûmete sahip olmanın zararı olmadı." diyerek tanımlamıştır.

Orban, muhalefetin başta Soros olmak üzere uluslararası yapılarla iş birliği içinde olduğunu söylemiş, LGBT düzenlenmesine yönelik tepkilerini ise Macar aile yapısına düşman olmakla özdeşleştirmiş ve her iki durumu Macar kimliğine, kültürüne ve ulusal egemenliğe tehdit olarak tanımlayarak "halkı" yanında olması için mücadeleye çağırmıştır (Bad, 2022). Orban (2022a; 2022g):

> "Büyük Su'nun diğer tarafında bir yerlerde Georgie amca da hazırlık yapıyor. [...] Artık komiserlerini bize zorla kabul ettirmek yerine seçimle işbaşına gelmelerini istiyorlar. Artık ateşli silahlar yerine Facebookları var. […] Kendilerini yarı tanrı olarak gören para babalarına, onların lehine hareket eden Brüksel bürokratlarına ve onların parasıyla beslenen sahte sivillere hayır demeliyiz; bize nasıl ve kiminle yaşayacağımızı, nasıl konuşacağımızı ve çocuklarımıza ne öğreteceğimizi söylemeye çalışıyorlar. […] Ancak sizi uyarıyorum, şu anda bağımsızız ama bağımsızlık reçel gibi değildir. Muhafaza edilmek üzere rafa kaldırılamaz. Zaman zaman korunması gerekir. Bu nedenle unutmamanızı rica ediyorum: Ülkenin kaderi, enternasyonalistlerin eline teslim edilmemelidir." demiştir.

Son olarak Orban, 2022 seçimlerini kazandığında "Bu zafer hayatımızın geri kalanında hatırlanacak, çünkü yurtiçindeki sol, her yerdeki uluslararası sol, Brüksel'deki bürokratlar, Soros'un imparatorluğunun tüm fonları ve kuruluşları, yabancı medya ve sonunda Ukrayna'nın cumhurbaşkanı da dâhil olmak üzere pek çok kişi, bize karşı birleştiğini" belirttikten sonra Macar halkının kimliğini ve kültürünü, ulusal egemenliğini korumaya devam etmesi için yetki veren halkına teşekkür etmiştir (Uitz, 2022).

Özetle Macaristan 2022 seçimlerinde Orban'ın kampanyasını; Rusya-Ukrayna savaşı, AB entegrasyonu, elit karşıtlığı, ulusal egemenlik ve ekonomik konular oluşturmuştur. Bu seçim söylemleri popülist güvenlikleştirme bağlamında değerlendirildiğinde "halk", referans nesnesi olmuş; Macar halkının kimliğini ve kültürünü korumak için siyasi elitler, AB entegrasyonu, muhalefet ve diğer gruplar tehdit olarak tanımlanmıştır. Nitekim 2022 seçim söylemlerinin tamamında ulusal güvenliğe beş kez yer verirken, "halk"- "elit" karşıtlığına altmış, halka çağrı ve halkın sesi olma konusuna kırk bir, AB karşıtlığına on dört kez yer vermiştir. Avrupa tahayyülü, 2018 seçimlerinden farklılık göstermeden devam etmiştir. Ayrıca

Orban, halkla doğrudan iletişime geçerek bu güvenlikleştirme sürecine halkı dâhil etmiş, aktör-kitle iletişimini sağlamıştır. Orban'ın, bazı konuşmalarında ulusal güvenliği de öne çıkarmasıyla birlikte genel olarak söylemlerinin merkezinde "halk" yer almıştır. Bununla birlikte 2022 seçimlerini geçmiş seçimlerden ayıran en önemli özellik, Ukraynalı mülteciler olmuştur. Orban, Ukrayna'da yaşayan ama etnik olarak Macar olan vatandaşlarıyla Ukraynalı mültecileri ülkesine kabul etmiş ve tehdit olarak tanımlamamıştır. 2022 seçimlerinde de Müslüman göçmenlerin tehdit olmaya devam etmesine rağmen seçimin ana gündemini oluşturmamıştır.

Sonuç olarak 2018- 2022 Macaristan seçimlerinde, popülizmin temel ilkelerinden biri olan "halk"- "elit" karşıtlığını tüm söylemlerinin merkezine yerleştirmiş ve kampanya dönemine söylemde bulunduğu tüm konuları "biz"- "onlar" ayrımı yaparak temellendirmiştir. Orban, Macaristan halkının kimliğini ve kültürünü korumak için Müslüman göçmenleri, AB entegrasyonunu ve siyasi elitleri güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuştur. Bu bağlamda referans nesnesi olarak "halk" söylemlerin merkezinde yer alırken tehditler farklılaşmış ancak güvenlikleştirdiği unsurlar değişmemiştir. Orban'ın referans nesnesinin halk olması ve Macar kimliği ve kültürünü korumak için güvenlikleştirici söylemlerde bulunması toplumsal güvenliği çağrıştırmakla birlikte bu sektörden farklılaşmakta "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasına uymaktadır. Bununla birlikte Orban, iktidar olduğu için söylemlerinde ulusal egemenliğe de vurgu yapmış ve Macar kültürü ve kimliği ile bir arada vurgulamıştır. İktidar olduğu için bu alanda bazı politikaları hayata geçirmiş, yasal değişiklikler yapmış ve sınıra dikenli tel çekerek Müslüman göçmen tehdidini önlemeye çalışmıştır. Ayrıca kendisinin gerçekten halk adına konuşabileceğine ve yalnızca kendisinin halkla birlikte başaracağına inanması da ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırmasını doğrular niteliktedir. Son olarak tezin ikinci bölümünde açıklanan popülizmin yükseliş nedenleri ve AB şüpheciliği bağlamında seçimler değerlendirildiğinde ise Orban, sağ popülist parti özelliği olan otoriterlik eğilimi, nativist söylemler, elit karşıtlığı ve katı "biz"- "onlar" ayrımını barındıran tüm özellikleri sergilemiştir. Ayrıca yine arz ve talep temelli popülizmin yükseliş nedenlerini, söylemlerinde başarılı bir şekilde araçsallaştırmış ve medya kontrolünü de sağlayarak sürekli yeni tehditler üretmeyi başarmıştır.

3.2. FRANSA – ULUSAL BİRLİK PARTİSİ (RN)

1972 yılında Jean-Marie Le Pen'in karizmatik liderliği (Davies, 1999:3) altında kurulan Ulusal Cephe (*Front National*, FN), "Fransızlar için Fransa" sloganıyla Fransız aşırı sağını birleştirmeye çalışmış ve önemli bir halk desteği sağlamıştır. Jean-Marie Le Pen yönetimindeki FN'nin mobilizasyonu, heterojen ve genellikle tutarsız sosyo-ekonomik politikalar sergilerken öncelikle göç, kanun ve düzen gibi kültürel konuları vurgulayan "niş" bir strateji ile karakterize edilmiştir. 1990'larda FN; serbest ticareti, uluslararası şirketleri ve neoliberal kapitalizmi reddederek Avrupa şüpheciliğini ve küreselleşme karşıtı görüşleri de benimsemiştir (Reungoat, 2015). Jean-Marie Le Pen yönetimindeki FN, ulusal seçimlerde ortalama %15 oy alarak Fransız siyasetinde önemli bir güç hâline gelmiştir (Dejevsky, 2012:33).

Jean-Marie Le Pen, liderliği boyunca göçmen karşıtı ve nativist bir söylem kullanmış ve Fransa'yı dış etkilerden zarar gören bir ulus olarak tanımlamıştır. Nitekim FN'ye göre Fransa, yozlaşmış elitler tarafından yönetilmekte ve halkın güvenliğine dikkat edilmemektedir. Bununla birlikte etnomerkezî bir görüşü savunarak Fransa'da aynı kültürü, tarihi, kökeni paylaşan insanların yaşaması gerektiğini savunmuştur (Hainsworth, 2008: 12). Bu görüş; güvensizlik, işsizlik, kamu kaynaklarının dağıtımı konusunda da refah şovenizmi ile birleşmiş ve politik bir söyleme dönüşmüştür. Nitekim FN'ye göre sosyal programlar ve politikalar sadece o ülkenin "kendi halkının" yararına olmalıdır (Eatwell, 2000: 3). 2011 yılında ise kızı Marine Le Pen, parti liderliğine gelmiş ve büyük ölçüde ideolojik devamlılık göstermiştir (Crépon vd., 2015, Ivaldi ve Lanzone, 2016). Ancak Marine Le Pen, babasının partinin kurulduğu günden itibaren sürdürdüğü bazı politikalarda değişime gitmiştir.

Le Pen, parti liderliğini devraldıktan sonra ilk olarak geçmişte kullanılan ırkçı ve Yahudi karşıtı yorumlar yerine daha yumuşak bir dil kullanmaya başlamış, göç karşıtlığını öne çıkarmış ve popülist propagandayı artırarak partinin söylemsel stratejisinde değişikliğe gitmiştir (Shields, 2013:179). Ayrıca Fransız seçmenlerin artan sosyoekonomik kaygılarını gidermek için ekonomik alanda sola yakın söylemler geliştirmiştir (Ivaldi, 2015). Bununla birlikte Le Pen, 2015 yılında babasını partiden uzaklaştırmış ve daha geniş bir kesime hitap edebilmek için 2018 yılında partinin adını Ulusal Birlik (*Rassemblement National*, RN) olarak değiştirmiştir. Le Pen böylece Avrupa'da yerliciliği, otoriterliği ve düzen karşıtı popülizmi birleştirerek artan popülist bir sağ gündeme öncülük etmiştir. Başka bir ifadeyle Le Pen, aşırı

sağ söylemlerine popülizmi de ekleyerek daha çok sağ popülist bir parti görüntüsü vermeye başlamıştır.

Le Pen bu süreçten sonra izlediği politikalarla hızlı bir yükselişe geçmiş hatta 2014 Avrupa Parlamentosu seçiminde birinci olmuştur. 2015 yılında Paris saldırılarıyla birlikte göç ve yabancı karşıtlığı söylemlerini terörle ilişkilendirmiş ve Le Pen (2015) bir konuşmasında, "Fransa ve Fransızlar artık güvende değil!" ifadesini kullanarak terör ve göç arasında bağlantı kurmuştur (Ivaldi, 2022). Aynı konuşmasında İslam karşıtlığını dile getirerek Müslümanları "Nazi işgalcilerine" benzetmiştir. Bu söylem giderek sertleşmiş ve ilerleyen süreçte İslam'ı "ölümcül bir tehdit" olarak tanımlarken yönetici elitleri bu konuda bir şey yapmamakla suçlamıştır (RN, 2016). Le Pen ayrıca Avrupa düzeyinde destek arayışını artırmış hatta 2018 yılında Avrupa çapında AB karşıtı parti lideriyle bir araya gelmiştir. 2019 yılında yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde de birinci olmuş ve yirmi üç milletvekili göndermiştir. Ayrıca 2018 yılında yazdığı bir makalede İslam karşıtlığı üzerinden suçladığı AB'yi ve Avrupa Konseyini "Truva Atları" ve Fransız halkına tehdit olarak tanımlamıştır (Avrupa İslamofobi Raporu, 2018:320). Bununla birlikte partinin temel eksenini oluşturan ve Fransız kökenlilere öncelik tanıyarak "öteki"yi politik, ekonomik ve sosyal düzeyde dışarıda tutmayı öngören "ulusal tercih" ilkeleri gereği ekonomik ve sosyal alanda da sadece ülke içinde değil, AB düzeyinde de karşıt politik söylemler geliştirmiştir (Shields, 2013:180).

Özetle Le Pen, parti liderliğine geldikten sonra söylemlerinde strateji değişikliğine gitmesi, radikal unsurları partiden uzaklaştırması ve sosyoekonomik konularda sola kayan bir söylemi benimsemesi ile RN halk desteğini artırmıştır (Stockemer, 2014:53). Bu noktada bir önceki bölümde açıklanan ve sağ popülizmin yükselmesine neden olan faktörlerde verilen desteğin artmasında etkili olmuştur. AB şüpheciliği; 2008 mali krizi, göçmen ve mülteci sorunu, terör saldırıları gibi konularda RN'ye verilen desteği artırmıştır. Ancak Le Pen'in "ulusal tercih" ilkesinin popülist söylemlerle birleşmesiyle birlikte "öteki"yi sadece dışlayan değil tehdit olarak tanımlayan güvenlikleştirici söylemlerin de oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca daha önce açıklandığı gibi popülizmin özünde bulunan "halk" ve "elit karşıtlığı" da göz önüne alınınca bu güvenlikleştirici söylemler sadece yabancıları değil iktidardaki siyasi elitleri de kapsamaya başlamıştır. Nitekim Le Pen, söylemlerinde halkın güvenliği için mücadele ettiğini belirtmekte, kendini kurtarıcı ancak siyasi elitleri halk için tehdit olarak göstermektedir. Bununla birlikte Le Pen'in yerel konulardan çevre ve iklim politikasına, toplumsal cinsiyetten Covid-19'a değinen konuşmaları da bulunmakla birlikte bu tezde, güvenlikleştirici söylemlere

odaklanılmıştır. Bu bağlamda 2017 ve 2022 başkanlık seçimleri kampanya konuşmaları nitel içerik analizi yapılarak İslam ve Göç, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler olarak üç başlıkta sınıflandırılmış ve ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiştir.

3.2.1. Fransa 2017 Başkanlık Seçimi ve RN

İki turlu bir seçim sistemine sahip olan Fransa'da 2017 seçimlerinin iki turu, 23 Nisan ve 7 Mayıs tarihlerinde yapılmıştır. Seçimlerde on bir aday yarışmış ve Emmanuel Macron, oyların %24,01'ini alarak Fransa Başkanlık seçimlerinin ilk turunun galibi olmuştur. Marine Le Pen ise %21,3 oy oranıyla Fransa'da bir başkanlık seçiminde aşırı sağcı bir adayın aldığı en yüksek oy oranını elde ederek 2002'de babasının yaptığı gibi RN'nin ikinci tura kalmasını sağlamıştır. Ancak ikinci turda Le Pen'e karşı olan siyasetçilerin de desteğiyle Emmanuel Macron, oyların %66,1'ini alarak Fransa'nın en genç başkanı olmuştur. Ancak Le Pen, Macron'a karşı ikinci turda aldığı %33,9 oy ile Fransa'da radikal sağa daha önce görülmemiş bir destek sağlamıştır. Yasama organında FN/RN adayları, oyların %13,2'sini alarak parlamentoda sekiz sandalye kazanmıştır ki bu, sosyalist hükûmetin seçim sistemini nispi temsile çevirmesinin ardından FN/RN'nin otuz beş milletvekilinden oluşan bir grup kurduğu 1980'lerin ortalarından bu yana bir ilk olmuştur (Durovic, 2019). Seçimi kaybetmesine rağmen Fransız seçmenler arasında ana akım partilere karşı oluşan hoşnutsuzluk dalgasından da faydalanarak 2017 seçimlerinde önemli kazanımlar elde etmiştir.

2017 seçimlerinin bağlamı, son on yılda popülist partilerin yükselişinde ekonomik istikrarsızlık ve seçmenlerin ana akım siyasete karşı hoşnutsuzluğu etkili olmuştur. İlk olarak 2008 küresel mali krizinin etkisi Fransa'da güçlü bir şekilde hissedilmiş ve ülkeyi en kötü ekonomik krizlerden birine sürüklemiştir. Nitekim İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan bu yana yaşanan en büyük ekonomik durgunluk dönemi yaşanmıştır. Hem sağ hem de sol hükûmetler izlenmiştir (Ivaldi, 2018; Durovic, 2019). 2015'ten bu yana AB mülteci krizinin ortaya çıkışı, göç korkuları ve terörizmin neden olduğu endişeler için de bir katalizör hâline gelmiştir. Daha genel olarak seçmenlerin AB'nin kriz yönetiminden duyduğu hoşnutsuzluk, siyaset kurumuna ve AB'ye karşı popülist seferberlik için elverişli fırsatlar yaratmıştır (Ivaldi, 2018).

Ana akım siyasete duyulan güvensizlik ve seçmenlerin siyasi değişim arzusu 2017 seçimlerinde öne çıkmıştır. Hem Sarkozy hem de Hollande'ın cumhurbaşkanlığı dönemlerine bakıldığında, seçmenlerin ortalama %60'ı "ülkeyi yönetmek için ne sola ne de sağa

güvendiklerini" söylerken %85 gibi ezici bir çoğunluk, "siyasetçilerin insanların ne düşündüğünü gerçekten umursamadıkları" konusunda hemfikir olduklarını ifade etmişlerdir (Evans ve Ivaldi, 2018). Fransa'da demokrasinin işleyişinden duyulan memnuniyetsizlik hem Sarkozy hem de Hollande'ın cumhurbaşkanlığı dönemlerinde ortalama %60 gibi son derece yüksek bir oranda seyretmiş ve 2017 seçimleri öncesinde %70'e ulaşmıştır (Meny, 2017).

Bu sorun ve şikâyetler, RN'nin 2010'ların başından bu yana seçimlerde yeniden canlanmasında önemli faktörler olmuştur. RN, Fransa'da geleneksel olarak sol ile ilişkilendirilen işçi ve orta sınıf seçmenler arasındaki seçmen tabanını daha da genişletmiş ve özellikle 2012'deki eski sosyalist seçmenlerin önemli bir kısmını kendine çekmiştir (Perrineau, 2017). Bu seçmenlerin ihtiyaçlarına hitap eden RN, devlet müdahalesini ve yeniden dağıtımı benimseyerek daha Keynesyenci bir yaklaşım sergilemiş ve bu da partiyi ekonomik eksenin soluna yerleştirmiştir. AB mülteci krizi ve İslami terör dalgası, göç meselelerinin öneminin artmasına neden olmuştur. Bu durum, FN için elverişli bir ortam yaratmış ve partiye 2015 bölgesel seçimlerinde oyların %27,7'sini alarak önemli bir seçim desteği sağlamıştır (Ivaldi, 2015; 2018).

Fransa'da 2017 yılı Başkanlık seçimlerinin ana gündem maddeleri, başta işsizlik olmak üzere terör, eşitsizlikler ve göç karşıtlığı olmuştur. Düşünülenin aksine diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi göç, öncelikli konu olmamıştır (Aardal ve Bergh, 2018). Nitekim yapılan araştırmada işsizlik ve terörizm ilk sıradayken göç ve göçmenlik konuları son sıralarda yer almıştır (Gougou ve Sauger, 2017). İslam karşıtlığı ve göç konusunu öne çıkaran Le Pen bile sosyoekonomik konulara odaklanmayı tercih etmiştir. Bu noktada belirtilmesi gereken en önemli husus, sosyoekonomik tartışmaların merkezinde AB'nin yer almasıdır. Nitekim iki tur arasında yapılan televizyon tartışmasının da gündem konusu AB entegrasyonu olmuş, siyasetçiler Avrupa yanlısı ve eleştirel bakanlar olarak ikiye bölünmüştür (Schon-Quinlivan, 2017). Ayrıca seçim kampanyaları, ülke hâlâ olağanüstü hâl altında olduğu ve terör saldırılarının damgasını vurduğu bir dönemde gerçekleşmiş, terörizm ve iç güvenlik de kampanya sırasında önemli konular olmuştur (Achin ve Leveque, 2017).

Özetleyecek olursak Le Pen, parti liderliğine geldiği günden itibaren partisini marjinallikten uzaklaştırmak için söylemlerinde değişikliğe gitmiş, modern bir kadın ve annelik kimliğini öne çıkararak (Achin ve Leveque, 2017) halktan biri olduğunu vurgulamış, Fransızların sorunlarını çözmek için kendini kurtarıcı olarak tanımlayan bir söylem kullanmıştır. 2017 yılı Başkanlık seçimlerinde kampanyasının merkezine ekonomik sorunları,

AB karşıtlığını, Göç ve İslam konusunu alarak popülist bir seçim kampanyası yürütmüştür. Başka bir ifadeyle ana akım sol ve sağ partiler tarafından somutlaştırılan sözde "küreselci" elitlere karşı "halkı" gerçek anlamda temsil ettiği, onların tehdit olduğu ve RN'nin kendisini tek gerçek "vatansever" güç olarak konumlandıracağı yönünde propaganda yapmış ve çoğu zamanda İslam'ı, siyasetçileri ve özellikle de AB'yi tehdit olarak tanımlayarak güvenlikleştirici söylemde bulunmuştur. Bu konuları birbirinden ayırmak mümkün olmamakla birlikte, tehdit tanımlarını ve gerekçelerini daha iyi anlama imkânımız bulunmaktadır. Bu bağlamda, aşağıda Le Pen'in 2017 yılı Başkanlık seçimleri kampanya döneminde yaptığı konuşmalar, yukarıda da belirtilen başlıklara bölünerek ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiş ve en sonunda değerlendirilmiştir.

3.2.1.1. İslam ve Göç Karşıtlığı

Fransız kimliğini korumak ve yeniden öne çıkarmak, RN'nin kurulduğu günden bugüne temel hedefi olmuştur. AB hegemonyası ve küreselleşmenin bir sonucu olan çok kültürlülük, Fransız kimliğini tehdit etmeye başlamıştır. Rydgren'e (2008:170) göre bu durum, millî kimlik ve çok kültürlülük arasında bir çatışmaya neden olmuştur. Jean-Marie Le Pen döneminde bu kimliği korumak için Yahudiler, dışlayıcı söylemlere maruz kalırken özellikle ilerleyen zamanlarda Fransız kimliğine en büyük tehdit olarak Müslümanlar ve İslam tanımlanmıştır. Nitekim söylemlere bakıldığında İslam adeta emperyalist bir güç olarak betimlenmekte ve ülkenin dönüşümünden korkulmaktadır (Rydgren, 2008: 173). Ancak Fransız kimliğine tehdit olan Müslümanlar ve İslam, önceden doğrudan ulusal güvenlikle ilişkilendirilirken söylem değişikliğiyle birlikte cumhuriyet değerleri "özgürlük (*liberté*), eşitlik (*égalité*) ve kardeşlik (*fraternité*)" bağlamında söylemlerde yer almaya başlamıştır (Betz, 2013). Bu durum özellikle Le Pen'in söylemsel strateji değişikliğine gittiği süreçten sonra farklılaşmış ama İslam ve Müslümanlar, Fransız halkına ve değerlerine bir tehdit olarak tanımlanmaya devam etmiştir. Bu değişim, popülist güvenlikleştirme bağlamında önem taşımaktadır, zira tehdit değişmemekle birlikte referans nesnesi değişmiştir. Nitekim Le Pen, 2017 yılı seçim kampanyasına başlamadan önce verdiği bir röportajda İslam dışındaki dinlerin neden tehdit olmadığını düşünüyorsunuz sorusuna: "Çünkü Fransa'da diğer dinler sekülerizmin kurallarına bağlıdırlar. […] İslam'ın içindeki bazı gruplar, –İslami fundamentalistler- bunu kabul etmiyorlar, çünkü şeriatı bütün yasa ve normların, Fransa Anayasası'nın üstünde görüyorlar; bu kabul edilemez!" diyerek cevap vermiştir (Foreign Affairs, 2016). Müslümanlar bu değerleri benimsemeyeceğinden dolayı bu unsurların sınır dışı edilmesi gerekmektedir (Balent, 2013:168).

Seçim dönemi konuşmaları analiz edildiğinde ise "İslami Terörizm ve Göç" başlığı, her konuşmasında yer bulmuş; İslam'ı, halkın güvenliğine tehdit olarak tanımlarken AB'yi ve mevcut iktidarı suçlamıştır. Nitekim Saint-Raphael'deki konuşmasında Le Pen (2017e):

> "Rakiplerimin ağzından, programlarından ve konuşmalarından hiç çıkmayan ikinci önemli konu ise yine de çok önemli. Elbette İslamcı terörizmden bahsediyorum. Yaşadığımız trajik saldırılarda pek çok masum insan hayatını kaybetti. Bazıları da buraya çok yakın bir yerde, Nice'da, eşi benzeri görülmemiş bir şiddet ve barbarlık içeren bir saldırıda hayatını kaybetti. Hiçbir Fransız bu trajediyi unutmadı ve hiçbir Fransız da unutamaz. […] **İslamcı terörizmi** yenmek için cesarete ve kararlılığa ihtiyacımız var ve güçlü, somut tedbirlere. Seçildikten sonra işe polis ve jandarmamızı yeniden inşa etmekle başlayacağım: on beş bin polis ve altı bin gümrük memuru alacağız. […] Fransa; **düşmanlarının,** Fransız vatandaşlarının yaşamlarına saldırmak isteyenlerin topraklarına istedikleri gibi girip çıkmalarına izin vermemelidir. […] İslamcılık, Fransız toplumunda bir zehirdir ve ortaya çıkardığı terörizm, madalyonun sadece bir yüzüdür. İslamcı terörizm, ideolojinin kendisini, yani İslamcı köktendinciliği yenmeden mağlup edilemez ve bunu yapmak için çok daha fazla cesaret ve kararlılık gerekecektir. İslamcılığın saldırdığı şey, **ulusal topluluğumuzdur**. Ulusumuzu, vatandaşlık kavramımızı, bizi **Fransız halkı** olarak birleştiren her şeyi savunmalıyız." diyerek ağır cezalar verilip sınır dışı edilmesi, haklarından mahrum bırakılması gerektiğini ifade etmiştir.

Le Pen (2017e), yine aynı konuşmasında;

> "Ya **kontrolsüz göçle, fetihçi bir cemaatçilikle** ve onun **güvenliğimize ve kimliğimize yönelik tehditleriyle**, ekonomik ve sosyal gerilemelerle, gerilemeyle devam edeceğiz ya da temel bir ilkeye geri dönmeyi seçeceğiz. Bölünmez, birleşik, kendisini oluşturan bireyler arasında ayrım yapmayan ama yasalarıyla, ilkeleriyle, kültürüyle birleşik bir halk olmaktan gurur duyan, kendisiyle gurur duyan ve Fransa'nın değerleriyle gurur duyan bir Fransız halkı olmalıyız!" demiştir.

Bununla birlikte Le Pen, tüm bu süreçlerden AB entegrasyonunu ve mevcut yöneticileri suçlayarak Başkan seçildiğinde tüm yetkiyi halka geri vereceğini taahhüt etmiştir. Bu bağlamda Le Pen (2017f):

> "Göç politikamda özellikle önemli bir noktanın altını çizmek istiyorum: Göçün kontrol altına alınmasının boş bir hayal olduğu çok önemli bir nokta. Bu konu hakkında konuşmak istiyorum çünkü bu bölgede özel sorunlar ortaya çıkarıyor: Sınırlar. […] Benim istediğim sınırlarımızı kapatmak değil, sadece sınırlara sahip olmak ve Schengen'den önce olduğu gibi ve hâlâ dünyadaki ülkelerin büyük çoğunluğunda olduğu gibi onları kontrol etmektir. Sınırlara sahip olmak, tüm malların ve insanların ulusal topraklara girmesini ve çıkmasını tamamen engellemek anlamına gelmez, bazılarının topraklarımıza girmesini veya topraklarımızda kalmasını yasaklayabilmek için hangi malların ve insanların girip çıktığını kontrol etmek anlamına gelir ve bu giriş ve çıkış izinleri ve yasakları, kanunla yani **Fransız halkının iradesiyle** belirlenir. Bu nedenle **bölgesel egemenlik**, göreve gelir gelmez

> Brüksel'de geri kazanmaya öncelik vereceğim egemenliklerden biridir. Bu konu müzakere edilemez. Rakiplerim ne derse desin, Fransa'nın evinin kapıları olmalı ve anahtarlar Fransızların elinde olmalı!" demiştir.

Le Pen'in kampanya dönemi boyunca yukarıda da görüldüğü gibi söylem değişikliğine giderek halkı merkeze almış ve tehdidin bağlamını değiştirmiştir. İslam'ı, göçü ve Müslümanları tehdit olarak tanımlamış ve hatta bazı konuşmalarında terörizmle eş tutmaktan çekinmemiştir. Ayrıca tüm bu tehditlerden halkı korumak ve "halka" tekrar egemenliğini geri vermek için yetki istemiştir. Ayrıca Fransız halkının bağımsızlığını ve kimliğini tehlikeye attığı için AB'yi ve ülkede bulunan yöneticileri suçlamış hatta onları da Fransız halkına "tehdit" olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda AB'ye yönelik seçim kampanyası söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

3.2.1.2. AB Entegrasyonu ve Elitler

Le Pen'in söylemlerinde AB, özellikle önemli bir yer tutmaktadır. RN'nin kurulduğu yıllarda partinin önde gelen isimleri, AB hakkında fazla yorum yapmazken 1980'lerden itibaren güç kazanmaları ve Maastricht Antlaşması'yla birlikte bu karşıtlık ön plana çıkmış, katı bir AB şüphecisi hatta karşıtı bir politik söylem benimsemiştir. RN; AB'yi "vatansız (stateless)", bürokratları da "avare topluluğu" olarak tanımlamakta ve ona göre bunlar dünyayı, "halksız, ruhsuz, ulussuz ve kültürsüz" bırakmaktadır (Jamin, 2009). Bu nedenle de AB, atanmış bürokratlardan oluşan ve "halka" karşı işleyen antidemokratik bir yapıdır ve ulusal bağımsızlığa tehdit olarak değerlendirilmektedir (Le Pen, 2012). Nitekim Le Pen, (2012: 76-77) kitabında AB'yi serbest ticareti empoze eden, para ve sıkı rekabet politikasıyla devleti zayıflatan bir makine olarak tanımlamıştır. 2005 Avrupa Anayasası referandumunda hayır çıkmasıyla birlikte RN için AB, meşruiyetini tamamen yitirmiştir (Stokes, 2016:2). Aynı şekilde RN parti programında da AB politikaları sonucu sınırlar açılmış, kitlesel göç ve işsizlik artmış ve piyasa diktatörlüğü egemen kılınmıştır (Programme Poliique du Front National, 2016). Bu nedenle AB, "halkın" karşısında yer alan, refahını ve kimliğini düşünmeyen bir tehdit hâline gelmiştir. Le Pen, özellikle Brexit'ten sonra söylemini daha da sertleştirmiştir. Le Pen (2016), Britanya halkının demokrasi dersi verdiğini ve AB'den çıkmanın mümkün olduğunu dünyaya gösterdiğini belirtmiş ve konuşmasını: "Bizim artık ileriye bakma zamanımız gelmiştir ve bu yol, egemen ve bağımsız Fransa'ya doğru giden bir yoldur. Özgür ulusların Avrupa'sında, iş

birliği çerçevesinde tüm yurtseverleri tarihin parçası olmaya davet ediyorum."[33] diyerek sürdürmüştür.

Le Pen, seçim kampanyasında da tıpkı programında yer aldığı gibi AB'yi Fransızların kimliğine, ekonomisine ve bağımsızlığına tehdit olarak tanımlamıştır. Lyon'da yaptığı konuşmada Le Pen (2017a):

> "Yapmamız gereken ikinci devrim, küresel bir slogan olmadan önce yerel yakınlık devrimidir. […] Fransa için sürdürülebilir bir ekonomi istiyoruz, üretimimizin yer değiştirmesini, ekonomik korumacılığı makul ve hesaplı bir şekilde kullanarak ve ekonomik vatanseverlik uygulayarak başarabiliriz; bunlar şu anda Avrupa Birliği tarafından yasaklanmış olsa da normal ekonomik araçlardır. **Özgürlüğün en temel biçimi güvenliktir** ve bu benim başkanlığımın önceliklerinden biri olacaktır. […] Herkes AB'nin bir başarısızlık olduğunu kabul etmeli, özellikle refah ve güvenlik konusunda verdiği sözlerin hiçbirini tutmadı, bizi vesayeti altına aldı ve çok kısa bir tasma taktı. Kim statükoyu kabul edebilir ve sistem bizi dizginlemişken, çalışmıyorken ve arızaları bizi mahvediyorken arkasına yaslanıp oturabilir! İşte bu nedenle Fransa Cumhurbaşkanlığı'na seçilmemden sonraki altı ay içerisinde Avrupa Birliği'nde kalma ya da ayrılma konusunda bir referandum düzenleyeceğim. **Egemenliğini** yeniden kazanmayı arzulayan Avrupalı birçok ortakla derhal müzakerelere başlayacağım. Artık projeyi temsil etmeyen ancak bugün sadece bir görüntüden ibaret olan ve umarım bir gün sadece kötü bir anı olarak kalacak olan **zalim Avrupa sistemiyle** müzakerelere başlayacağım. Fransa'ya karşı aynı sevgiyi paylaşan ve bir ülkeyi yeniden rayına oturtmak için ulusal çabaya katılmak ve ulusumuzun iyileşmesini birlikte başarmak isteyen herkesi bekliyoruz." demiştir.

Bununla birlikte yine kampanya döneminde düzenlenen Başkanlık Konferansı'nda Le Pen, "Devletin Ekonomideki Rolü" adlı bir konuşma yapmış ve "Avrupa halklarına karşı olan birliğe son vermenin zamanı geldi!" demiştir (Le Pen, 2017b). AB'den ayrılacağını ve Euro'nun Fransa'nın ekonomik bağımsızlığına ve halkına karşı tehdit olduğunu yinelemiş ve nedenlerini;

> "Avrupa Birliği, topraklarımızı yağmalamayı ve toplumlarımızı parçalamayı vaat eden küreselci ideolojiyi benimseyerek yanılsamalarla beslenen ve Avrupa halklarını mahveden son ülke mi olacak? Fransızlar, Fransa'nın anahtarlarını tüccar bankalara teslim edecek ve onu ultra-finansal liberalizmin yağmacı güçlerine mi sunacak? Euro bir hataydı ve bedelini hepimiz ödüyoruz. […] Fransızlar, Euro'yu canlı tutmakla hata ettiklerini asla kabul etmeyecek olanların kararlılığının bedelini işsizlik, ticaret açığı ve gerileyen bir sanayi ile ödüyor. […] Bunu söyleyen ne ilk ne de tek kişiyiz; Almanya'nın 250 milyar Euro ticaret fazlası vermesine olanak tanıyan bir parasal parite sürdürülebilir değildir, meşru değildir. Fransa'nın Almanya'ya boyun eğeceğini vaat edenlerle değil, bizimle devam

[33] Benzer şekilde Brexit kararından bir hafta sonra Marine Le Pen, bu sonucu tebrik ederek Berlin duvarının yıkılmasından bu yana alınmış en önemli tarihî olay olduğunu dile getirmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.lemonde.fr/politique/article/2016/06/30/marine-le-pen-celebre-lebrexit_4961139_823448.html

> etmelisiniz! İşte bu nedenle parasal, yasal, bölgesel ve ekonomik egemenliğimizi yeniden kazanmak için Avrupa anlaşmalarını tamamen yeniden müzakere edeceğiz ve ardından Frexit için referanduma gideceğiz. Bu yola giren ilk ya da tek ülke biz olmayacağız. İşte bu yüzden kendime güveniyorum ve işte bu yüzden kendi kaderlerini tayin etmekte özgür, barış ve iş birliği yolunu yeniden keşfedecek egemen uluslardan oluşan bir Avrupa ile bağlarımızı yenilemenin zamanının geldiğine inanıyorum." diyerek açıklamıştır (Le Pen, 2017b).

Son olarak Le Pen, Mirande'deki halk toplantısında bu konuları tekrar gündeme getirmiş ve ekleyerek AB'nin Fransa yasamasını kısıtladığını ve bu yüzden ülkelerinin sınırlarının korunmadığını yine ekonomik ve göç konuları üzerinden açıklayarak güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuştur (Le Pen, 2017d). Le Pen'in, AB'yi Fransa'nın ekonomik ve ulusal bağımsızlığına tehdit olarak tanımlayan söylemleri seçim kampanyası boyunca devam etmiştir. Seçim kampanyası döneminde yaptığı otuz iki konuşma ve diğer yayınları da bunu doğrular niteliktedir. Le Pen, AB entegrasyonunu Fransa halkının ekonomik, ulusal bağımsızlık ve sınır bağlamında bir tehdit olarak tanımlamıştır. Bu noktada belirtilmesi gereken en önemli husus sadece AB bürokrasisi değil bizatihi entegrasyonun kendisi de tehdittir. 2022 yılı seçimlerinde bu durum farklılaşmıştır ancak 2017 yılı seçim kampanyasında siyasi elitler ve bürokratlara yönelik söylemler, ***Halk Egemenliği ve Tehditler*** başlığı altında değerlendirilmiştir. Çünkü popülist söylemin merkezine oturan "halk" ve "elit" karşıtlığı, 2017 seçimlerinde de her konunun gündem maddesi olmuş ve bu kez Le Pen, Fransız siyasi elitlerini "şeytanlaştırma" politikasının da ötesine geçerek tehdit olarak tanımlamıştır. Başka bir ifadeyle RN kurulduğu günden itibaren ulusal bağımsızlığı önceleyen milliyetçi bir politik söyleme sahip olmakla birlikte 2017 seçimlerini farklılaştıran en önemli nokta, popülist söylemler ve "halk" vurgusu olmuştur.

3.2.1.3. Halk Egemenliği ve Tehditler

Bu kısımda; AB entegrasyonu, İslam, Göç gibi "halkın" güvenliğine tehdit olarak tanımlanan konular dışında kalan ama güvenlikleştirici söylemlerde bulunan konular değerlendirilmiştir. Bu noktada belirtilmesi gereken en önemli şey, yukarıda anlatılan tehdit tanımlamalarında halkın güvenliği için bir şey yapmadıklarından dolayı siyasi elitler suçlanırken bu bölümde ise halkın güvenliğine tehdit olarak nasıl tanımlandıklarına yer verilmiştir. Başka bir ifadeyle bu tez çalışmasının başında da belirtildiği üzere popülizmin sembolik özü olan "halk" ve "elit" karşıtlığı ve devamında kavramsallaştırılan popülist güvenlikleştirme yaklaşımı ile Le Pen'in 2017 seçim kampanyası boyunca "halkı" merkeze

alarak başta siyasetçiler olmak üzere her konuda yaptığı tehdit tanımlamaları, bağlamı ve söylemleri analiz edilmiştir.

RN kurulduğu tarihten itibaren zaten "şeytanlaştırma" politikasından dolayı politik söylemini "halk" ve "elit" karşıtlığı üzerinden inşa etmektedir. Ancak popülizmin yükselişi, Le Pen'in strateji değişikliğiyle birlikte bu karşıtlık daha radikal bir hale gelmiştir. Nitekim Le Pen de her popülist parti gibi bir elitler tarafından sömürülen, bozulmamış, erdemli, dürüst vb. şekliyle idealize edilen homojen bir "halk" tanımı yapmıştır. Ancak tüm bu erdemlere ve çoğunluğa rağmen "halk" Avrupa'da siyasi elitler tarafından sömürülmekte ve çıkarları dikkate alınmamaktadır. Nitekim Le Pen 2013 yılında yapığı bir konuşmada: "Zayıf halk yoktur, zayıflatan elitler var; umutsuz halk yoktur, bizi umutsuzluğa iten elitler vardır, korkulara sahip halk yoktur, bizi korkutan elitler vardır; cesareti eksik halk yoktur, cesaret kıran elitler vardır" demiştir (Biard, 2015: 17). Ancak belirtmek gerekir ki Brubaker (2010) bu durumu devrimden bu yana tanımlanan Fransız ulus tahayyülünde farklılaşmakta ve bunun bir dışında halk inşa edildiğini söylemektedir. Nitekim Fransız yurttaşlığı siyasi coğrafyada yaşayan herkesi tanımlarken, bu yeni halk tahayyülü birçok unsuru tehdit olarak görmektedir. Başka bir ifadeyle popülist söylemlerde yer alan "halk" vurgusu ile devrimden bugüne süren "yurttaş" vurgusu aynı şeyi ifade etmemektedir. Elitler ve onların temsil ettiği gruplar, halkı yok etme niyetinde olan bir tehdit hatta çoğu zaman bir hain grubudur.

Bu bağlamda Le Pen, 2017 yılı başkanlık seçim kampanyasında başta Macron olmak üzere ülke içindeki elitleri, AB bürokratlarını, bazı finans ve baskı gruplarını hem suçlamış hem de "halkın" güvenliği, kimliği ve ekonomik refahı için tehdit olarak tanımlamıştır. Nitekim Le Pen (2017c):

> "Bu seçimdeki iki ana rakibimin planı; sistemi devam ettirmek, bir kez daha ayakta kalmasına izin vermek, canavarın sırtından ve iyi yaşamaya devam etmektir. Bu büyük güçlerin ekonomik çıkarları tehlikede olduğu için iktidarı ve Fransa'nın kontrolünü ele geçirmeye karar verdiler. Bay Macron ve Bay Fillon, onların elindeki kuklalardan başka bir şey değiller, sadece derslerini iyi ezberliyorlar. Size söylediklerimi her gün görebilirsiniz. Tek yapmanız gereken ana rakiplerimin destekçilerine bakmak. Bay Macron'u kimlerin desteklediğine bir bakın: Kısa bir süre önce fon toplama kokteylleri düzenleyerek adaylığını desteklediğini öğrendiğimiz yatırım bankası **Rotschild**; yeni atanan Ekonomi Bakanı Bay Macron'un doğrudan emri sayesinde SFR'yi satın alabilen birkaç televizyon ve radyo istasyonunun sahibi Bay Drahi. […] Bu insanlar etki altında. Bu insanlar aslında yüksek finansa hizmet ediyorlar. Özel çıkarlar, çok özel çıkarlar**, halkın çıkarlarından çok çok uzak**, onlar aracılığıyla Fransa'nın kontrolünü ele geçirmek istiyorlar. […] Her ikisi de çiftçilere karşı **OTP'y**i savunacak. Her ikisi de daha fazla Avrupa Birliği istiyor, daha fazla Euro, uluslara ve onların özgürlüklerine karşı daha

fazla federalizm ve her ikisi de **ulusal sınırları** reddediyor. Her ikisinin de dizginlenemeyen göç hızını değiştirmeye niyeti yok ve hatta her ikisi de bunu arttırmak istiyor. Her ikisi de **Bayan Merkel'in önünde diz çöküyor** ve onu kemer sıkma politikası ve milyonlarca göçmene kucak açtığı için tebrik ediyor. Evet dostlarım, bu özel çıkarların **devleti ele geçirmeye** yönelik bu kabul edilemez girişimi karşısında ben dur diyorum. Fransız halkını uyarmanın zamanı geldi diyorum. **İktidarı halka geri vermeminin** elzem olduğunu…" belirterek siyasi elitleri, Fransa'nın sorunlarının çözümünde "halkın" karşısında konumlandırmıştır.

Le Pen, bu uzun konuşmasında siyasi rakiplerini ve AB elitlerini "halkın" güvenliğine birer tehdit olarak tanımlamakla birlikte onların, ülkeleri için değil başka çıkar ve baskı grupları için çalıştığını iddia etmiştir. Halk buluşmalarında yaptığı bir konuşmada Le Pen (2017e):

"François Fillon'un kampanyası nadasa bırakılmış durumda. Hiçbir şey olmuyor. Projesine gelince artık bir projesi olup olmadığını kimse bilmiyor. Bu konuda size gerçeği söyleyebilirim. Proje ilerlemiyor ve otuz yıldır bildiklerimizin bu korkunç devamı ile acımasız bir benzerlik taşıyor. O da ultraliberalizmin damgasını taşıyor. Yeni olan tek şey, korkunç bir Avrupa ekonomik hükûmeti ve vatandaşlığın toprak hakkı ile kazanılmasının planında yeniden yer almasıdır. Bu planlar, Bay Fillon ve Bay Macron'un planları, **Brüksel tarafından Fransa'ya dayatılan** yol haritasının varyasyonlarıdır; gerçek budur! Kenarlarda farklılık gösteren ama tek bir hedefe**, Fransa'nın bağımsızlığının kesin olarak gömülmesine** ve Avrupa Komisyonu'nun kontrol kulesinden otomatik pilota bağlanmasına yönelik projelerdir!" diyerek siyasi rakiplerini halka ihanetle suçlamış, projelerini AB elitlerinin dayatması olarak görmüş ve bağımsızlığın tehlikeye atıldığını belirtmiştir.

Bununla birlikte küçük işletmeler, işsizlik ve diğer kampanya dönemindeki bütün konuları, "halkı" merkeze alarak güvenlikleştirici söylemlerle propaganda yapmıştır. Örneğin yine Mirande ve Saint-Raphael'deki konuşmasında Le Pen (2017d; 2017e):

"Her geçen gün Bay Ladreit de Lacharrière'in Bay Fillon'un yanındaki rolü hakkında yeni ifşaatlar ortaya çıkıyor. Peki, 2008 mali krizine büyük ölçüde bulaşmış olan derecelendirme kuruluşu Fitch'in eski sahibi olduğunu biliyor muyuz? Burada, çıkarları halkın çıkarlarına açıkça aykırı olan bu büyük finans kuruluşlarının nükleer kalbindeyiz. Şimdi de diğer tarafa, sistemin sevgilisi Bay Macron'a bir göz atalım. […] Macron'un büyük çok uluslu şirketlerin başkanlarıyla açık dostluklar geliştirdiği gibi, yüksek finans ile en hafif tabirle sorunlu ilişkiler sürdürdüğünü göstermektedir. Bay **Macron'un bankaların ve para güçlerinin adayı olduğu artık kimsenin gözünden kaçmıyor.** […] Bugün Manuel Valls, ön seçimdeki taahhütlerine rağmen Benoît Hamon'u destekleyemeyeceğini çünkü onu mezhepçi bulduğunu söylüyor. İsim takma konusunda asla cimri davranmayan Benoît Hamon ise Manuel Valls'i **"hain"** olarak tanımlıyor. PS'de güzel bir atmosfer! Peki ya Fransa ve sol? Söylemeye cesaret edebilir miyim? Benoît Hamon, Manuel Valls ile tartışmakla meşgulken ülkemizdeki işçilerin durumu hakkında tek bir kelime etti mi? Cehennem gibi çalışma oranları için asgari ücret alan ve tek ikramiyeleri meslek hastalıkları olan süpermarket kasiyerlerinin durumu hakkında? Küçük ve orta ölçekli işletmeler ve

> **esnafımız vergi ve harçların ağırlığı altında ezilirken** çok uluslu şirketlerin vicdansız kârlarını ve ustaca kullandıkları vergi kaçırma tekniklerini kınadığını duyduk mu? **Halk için ilgi nerede?**" diyerek tamamlamış ve adı geçen siyasetçilerin hiçbirinin Fransız halkını düşünmemekle ve çok uluslu hizmetlere hizmet etmekle suçlamıştır.

Le Pen, 2017 yılı Başkanlık seçimlerinde tartışılan diğer konulara yönelik yaptığı konuşmalarda da konu başlığı değişmekle birlikte popülist güvenlikleştirici söylemlerde bulunmaya devam etmiştir. Fransız halkını ancak kendisinin kurtarabileceğini ve elitlerin tehdit, hatta hain olduğunu otuz iki konuşmanın on dokuzunda tekrarlamıştır. Kısaca Le Pen, 2017 yılı Başkanlık seçimlerinde İslam'ı, Göçü ve AB'yi tehdit olarak tanımlarken ve bu durumdan "siyasi elitleri" sorumlu tutarken, özellikle iç politikada diğer seçim başlıklarına yönelik yaptığı neredeyse tüm konuşmalarda siyasi rakiplerini Fransız halkının kimliğine, bağımsızlığına tehdit, hatta hain olarak tanımlamıştır. Başka bir ifadeyle Halk adına konuşan Le Pen, başkan seçildiği takdirde AB elitlerini ve çok uluslu şirketleri değil halkı egemen kılacağını her konuşmasında dile getirmiştir.

3.2.2. 2022 Fransa Başkanlık Seçimi ve RN

Fransa 2022 yılı başkanlık seçimlerinde de ana gündem; ekonomik istikrarsızlık, kültürel korkular, artan fiyatlar ve istikrarsızlık olmuştur. Ayrıca başkanlık döneminin çoğunda seçmenlerin Macron'a karşı duyduğu derin hoşnutsuzluktan beslenmiştir (Perrineau, 2022). Bununla birlikte 2022 başkanlık kampanyasına, Kasım 2021'den bu yana ülkedeki pozitif vaka oranlarında dramatik bir artış görülen Covid-19'un gerilemesiyle birlikte ülkede artan yaşam maliyetiyle ilgili önemli endişeler hâkim olmuştur. Le Pen'in 2022 başkanlık kampanyası da önceki yıllardan önemli bir farklılık göstermemiştir. RN manifestosu, iş, barınma ve refah konularında Fransızlar için "ulusal öncelik" çağrısında bulunan ve bu ilkenin anayasada yer alması gerektiğini vaat eden nativist politikaları vurgulamaya devam etmiştir (Le Pen, 2022). Ayrıca Le Pen bu seçimlerde, on sekiz farklı konuda parti programı hazırlamış ve bu tezde analiz edilen konular, yine ilk gündem maddesi olmuştur. Ayrıca çevre, sosyal programlar, istihdam gibi konulara da detaylı yer vermiştir. Bununla birlikte 2022 Başkanlık seçimin bir diğer bağlamı da Ukrayna-Rusya Savaşı olmuş ancak Fransızların çoğunluğun daha geniş çaplı bir çatışma ve hatta Rusya'nın nükleer saldırısı korkusundan ziyade Ukrayna krizinin ekonomik sonuçlarıyla ilgili endişelerini öne çıkarmıştır (Ivaldi, 2022: 12).

2022 seçimlerinde Le Pen, eski aşırılık yanlısı imajından sıyrılmayı ve partisinin itibarını temizleyerek seçmenin gözündeki cazibesini artırmayı amaçlayan "şeytanlaştırma (*de-*

demonization)" stratejisini sürdürmüş, hatta güçlendirmiştir (Crépon vd., 2015; Ivaldi, 2016). Le Pen özellikle AB karşıtlığı konusunda daha az saldırgan bir ton benimseyerek söylemini yumuşatmıştır. Ayrıca kendisini "sıradan bir insan" olarak sunmak ve Fransız seçmenlerin gözünde "makul ve kabul edilebilir" olmak için daha mütevazı bir profil sergilemiş ve kampanyasını bu şekilde sürdürmüştür (Ivaldi, 2022). Le Pen, popülist söylemlerini sürdürmeye devam etmiş ve "halkın" yanında olduğunu sürekli vurgulayarak Fransızları "küreselci elitlerden" kurtaracağını söylemiştir. Göç ve küreselleşme gibi dış tehditlere karşı ulusal çıkarların savunulması söylemini koruyarak ekonomik milliyetçilik vurgusuna devam etmiştir (Ivaldi, 2023). Son olarak 2022 yılı başkanlık seçimlerinde Le Pen'in gündemi özellikle ekonomi olmasına rağmen yaptığı on bir büyük miting ve diğer toplantılarda İslam'ı, mültecileri ve AB elitlerini tehdit olarak tanımlamayı sürdürmüştür. Yukarıda da belirtildiği üzere eski seçim kampanyalarından çok fazla farklılık göstermemiş ve yapılan nitel içerik analizinde de yine aynı şekilde bu seçim söylemleri de sınıflandırılarak aşağıda analiz edilmiştir.

3.2.2.1. İslam ve Göç Karşıtlığı

2022 Başkanlık seçimlerinde Le Pen; göçü büyük ölçüde sınırlandırmak, giriş ve vatandaşlık için daha sıkı kriterler getirmek, yabancı suçluları ve suçluları sınır dışı etmek ve göçmen topluluklar arasında sözde "kimliksel kapanmayı (*communautarisme*)" yasadışı hâle getirmek için ulusal bir referandum çağrısı yapma sözü vermiştir (Le Pen, 2022a). Özellikle kadınların sokaklar da dâhil olmak üzere tüm kamusal alanlarda Müslüman başörtüsü takmasını yasaklayacağına dair söz vermiş ve "İslami peçe sadece gösterişli bir işaret değil, aynı zamanda totaliter bir ideolojinin üniformasıdır. Bunu topraklarımızda yasaklamak istiyorum." demiştir (Le Pen, 2022a). Le Pen'in göç konusundaki mesajı, Fransa'nın Avrupalı olmayan göçmenler tarafından "batırılması" tehlikesine ilişkin eski argümanlarını 2022 seçimlerinde de devam etmiştir. Nitekim Le Pen(2022a): "Kontrolden çıkmış bu göç, sürekli dalgalar hâlinde bize ait olmayan yaşam tarzlarını yerleştiriyor. [...] Bu, nüfusu şişiren bir göç ve söylemek gerekirse; Fransızlar yeniden kendi evlerinin efendisi olacaklar!" demiştir.

Bununla birlikte göç ve güvenlik arasında bağlantı kurmaktan çekinmediğini söyleyen Le Pen, 5 Ocak 2022 Mayotte'de yaptı konuşmada: "Evet, güvensizlik ve göç arasındaki bağlantıyı kurmaktan korkmuyorum, zira gerçekler her geçen gün Mayotte'de suç ve suçluluğun diğer yerlerden çok daha fazla yasadışı göç akınıyla bağlantılı olduğunu gösteriyor." diyerek göçü tehdit olarak tanımladığını açıkça ifade etmiştir (Le Pen, 2022b). Ayrıca parti programında

da belirtmekle birlikte Frejus'ta yaptığı konuşmada güvenlik kuvvetlerinin silah kullanma yetkisini özellikle İslami terörizme karşı artıracağını ve bu tehdide karşı sert önlemler alacağını belirterek: "Çeteler, mafyalar, İslamcılar ve diğerlerinin, bize ait olmayan kuralları ve yaşam biçimlerini mahallelerimizde dayatmak isteyen herkesin kökünü kazıyacağız. [...] Suçluların defterini düreceğiz: Fransız suçlular hapiste, yabancılar uçakta!" demiştir.

Sonuç olarak Le Pen, 2022 seçim kampanyasında İslam'ı, göçü, çeteleri ve terörizmi bir tutmuş ve tehdit olarak tanımlamıştır. Yukarıdaki örnekleri çoğaltmak mümkündür. Her siyasi parti bu konularda önlemler ya da politikalar önermiştir. Ancak bu söylemleri diğerlerinden farklı kılan en önemli unsur; yapılan tehdit tanımlaması, tahayyül edilen "halkı" korumak için bu unsurların yok edilmesi gerektiğini söylemesidir. Ayrıca Le Pen (2022a; 2022b; 2022c), kimin Fransız olacağını ya da kimlerin yaşayacağını: "Size en güçlü ifadelerle söylüyorum: Fransa'ya kimin yerleşeceğine Fransızlar karar verir. Kimin Fransız olacağına Fransızlar karar verir ve ben seçilir seçilmez, referandumda bunu söyleyeceklerdir. Fransızlara ülkelerini geri vereceğim!" diyerek belirtmiş ve halkı öne çıkararak kurtarıcı rolünü de yeniden vurgulamıştır.

3.2.2.2. AB Entegrasyonu ve Elitler

2022 Seçim kampanyasını 2017 seçimlerinden ayıran en önemli tema, Le Pen'in AB entegrasyonuna yönelik söylemlerini revize etmesi olmuştur. Nitekim sert Avrupa şüpheci politikalar, Le Pen'in 2017 cumhurbaşkanlığı ikinci turunu kazanamamasında önemli bir faktör olarak görülmüş ve bu da RN'nin pozisyonlarını yumuşatması ile sonuçlanmıştır (Perrineau, 2017). Le Pen, Fransa'yı Euro ve Schengen bölgelerinden çıkarma planından ve AB'den ayrılmak için Fransa'da referandum yapma vaadinden vazgeçmekle birlikte, Maastricht sonrası dönemde benimsenen geleneksel Avrupa şüpheci pozisyon olan AB'yi özgür ve bağımsız ulusların birliğine dönüştürme konseptini sürdürmüştür (Hainsworth vd., 2004; Reungoat, 2015). Le Pen'in AB entegrasyonundan açıkça bahsetmemesini, RN'nin entegrasyon karşısındaki pozisyonunu gizleme çabası olarak değerlendirmişlerdir (İvaldi, 2022). Ancak bu tez çalışmasında yapılan nitel içerik analizinde ***entegrasyona yönelik doğrudan güvenlikleştirici söylemlere*** rastlanmamıştır.

Bununla birlikte 2022 kampanyası esasen RN'nin AB karşısındaki ısrarlı belirsizliğini ve partinin Avrupa konularına vurgu yapmama girişimini yansıtmakla birlikte göç, çevre, ekonomi gibi politikalarını hedef almıştır. Ayrıca Fransa'nın AB bütçesine yaptığı katkıları

azaltma sözü verirken Fransız ulusal yasalarını AB yasalarından üstün kılmak için bir referandum düzenleyeceğini vaat etmiştir (Le Pen, 2022a: 2022b; 2022c). Bu bağlamda AB'nin tehdit olarak algıladığı konuları önemsizleştirmekte ve özellikle AB'nin çevre politikasını gerçekçi bulmamakla birlikte Fransa'nın bağımsızlığına saldırı olarak nitelendirmektedir (Le Pen, 2022d). Özetleyecek olursak Le Pen, popülist söylem stratejisini entegrasyondan politikalara kaydırmış ve "halkların" güvenliği ve refahı için Uluslar Avrupa'sını savunarak AB'yi dönüştürmek istemiştir (Le Pen, 2022d). Bu bağlamda tezin ikinci bölümünde açıklanan Avrupa şüpheciliği tutumunda değişikliğe gitmekle beraber, eleştirdiği ve güvenlikleştirici söylemlerde bulunduğu konuları da göz önüne alarak Avrupa tahayyülünün değişmediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak "halkın" güvenliğini ve Fransızların kültürünü ve bağımsızlığını korumak için "AB siyasi elitlerini ve ülkedeki diğer siyasetçileri" suçlamaya ve tehdit olarak görmeye devam etmiştir. Aşağıda, siyasetçilere ve AB elitlerine yönelik güvenlikleştirici söylemleri analiz edilmiştir.

3.2.2.3. Halk Egemenliği ve Tehditler

Le Pen'in 2017 seçim kampanyası boyunca "halkı" merkeze alarak başta siyasetçiler olmak üzere her konuda yaptığı tehdit tanımlamaları, bağlamı ve söylemleri 2022 seçim kampanyasında da değişiklik göstermemiştir. 2017 seçimlerine oranla çok daha yumuşak bir söylem geliştiren ve kendisini sıradan bir "anne" ve "vatandaş" olarak tanımlayan Le Pen, söylemini yumuşatmasına rağmen siyasi elitlere yönelik tutumunu "halk" için daha da çok sertleştirmiş ve bunu da açıkça ifade etmiştir. Söylemlerinde her şeyi "halka" geri vereceğini, elitlerin halk için çalışmadığını ve Fransa'nın kimliğine ve kültürüne tehdit olduğunu belirtmiştir.

Nitekim McKinsey vakası ile birlikte Le Pen hem AB siyasi elitlerini hem de Macron'u suçlamış ve "halk" için çalışmayan, başka çıkar odaklarına hizmet eden ve Fransa'nın kültürüne ve halkına karşı tehdit olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda Le Pen (2022e), Perpignan'daki kampanya mitinginde "McKinsey" küresel danışmanlık firmasının yanında yer alanları, "Brüksel'in gri komiserleri" diyerek suçlamış ve "Gücü halka geri vereceğim, siyasi kast tarafından çok uzun süredir görmezden gelinen, hor görülen ve bazen sopalanan egemen halka... [...] Kontrolü geri alın!" diyerek bitirmiştir. Ayrıca bu durumun Fransa'da kimin egemen olduğu ve ülkeyi gerçekten kimin yönettiği sorularını sorarak Macron'un yanı sıra küreselleşme ve neo-liberalizmi de Fransız halkına ait olan egemen gücü ellerinden almakla suçlamış, halkın egemenliğine tehdit olarak tanımlamış ve bir çağrı yaparak "Halk oy verdiğinde, halk kazanır.

(*Si le peuple vote, le peuple gagne*)" diyerek konuşmasını bitirmiştir.

Le Pen yine Reims'de yaptığı konuşmada siyasi elitlerin Fransız kültürünü ve halkını parçalamaya çalıştıklarını söylemiş ve "halkı", bu iş birlikçilerle mücadeleye çağırmıştır. Macron'u Fransız kültürüne ve halkına düşman olarak tanımlayan Le Pen (2022a), bir konuşmasında:

> "Kara Blok'un, şiddeti serbest bırakarak tüm sosyal protestoları cezasız bırakmasına izin verenin Emmanuel Macron olduğunu asla unutmayın! Salgınla ilgili feci yönetimini unutturmak için aşılanmamış Fransızları damgalayan ve ardından aşağılayanın Emmanuel Macron olduğunu asla unutmayın! Kimse bu oyuna gelmemelidir. Emmanuel Macron'un ilericiliği, ilerleme değil; yapısöküm, ilerleme değil gerileme anlamına gelmektedir. Fransız kültürünün var olmadığını ilan eden adam, yıkıcı ideolojilerin toplumsal uyumun temellerini kemirmesine izin veriyor: Wokizm, pişmanlık, ırkçılık, yerlicilik, dekoloniyalizm? Her şey, Fransa'yı Fransa yapan şeylerin metodik bir şekilde yağmalanmasına işaret ediyor gibi görünüyor. Beş yıllık dönemi, Emmanuel Macron'un kışkırttığı ve sürdürdüğü tekrarlanan krizlerle muazzam bir kaos dönemi oldu. Toplumumuz, kendini daha önce hiç olmadığı kadar parçalanmış; hatta çok parçalı, bölgesel parçalanmışlık, sosyal parçalanmışlık, kültürel parçalanmışlık, nesilsel parçalanmışlık, kısacası çok travmalı bir Fransa olarak buluyor." demiştir.

Özetleyecek olursak Le Pen, 2022 seçim kampanyasında vergilerden toplumsal cinsiyete, İslam ve göç konusunda entegrasyona, yerel politikalardan istihdama kadar her türlü konuşmasında popülist söylemlere başvurmuştur. Bu söylemlerinin odağına "halkı" yerleştirmiş, Fransız kimliğini ve kültürünü bozan, egemenliği başkalarına devreden ve uluslararası çıkar grupları için çalışan siyasi elitleri tehdit olarak tanımlamıştır. Popülist söylemlere başvuran, stratejisini yenileyen, kapsamlı bir program hazırlayarak entegrasyon karşıtlığını bırakan Le Pen, Fransa 2022 Başkanlık seçimlerini kaybetmesine rağmen tarihindeki en yüksek oyu almıştır. Le Pen'in popülist ve İslam, göç, siyasi elitler kapsamında ise güvenlikleştirici söylemlerinin başarılı olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır.

Popülist güvenlikleştirme kapsamında iki seçimi karşılaştırmadan önce belirtilmesi gereken en önemli husus, Le Pen'in yaptığı her konuşmada güvenlikleştirici söylemlerin bulunmamasıdır. Nitekim siyasi partiler, bazı politika ve önerilerini hayata geçirmek için propaganda, hatta popülist propaganda yapmaktadır. Bununla birlikte Le Pen'in 2022 seçimlerinde AB tutumunun değişmesi, tezin ikinci bölümünde açıklanan sağ popülist özelliklerle birebir uyuşmaktadır. Kimliğe, Hristiyan değerlere atıf yapan Avrupa tahayyülü ile Le Pen'in son seçimdeki söylemleri birebir uyumludur. Ayrıca bu durum, popülist güvenlikleştirme yaklaşımıyla da uyumludur. Popülist güvenlikleştirme, iki yönlü bir olgudur.

Lider ve alımlayıcı kitle, kendi söylemlerini sürekli yeniden yorumlayarak yeni güvenlik anlamları ve tehditleri yaratmaktadırlar. Bu bağlamda Le Pen, alımlayıcı kitleyle birlikte tehdit tanımını değiştirmiş ve entegrasyona yönelik söylemlerden "halk" için ve onların talebi doğrultusunda vazgeçmiştir. Ancak AB elitlerini tehdit olarak tanımlaması, farklılaşan Avrupa tahayyülü ve eleştirdiği konuların dolaylı olarak entegrasyonu hedef aldığını iddia etmek yanlış olmayacaktır.

Le Pen'in 2017 ve 2022 yılı Başkanlık kampanyaları birbirinden farklılık göstermiş, söylem değişikliğine gidilmiş ancak söylemlerin merkezindeki "halk" vurgusu her iki seçimde de devam etmiştir. Popülist güvenlikleştirme bağlamında Le Pen'in 2017 seçim söylemlerindeki tehdit tanımlamaları, oldukça net ve açık olmakla birlikte geçmiş tarihlerde olduğu gibi tamamen ulusal güvenlikle değil, bu kez "halkın" güvenliğiyle ilişkilendirilmiştir. Bu noktada popülist söylemlerin RN'yi geçmişinden ayıran en önemli özellik olduğu ve popülist söylemlerin RN'yi merkeze yaklaştırdığı da söylenebilir. Nitekim İslam, göç, entegrasyon ve elitler güvenlikleştirilirken referans nesnesi bu kez "halk", yani Fransız kültürü ve kimliği olmuştur. Başka bir ifadeyle halk ve toplumsal güvenlik ilişkisi kurulmuştur. Ancak bu noktada belirtilmesi gereken en önemli husus, girişte de belirtildiği üzere Kopenhag Okulu'nun tanımladığı toplumsal güvenlik sektörüyle bu durum, birebir örtüşmemektedir. Çünkü halk ve toplumsal güvenlik ilişkisini Le Pen, tahayyül ettiği halk ve toplum üzerinden kurmakta, ayrıca toplumsal güvenlik sektörüne girmeyen birçok konu yine Fransız kültürü ve kimliğiyle ilişkilendirilerek güvenlikleştirme girişiminde bulunulmaktadır.

Sonuç olarak Le Pen'in kendisini "kurtarıcı" olarak tanımlaması, "gerçek" halkı temsil ettiğini iddia etmesi, elitler tarafından çıkarlarının korunmadığını söylemesi de popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla uyumludur. Bu durumda ***popülizmin, popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile ayırt edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak anlaşılabileceği*** argümanına da uygundur. Son olarak sadece kendisinin gerçekten halk adına konuşabileceğine ve yalnızca kendisinin halkla birlikte başaracağına inanması da popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasını doğrular niteliktedir.

3.3. HOLLANDA ÖZGÜRLÜK PARTİSİ (PVV)

Hollanda, popülist sağ partilerinin olduğu Batı Avrupa ülkeleri arasına geç katılmıştır. Bu aktörler, Fransa veya Avusturya'da 1980'lerden ve 1990'lardan bu yana önemli ölçüde

kamu desteğine ve başarılı seçim sonuçlarına sahipken Hollanda'da siyasi sistemde 2002'ye kadar sağ popülist bir partinin öne çıkmadığı söylenebilir. Pim Fortuyn, 2002 parlamento seçimlerinden sadece üç ay önce partisini kurmuş ve partisi %17 oy alarak büyük başarı elde etmiştir. Ancak bu durum uzun sürmemiştir; ilk kabine sadece üç ay kadar devam etmiş ve 2003'te yeniden seçimler yapılmıştır. Pim Fortuyn, ana akım partilerin birbirine benzer politikalar önerdiği, gerçek alternatif politikaların olmadığı bir alanda ortaya çıkmıştır (Koopmans ve Muis, 2009: 642).

2005 yılında Geert Wilders, PVV'yi kurmuştur. Sonraki dönemde Wilders, yeni partisi PVV ile karizmatik Fortuyn'in politik alanını devralmıştır. Fortuyn, 2002 yılına kadar daha çok ekonomik sorunlara odaklanan Hollanda siyasetini göç, İslam, entegrasyon ve ulusal kimliğe odaklanan bir kampanyayla kutuplaştırmıştır (Zaslove, 2004: 61). Siyasi tartışmalar, Fortuyn'dan önce kamu yatırımları, mali sorumluluk, işsizlik, gelir dağılımı gibi konuların yanında ekonomik büyüme ve çevrenin koruması arasındaki dengeye odaklanmaktaydı. Fortuyn, 2002 seçimlerinden birkaç gün önce vurulduğunda çok sayıda politikacı yeni Fortuyn olmaya çabalamış, Wilders bu boşluğu doldurmada başarılı olmuştur. Partisinin başarısının ana nedeni, siyasetten duyulan hoşnutsuzluk olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda güçlü bir göçmenlik ve İslam karşıtı politika ile seçmenleri etkilemiştir (Zaslove, 2004:62). Partinin yükselişi, Hollanda parti sisteminde ani bir değişime neden olmuş ve yeni bir kırılma alanı yaratmıştır. Popülerliğine bir tepki olarak merkezde yer alan sağ partiler, göçmenlik gibi konularda tutumlarını değiştirmiştir ve bu değişim sonucunda göçmen karşıtı tutum, merkez sol partilerin dahi takip ettiği bir politika hâline gelmiştir (Van Spanje, 2010:563). Nitekim kurulduğu yıl yapılan seçimlerde %5,89 oy almış, 2010 yılı seçimlerinde ise oy oranını %15,45'e çıkarmış, buna karşın 2012 seçimlerinde oy oranı %10,8'e düşse de 2017 seçimlerinde tekrar oylarını yükselterek %13,1 oy oranına ulaşmıştır ve son olarak 2021 yılında yapılan seçimlerde %10,81 oy almıştır. Son seçimlerde oy oranı düşmüş görünse de Hollanda'da aşır sağcı diğer parti olan FvD, oy oranını artırmıştır.

PVV, 2010'dan sonra ayrı bir ekonomik söylem geliştirmeye çabalamıştır. Liberal Parti Milletvekili olarak görev yaptığı dönemde Wilders, vergi indirimlerinin kararlı bir savunucusu olmuştur. PVV, vergi kesintisini savunurken sosyal-ekonomik mesajını da yeni tekliflerle birlikte sıralamıştır. Son on yılda devam eden ekonomik kriz sırasında, ana akım partilerin çoğu emeklilik yaşını yükseltmek, işgücü piyasasını serbestleştirmek ve sağlık hizmetlerinde daha fazla harcama yapmak gibi bütçe indirimlerini ve refah devleti reformlarını

savunmuştur. Hollanda parlamentosundaki en sağcı parti olan PVV, bu reformlara şiddetle karşı çıkmıştır. PVV, refah devleti korumasını genişletmek için pek çok öneriyi desteklememiş, bunun yerine refah devleti açısından "içeridekilerin" çıkarını, "öteki" olarak gördüğü Müslüman ve göçmenlere karşı korumayı savunmuştur. Bu kapsamda göçmenleri yine dış tehdit olarak değerlendirmiştir. Bu yaklaşıma göre Hollanda sosyal devleti, göçmenlerin Hollanda'ya kolayca taşınabilmesi ve sosyal hizmetlerden yararlanabilmesi nedeniyle bir göç ülkesi olmamalıdır (Lucardi ve Voerman, 2012:102-105).

2010-2011 yılları arasında Wilders, İslam'ı faşizmle karşılaştırdığı bazı ifadeler için yargılanmıştır. Ayrımcılık suçlamalarından beraat etmiştir. PVV, 2010-2012 yılları arasında, merkez sağ azınlık hükûmetini desteklemiştir. 2012'den sonra parti, Liberal- İşçi koalisyonuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu dönemde, PVV'nin ideolojik gelişiminin yalnızca bir yönü vardır: Radikalleşme. Medyanın dikkatini çekebilmek için gittikçe radikal pozisyonları benimsemiştir. Bu pozisyonların en uç noktası kültürel alandadır. PVV'nin sadece Lahey ve Rotterdam'da kampanya düzenlediği 2014 belediye seçimleri sırasında Wilders, hedefini Faslılara yöneltmiştir. Wilders (2016), etnik bir grubu tehdit olarak tanımlamaya uzanan niteliksel bir geçiş yapmıştır. 2014 Avrupa seçimlerinde, bu konulara odaklandıktan hemen sonra oy kaybetmiştir. Fas karşıtı ifadeler de bir dizi milletvekilinin partiyi terk etmesine neden olmuştur.

Özetlemek gerekirse PVV, kuruluşundan bu yana giderek daha radikal/otoriter ve popülist hâle gelmiştir; liberal fikirleri ortadan kaybolmuş veya arka plana çekilmiş ve refah devletine, suç ve adalete ilişkin belirli bir sosyal muhafazakârlığa yönelmiştir. Değişim, en azından seçim stratejisi açısından bir dereceye kadar açıklanabilir. Bir röportajında Wilders, şunları söylemiştir: "Kültürel-muhafazakâr bir profilimiz var ancak seçmenleri soldan ayırmayı başardık." (Akt. Staal ve Staps, 2011:24). Bu strateji, en azından 2010 yılında işe yaramıştır. Partinin o yıl kazanmayı başardığı yeni seçmenlerin neredeyse üçte biri soldan, daha önce PvdA veya SP'ye oy vermiş kişilerden meydana gelmiştir (Lucardie ve Voerman, 2012:177). Daha az eğitimli ve ortalamadan daha az başarılı olma eğiliminde olan seçmenler, modernleşmenin kaybedenleri olarak nitelendirilmektedir.[34]

[34] PVV, 2006 yılı Şubat ayında kurulduğunda örgütsel anlamda aslında sadece iki resmî üyesi olduğu için bir parti olmamıştır: Wilders ve tüzel kişi, Stichting Groep Wilders (Bosma, 2010:26). Parti manifestoları sadece Wilders tarafından hazırlanmış ve seçimler için adaylar sadece Wilders tarafından atanmıştır. PVV, kurulduğu sırada sızma korkusu ve ideolojik nedenlerden ötürü herhangi bir üye almamıştır.

Göç karşıtlığı, İslam ve sembollerine olan karşıtlık ve yabancı karşıtlığının PVV'nin başarısını açıklamada ön planda yer aldığını iddia etmek mümkündür. PVV; göçmenlere, Müslümanlara ve yabancılara karşı toplumda var olan kaygı ve korkuları yaygınlaştırmakta ve bir ötekileştirme politikası izlemektedir. Bu söylemsel stratejiler arasında göçmenlerin suç oranlarını yükselttiği, refah devletinin suistimali, yerli halkın iş olanaklarını azalttıkları, eğitim ve sağlık standartlarını düşürdükleri ve kadınlara baskı uyguladıkları tezi mevcuttur. Bu tezde de 2017 ve 2021 dönemine ait seçim konuşmaları analiz edilecek ve diğer seçimlere ayrıntılı değinilmeyecektir. Ancak belirtmek gerekir ki Wilders'ın odaklandığı noktalar değişmemiştir.

3.3.1. Hollanda 2017 Genel Seçimleri ve PVV

2017 yılında PVV, parti propagandasını yeni bir medya stratejisiyle birleştirmiştir. 2017 seçim kampanyasında geleneksel medyayı kullanmamıştır. 2010 ve 2012 seçimlerinde partinin geniş ölçekli seçim manifestoları yayınladığı gözlemlenmesine karşın, 2017 seçim kampanyası tek bir sayfadan ibarettir (Verkiezingsprogramma, 2017). Bunun yerine Twitter üzerinden propaganda yapmayı ve halkla iletişim kurmayı tercih etmiştir. Ayrıca Wilders daha aşırı açıklamalar yapmak için de bu platformu kullanmaktadır. Bununla birlikte özellikle Müslümanlarla ve AB ile ilgili konuları içeren tweetlerini İngilizceye çevirerek partinin ve kendisinin web sayfasında yayınlanmaktadır.

PVV, ideolojisinin üç temaya odaklandığını iddia etmektedir: Hollanda kimliğinin korunması, Hollanda egemenliğinin korunması ve Hollanda refah devletinin korunması (PVV, 2017). PVV açısından, kültürel temalar ön planda yer almaktadır. Kendisini geleneksel radikal sağdan farklı konumlandıran Wilders, Pim Fortuyn'un söylemlerinde de gözlemlendiği gibi kadınların, lezbiyenlerin, eşcinsellerin ve biseksüellerin hakları konusunda "modern" pozisyonunu koruduğu söylenebilir (Verkiezingsprogramma PVV, 2017).

PVV, bu hakların genişlemesini istemese de kadınların haklarını dış tehditlere karşı koruduğunu iddia etmektedir. Bu bağlamda İslam'ı bir din olarak değil, egemenliğe eğilimli bir ideoloji olarak değerlendirmektedir. Bu iddiaya göre Türkiye ve Fas'tan birinci ve ikinci kuşak göçmenlerin cinsiyet ve cinsel ahlak konularına ilişkin görüşleri daha tutucu olma eğilimindedir. Bu açıdan PVV, altmışlı yılların kadın ve eşcinseller için özgürlük açısından değerlerini savunmaya çalışan bir tür köktenci liberal parti olarak tanımlanmıştır (Vossen, 2011: 182).

Bu bağlamda 2017 genel seçimleri kampanya döneminde yaptığı kırk konuşma analiz edilmiş ve üç ana başlık altında toplandığı görülmüştür. Bu başlıklar; partisinin tanıtımı, İslam ve elit karşıtlığıdır. 2017 yılı seçim manifestosu da bu analizi doğrular niteliktedir. Bununla birlikte diğer alt başlıklar, bu temaların içinde yer almaktadır. Wilders'ın söylemleri, *popülist güvenlikleştirme* kavramsallaştırması kullanılarak bu başlıklar, analiz için sırasıyla değerlendirilecektir.

3.3.1.1. Partinin Tanıtımı ve Hollanda Kültürü/Egemenliği

Wilders, PVV'nin üzerinde durduğu sütundur ve bu nedenle tüm tanıtım materyallerinin yüzü olmuştur. Dahası Wilders, 2017 itibariyle görüntü ve söylemi birlikte kullanmaya başlamıştır. Wilders'ın yüzü her afişte yer almış ve propagandasını bu şekilde sürdürmüştür[35]. Wilders'ın yüzünün yer aldığı söylemlerde yer alan sloganlar, "Özgürlüğümüz için savaşıyorum! (*Ik Vecht Voor Onze Vrijheid*)" ve "Hollanda bizim olacak! (*Nederland weer van ons*)" olmuştur (Verkiezingsprogramma PVV, 2017). Bu sloganlarda Wilders, Hollandalı çoğunluk ile Müslümanlar arasında algılanan farklılıklara işaret etmiş ve bu tezin teorik kısmında açıklanan "biz" ve "onlar" arasındaki ilişkiyi tanımlamış ve "onları (*Müslümanlar*)" mücadele edilmesi gereken bir tehdit olarak değerlendirmiştir. Ayrıca kelime seçimi, Hollandalıların elinden özgürlüklerinin alınmakta olduğunu ima etmektedir ki bu da korku uyandırmaktadır. Wilders'a göre bu mücadele her ne şekilde olursa olsun yeniden kazanılması gerekmektedir.

Wilders, Hollanda kültürünü ve egemenliğini İslam tehdidine[36] karşı korumak için savaşırken "elitlerden" farklı olduğunu da göstermek istemiştir. 2017 yılı genel seçimleri ile 2018 yerel seçimleri arasında "sıradan insanlarla" yani "halkla" birlikte olduğunu göstermek, partisini tanıtmak, düzene karşı olduğunu göstermek için birçok eyalete ziyarette bulunmuştur. Wilders, "halkla" bir araya geldiğinde onların umut ve korkuları hakkında cesurca konuştuğunu belirtmiş ve mücadelesine "halkı" da davet etmiştir (Wilders, 2017a, 2017b). Nitekim düzen karşıtlığını belirtirken ve mücadeleye davet ederken Wilders (2017a); "Bu elitler, on dört yüzyıldır bizi yok etmek isteyen bir ideolojinin koruyucularıdır." demiştir.

[35] Wilders'ın kendi yüzünü paylaştığı afişlerde yer alan metinle üzerine konuştuğu konular aynı olmuştur. Kendi yüzünün yer almadığı afişlerde ise büyük çoğunlukla İslam karşıtı görseller yer almıştır. Bu tez, Wilders'ın söylemlerine odaklandığından afişlere ayrıca değinilmeyecektir.

[36] Partinin tanımından dolayı bu kavram kullanılmıştır.

Wilders, seçim kampanyası boyunca partisini tanıtırken İslamı da tehdit olarak tanıtmış, elitleri önlem almamakla suçlamış, AB'ye olan karşıtlığını dile getirmiş ve Hollanda'nın kültürel ve ulusal egemenliğini korumak için AB'yi, İslam'ı ve Müslümanları güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuştur. Aşağıda sırasıyla İslam ve AB karşıtlığına yönelik güvenlikleştirici söylemleri, ***popülist güvenlikleştirme*** kavramıyla analiz edilmiştir.

3.3.1.2. İslam ve Müslüman Karşıtlığı

Wilders'in söyleminin çok büyük bir kısmı, İslam'ın Hollanda kültürü ve genel olarak Batı medeniyeti ile uyumsuz olduğu fikri etrafında şekillenmektedir. 2017 yılı seçim kampanyasında yaptığı kırk beş konuşma ve birlikte paylaştığı afişlerden öne çıkan en önemli konu yine İslam karşıtlığı olmuştur. Bu noktada belirtmek gerekir ki İslam karşıtlığı, Hollanda siyasetinin gündelik sorunları farklılık göstermesine rağmen aynı kalmıştır. İslam, Wilders'a göre her türlü sorunun kaynağıdır ve AB elitleri tarafından da bu durum desteklenmektedir. Ayrıca Wilders'ın söylemleri üzerinden yapılan nitel içerik analizinde bütün konuların iç içe geçtiği de görülmüştür. Aşağıdaki örnekler, tüm kampanyayı özetler niteliktedir. Ayrıca bu süreç, "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasıyla da uyumluluk göstermektedir.

Wilders, İslam karşıtı propagandasına, "İslam Ölümcüldür! (*Islam is Dodelijk*)" sloganıyla başlamıştır. İslam'ın şiddet içerdiğini belirttikten sonra Hollanda halkına özgürlüklerinin ve ülkelerinin tehdit altında olduğunu dile getirmiştir. Nitekim Wilders (2017b):

> "İyi niyetlerim var. Toplumumuzu tamamen değiştirecek bir şey olmasına çabalıyoruz. Ayrıca birkaç on yıl sonra İslami çoğunluğun olacağını da biliyorum. Saldırgan unsurlarıyla birlikte büyüyor. Caddede yürüyün, toplumun nereye gittiğini görebilirsiniz. Artık kendi ülkenizde yaşıyormuş gibi hissetmiyorsunuz. Devam eden bir savaş var ve kendimizi savunmamız gerekiyor. Yakında kiliselerden daha fazla cami olacak!" demiştir.

Wilders ayrıca "Az İslam Çok Hollanda! (*Minder Islam, meer Nederland*)" sloganıyla Müslümanları 2011 yılında tanımladığı şekliyle yine "istilacı (*invasion*)" olarak tanımlamıştır (https://twitter.com/geertwilderspvv, 2017). Kadınların kılık kıyafetlerinden dolayı asimile olmadıklarını, Müslüman ülkelerden gelen göçün aslında göç değil istila olduğunu, yaptığı her konuşmada tekrarlamış ve nefret söylemi içerebilecek şekilde görsellerle desteklemiştir. Wilders (2017c) bu bağlamda: "İslam, Avrupa'daki Truva atıdır. İslamlaştırmayı şimdi

durdurmazsak, Eurabia'nın[37] gerçekleşmesi an meselesidir. Bir yüzyıl önce Hollanda'da yaklaşık elli Müslüman vardı. Bugün, bu ülkede yaklaşık bir milyon Müslüman var. Bu nerede sona erecek? Bildiğimiz Avrupa ve Hollanda medeniyeti, sonuna doğru ilerliyor." demiştir. Wilders'ın (2017d) yine New York Times'a da kapak olan ve sürekli tekrarladığı bir diğer söylemi de "Bu bir savaş. Bu savaş, İslam'a sınırlarımızı kapatıp toplumlarımızı İslamiyet'ten arındırana dek durmayacak. Daha fazla terör olmasın. Daha fazla İslam olmasın!" olmuştur.

Bu söylemler, popülist güvenlikleştirme kapsamında değerlendirildiğinde ise Wilders'ın referans nesnesinin Hollanda kimliği ve kültürü olduğu söylenebilir. Wilders'ın söylemlerinin merkezinde tahayyül ettiği "saf halkı", "ötekine" yani Müslümanlara karşı korumak, toplumsal güvenliği sağlamak bulunmaktadır. Nitekim Hollanda toplumunu korumak için savaştığını belirten, devleti önlem almamakla suçlayan Wilders, İslam'ı ve Müslümanları varoluşsal bir tehdit olarak değerlendirmiş ve her türlü sorunun İslam'dan çıktığını vurgulamıştır. Bu konu, Wilders'ın AB karşıtlığı ile de birleştiğinde daha net ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda popülist güvenlikleştirme sürecini daha detaylı analiz etmeden önce Wilders'ın elit karşıtlığı ve AB politikalarına yönelik söylemlerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.3.1.3. AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği

Wilders'ın 2017 yılı seçim söylemlerinde öne çıkan son başlık ise AB karşıtlığı olmuştur. Wilders, AB karşıtlığını parti kurduğu günden bugüne değişik şekillerde ifade etmiştir. AB üyeliği söz konusu olduğunda, 2010 yılına kadar AB'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na indirgenmesini savunan Avrupa şüpheci bir parti olarak devam etmiştir. Ancak 2012'den sonra ise Avrupa Birliği'nden tamamen ayrılmayı ve İsviçre veya Norveç gibi modelleri temel alarak AB ile bir ilişki kurmayı savunmuştur (Wilders, 2016). Ancak başta Hollanda'daki siyasi elitler dâhil olmak üzere AB elitlerine yönelik tutumunda bir değişiklik olmadığı söylemlerinde ortaya çıkmaktadır. Nitekim siyasi elitlere ve Hollanda Hükûmeti'ne yönelik eleştirileri AB ile ilişkiler bağlamında şekillendiği görülmüştür. Wilders, değişik zamanlarda AB'nin Hollanda toplumunun egemenliğine yönelik bir güvenlik tehdidi oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca her türlü ekonomik kriz ve sorunlardan ve yine mülteci akınından dolayı AB elitlerini suçlamaktadır. Yapılan nitel içerik analizinde AB ve elit

[37] Eurabia ve Netherabia kavramını 2011 yılında da kullanmıştır.

karşıtlığını iki temel konu oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bunlar, AB ile geliştirilen ekonomik ilişkiler ve AB'nin göç akınına yönelik tutumudur.

Wilders bu kapsamda, "AB denen dipsiz kuyu (*The bottomless pit called EU*)" diye başlamış, "Nexit zamanı (time for Nexit)" diyerek devam etmiş ve Hollanda'nın mali nedenlerle AB'den ayrılması gerektiğini söylemlerinde sıklıkla dile getirmiştir. Wilders (2017e), uzun zamandır söylediği şeyi tekrarlamış: "Hollandalı vergi mükelleflerinin parası, Doğu ya da Güney Avrupa'ya gönderiliyor ve orada harcanıyor -ki bunun Hollanda halkına hiçbir faydası yok-." demiştir. Wilders'ın Brexit'ten esinlendiğini söylemek, bu noktada yanlış olmayacaktır. Çünkü tıpkı İngiltere gibi "Nexit" ile para tasarrufu ve mali kaynak sağlanacaktır. Wilders bu sözlerini seçim kampanyası süreci de dâhil öncesinde ve sonrasında sıklıkla dile getirmiş ve başta Hollanda Hükûmeti dâhil olmak üzere AB elitlerini bu süreçten sorumlu tutmuş ve "halkı" düşünmemekle suçlamıştır.

Bununla birlikte Wilders'a (2017f) göre AB, Hollanda için sadece ekonomik bir yük değil, aynı zamanda ülkenin güvenliğini de tehdit etmektedir. Wilders, Hollanda'yı ele geçirmek için gelen (yukarıda tartışıldığı gibi) Müslüman göçmenleri içeri aldığını belirtmiş ve AB'yi suçlamıştır. Bu bağlamda kampanyasında sıklıkla "Hollanda kendi kimliğini korumalıdır. (...) Önce Hollanda!" demiştir. Ayrıca hükûmeti, Schengen bölgesinin bir parçası olmakla suçlamıştır. Wilders'a göre hükûmet, "suçlu sığınmacıların" içeri girmesinden ve AB'nin bir parçası olarak kalmaya devam etmesinden dolayı halkını düşünmemiştir. Bu yüzden de hükûmet elitleri, Hollanda kültürünü ve egemenliğini koruyamamakta, İslam tehdidine sessiz kalarak "halkın" güvenliğini tehlikeye atmaktadır.

Wilders hem Hollandalı hem de Avrupalı siyasi elitlerin vatandaşlara ihanet ettiklerini ve Hollandalı çoğunluk yerine göçü desteklediklerini düşünmektedir. Nitekim Wilders (2017g), elit karşıtı tutumunu: "Bu durumdan, Halklarına karşı bütüncül savaşa giren çok kültürlü elitler sorumlu tutulmalıdır." diyerek ifade etmiştir. Wilders'ın AB karşıtlığının son yıllarda en önemli nedenini, Müslüman ülkelerden gelen göçmenler oluşturduğu için yine kampanyasında elit karşıtlığını ve İslam tehdidini şu şekilde ifade etmiştir:

"İslam, emperyalist gündemini dünya ölçeğinde zorlayarak tamamlamak istiyor. Bu, Avrupa tarihine bakıldığında açıkça anlaşılıyor. Neyse ki Avrupa'nın ilk İslami işgali, 732'de Poitiers'de durduruldu; 1683'te Viyana'da ise ikincisi. Şu anda tam anlamıyla devam eden üçüncü İslam işgalinin sinsi doğasına rağmen 8. ve 17. yüzyılların aksine İslami bir orduya

ihtiyaç bulunmamaktadır, çünkü Batı'daki korkak elitler de Hollanda'daki siyasetçiler de kapılarını İslam'a ve Müslümanlara açık bıraktılar (Wilders, 2017g).

Wilders'ın AB'ye yönelik geliştirdiği ekonomik ve siyasi söylemlerini elit karşıtlığı ve İslam tehdidi üzerine kurduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Wilders, seçim kampanyası boyunca AB ile ilişkilerden, göçmen sorunundan ve ekonomik sorunlardan elitleri sorumlu tutmuş ve İslamı tüm söylemlerinde merkeze alarak bir güvenlik tehdidi olarak tanımladığı görülmüştür. Bununla birlikte entegrasyonu da Hollanda kimliğine tehdit olarak tanımlamıştır. Bu tezin analiz dönemine girmemekle birlikte ilerleyen süreçte AB'de yer alan diğer sağ popülist partilerle de ilişkiler kurmuştur. Hatta Rusya'yı ziyaret etmiş ve Hollanda-Rusya dostluğunu ilan etmiştir. Ayrıca 2018 yılında da bu tutumunu sürdürmüştür.

Wilders'ın 2017 genel seçim kampanyasında yaptığı konuşmaları "popülist güvenlikleştirme" bağlamında değerlendirdiğimizde referans nesnesi Hollanda kimliğini ve kültürünü taşıyan "halk" olmuştur. Halk her türlü tehdidinin merkezine oturtulmuş; ekonomi, sınır güvenliği ve göç sorununa yönelik söylemler sadece "halkı" korumak için geliştirilmiştir. İslam, varoluşsal bir tehdit olarak tanımlanmış, elitler önlem almamakla suçlanmış ve güvenlikleştirilmiştir. PVV, 2017 seçimlerinde iktidara gelemese de tarihindeki en yüksek oyunu almıştır. Popülist söylemlerin ve İslam karşıtlığının halkta karşılık bulduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle Hollanda kimliğini korumak ve İslam'la savaşmak için oy ve yetki isteyen Wilders başarılı olmuş ve iktidarı da etkilemiştir.

Son olarak Vossen (2011), Wilders'ın ideolojsinin sabit görülmemesi gerektiğini oy kazanma stratejisinin farklı aşamalardaki yeni konuları vurgulayarak profillerini değiştirme eğiliminde olduklarını ifade etmiştir. Nitekim Wilders'ın ideolojik görünümü, 2006 yılına kadar yeni muhafazakâr bir evre ve ardından bugüne kadar süren nativist radikal sağ popülist evre olarak tezahür etmektedir (Vossen, 2011). Bu noktada Wilders'ın "halk" tahayyülünü, popülist söylemlerde ve tehdit tanımlarında "biz" ve "öteki" ayrımını sürekli olarak yeniden inşa ettiğini de anlamamız için önemlidir. Nitekim bir popülist güvenlikleştirme, başarıya ulaşmasından ya da gerçek olup olmamasından ziyade "tehlike altındaki halkın" kimliğini sürekli olarak inşa etmeye odaklıdır.

3.3.2. Hollanda 2021 Genel Seçimleri – PVV

2021 Hollanda seçim kampanyası Covid19 salgınının etkisi altında gerçekleştirilmiş ve önceki seçimlere göre en olaysız kampanya dönemi yürütülmüştür (Walker, 2021). Parti

liderleri seçmenlerle neredeyse hiç görüşememiştir. Sadece aşırı sağcı Demokrasi Forumu'nun lideri Thierry Baudet, kötü bir gribe benzettiği Covid-19 yokmuş gibi kampanya yürütmüştür. Bununla birlikte televizyonda tartışmalar yapılmış ancak bunların seçmenler üzerinde etkisi az olmuştur. Covid-19 çoğu seçmen için kilit konu olmuş ve Başbakan Rutte, Hollanda'yı pandemi boyunca yönlendirerek popülaritesini korumuştur (OSCE, Netherlands Elections Report 2021). İslam, göçmenlik ve mülteciler, önceki seçimlerde olduğu gibi bu seçimde de önemli bir konu olmaya devam etmiştir. Hollanda'ya giren mülteci sayısı düşmüş olsa da aşırı sağcı partiler Müslüman göçmenlere karşı kampanya yürütmeye devam etmiştir. Bu göçmen karşıtı kampanya, Covid-19'a rağmen durmamış hatta başbakan göçmen toplulukların Hollanda değerlerine uymasını talep etmek zorunda kalmıştır (Walker, 2021: 8). Seçimin diğer gündem maddesi ise yine AB ile ilişkiler olmuştur. Wilders bu seçimde de sosyal medyayı aktif olarak kullanmış ve görsellerle birlikte söylemlerini güçlendirmek ve daha fazla seçmene ulaştırmak istemiştir.

PVV yani Wilders bu seçimde de göç, sivil entegrasyon, ulusal kimlik ve tehlikeli bir ideoloji olarak gördüğü İslam üzerine odaklanmıştır. Parti, İslam tehdidi olarak algıladığı şeye karşı kadınların, geylerin ve lezbiyenlerin haklarını savunmak istediğini dile getirmiştir. Ayrıca Hollanda'da bir "İslamsızlaştırma Bakanlığı" kurulmasını vadettiği gibi mevcut hükûmetten de talep etmiştir (Verkiezingsprogramma PVV, 2021-2025). Wilders bu seçimde iklim ve çevre politikalarına yönelik harekete geçilmemesi gerektiğini ve Hollanda'nın dünyayı kirletmediğine de propagandalarında yer vermiş ve yine AB karşıtlığını dile getirmiştir (Otjes, 2020). Bu bağlamda 2021 genel seçimleri kampanya döneminde yaptığı otuz beş konuşma analiz edilmiş ve dört ana başlık altında toplandığı görülmüştür. Bu başlıklar; göç, egemenlik, İslam ve elit karşıtlığıdır. 2021-2025 yılları için hazırladığı seçim manifestosu da bu analizi doğrular niteliktedir. Bununla birlikte diğer alt başlıklar, bu temaların içinde yer almaktadır. Nitekim göç başlığı egemenlik ve ekonomiyle; egemenlik, İslam karşıtlığı ve AB ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca İslamı varoluşsal bir tehdit olarak her şeyin merkezine koymaya devam etmekle birlikte güvenlik ya da tehdit algısının tanımını daha da genişletmiştir. Son olarak seçim kampanyasında yanında yer alan kadınlara ve bazı siyasetçilerin özel hayatlarına yönelik söylemler de yer almış ancak bu tezin analizine dâhil edilmemiştir. Wilders'ın bu seçimde de tehdit tanımlarını ve yaptığı açıklamaları detaylı analiz etmek için bu başlıklar sırasıyla değerlendirilecektir.

3.3.2.1. Covid-19

2021 seçimlerinde PVV'nin Covid-19 hakkındaki söylemleri, genel kanının aksine birçok konuda hükûmeti destekler nitelikte olmuştur. Bununla birlikte Covid-19'u önlemek için alınan birçok tedbire de öncülük etmiştir (Wagemaker, 2022:40). Bu noktada FvD'nin daha aşırı uçta kaldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim FvD, Covid-19'u sıradan bir grip olarak adlandırmıştır (Walker, 2021:6). Wilders'ın Kampanya döneminde Covid-19'a yönelik yaptığı konuşmalar; hastalığın yayılmasının önlenmesi, tedavi süreci ve sağlık personeli üzerine olmuştur. Ancak yine de Wilders, Covid-19 nedeniyle uygulanan sokağa çıkma yasaklarına karşı çıkmış, orduyu göreve çağırmış ve Alman polisinden alınan yardımı egemenliklerine karşı bir suistimal olarak nitelendirmiştir (Wilders, 2021a). Burada dikkat çeken en önemli husus ise özellikle Covid-19'un çözümünde ekonomik kaynak yaratmak ve sokakların "işgalini" önlemek için "suçlu sığınmacıların" ama özellikle Müslümanların gönderilmesini talep etmesi olmuştur.

Wilders'ın göçmen ve İslam karşıtı politikalarını meşrulaştırması için Covid-19'u kullanması, "biz" ve "öteki" ayrımını bu konu üzerinden de kurması, önerdiği çözümle yakından ilgili olmuştur. Nitekim Wilders (2021b) bu süreci:

> "Bakım hizmetlerinde çalışan insanlarımız sadece alkışı değil, aynı zamanda önemli bir yapısal maaş artışını da hak ediyor. Bir ameliyattan sonra bakıma ihtiyacımız olduğunda evlerimize geliyorlar. Huzurevlerimizde yaşlılarımıza bakıyorlar. Acil durumlarda bizi ambulansla alıyorlar. Hepimiz onlara güveniyoruz. Bu insanlar, ağırlıkları kadar altın değerindeler. Buna ek olarak, yurt içinde yeterli koruma kaynakları ve ekipmanı oluşturmak ve yönetmek zorundayız. Dahası, muafiyet de ortadan kalkmalıdır. Çünkü artık sağlık hizmetlerine yatırım yapmak zorundayız." diyerek ifade etmiştir.

Covid-19 için bu şekilde ihtiyaçları sıraladıktan sonra ise "Bir an evvel suçlu sığınmacıları sokaklardan temizleyerek göndermek, Hollanda'nın kültürüne tehdit olan ve tüm kaynaklarımızı tüketen İslam'ı durdurmak zorundayız." demiştir (Wilders, 2021b).

Covid-19 ile mücadelede verdiği destek, önerdiği çözümler ve söylemleri açısından değerlendirildiğinde, Wilders'ın hükûmet ve AB siyasi elitlerine yönelik karşıtlığına meşruiyet kazandırmak için bu söylemleri kullandığını iddia etmek yanlış olmayacaktır. Başka bir ifadeyle Wilders, bir taraftan Covid-19 ile mücadelede mevcut hükûmete destek verirken diğer taraftan özellikle karşı olduğu konularda AB'yi, "suçlu sığınmacıları" ve hatta İslam'ı sorunun kaynağı olarak görmüştür. Bu konuda bir güvenlikleştirme süreci başlatmasa da diğer

söylemleriyle bu tutum birleştirildiğinde "biz" ve "öteki" ayrımını inşa etmeye devam etmiş ve düzen karşıtlığını sürdürmüştür. Ayrıca Covid-19 sürecinde verdiği destek, "halkın" gerçek temsilcisi olma tahayyülü ile uyumlu olmuştur. Çünkü Wilders, Covid-19 süresince gerçek halkın ve sessizlerin sesi olduğunu ve onları korumak için mücadele ettiğini dile getirmiştir.

3.3.2.2. İslamsızlaştırma Bakanlığı ve Müslüman Göçmenler

Wilders'ın 2021 seçim söylemlerinde Covid-19'a rağmen İslam karşıtlığı yine en önemli konu olmaya devam etmiştir. Wilders (2011), İslam'ı "*tehlikeli, totaliter ve faşist bir ideoloji"* olarak uzun yıllardır tanımlamaktadır. 2021-2025 PVV seçim beyannamesinde bu kez sorunun çözümü için hazırlanan fikirler detaylandırılmıştır. Nitekim 2017 yılında tek sayfa olarak hazırlanan seçim beyannamesi, bu seçimlerde konuları başlıklara ayırarak elli iki sayfa olarak hazırlanmıştır (Verkiezingsprogramma 2021– 2025). Bu beyannamede ve söylemlerinde öne çıkan en önemli konu, "İslamsızlaştırma Bakanlığı" kurulması olmuştur[38]. Bunu nasıl yapacağını da seçim kampanyası döneminde yaptığı konuşmalarda ve verdiği mülakatlarda anlatmıştır. Wilders, İslam'ı varoluşsal bir tehdit olarak tanımlamaya devam etmiştir. Bununla birlikte "Faslı davası"[39] konusu, çalışmanın dönemini kapsamadığı için detaylı yer verilmemiş ve 2021 seçimlerinde de dile getirilmemiştir.

2021 seçim kampanyasını da Wilders (2021c): "İslam'ı durdurun. Ramazan'ı durdurun. Özgürlük. İslam'a hayır. Avrupa 2021. Kaybediyoruz. Uyanın! Özgürlüğümüzü savunmak zorundayız. Hoşgörüsüzlüğe hoşgörü yok. Özgürlüksüzlüğe özgürlük yok. İslamlaşmayı durdurun!" diyerek başlatmıştır. Wilders, sorunun çözümünü istemedikleri için Hollandalı siyasetçileri ve AB elitlerini suçlamış ve her zaman "halkın" yanında olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda İslam'la mücadele için önerdiği "İslamsızlaştırma Bakanlığının" nasıl çalışacağı üzerine sorulan bir soru üzerine:

> "İslam'ın ideolojisinin özgürlükle bağdaşmadığını düşünüyoruz. Aslında işin özü bu. Ayrıca de-Muslimize değil, de-İslamize diyor. Bu ideoloji ile ilgili. İslam'ın hâkim olduğu tüm ülkelerde özgürlük ve demokrasinin her başlangıcı eksiktir. Eğer insanlar böyle bir ideolojiye göre hareket ediyorlarsa bence ülkeden zorla çıkarılmalılar. Eğer yasaları çiğnerseniz. Hollanda'da kırk bir bin

[38] Bu tez çalışmasında popülist söylemlerdeki güvenlikleştirme sürecinin araştırılması; "biz" ve "öteki" ayrımı, "halk" tanımına vurgusu ve varoluşsal tehdidin anlam ve içeriğinin nasıl değiştiğine odaklandığı için 2021 seçim analizinde geçmişte tekrar eden söylemlere yer verilmemiştir.

[39] Geert Wilders'a bir grubu aşağılamaya yönelik açılan nefret davasının adıdır. Wilders, nefret söylemi suçundan beraat etmiş ancak bir gruba hakaretten ceza almıştır. Seçim kampanyası döneminde bu konuyu geçiştirmiş ve sorulduğunda konuşmak istemediğini, asıl Başbakan Rutte'un Türklere Erasmus Köprüsü'nde "fuck off" dediğini hatırlatarak asıl nefret suçunu onun işlediğini dile getirmiştir (Wilders, 2021c).

sünnetli kadın var. Eğer kızınızı burada ya da kendi ülkenizde yasadışı olarak sünnet ettirirseniz, Hollanda'da oturma izni ile ödüllendirilmemelisiniz ya da yine kültürel olarak bağlantılı olan namus cinayetlerini düşünün! Mürtedlerin öldürülmesine bakın! Bence bunların hiçbiri Hollanda'ya ait değil." diyerek cevaplamıştır (Wilders, 2021c).

İslamsızlaştırma Bakanlığını bu şekilde açıklayan Wilders, aşırılığa karşı mücadele etme fikrine ise konuşmanın devamında karşı çıkmış ve "Biri diğerini dışlamaz. Müslümanlar da dâhil olmak üzere pek çok insan, Hollanda'daki entegrasyon sorunlarını çözmek istiyorsa daha fazla insanı içeriye almamanız gerektiği konusunda benimle hemfikir." diyerek cevap vermiştir (Wilders, 2021c). Ayrıca bu bakanlığın göçü de nasıl durduracağını ve bu fikirlerin nasıl hayata geçeceğini de ifade etmiştir. Bununla birlikte özellikle Hatice Arib'in[40] çifte vatandaşlığının kaldırılacağını, bir siyasetçinin tüm sadakatinin Hollanda'ya ait olması gerektiğini, İslam ülkelerinden göçün tamamen duracağını ve diğer partilerin geçmişte olduğu gibi onunla iş birliği yapacağını belirtmiştir (Wilders, 2021c). Diğer partiler iş birliği yapmak istemezse alacağı tavır üzerine ise Wilders (2021c): "Bu, katı göç politikasını şekillendirecektir. Yani daha az göçmen aldığımızdan emin olun. En azından İslam ülkelerinden hiç, belki diğer ülkelerden daha az. Seçim programımızda İslam ülkelerinden gelen göçmenlerin durdurulması var. Ben bir parti programı yapıyorum çünkü bir şeye inanıyorum. Hollanda'nın kültürünü ve egemenliğini korumak için mücadele ediyorum." demiştir.

Wilders bu konuyu 9 Mart 2021 tarihinde yaptığı bir konuşmada daha dile getirerek aslında kimseyi tehdit etmediğini, sadece kamusal alandan İslam'ı çıkarmak istediğini ise:

> "İslamsızlaştırma bakanı göçü sınırlayacak ve yeniden göçü teşvik edecek. Hâlihazırda çifte vatandaşlığı olan teröristlerin pasaportlarını ellerinden alıyor ve onları sınır dışı ediyoruz. Aynı şeyi şiddet suçu işleyen insanlar için de yapmak istiyoruz. İslamsızlaştırma ise özgürlük kısıtlayıcı bir ideoloji olan İslam'ın azaltılmasıdır. Ben, bu ideolojiyi kamu alanından çıkarmak istiyorum. Evlerden Kur'anları kaldırmayacağız ama Kur'an'ın basılması, dağıtılması ve satılması yasaklanacak. Ayrıca ben, kimseyi tehdit etmiyorum. Bunun nasıl bir şey olduğunu biliyorum, günde onlarca tehdit alıyorum. Ancak tehlikeli, totaliter bir ideoloji hakkında uyarıda bulunmak benim hakkım ve görevim. Başınız belaya girmeden kendinizi uzak tutamayacağınız bir ideoloji. Müslümanların çoğunluğu Tanrı'ya şükür barışçıl ama yapılan bir ankette %70'i şeriat kanunlarını bizim kanunlarımızdan üstün tuttuklarını söyledi. Bu konuda büyük bir sorunumuz var." diyerek detaylandırmıştır (2021d).

Wilders'ın İslam tehdidi ve göç karşıtlığına yönelik söylemleri kampanya sürecinde, hatta sonrasında artarak devam etmiştir. Wilders'ın İslam karşıtlığı, tıpkı 2017 seçimlerinde

[40] Hollanda Meclis Başkanı Hatice Arib, aslen Faslı ve çift pasaportludur.

olduğu gibi yine Hollanda kültürüne ve egemenliğine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak tanımlanmıştır. Wilders'a göre "İslam ideolojisi" muhakkak önlenmeli ve Müslümanlar gönderilerek bu tehdit ortadan kaldırılmalıdır. Ayrıca daha önce de Hollanda toplumunu korumak için "*savaştığını"* belirten Wilders, bu kez nasıl yapacağını da detaylandırmıştır. Son olarak aslında kendisinin tehdit edildiğini dile getiren Wilders'ın, bu tehditlerin Hollanda halkına ve kültürüne yönelik olduğunu sürekli olarak ifade ettiği de dikkat çekmektedir. Hollanda kültürünü korumak ve İslam tehdidini yok etmek için yetki isteyen Wilders için bir diğer tehdit yine AB ve siyasi elitler olmuştur. Ancak bu tehditler de İslam'la ve göçle ilişkilidir; Wilders, İslam tehdidin bertaraf edilememesinde yine siyasi elitleri ve mevcut düzeni sorumlu tutmaktadır.

3.3.2.3. AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği

Wilders, 2021 seçimlerinde de AB karşıtlığını aynen korumuş, Hollandalı siyasetçileri ve AB'yi İslam'la mücadele etmemekle suçlamış ve bu durumun Hollanda'nın egemenliğini ve kültürünü tehdit ettiğini söylemeye devam etmiştir. Bu bağlamda yapılan analizde geçmişten farklı olarak bir slogan kullanmadığı tespit edilmiştir. Ancak 2021-2025 Seçim Beyannamesi, yukarıda da belirtildiği üzere detaylı hazırlandığı için geçmişten farklı olarak çevre ve iklim sorunu 2017 seçimlerine göre daha çok dile getirilmiştir. Ayrıca yine çevre ve iklim konusu elit karşıtlığı ile ilişikli bir şekilde söylemlerinde yer almıştır. Hollanda ve AB siyasetçilerine yönelik kızgınlığı bu kez sadece İslam ve göç konularında değil çevre ve iklim düzenlemeleriyle ilgili olmuştur.

Wilders, çevre-iklim düzenlemelerini hem egemenliklerine müdahale olarak görmekte hem de sorun olarak tanımamaktadır. Bu yüzden de başta yargıçlar olmak üzere Hollandalı siyasileri, gelişimi durdurmakla ve Hollanda halkının çıkarlarına göre hareket etmemekle suçlamaktadır. Nitekim Wilders (2021c) bu durumu:

> "Bir sürü ev inşa etmek istiyorsunuz ama azot emisyonları konusunda hiçbir şey yapmıyorsunuz. Yargıç, bu emisyonları azaltmaya yönelik her türlü plana şimdiden bir çizgi daha çekiyor. İşte bu yüzden bizi her türlü nadir bitkiyi korumaya zorlayan tüm o anlaşmalardan kurtulmalıyız. Evet; azot, farklı bitki örtüsüne sahip olmamıza neden oluyor: Farklı bitkiler, farklı hayvan türleri. Ama bu, doğanın bir parçası... Mahkemeler artık inşa ettiğimiz her metre yolu izliyor. Deliyiz biz! Sonra yine mısır koçanı ya da neydi o canavarın adı, yolumuza çıkıyor. Şimdi de başka bir nadir bitki yok olma tehlikesiyle karşı karşıya... Durdurun şunu! İnşa etmeliyiz. Doğal gazdan kurtulmamız gerektiği çılgınlığına rağmen, Almanya'da doğal gaza bağlanırsanız ikramiye veriyorlar. Aslında o ülkede linyit yakıtlı enerji santralleri var. Gerçekten de bırakın Hollanda'yı, genel olarak

insanlar olarak iklim üzerindeki etkimiz zaten küçük.” diyerek öfkesini ve çevre hakkındaki görüşünü dile getirmiştir.

Ayrıca yine doğal gazdan kurtulma projesine karşı, halkın mahallelerde soğukta kaldığını ve onları düşünmedikleri için AB’yi ve Hollandalı siyasetçileri suçlamıştır. Son olarak ise çevre ve doğal gaz konusunda Rusya ile anlaşılması gerektiğini, onlardan doğal gaz alımının kendilerini onlara bağımlı kılmayacağını, tam aksine Rusya’nın bağımlı olacağını ifade etmiştir. Bu konularda adım atmadıkları için ise yine Hollandalı siyasetçileri, özellikle başbakanı suçlamıştır. Sonuç olarak Wilders, çevre ve iklim sorununu bir tehdit olarak değerlendirmemiş, tam aksine bu yaklaşımların Hollanda’nın egemenliğine zarar verdiğini savunmuştur (Wilders, 2021c).

Son olarak ise Wilders, Hollanda’nın egemenliğini sağlamak için bu seçim kampanyasını Başbakan Rutte’un yaptığını söylediği kötülükleri sıralayarak Hollanda’nın egemenliğini ve kültürünü korumak için halkı mücadeleye çağırmış ve bütün siyasi elitleri suçlamıştır. Nitekim Rutte’u yedi yüz elli bin Batılı olmayan göçmeni Hollanda'ya almakla, Brüksel ve Güney Avrupa'ya bir kalem “*darbesiyle”* yüz milyar avro vermekle, anlamsız iklim politikası ve yüksek enerji faturaları ile halkı karşı karşıya bırakmakla suçlamıştır (Wilders, 2021a). Bununla birlikte Covid-19 sürecinde Hollanda'nın Avrupa'da aşılamaya başlanan en son ülke olması nedeniyle gelişmekte olan ülke gibi yönetildiğini dile getirmiştir (Wilders, 2021a). Bu konudaki kızgınlığını ise: “Hiçbir şey mazeret değil, söylediklerimde ciddiyim ve en azından senin aksine hâlâ bir omurgam var; birazdan senin pisliğini temizlemek zorundayım Bay Rutte, bu yüzden evet Hollanda'da çok daha az Batılı olmayan göçmen istedim ve istiyorum! Ve Hollanda için savaşacağım.” demiştir (Wilders, 2021e).

Wilders (2021a), seçim kampanyasını partililerin de olduğu bir konuşmayla şu şekilde sonlandırmıştır:

> “Hollanda, bizim güzel ülkemiz. Yüzlerce yıl boyunca denizle yapılan bir savaştan doğan ve Yahudi-Hıristiyan ve hümanist geleneklere dayalı bir kültürle büyüyen bir ülke. Hollanda'yı, kendi kültürümüzü, kimliğimizi ve geleneklerimizi seviyoruz. Hollanda kültürünü korumak, PVV için her zaman ilk sırada gelir, bu konuda hiçbir tartışma yoktur. Son yıllarda, sanki kültürümüzde hiçbir şey yolunda gitmiyor gibi görünüyor. Sol-liberal bir nefret dalgası medyadan eğitime kadar toplumu sarmış durumda. Bu elitlere ve İslam’a karşı mücadele edeceğiz. Hollandalı karakterimizi vurgulamak için Hollanda bayrağı okullarda her gün göndere çekilecektir. Bayrağımızla gurur duyuyoruz, tıpkı geleneklerimizle gurur duyduğumuz gibi. Hollanda'yı bugün ortadan kaldırmayı, yarın kaldırmaya

tercih eden insanlar tarafından ırkçılık ve ayrımcılığa ikna edilmemize izin vermiyoruz. Sahip olduğumuz tek vatan olan Hollanda, uğruna savaşmaya değer."

Wilders'ın 2017 ve 2021 yıllarında yapılan seçimlerde kampanyasının temelini İslam, AB karşıtlığı ve göç sorunu oluşturmuştur. Buna bağlı olarak dile getirdiği ekonomik sorunlar, çevre-iklim politikası, Covid-19 ve diğer her türlü seçim söylemleri de bu başlıklarla ilişkili olmuş ve hepsi, yaşanan sorunların nedeni olarak gösterilmiştir. Siyasi partilerin seçim zamanlarında bazı politikaların hayata geçirilmesini ya da düzeltilmesini istemesi ve popülist propaganda yapması her zaman güvenlikleştirme yaptığı anlamına gelmez. Nitekim eğitim sistemi ve yayıncılığı ile sağlık ordusu kuracağını dile getirmesi popülist propaganda olarak değerlendirilebilir. Ancak Wilders, İslam'ı varoluşsal bir tehdit olarak tanımlamış; ülkesinin istila edildiğini, ülkeyi yönetenlerin halkı düşünmediğini ve halk adına Hollanda kültürü için mücadele edeceğini belirtmiştir. Yine İslam'ı göç ve ekonomik sorunların nedeni olarak görmüş ve egemenliğe bir tehdit olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle İslam, Wilders'ın söylemlerinde güvenlikleştirilmiştir. Bununla birlikte her konu Hollanda toplumunun kültürüyle ilişkilendirilmiştir. Başka bir ifadeyle "halk", referans nesnesi olmuş ve her konu sadece toplumsal güvenliği sağlamak için güvenlikleştirilmiştir. Bu noktada halk ve toplumsal güvenlik ilişkisi kurarken kastedilen şey ise Wilders'ın tahayyül ettiği Hollanda halkı ve kültürü olduğu da unutulmamalıdır.

Sonuç olarak Wilders'ın "savaşçı" olarak kendini tanımlaması, sessiz çoğunluğu temsil ettiğini iddia etmesi, elitler tarafından çıkarlarının korunmadığını söylemesi de popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla uyumludur. Bu durumda ***popülizmin, popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile ayırt edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak anlaşılabileceği*** argümanına da uygundur. Ayrıca Wilders, bu tehdit tanımını halktan aldığı yetkiyle yapmakta ve sürekli olarak yeniden yorumlamaktadır. Nitekim popülist güvenlikleştirme, iki yönlü bir olgudur; lider, izleyicilerin kendi söylemini yeniden yorumlayarak yeni güvenlik anlamları ve tehditleri yaratmaları arasında sürekli hakemlik yapmaktadır (Ostiguy, 2017:73). Bu bağlamda Wilders, tehdit olarak tanımladığı İslam'ı sürekli olarak yeniden tanımlamaktadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere bu tehdit bazen kadınların kıyafet biçimleriyle bazen de Müslüman göçmenler üzerinde yeniden tanımlanmaktadır. Son olarak sadece kendisinin gerçekten halk adına konuşabileceğine ve yalnızca kendisinin halkla birlikte başaracağına inanmasında popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasını doğrular niteliktedir.

3.4. POPULİST GÜVENLİKLEŞTİRME BAĞLAMINDA FIDESZ, RN VE PVV'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla iktidarda olan FIDESZ lideri Orban'ın, muhalefette yer alan RN'in lideri Le Pen'in ve son olarak muhalefette yer almakla birlikte şahıs partisi olan PVV'in lideri Wilders'ın seçim söylemleri sırasıyla analiz edilmiş ve popülist güvenlikleştirme sürecinin nasıl tezahür ettiği açıklanmaya çalışılmıştır. Yukarıda da açıklandığı üzere (bkz. Tablo 1) popülizm ve güvenlikleştirme arasında iç içe geçmiş bir ilişki bulunmaktadır. Ancak bu ilişki biçimi ve güvenlikleştirme süreci her partide ortaklaşmasına rağmen partilerin bulundukları ülke ve konuma göre değişiklik göstermiştir.

Analiz edilen partiler popülist güvenlikleştirme bağlamında karşılaştırıldığında referans nesnesi olarak "halk"ı seçmeleri, sürekli olarak halkın kimliğini ve kültürünü tehdit altında olarak sunmaları bakımından benzerlik göstermekle birlikte; popülizm ve güvenlikleştirmenin ortak yönlerinde bulunan "kriz, ahlakçıklık, dramatize etme vb." yöntemleri kullanma açısından farklılaşmaktadır. Başka bir ifadeyle Orban "sadeleştirme ve günah keçisi" bulma yöntemiyle güvenlikleştirme sürecini başlatırken, Le Pen ve Wilders ise muhalefette bulunmaları nedeniyle söylemlerini "dramatize ederek ve korku yayarak" birleştirme stratejisi üzerinden oluşturarak hareket etmektedir. Bu süreci oluşturdukları tehdit tanımlarının bağlamı da etkilemiştir.

Popülist söylemlerde güvenlik, öncelikle etno-kültürel veya dinî kimlikler etrafında değil, "sıradan" insanların kimliği ve "ortak" halkın kaygılarından koparılmış bir "yozlaşmış" seçkinlerden ve bu kimliğe yönelik tehditler etrafında şekillenmektedir (Ghergina, Mişcoiu and Soare, 2013: 3-4). Güvenlikleştirmenin; güvenlik, güvenlik tehdidi ve referans nesnesinin yan yana yerleştirilmesi ve acil durum siyasetine atıfta bulunması, popülistlerin güvenlik hakkındaki söylemlerini ve uygulamalarını kavramsallaştırmak ve etkili bir seferberlik stratejisi olarak kullanmak için önemli bir çerçeve sağlamaktadır (Wojczewski, 2019: 10). Bu çerçeve içinde kalmakla birlikte liderlerin, siyasi elitlere ve AB entegrasyonuna yönelik güvenlikleştirici söylemleri, göçmen ve mültecilere yaklaşımları da sürekli olarak mevcut siyasi tartışmalardan etkilendiği ve değişime uğradığı görülmüştür. Popülizmin sağladığı söylemsel hareket alanı ile varoluşsal tehditler sürekli olarak yenilenmiş ve aslında güvenlik kavramının içinin boşaltılmasına neden olmuştur. Örneğin Orban sürekli olarak iktidardaki gücünü de kullanarak farklı günah keçileri yaratmış ya da farklı grupları sürekli tehdit olarak tanımlayarak her şeyi halkın güvenliğine indirgemiş, tehdit tanımlarını kolaylıkla değiştirmiş ve olağan üstü

halin sürekli canlı tutulmasını sağlamıştır. Le Pen muhalefette yer alması nedeniyle söylemlerinde "ahlakçılığı" öne çıkararak yaptığı tehdit tanımlarını araçsallaştırmış ve sürekli yetki talep etmiştir. Wilders ise seçim sistemin de etkisiyle söylemlerinde islamı sürekli güvenlikleştirmekle birlikte göçmen/mülteci algısını sürekli değiştirerek "korku" ve "kriz" stratejisi ile hareket etmiştir.

Bununla birlikte AB entegrasyonu, siyasi elitler ve göçmen/mültecilere yönelik tehdit söylemlerinde özellikle **"krizlerin yaratılması**" açısından popülist güvenlikleştirme süreci temel olarak aynı kalmakla birlikte kriz oluşturma biçiminin lider söylemlerinde farklılaştığı görülmüştür. İktidar bulunan FIDESZ ve lideri Orban, yeni krizler yaratabilirken, muhalefette bulunan RN ve PVV ise söylemlerini mevcut krizler üzerinden oluşturmuşlardır. Nitekim Orban AB ile ekonomik ilişkiler üzerinden, göçmenler, muhalefet ya da yargı gibi konularda yeni krizler yaratmış ve iktidarda bulunduğu için de olağan üstü hali canlı tutarak güvenlikleştirme sürecini kurumsallaştırmıştır. Ancak Le Pen ve Wilders ise daha çok halkın ve ülkenin gündeminde olan konulara bağlı kalmışlar ve güvenlikleştirici söylemlerini bu kapsamda geliştirmişlerdir.

FIDESZ, RN ve PVV'nin güvenlikleştirici söylemleri, Avrupa'ya yönelik yaklaşımlarını şekillendirirken popülizmin yükseliş nedenleri de güvenlikleştirme için kolaylaştırıcı koşulları sağlamıştır. Ancak AB entegrasyonuna yönelik güvenlikleştirici söylemleri de analiz edilen bu partiler üç temel özelliğin ikisin de farklılaşmıştır. Her üç parti de Avrupa'nın kültürel tanımını kabul ederken, FIDESZ, koşullu; PVV retçi Avrupa şüphecisiyken RN, koşullu hatta son zamanlarda uzlaşmacı bir Avrupa şüphecisi tutum sergilemiştir. Ayrıca her üç partinin de geleceğe yönelik entegrasyon düşüncesi farklılaşmaktadır. PVV, ekonomik iş birliğini de reddederek entegrasyona karşı gelirken FIDESZ ve RN, ekonomik iş birliğine sıcak bakmakta ancak egemenlik devri ve politika uygulamalarına karşı çıkmaktadır.

Analiz edilen parti liderlerinin güvenlikleştirici söylemleri Avrupa tahayyüleri kapsamında karşılaştırıldığında her konu için farklı bir sınıflama içine girdikleri görülmüştür. Vasilopoulou'nun (2009) belirttiği şekliyle gelecekte, prensipte ve uygulamada Avrupa entegrasyonuna yönelik rahatlıkla tutum değiştirmişler ve çoğu zaman güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuşlardır. Bu durumun en bariz örneği; bu tezde de analiz edilen, liderliğini Le Pen'in yaptığı RN'dir. RN, tarihsel gelişimi itibariyle önce aşırı sağ olarak tanımlanırken giderek merkeze yaklaşmış, sağ popülist özellikler göstermeye başlamış ve Avrupa

entegrasyonuna yönelik tutumunu değiştirmiştir. Orban ise Ukraynalı mülteciler üzerinden AB'ye yönelik yaklaşımını değiştirmiş ve şüpheci yaklaşımını yumuşatmıştır. Ancak günümüzde aşırı sağ ve sağ popülizm arasındaki ayrımın giderek bulanıklaştığı, sağ popülist partilerin radikal biçimde politik tutum değiştirdikleri, AB'ye yönelik her krizde farklı söylem ve politika üretmeleri göz önüne alındığında bu sınıflandırmanın sürekli değişebileceği unutulmamalıdır.

FIDESZ, RN ve PVV'nin güvenlikleştirici söylemleri karşılaştırıldığında, "halk"ı merkeze alan ve tehdit tanımlarını halkın kimliği ve kültürü üzerinden kurarak, her türlü politik ve toplumsal konuyu popülist söylemler üzerinden güvenlikleştirdikleri ve bu temel sürecin her partide aynı şekilde işlediği görülmüştür. İkitdar ya da muhalefette olmalarına göre kullandıkları stratejiler değişmekle birlikte popülizmin ve güvenlikleştirmenin sunduğu ortak özellikleri her üç partide bağlama göre kullanmış ve amaçlarına ulaşmak için krizleri araçsallaştırmışlar ya da yeni krizler yaratmışlardır. Bu çalışmanın doğrudan konusu olmamakla birlikte, aşırı sağın giderek normalleşmesi ve her konuyu güvenlik bağlamında varoluşsal bir tehdit olarak ele alması nedeniyle demokratik gerilemeye neden olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Popülizmin sürekli olarak tüm siyasi kavramlara ve olgulara yönelik indirgemeci yaklaşımı, tanımı belirsiz olan "halk" vurgusu ve güvenlikleştirme süreçleri yaşanan siyasi krizlerin çözümünü zorlaştırmaktadır.

4. SONUÇ

Avrupa'da özellikle 2000'li yılların başından sonra yükselen sağ popülist partiler, seçimlerde başarılı olmuş veya iktidara gelmiş ya da oylarını artırmışlardır. Artan göç ve ekonomik krizin de etkisiyle birçok konuda güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuşlardır. Ancak sağ popülist partilerin merkeze "halk"ı alması ve onlar adına konuştuklarını iddia etmeleri, sert bir "biz- onlar" ayrımı yapmaları, düzen ve elit karşıtı olmaları, sağ popülist partilerin güvenlikleştirici söylemlerini geleneksel güvenlikleştirme çerçevesinden farklılaştırmıştır. Bu tezde popülizm ve güvenlik arasındaki ilişki ***popülist güvenlikleştirme*** olarak kavramsallaştırılmış ve sağ popülist partilerin söylemlerinde nasıl tezahür ettiği açıklanmıştır. Bu çerçevede FIDESZ, RN ve PVV'nin 2015-2022 yılları arasındaki seçim söylemleri analiz edilmiştir.

Bu tez çalışmasında "popülist güvenlikleştirme" geleneksel güvenlikleştirme teorisinden farklı olarak elitizm karşıtı bir kibir, "dışarıdan" bir lider figürü, eylemsel bir kitlenin katılımı, referans nesnesinin homojen kimliği ve güvenlikleştirici ile kitle arasında doğrudan ilişki ile karakterize edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak kavramsallaştırılmıştır. Nitekim popülist söylemlerde halk; kimliği, doğası gereği her zaman tehdit altındadır. İnsanlar kimliklerini savunmakla meşgul olarak onu daha güçlü bir şekilde içselleştirir. Bu da daha fazla güvenlik tepkisi ortaya çıkarır ve ardından döngü tekrarlanır. Dolayısıyla güvenlik tehditleri ve kimlikler, karşılıklı olarak birbirlerini oluşturdukları ölçüde ***güvenlikleştirme popülizme içsel*** olarak gömülüdür. Bu bağlamda FIDESZ'in lideri Orban'ın 2018-2022, RN'in lideri Le Pen'in 2017-2022 ve PVV'nin lideri Wilders'ın 2017-2021 seçim kampanyası söylemleri, ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırmasıyla ***Halk Egemenliği ve Elitler, Avrupa Entegrasyonu, İslam ve Göç*** olarak üç ana başlık altında analiz edilmiş ve güvenlikleştirmenin nasıl tezahür ettiği, geleneksel güvenlikleştirmeden neden farklılaştığı ve ulaşılan sonuçlar sırasıyla açıklanmıştır.

Macaristan'da iktidarda olan FIDESZ'in lideri Orban'ın 2018 yılı seçim kampanyası döneminde yaptığı otuz üç konuşma, yapılan nitel içerik analizinde belirlenen *Göç ve Terörizm, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler* olarak üç ana başlık altında popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiştir. Macaristan, Göç ve Terörizm başlığında özellikle Müslüman göçmenleri, Macar halkının kimliğine ve kültürüne tehdit olarak

tanımlamış ve güvenlikleştirmiştir. Orban, Macar halkını merkeze alarak halkın kimliğini ve kültürünü referans nesnesi yapmış ve Ulusal Danışma Meclisi ile halkın bu sürece aktif olarak katılmasını sağlamıştır. Orban'ın bu güvenlikleştirme biçiminde geleneksel güvenlikleştirmeden farklı olarak halkın yani alımlayıcı kitlenin aktif rol aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle Orban'ın söylemleri, popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasının önerdiği aktör ve alımlayıcı kitle ilişkisine uygun olarak halk güvenlikleştirme sürecine katılmıştır. Orban, söylemlerinde göçmenleri; Macar halkının kültürü ve kimliğinin yanı sıra Macaristan'ın ulusal egemenliğine de tehdit olarak tanımlamış ve toplumsal güvenlik ile ulusal güvenliğin iç içe geçtiği görülmüştür. Ancak göçmenlere yönelik sert politikaları hayata geçiren Orban'ın söylemlerinin merkezini, Macar halkının kimliği ve kültürü oluşturmuştur.

Orban'ın bir diğer tehdit olarak tanımladığı unsur da AB ve elitleridir. Orban, bu kimseleri 2018 yılı seçim prpopagandaları esnasında Macar halkının kimliğine ve kültürüne düşman olmakla suçlamış ve halkını korumak için güvenlikleştirmiştir. Orban, söylemlerinde Avrupa'yı, Hristiyan değerlere ve kültürüne uygun bir Uluslar Avrupası olarak tarif ettikten sonra güvenlikleştirici söylemlerini halkı merkeze alarak meşrulaştırmıştır. Halk Egemenliği ve Tehditler başlığı altında yapılan analizde ise Orban'ın Macar halkının kültürünü ve kimliğini merkeze alarak ülke içindeki ve dışındaki tüm elitleri tehdit olarak tanımladığı ve bütün siyasi konularda bu karşıtlığı kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Orban, söylemlerinde dışarıdaki elitleri Macar halkına düşman olarak tanımlarken ülke içindeki siyasi elit ve diğer grupları da ülkenin düşmanlarıyla iş birliği yapmakla suçlamış ve güvenlikleştirmiştir. Nitekim 2018 seçim söylemlerinde ulusal güvenliğe on altı kez yer verirken, "halk- elit" karşıtlığına otuz altı, halka çağrı ve halkın sesi olma konusuna otuz üç, AB karşıtlığına yirmi yedi kez yer vermiştir. Orban'ın 2018 seçim söylemleri; popülist güvenlikleştirme bağlamında değerlendirildiğinde "halk"ın referans nesnesi olduğu, Macar halkının kimliğini ve kültürünü korumak için göçmenleri, siyasi elitleri, AB entegrasyonunu, muhalefeti ve diğer grupları tehdit olarak tanımladığı sonucuna ulaşılmıştır.

FIDESZ'in lideri Orban'ın 2022 yılı seçim kampanyası döneminde yaptığı otuz sekiz konuşma ise *Terörist Olmayan Göçmenler, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler* olarak üç ana başlık altında popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiştir. Orban, 2018 seçimlerine benzer şekilde söylemlerinde "halk"ı merkeze almış, Avrupa tahayyülü değişmemiş, AB entegrasyonunu, ülke içinde ve dışındaki siyasi elitleri

tehdit olarak tanımlamış ve güvenlikleştirmiştir. Nitekim 2018 seçimlerine benzer şekilde 2022 seçim söylemlerinin tamamında da ulusal güvenliğe beş kez yer verirken, "halk- elit" karşıtlığına altmış, halka çağrı ve halkın sesi olma konusuna kırk bir, AB karşıtlığına on dört kez yer vermiştir. Orban'ın söylemlerinde 2022 seçimlerini geçmiş seçimlerden ayıran en önemli özellik ise Ukraynalı mülteciler olmuştur. Orban, Ukrayna'da yaşayan ama etnik olarak Macar olan vatandaşlarıyla beraber Ukraynalı mültecileri ülkesine kabul etmiş ve bunları ***tehdit olarak tanımlamamıştır***. 2022 seçimlerinde de Müslüman göçmenler, Orban'a göre tehdit olmaya devam etmekle birlikte seçimin ana gündemini oluşturmamıştır. Bu süreç, popülist söylemlerdeki tehdit tanımının değişimi ve yeni tehditler oluşturma bağlamında değerlendirildiğinde "halk"ın kimlerden oluştuğunun belli olmadığının önemli bir göstergesi de olmuştur.

Orban, 2018- 2022 Macaristan seçimlerinde popülizmin temel ilkelerinden biri olan "halk- elit" karşıtlığını seçim söylemlerinin merkezine yerleştirmiş ve tüm konuları "biz- onlar" ayrımı yaparak temellendirmiştir. Orban'ın referans nesnesinin "halk" olması, Macar kimliği ve kültürünü korumak için AB'yi, elitleri ve göçmenleri güvenlikleştirmesi, her konuda "biz- onlar" karşıtlığına başvurması; "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırmasıyla uyumluluk göstermiştir. Orban'ın Macar kimliği ve kültürüne yönelik güvenlikleştirici söylemleri Kopenhag Okulu'nun toplumsal güvenlik sektörüyle benzerlik gösterse de toplumsal güvenlik sektörünün çerçevesine uymadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Çünkü Orban'ın söylemlerinde ekonomiden savunma sanayisine, AB ile ilişkilerden içerideki STK'lara kadar her konuda "halk" merkezde yer almaktadır.

Son olarak Orban, sağ popülist parti özelliği olan otoriterlik eğilimini, nativist söylemleri, elit karşıtlığını ve katı bir "biz- onlar" ayrımını barındıran tüm özellikleri sergilemiştir. Ayrıca yine arz ve talep temelli popülizmin yükseliş nedenlerini, söylemlerinde başarılı bir şekilde araçsallaştırmış ve medya kontrolünü de sağlayarak sürekli yeni tehditler üretmeyi başarmıştır. Son olarak kendisinin gerçekten halk adına konuşabileceğine ve yalnızca kendisinin halkla birlikte başaracağına inanması da ***popülist güvenlikleştirme*** kavramsallaştırmasını doğrular niteliktedir.

Fransa'da muhalefette yer alan RN'in lideri Le Pen'in 2017 yılı seçim döneminde yaptığı otuz iki konuşma, yapılan nitelik içerik analizi ile *İslam ve Göç Karşıtlığı, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler* olarak üç alt başlıkta analiz edilmiştir. Le Pen 2017 seçim kampanyası söylemlerinde "İslami Terörizm ve Göç" konusunun her

konuşmasında ayrı bir başlık olarak yer aldığı görülmüştür. İslam'ı ve göçü özellikle de Müslümanları, Fransa "halk"ının bağımsızlığına ve kültürüne tehdit olarak tanımlamış; iktidarı ve AB'yi bu durumdan sorumlu tutarak suçlamıştır. Le Pen'in söylemlerinde en dikkat çeken husus ise "halk"ı merkeze alarak söyleminin bağlamını değiştirmesi olmuştur. Nitekim RN kurulduğu tarihten 2017 seçimlerine kadar tehdit tanımlarını, yurttaşlık kavramını merkeze alarak milliyetçi bir söylem geliştirmiştir. Başka bir ifadeyle tehdit, 2017 seçimlerinde geçmişten farklı olarak doğrudan ulusal güvenlik ve milliyetçilik üzerinden değil halkın kimliği ve kültürü üzerinden tanımlanmıştır. Le Pen, İslam ve göç hususlarını her konuşmasında terörizmle eş tutmuş ve seçimlerde bu tehdidi ortandan kaldırmak için yetki istemiştir. Bu noktada Le Pen'in söylemlerinde göze çarpan bir diğer husus ise bu yetkiyi Fransız halkının bağımsızlığını ve kültürünü korumak için isterken AB'yi ve iktidarı da tehdit olarak tanımlaması olmuştur.

Le Pen, 2017 seçim kampanyası boyunca "anne" ve "sıradan bir vatandaş" olarak halk toplantıları yapmış ve halka AB'nin Fransa halkını fakirleştirdiğini, işsizliğe neden olduğunu ve piyasa diktatörlüğü kurarak halkları değil şirketleri düşündüğünü belirttikten sonra AB'yi, Fransa halkının bağımsızlığına ve kültürüne tehdit olarak tanımlamıştır. Bu söylemlerde dikkat çeken en önemli husus ise tehdidin bizatihi AB entegrasyonu olmasıdır. Nitekim Le Pen'in bu konudaki söylemlerinde entegrasyon ve siyasi elit karşıtlığı iç içe geçmiştir. Başka bir ifadeyle Le Pen'in söylemlerinde "elit"ler iş birlikçi ve hain olarak tanımlanırken AB entegrasyonu ise elitler aracılığıyla Fransız halkının bağımsızlığına ve kültürüne karşı savaşan bir sistemdir ve iktidar da bunlara hizmet etmektedir.

Halk Egemenliği ve Tehditler başlığı altında analiz edilen söylemlerinde ise göze çarpan en önemli ayrım 1789 devriminden bugüne kadar gelen "yurttaşlık" kavramının anlamının değişmiş olması olmuştur. Nitekim Fransız yurttaşlığı, siyasi coğrafyada yaşayan herkesi tanımlarken yeni "halk" tahayyülü birçok unsuru tehdit olarak görmektedir. Başka bir ifadeyle popülist söylemlerde yer alan "halk" vurgusu ile devrimden bugüne süren "yurttaş" vurgusu aynı şeyi ifade etmemektedir. Elitler ve onların temsil ettiği grupların, halkı yok etme niyetinde olan bir tehdit hatta çoğu zaman bir hain grubu olduğu da Le Pen'in söylemlerinde öne çıkmıştır. Le Pen, 2017 yılı başkanlık seçimlerinde tartışılan diğer konulara yönelik yaptığı konuşmalarında da -bağlam değişmekle birlikte- popülist güvenlikleştirici söylemlerde bulunmaya devam etmiştir. Fransız halkını ancak kendisinin kurtarabileceğini ve elitlerin tehdit unsuru hatta hain olduğunu otuz iki konuşmanın on dokuzunda tekrarlamıştır. Kısaca Le Pen,

2017 yılı seçimlerinde İslam'ı, Göçü ve AB'yi tehdit olarak tanımlamış ve bu durumdan "siyasi elitleri" sorumlu tutmuştur. Özellikle iç politikada diğer seçim başlıklarına yönelik yaptığı neredeyse tüm konuşmalarında siyasi rakiplerini; Fransız halkının kimliğine, bağımsızlığına tehdit unsuru olarak görmüş hatta hain olarak tanımlamıştır.

Le Pen'in, 2022 yılı başkanlık seçimleri döneminde yaptığı otuz beş konuşma da aynı şekilde *İslam ve Göç Karşıtlığı, AB Entegrasyonu ve Elitler, Halk Egemenliği ve Tehditler* olarak üç alt başlıkta analiz edilmiştir. Yapılan analizde 2022 yılı başkanlık seçimlerinde Le Pen'in gündemi özellikle ekonomi olmasına rağmen yaptığı on bir büyük miting ve diğer toplantılarda İslam'ı, mültecileri ve AB elitlerini tehdit olarak tanımlamayı sürdürdüğü görülmüştür. Bununla birlikte 2022 seçim kampanyasını 2017 seçimlerinden ayıran en önemli konu Le Pen'in söylemlerinde AB karşıtlığını revize etmesi olmuştur. 2022 seçim söylemlerinde ***entegrasyona yönelik doğrudan güvenlikleştirici söylemlere*** rastlanmamıştır. Ancak Le Pen, popülist söylem stratejisini entegrasyondan politikalara kaydırmış ve "halk"ların güvenliği ve refahı için Uluslar Avrupa'sını savunarak AB'yi dönüştürmek istediğini söylemlerinde belirtmiştir. Ayrıca "halk"ın güvenliğini, Fransızların kültürünü ve bağımsızlığını korumak için "AB siyasi elitlerini ve ülkedeki diğer siyasetçileri" suçlamaya ve tehdit olarak görmeye devam etmiştir. AB'nin tehdit olarak algıladığı konuları önemsizleştirmiş ve özellikle AB'nin çevre politikasını gerçekçi bulmamakla birlikte AB'yi, Fransız halkına ve bağımsızlığına saldırı olarak nitelendirdiği görülmüştür.

2022 seçimlerinde bu konuda her siyasi parti, çeşitli önlemler ve politikalar önermiştir. Le Pen, söylemlerinden bağımsız olarak parti programında bu konuya özel bir kitapçık dahi hazırlamıştır. Ancak Le Pen'in söylemlerini farklı kılan en önemli unsur, tahayyül edilen "halk"ı korumak için bu tehditlerin yok edilmesi gerektiğini söylemesi olmuştur. Halk Egemenliği ve Tehditler başlığında ise söylemlerinde vergilerden toplumsal cinsiyete, İslam ve göç konusundan entegrasyona, yerel politikalardan istihdama kadar her türlü konuşmasında söylemlerinin odağına "halkı" yerleştirmiş; Fransız kimliğini ve kültürünü bozan, egemenliği başkalarına devreden ve uluslararası çıkar grupları için çalışan siyasi elitleri tehdit olarak tanımlamıştır. Popülist söylemlere başvuran, stratejisini yenileyen, kapsamlı bir program hazırlayarak entegrasyon karşıtlığını bırakan Le Pen, 2022 başkanlık seçimlerini kaybetmesine rağmen tarihindeki en yüksek oyu almıştır. Le Pen'in, İslam, göç ve siyasi elitler kapsamında popülist güvenlikleştirici söylemlerinin başarılı olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır.

Le Pen'in 2022 seçimlerinde AB'ye yönelik tutumunun değişmesi, sağ popülist

özelliklerle birebir uyuşmaktadır. Nitekim kimliğe ve Hristiyan değerlere atıf yapan Avrupa tahayyülü ile Le Pen'in son seçimdeki söylemlerinin uyumlu olduğu görülmüştür. Bu durum popülist güvenlikleştirmenin iki yönlü bir olgu olduğu önermesiyle de uyumluluk göstermektedir. Lider ve alımlayıcı kitle, kendi söylemlerini sürekli yeniden yorumlayarak yeni güvenlik anlamları ve tehditleri yaratırlar. Bu bağlamda Le Pen, alımlayıcı kitleyle birlikte tehdit tanımını değiştirmiş ve entegrasyona yönelik söylemlerden "halk" için ve onların talebi doğrultusunda vazgeçmiştir.

Le Pen'in 2017 ve 2022 yılı seçim kampanyaları birbirinden farklılık göstermiş, söylem değişikliğine gidilmiş ancak söylemlerin merkezindeki "halk" vurgusu her iki seçimde de devam etmiştir. Popülist güvenlikleştirme bağlamında Le Pen'in 2017 seçim söylemlerindeki tehdit tanımlamaları oldukça net ve açık olmakla birlikte partinin tarihsel geçmişinden farklı olarak tamamen ulusal güvenlikle değil bu kez "halk"ın güvenliğiyle ilişkilendirmiştir. Bu noktada popülist söylemlerin RN'yi geçmişinden ayıran en önemli özellik olduğu ve popülist söylemlerin RN'yi merkeze yaklaştırdığı da söylenebilir. İslam, göç, entegrasyon ve elitler güvenlikleştirilirken referans nesnesi bu kez "halk" yani Fransız kültürü ve kimliği olmuştur. Başka bir ifadeyle halk ile toplumsal güvenlik ilişkisi kurulmuştur. Ancak Kopenhag Okulu'nun tanımladığı ve çerçevesini çizdiği toplumsal güvenlik sektörüyle bu popülist güvenlikleştirme tarzı birebir örtüşmemektedir. Çünkü Le Pen, halk ve toplumsal güvenlik ilişkisini tahayyül ettiği halk ve toplum üzerinden kurmuştur. Ayrıca toplumsal güvenlik sektörüne girmeyen birçok konuyu yine Fransız kültürü ve kimliğiyle ilişkilendirerek güvenlikleştirme girişiminde bulunmuştur.

Le Pen'in kendisini "kurtarıcı" olarak tanımlaması, "gerçek halkı" temsil ettiğini iddia etmesi, elitler tarafından çıkarlarının korunmadığını söylemesi de popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla uyumludur. Bu durum da popülizmin, popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile geleneksel güvenlikleştirmeden ayırt edilen belirli bir güvenlikleştirme tarzı olarak anlaşılabileceği argümanına da uygundur. Le Pen'in sadece kendisinin, gerçekten halk adına konuşabileceğine ve yalnızca kendisinin halkla birlikte başaracağına inanması da popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasını doğrular niteliktedir.

Son olarak tek üyeli bir muhalefet partisi olan PVV'nin lideri Wilders'ın 2017-2021 seçim kampanyası konuşmaları popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla analiz edilmiştir. Wilders'ın 2017-2021 Hollanda Genel Seçimleri'nin kampanya döneminde yaptığı

konuşmaların sınıflandırılması FIDESZ ve RN'den farklılık göstermiştir. Bu bağlamda Wilders'ın 2017 seçim kampanyasında yaptığı kırk konuşma *Partinin Tanıtımı ve Hollanda Kültürü, İslam ve Müslüman Karşıtlığı, AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği* olarak üç alt başlıkta sınıflandırılmıştır. 2021 seçim kampanyasında yaptığı otuz beş konuşma ise *Covid-19, İslamsızlaştırma Bakanlığı ve Müslüman Göçmenler ve AB Entegrasyonu, Elitler ve Halk Egemenliği* olarak sınıflandırılmıştır.

PVV, 2005'te kurulduğunda merkezine "İslam, göç ve AB karşıtlığını" almış sadece bu konuda politika yapmıştır. 2021 yılında yapılan Hollanda Genel Seçimleri'ne kadar da bu süreç devam etmiştir. Nitekim 2017 seçimlerinde bir sayfa manifesto hazırlayan Wilders, 2021 seçimlerinde detaylı bir seçim manifestosu hazırlamıştır. Ancak hem manifesto hem de söylemlerinde yer alan konuların büyük çoğunluğu yine İslam, göç, AB ve Hollanda kültürü bağlamında ele alınmıştır. İklimden sağlığa, Covid-19'dan ekonomiye kadar neredeyse her konuyu İslam, Göç ve AB ile ilişkilendirmiştir. Wilders'ın konuşmalarında dikkat çeken bir diğer husus ise partisinin tanıtımı için söylemler geliştirmesi olmuştur. Bununla birlikte sosyal medyayı aktif olarak kullanan Wilders, neredeyse her görüşünü sosyal medyadan paylaşmıştır. Wilders'ın 2017 ve 2021 seçim söylemleri Covid-19 hariç neredeyse hiç farklılaşmamıştır. Ancak özellikle İslam ve Müslümanlara yönelik söylemlerini giderek sertleştirmiştir. Ayrıca Covid-19'a yönelik çözüm önerilerini de yine göçmenlerle ilişkilendirmiştir. Bu nedenle Wilders'ın 2017-2021 seçim söylemleri birlikte değerlendirilmiştir.

Wilders'ın seçim kampanyaları döneminde yaptığı konuşmaları "popülist güvenlikleştirme" bağlamında değerlendirdiğimizde referans nesnesi Hollanda kimliğini ve kültürünü taşıyan "halk" olmuştur. Halk, Hollanda kültürünü ve egemenliğini her türlü tehdidinin merkezine yerleştirmiş; ekonomi, sınır güvenliği ve göç sorununa yönelik söylemleri sadece "halk"ı korumak için geliştirmiştir. Bununla birlikte ülke içindeki ve AB'deki siyasi elitleri Hollanda halkının aleyhine çalışmakla suçlamış ve "elitler"i, Hollanda kültürüne ve egemenliğine tehdit olarak tanımlamıştır. Yine AB entegrasyonunu da tehdit olarak tanımlamış ve üyelikten ayrılma çağrısında bulunmuştur. Bu noktada Wilders, Le Pen'den farklılık göstermiştir. Wilders, 2010 yılına kadar yetki devrine karşı ama ekonomik iş birliğine açık bir AB şüpheciliği sergilerken ilerleyen süreçte bu tutumunu değiştirmiş ve tamamen retçi bir pozisyon almıştır. Wilders bir taraftan Covid-19 ile mücadelede mevcut hükûmete destek verirken diğer taraftan özellikle karşı olduğu konularda AB'yi, "suçlu sığınmacıları" ve hatta İslam'ı; Covid-19 sorunun kaynağı olarak görmüştür. Bu konuda bir güvenlikleştirme süreci

başlatmasa da diğer söylemleriyle bu tutum birleştirildiğinde "biz- öteki" ayrımını inşa etmeye devam etmiş ve düzen karşıtlığını sürdürmüştür. Ayrıca Covid-19 sürecinde verdiği destek "halk"ın gerçek temsilcisi olma tahayyülü ile uyumlu olmuştur. Çünkü Wilders, Covid-19 süresince gerçek halkın ve sessizlerin sesi olduğunu ve onları korumak için mücadele ettiğini dile getirmiştir.

Wilders, seçimlerde iktidara gelememekle birlikte tarihindeki en yüksek oyları bu iki seçimde almıştır. Bu bağlamda, Hollanda kimliğini korumak ve İslam'la savaşmak için oy ve yetki isteyen Wilders, başarılı olmuş ve iktidarı da etkilemiştir. Bu durum Wilders'ın popülist söylemler ve tehdit tanımlarında "biz- öteki" ayrımını kullanarak "halk"ı nasıl etkilediğini görmemiz açısından önemlidir. Nitekim bir popülist güvenlikleştirme, başarıya ulaşmasından ya da gerçek olup olmamasından ziyade, "tehlike altındaki halkın" kimliğini sürekli olarak inşa etmeye odaklıdır. Wilders'ın; "savaşçı" olarak kendini tanımlaması, sessiz çoğunluğu temsil ettiğini iddia etmesi, elitler tarafından halkın çıkarlarının korunmadığını söylemesi de popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla uyumludur. Son olarak sadece kendisinin gerçekten halk adına konuşabileceğine ve yalnızca kendisinin halkla birlikte başaracağına inanması da popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasını doğrular niteliktedir.

Bu tezde popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla iktidarda olan FIDESZ lideri Orban'ın, muhalefette yer alan RN'in lideri Le Pen'in ve son olarak muhalefette yer almakla birlikte şahıs partisi olan PVV'in lideri Wilders'ın seçim söylemleri sırasıyla analiz edilmiştir. Öncelikle popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırması, bu üç partinin söylemlerinde iktidar ya da muhalefette olmasına göre bir değişiklik göstermemiştir. İktidarda ya da muhalefette olsalar bile söylemlerinin merkezinde "halk" vurgusu yer almış ve her türlü tehdit tanımını haklarının kimliğini ve kültürünü korumakla ilişkilendirmişlerdir. Ancak her parti liderinin kimlik ya da kültür vurgusunun; ülkenin tarihsel gelişimi, siyasi kültürü ve seçim gündemine göre farklılaştığı görülmüştür. Üç partide de "halk", popülist güvenlikleştirmenin referans nesnesi olmuştur. Partiler arasında sadece tehdit tanımlarının bağlamı farklılaşmıştır. Söylemlerinde iktidar veya muhalefette olmalarının da bu bağlamı etkilediği görülmüştür. Orban, iktidarını sürdürmek için "halk"ı merkeze koyarak popülist güvenlikleştirici söylemlerde bulunurken diğer iki lider iktidara gelmek için bu tip söylemlerde bulunmuş ve "halk"a yalnızca kendilerinin onları koruyabileceği mesajını iletmişlerdir. Başka bir ifadeyle iktidarda olan Orban, mağdur olarak egemenliği ve Macar halkının güvenliğini korumak için çağrı yapmış; Le Pen, iktidarı ve AB elitlerini suçlayarak toplumun güvenliğini ve ulusu

korumak için kurtarıcı olduğunu söylemiş ve Wilders ise Hollanda kültürünü egemenlikle eşitleyerek bunun için savaştığını dile getirmiştir.

Tezin ana ve alt argümanlarını açıklamadan önce sağ popülist partilerin sınıflandırılması, yükseliş nedenleri ve güvenlikleştirdikleri konuların bağlamına değinmek ve partilerin Avrupa şüpheci tutumları ve tahayyüllerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. FIDESZ, RN ve PVV'nin söylemleri, Avrupa'ya yönelik yaklaşımlarını şekillendirirken popülizmin yükseliş nedenleri de güvenlikleştirme için kolaylaştırıcı koşulları sağlamıştır. Vasilopoulou'nun (2009) belirttiği şekliyle "gelecekte, prensipte ve uygulamada" Avrupa entegrasyonuna yönelik tutum değiştirmişler ve güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuşlardır.

FIDESZ, RN ve PVV'nin analiz edilen seçim söylemleri bu bağlamda değerlendirildiğinde her üç partinin de Avrupa'nın kültürel tanımını kabul etmekle birlikte FIDESZ'in koşullu, PvV'nin retçi, RN'nin ise 2017 seçimlerinde retçi, 2022 seçimlerinde koşullu hatta uzlaşmacı bir AB şüpheciliği sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte AB entegrasyonuna yönelik olarak PVV'nin egemenlik devri ve ekonomik iş birliğini reddettiği, FIDESZ ve RN'nin ise ekonomik iş birliğine sıcak baktığı ancak egemenlik devrine karşı çıktıkları da görülmüştür. Ancak günümüzde aşırı sağ ve sağ popülizm arasındaki ayrımın giderek bulanıklaştığı, sağ popülist partilerin radikal biçimde politik tutum değiştirdikleri, AB'ye yönelik her krizde farklı söylem ve politika üretmeleri göz önüne alındığında bu sınıflandırmanın sürekli değişebileceği unutulmamalıdır.

Bu tez çalışmasında güvenlikleştirme ve popülizm ilişkisi ele alınarak "popülist güvenlikleştirme" kavramsallaştırması yapılmış, üç farklı partinin söylemleri ana ve alt araştırma sorularına bağlı kalarak popülist söylemlerde güvenlikleştirmenin nasıl tezahür ettiği test edilmiş, partiler karşılaştırılmış ve geleneksel güvenlikleştirmeden farklılaştığı yönler ortaya konmuştur. Bu bağlamda tezde popülist söylemlerin, partilerin AB entegrasyonuna yönelik tutumlarının sürekli değişmesine neden olduğu ve popülist güvenlikleştirmenin, geleneksel güvenlikleştirmeden iki noktada farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda ulaşılan sonuçlar açıklanmış ve tezin ana argümanına yer verilmiştir.

Halkı, merkeze alan popülist güvenlikleştirmenin bir sonucu da AB entegrasyonunu etkilemesi olmuştur. AB karşıtlığı ya da şüpheciliği "biz- öteki" ayrımında en çok oyu getirecek şekilde ve "halkın çağrısına kulak vererek" dile getirilmiştir. Ayrıca liderler, "halk"tan gelen taleplere sessiz kalmamaktadır. Entegrasyona yönelik bakış açısı Orban'da her iki seçimde de

sabit kalırken diğer iki partinin propaganda başlığına göre Avrupa şüphecisi ya da Avrupa karşıtı tutum almışlar ve "gelecekte kurulması istenen" siyasi birliği tehdit olarak tanımlayarak popülist güvenlikleştirici söylemlerde bulunmuşlardır. Ayrıca bu durum popülist söylemlerle AB entegrasyonunun nasıl araçsallaştırıldığını da göstermiştir. Popülist liderlerin "halk"ı merkeze alarak yaptığı her konuşmada AB entegrasyonuna yönelik tutumlarının konulara göre farklılaşabileceğini iddia etmek yanlış olmayacaktır. Orban için sürekli olarak bir dış tehdit iken Le Pen ve Wilders için her türlü başarısızlığın nedeni AB entegrasyonu ve elitleridir. Ayrıca entegrasyona yönelik sürekli tutum değişikliği; popülist güvenlikleştirmenin iki yönlü olduğunu, liderin ve izleyicilerin kendi söylemini yeniden yorumlayarak yeni güvenlik anlamları ve tehditleri yaratmaları arasında sürekli hakemlik yaptığı argümanına da uygundur.

Güvenlikleştirme teorisi ile popülist güvenlikleştirmenin farklılaşan yönlerinden ilki şudur: "Halk" tüm popülist güvenlikleştirme sürecinin referans nesnesi olmuştur. Halk, kimliğinin güvencesiz doğası sürekli olarak yeni güvenlik tehditlerinin inşasını tetiklemiş ve güvenlikleştirme ise bu kimliğin canlı kalmasını sağlamıştır. Wilders'ın, İslam'ı tehdit olarak tanımlaması sürekli olarak farklı olgularla güvenlikleştirmesi bu durumu doğrulamaktadır. Güvenlikleştirme teorisinde alımlayıcı ve referans nesnesi ayrı birimler olarak görünürken popülist güvenlikleştirmede referans nesnesi ve alımlayıcı kitle özdeşleşmiştir. Nitekim Orban'ın Ulusal Danışma Meclisi, Le Pen'in halk toplantıları, Wilders'ın sürekli kırsal bölgelerde halkla bir araya gelerek taleplerini dinlemesi; referans nesnesi ile alımlayıcı kitle özdeşleşmesine uygun bir örnektir. İkinci olarak ise bahsedilen tüm liderler, popülist güvenlikleştirmeyle sürekli olarak halkın kimliğinin ve kültürünün tehdit altında olduğu belirterek toplumsal güvenliğe atıf yapmışlardır. Bu söylemin Kopenhag Okulu'nun çerçevesini çizdiği toplumsal güvenlik sektöründen farklılık arz ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Partilerin söylemlerinde toplumsal güvelik sektörüne uygun söylemler bulunmakla birlikte ülkelerindeki siyasi elitleri, ekonomi politikasını ve diğer tüm siyasi konuları da "halkın kimliğini" merkeze alarak güvenlikleştirmişlerdir. Wilders'ın, Covid-19, Orban'ın ulusal güvenlik tanımları, Le Pen'in iktidara yönelik söylemleri bunu doğrulamaktadır.

Sonuç olarak üç farklı partinin ve liderlerinin söylemlerinin; elitizm karşıtı bir kibir, lider figürü, eylemsel bir kitlenin katılımı, referans nesnesinin homojen kimliği ve güvenlikleştirici aktör ile kitle arasında doğrudan ilişki ile karakterize edilen popülist güvenlikleştirme kavramsallaştırmasıyla uyumlu olduğu görülmüştür. Popülizmin, popülist lider tarafından korunmaya muhtaç olduğu iddia edilen halka ve elitlere karşı bir çağrı ile

geleneksel güvenlikleştirmeden farklılaşan bir güvenlikleştirme tarzı olarak anlaşılabileceği ana argümanı test edilmiş; Orban, Le Pen ve Wilders'ın seçim söylemlerinde "halk"ı merkeze alarak İslam, göç, AB entegrasyonu ve siyasi elitler konusunda popülist güvenlikleştirme yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yeni güvenlik tehditleri kapsamında söylemleri analiz eden bu tez çalışması başka araştırma sorularının önünü açmıştır. Özellikle sağ popülist partilerin sürekli olarak kendilerini yenilemeleri, krizlerin normalleştirilmesi ve demokratik gerileme açısından diğer sağ partilerin araştırılması ve "halk"ın güvenlikleştirici bir aktör olarak rolünün daha fazla araştırılması gerekmektedir. Ayrıca coğrafi ve jeopolitik konum açısından bu sürecin detaylandırılarak partilerin sınıflandırılması ve özellikle Ukrayna savaşı ile birlikte yaşanan dönüşümün söylemleri nasıl şekillendirdiği karşılaştırmalı analiz edilmelidir.

EKLER

Ek 1: Macaristan FIDESZ 2018-2022 Genel Seçimleri Söylem Haritası

MACARİSTAN - FIDESZ 2018 – 2022 GENEL SEÇİMLERİ SÖYLEM HARİTASI

1. MACARİSTAN FIDESZ 2018 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 1

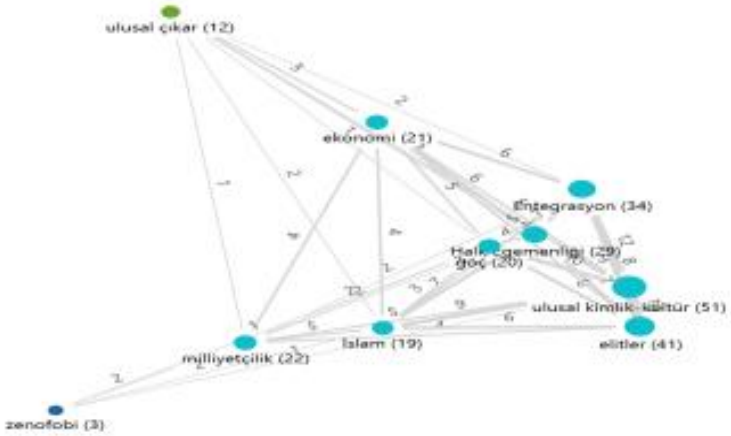

2. MACARİSTAN FIDESZ 2018 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 2

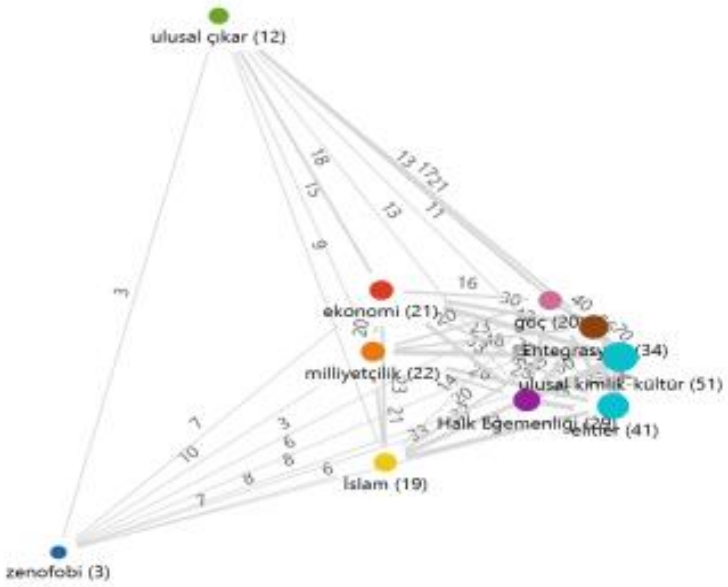

3. MACARİSTAN FIDESZ 2018 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR-1

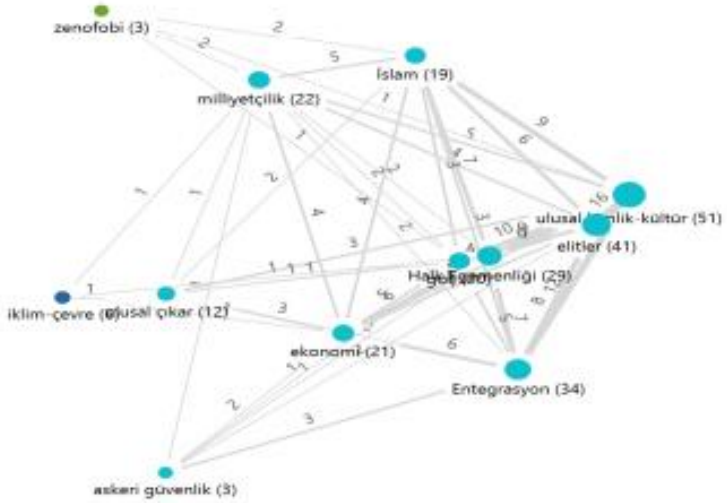

4. MACARİSTAN FIDESZ 2018 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 2

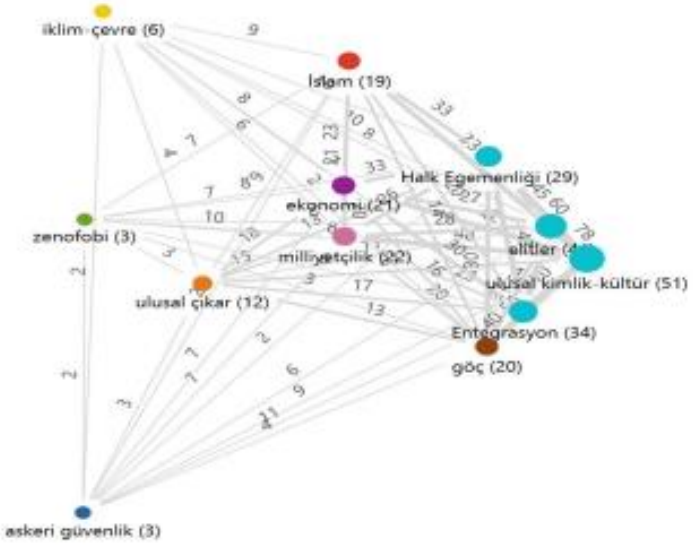

5. MACARİSTAN FIDESZ 20222 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 1

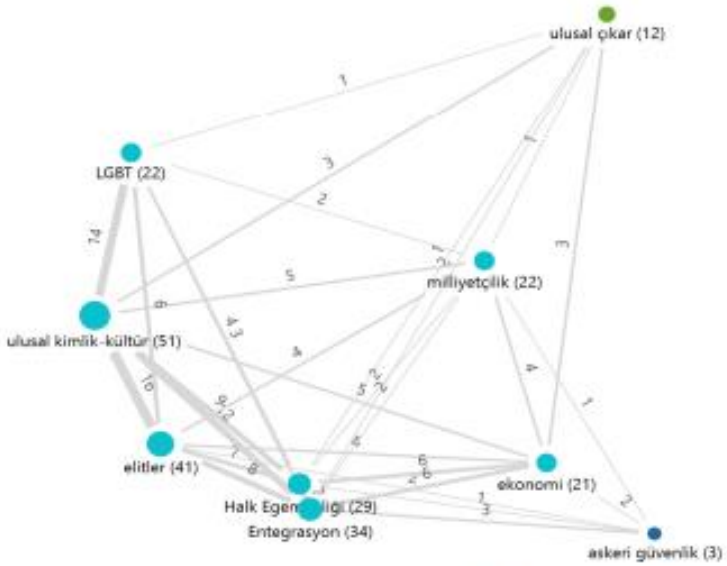

6. MACARİSTAN FIDESZ 20222 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 2

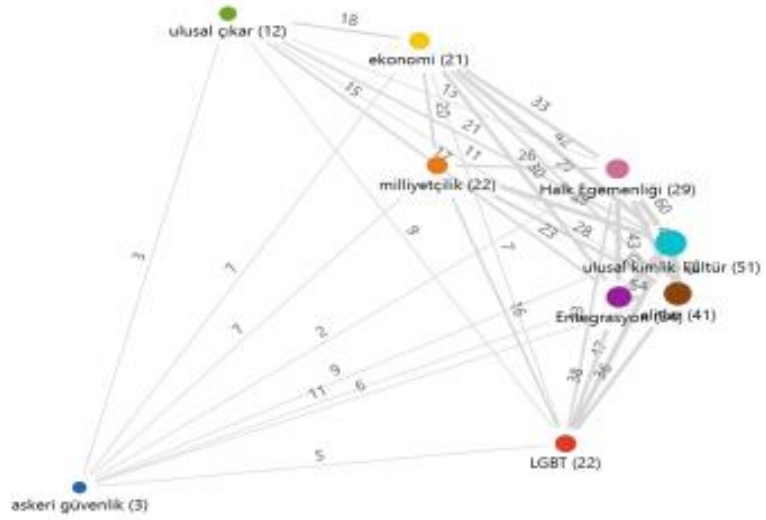

7. MACARİSTAN FIDESZ 2022 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 1

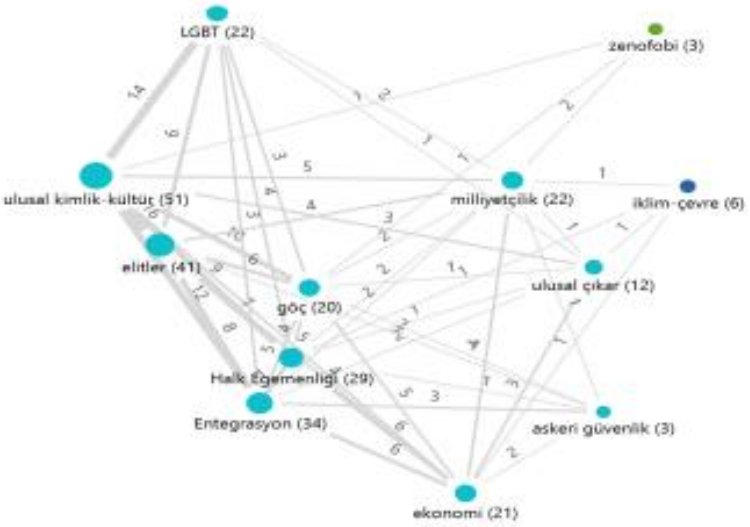

8. MACARİSTAN FIDESZ 20222 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 2

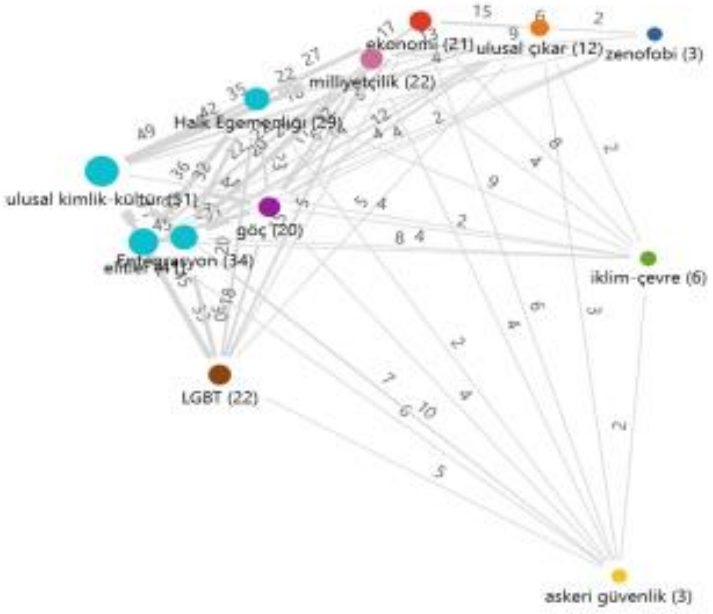

Ek 2: Fransa RN 2017-2022 Başkanlık Seçimleri Söylem Haritası

FRANSA – RN 2017-2022 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ SÖYLEM HARİTASI

1. RN 2017 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 1

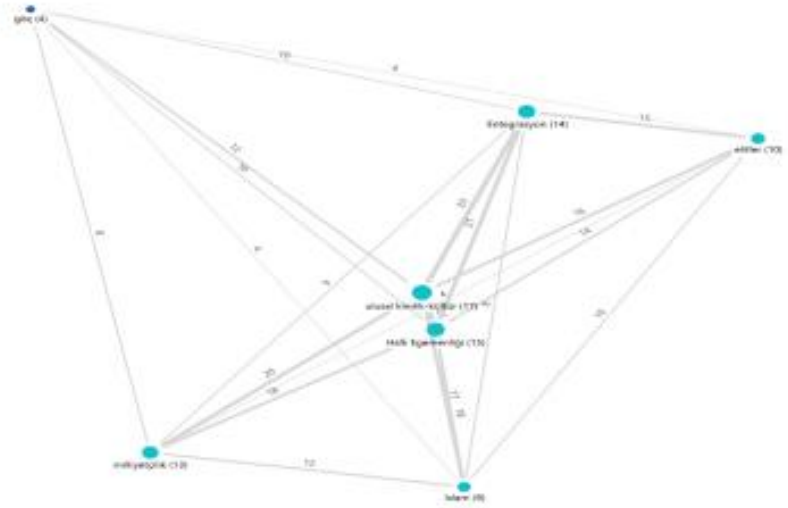

2. RN 2017 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 2

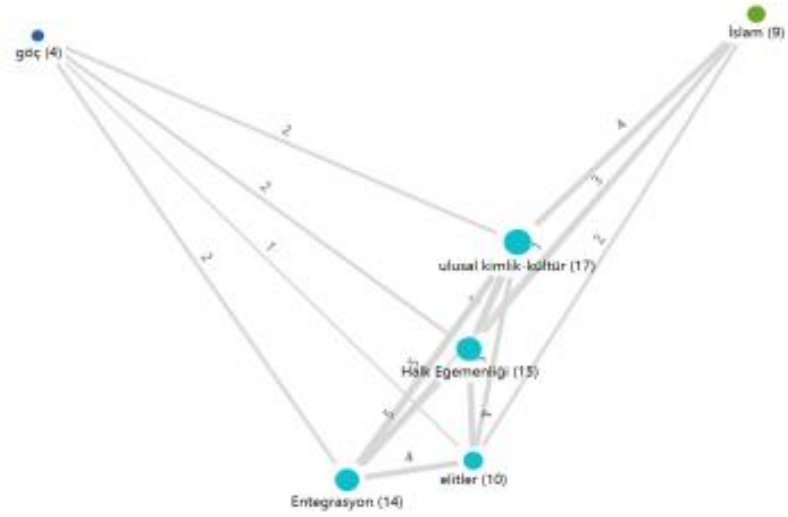

3. RN 2017 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR-1

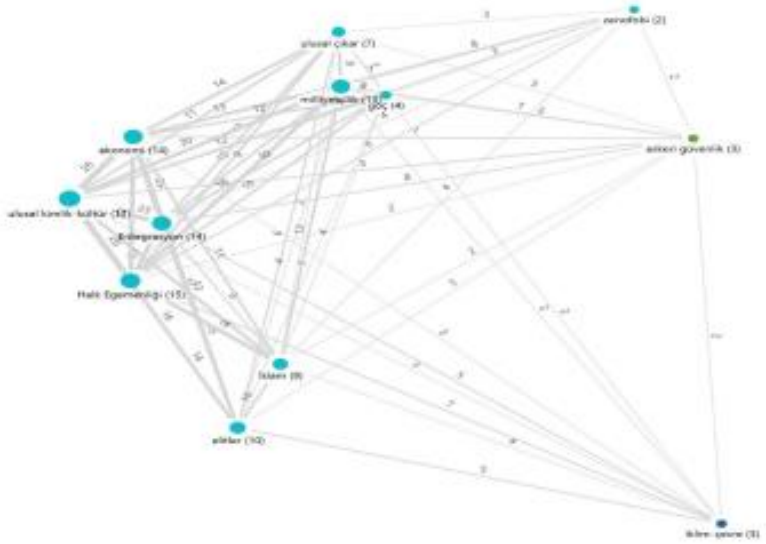

4. RN 2017 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 2

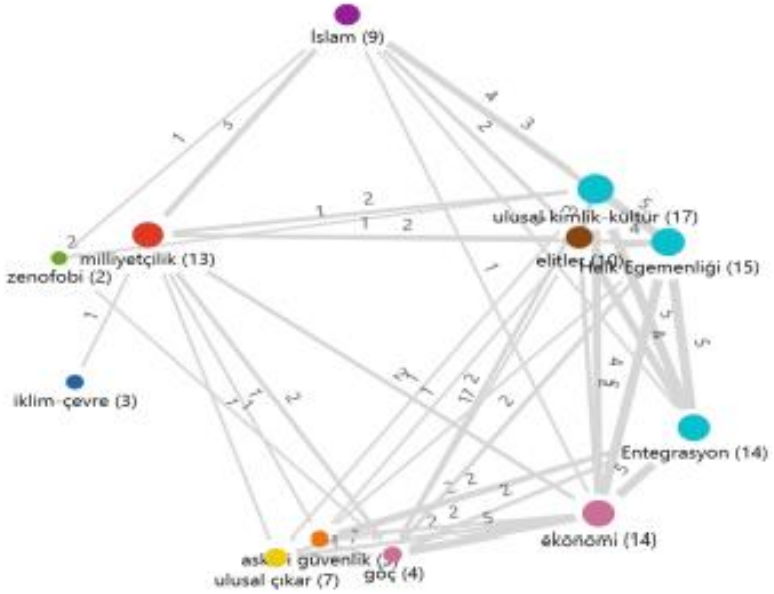

5. RN 2022 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 1

6. RN 2022 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 2

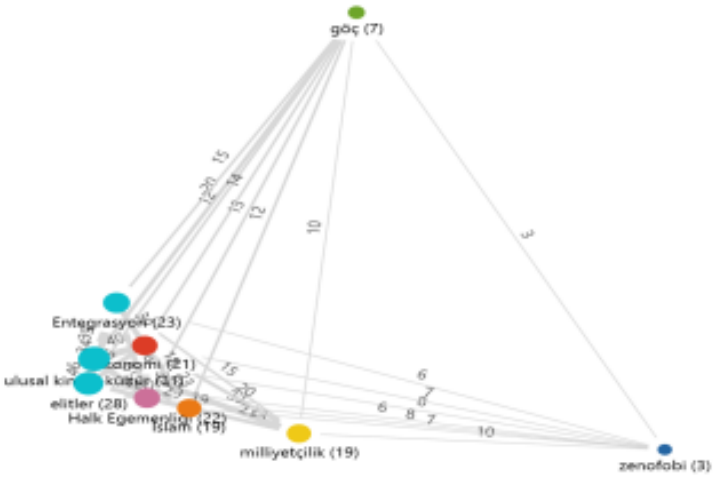

7. RN 2022 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 1

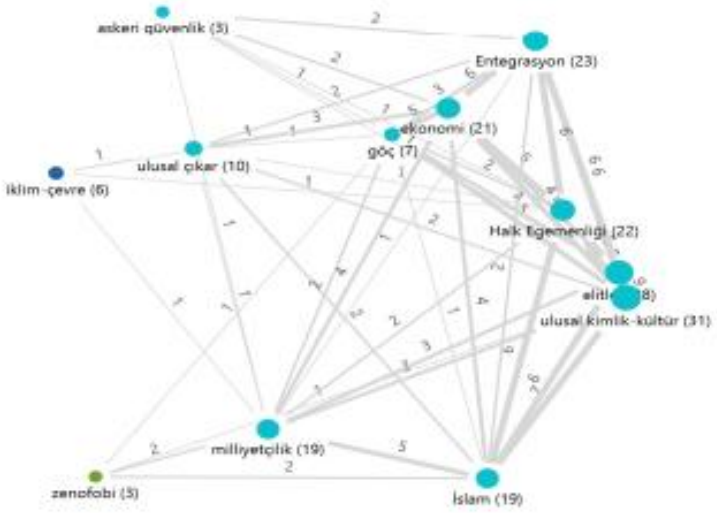

8. RN 2022 BAŞKANLIK SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 2

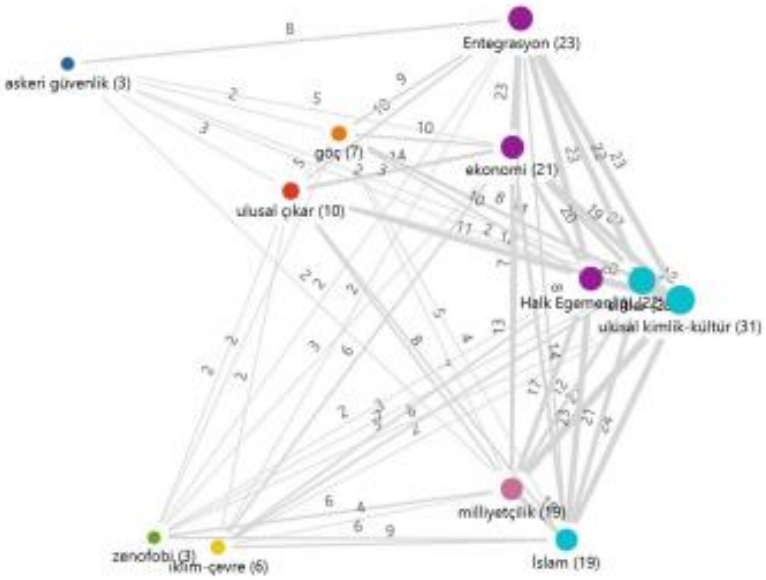

Ek 3: Hollanda PvV 2017-2021 Genel Seçimleri Söylem Haritası

1. PVV 2017 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ - 1

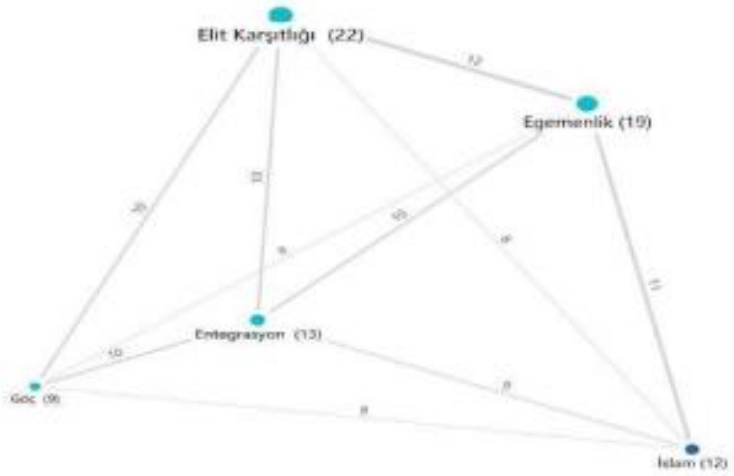

2. PVV 2017 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ TÜM KODLAR – 2

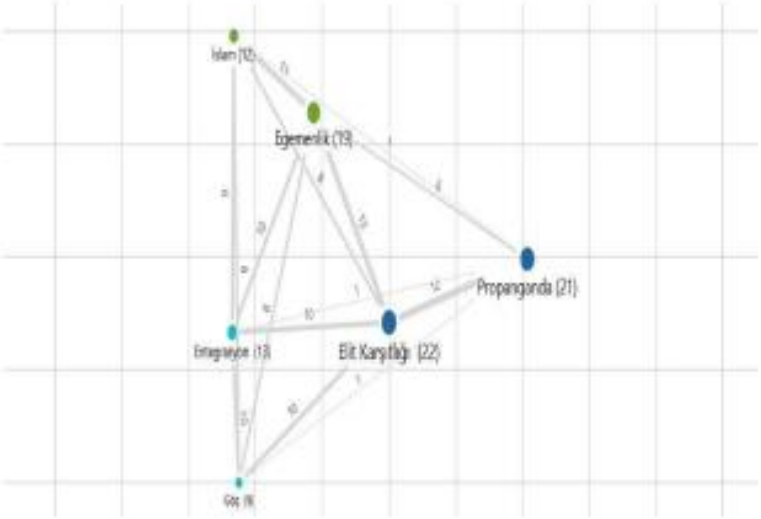

3. PVV 2021 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZİ – 1

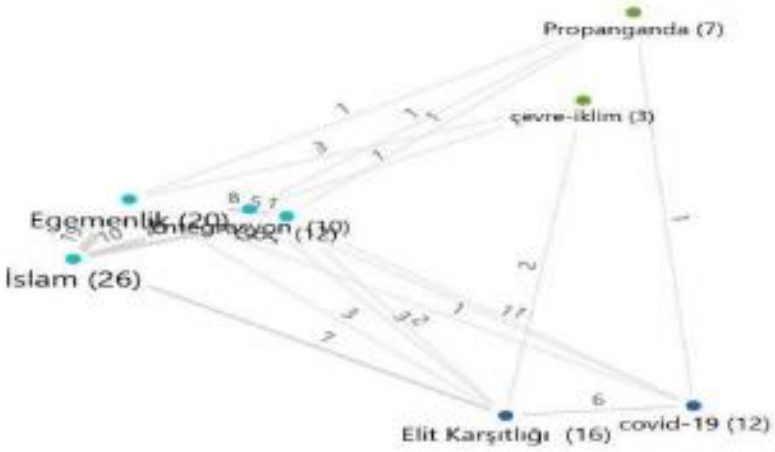

4. PVV 2021 SEÇİMLERİ NİTEL İÇERİK ANALİZ - 2

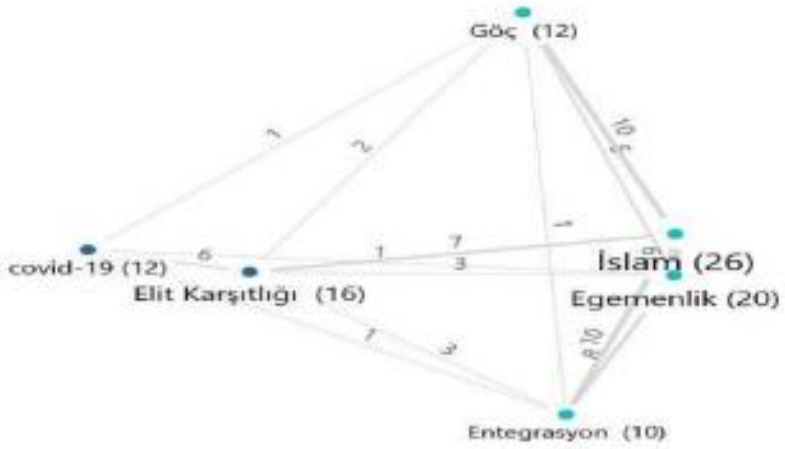

5. PVV 2017-2021 SEÇİMLERİ BÜTÜNLEŞİK ANALİZ TÜM KODLAR – 1

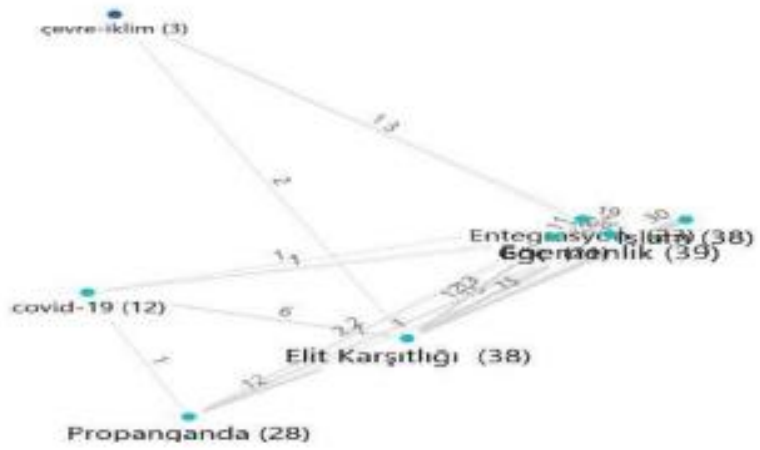

6. PVV 2017-2021 SEÇİMLERİ BÜTÜNLEŞİK ANALİZ – 2

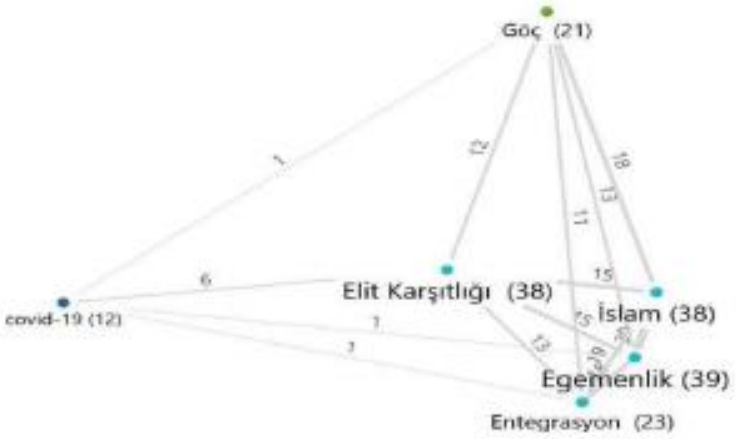

7. PVV 2017-2021 SEÇİMLERİ BÜTÜNLEŞİK ANALİZ – 3

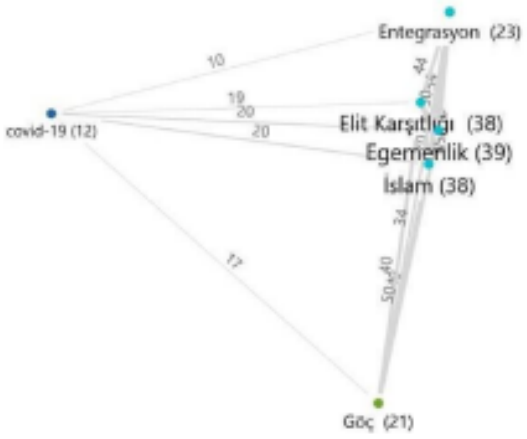

KAYNAKÇA

Aalberg, T., Esser, F., Reinemann, C., Strömbäck, J., ve de Vreese, C. H. (2017) *Populist Political Communication in Europe*, New York: Routledge.

Aardal, B. ve Bergh, J. (2018) "The 2017 Norwegian election", *West European Politics*, 41(5):1208-1216.

Abou-Chadi, T. (2016) "Niche Party Success and Mainstream Party Policy Shifts–How Green and Radical Right Parties Differ in Their Impact", *British Journal of Political Science,* 46(2): 417-436.

Abou-Chadi, T. ve Krause, W. (2018) "The Causal Effect of Radical Right Success on Mainstream Parties' Policy Positions: A Regression Discontinuity Approach", *British Journal of Political Science,* 50(3):1-19.

Abrahamsen, R. (2005) ''Blair's Africa: The Politics of Securitization and Fear'', *Alternatives: Global,Local, Political,* 30(1):55–80.

Abts, K. ve Rummens, S. (2007) "Populism Versus Democracy", *Political Studies,* 55(2):405-424.

Abulof, U. (2014) ''Deep Securitization and Israel's "Demographic Demon", *International PoliticalSociology*, 8(4):396–415.

Achin, C., Lévêque, S. (2017) "'Jupiter is Back': Gender in the 2017 French Presidential Campaign", *French politics,* 15(3):279-289.

Ake, C. (1967) "Political Integration and Political Stability: A Hypothesis.", *World Politics*, 19(3):486-499.

Akkerman, A., Mudde, C. ve Zaslove, A. (2014) "How Populist are the People? Measuring Populist Attitudes in Voters", *Comparative Political Studies,* 47(9):1324-1353.

Alaçam, M. B. (2021) *Siyasal Kuramda İnsan Hakları ve Yurttaşlık: Mültecilik Olgusu,* Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alonso-Muñoz L. ve Casero-Ripollés A (2020) "Populism Against Europe in Social Media: The Eurosceptic Discourse on Twitter in Spain, Italy, France, and United Kingdom

During the Campaign of the 2019 European Parliament Election*" Openaccess, Front. Commun.* 5:54.

Albertazzi, D. ve McDonnell D. (2008) *Twenty-First Century Populism: The Spectre of Western European Democracy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Albertazzi, D. ve McDonnell D. (2015) *Populists in Power*, Abingdon: Routledge.

Andeweg, R. B. (2000) "Consociational Democracy", *Annual Review of Political Science*, 3(1):509-536.

Aradau, C. (2004) "Security and the Democratic Scene: Desecuritization and Emancipation", *Journal of International Relations and Development*, 7:388-413.

Arditi, B. (2007) *Politics on the Edges of Liberalism: Difference Populism Revolution Agitation*, Edinburgh: Edinburgh University Press.

Arendt, H. (1951) *The Origins of Totalitarianism,* New York: Schocken Books.

Armillei, R. (2017) ''Boat Arrivals and the "Threat" to Italian National Security: Between a "Moral Panic" Approach and the EU's Failure to Create a Cohesive Asylum-Seeking Policy, *Journal of Applied Security Research*, 12(1): 141–159.

Art, D. (2006) *The Politics of the Nazi Past in Germany and Austria*, Cambridge: Cambridge University Press.

Art, D. (2011) *Inside the Radical Right: The Development of Anti-Immigrant Parties in Western Europe,* New York: Cambridge University Press.

Arzheimer, K. (2009) "Contextual Factors and the Extreme Right Vote in Western Europe, 1980–2002", *American Journal of Political Science*, 53(2):259-275.

Arzheimer, K. ve Carter, E. (2006) "Political Opportunity Structures and Right-Wing Extremist Party Success.", *European Journal of Political Research,* 45(3):419-443.

Aslanidis, P. (2016) "Is Populism an Ideology? A Refutation and a New Perspective", *Political Studies*, 64(1):88–104.

Austin, J. L. (1975) *How to Do Things with Words*, Oxford: Oxford University Press.

Avrupa Birliği (2012) “Consolidated version of the Treaty on European Union 1992” *Official Journal of the European Communities,* <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331>, Erişim Tarihi: 19.08.2022

Avrupa İslamafobi Raporu (2018) *European Islamophobıa Report*, Bayraklı, E., Hafez, F. (Eds.). SETA, <https://setav.org/assets/uploads/2019/09/EIR_2018.pdf>, Erişim Tarihi: 19.08.2022

Avrupa Komisyonu (2017) *Hungary: Commission takes second step in infringement procedure on Higher Education Law,* <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1952_EN.htm>. Erişim Tarihi: 19.08.2022.

Bagge Laustsen, C., Wæver, O. (2000) “In Defence of Religion: Sacred Referent Objects for Secu-Ritization”, *Millennium: Journal of International Studies, 29*/3: 705–739. https://doi.org/10.1177/03058298000290031601

Bakker, B. N., Rooduijn, M. ve Schumacher, G. (2015) “The Psychological Roots of Populist Voting: Evidence from the United States, the Netherlands and Germany”, *European Journal of Political Research* 55(2):302-320.

Baldwın, D. A. (1997) “The Concept of Security”, *Review of International Studies*, 23:5-26.

Bale, T. (2003) “Cinderella and Her Ugly Sisters: The Mainstream and Extreme Right in Europe's Bipolarising Party Systems”, *West European Politics*, 26(3):67-90.

Bale, T., van Kessel, S., ve Taggart, P. (2011) “Thrown Around with Abandon? Popular Understandings of Populism as Conveyed by the Print Media: A UK Case Study”, *Acta Politica*, 46(2):111-131.

Balent, M. (2013) “The French national front from Jean-Marie to Marine Le pen: Between change and continuity”, *Exposing the Demagogues. Right-wing and National Populist Parties in Europe. Joint publication of CES and Konrad Adenauer Stiftung*, Belgium: Drukkerij Jo Vandenbulcke, 161-187.

Balzacq, T. (2005) “The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context”, *European Journal of International Relations*, 11(2):171–201.

Balzacq, T. (2010) “Constructivism and Securitization Studies” In M. D. Cavelty, V. Maurer (Eds.), *The Routledge handbook of security studies:* Routledge:56-72.

Balzacq, T. (2011) *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*, (Ed.). Routledge.

Ban, I. Z. (2022) *Viktor Orbán's Hungary: Interaction between Rhetoric and Political System*, Yüksek Lisans Tezi, Aalborg, Denmark, Development and International Relations.

Báthory, R. (2021) "Négyévente átjövünk ukránból Orbánért, és megszavazzuk nektek a nyomorúságot", *Szabad Európa.* [online] https://www.szabadeuropa.hu/a/negyevente-atjovunk-ukranbol-orbanert-es-megszavazzuk-nektek-a-nyomorusagot-fiktiv-lakcim-tornyospalca-ukran-szavazat/31127829.html>, Erişim Tarihi: 15.05.2022.

Batory, A. (2016) "Populists in Government? Hungary's "System of National Cooperation", *Democratization*, 23(2):283-303.

BBC (2017) Avrupa Adalet Divanı'ndan mülteci kotası itirazına ret. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41180689>. Erişim Tarihi: 15.05.2022.

Beauzamy, B. (2013) "Explaining the Rise of the Front National to electoral prominence: Multifaceted or contradictory models?", R. Wodak, M. Khosravinik, B. Mral (Eds.), *Right –Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*, London: Bloomsbury:177-190.

Betz, H. G. (1994) *Radical Right-Wing Populism in Western Europe*, New York: St. Martin's Press.

Betz, H. G. (2002) "Conditions Favouring the Success and Failure of Radical Right-Wing Populist Parties in Contemporary Democracies", in Y. Mény, Y. Surel (Eds.), *Democracies and the Populist Challenge*, Basingstoke: Palgrave Macmillan: 197-213.

Betz, H. G. (2013) "The New Front Naional: Sill a Master Case?" *RECODE Online Working Paper*, 30:1-17.

Bianka, S. (2022) *Parliamentary elections in Hungary 2022* [online] <https://equipoeuropa.org/parliamentary-elections-in-hungary-2022/>, Erişim Tarihi: 14.01.2023.

Biard, B. (2015) "Neo-Populisme en Democraie: Le Cas du Front Naional de Marine Le Pen", *Ispole:*1-39.

Bigo, D. (2000) "When Two Become One. Internal and External Securitizations in Europe" In M. Kelstrup, M. C. Williams (Eds.), *International relations theory and the politics ofEuropean integration. power, security and community*, Routledge: 171–204

Bigo, D. (2002) “Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease”, *Alternatives: Global, Local and Political*, 27(1):63-92.

Bigo, D. (2008) “Globalized (In)Security: The field and the Ban-Optican” Bigo, D. ve Tsoukala, A. (Eds.), *Understanding (In)Security: Terror, Insecurity and Liberty.* Illiberal practices of liberal regimes after 9/11 içinde, Routledge, Oxon ve New York, 10-48.

Bigo, D. (2014) “The (In)Securitization Practices of the Three Universes of EU Border Control: Military/Navy – Border Guards/Police – Database Analysts”, *Security Dialogue*, 45(3):209–225.

Bigo, D., Bonditti, P. ve Olsson, C. (2013) “Mapping the European Field of Security Professionals”, In D. Bigo, S. Carrera, E. Guild, R. B. J. Walker (Eds.), *Europe’s 21st century challenge: Delivering liberty*, Ashgate: 49–65

Bigo, D. ve McCluskey, E. (2018) “What is a PARIS Approach to (In)Securitization?”, *Political Anthropological Research for International Sociology*.

Bocskor, Á. (2018) “Anti-Immigration Discourses in HungaryDuring the ‘Crisis’ Year: The Orbán Government’s ‘National Consultation’ Campaign of 2015”, *Sociology*, 52(3):551-568.

Bornschier, S. (2010) *Cleavage Politics and the Populist Right*, Philadelphia: Temple University Press.

Bornschier, S. (2012) “Why a Right-Wing Populist Party Emerged in France but not in Germany: Cleavages and Actors in the Formation of a New Cultural Divide.”, *European Political Science Review*, 4(1):121-145.

Bornschier, S. (2018) *Globalization, Cleavages, and the Radical Right*, J. Rydgren (Ed.), New York: Oxford University Press: 212-238.

Bornschier, S. ve Kriesi, H. (2013) “The populist right, the working class and the changing face of class politics”, In: J. Rydgren (ed) *Class Politics and the Radical Right*. Oxon and New York: Routledge, pp. 10-30.

Bos, L., van der Brug, W. ve de Vreese, C. H. (2011) “How the Media Shape Perceptions of Right-Wing Populist Leaders ”, *Political Communication*, 28(2):182-206.

Bourbeau, P. (2011) *The Securitization of Migration*. Routledge.

Bourbeau, P. (2015) "Migration, Resilience and Security: Responses to New Inflows of Asylum Seek-Ers and Migrants", *Journal of Ethnic and Migration Studies,* 41(12): 1958–1977.

Bozoki, A. (2015) *Broken Democracy, Predatory State and Nationalist Populism* in The Hungarian Patient Social Opposition to an Illiberal Democracy, P. Krasztev, & J. Van Till (Eds.), Budapest-New York: Central European University Press.

Brubaker, R. (2010) *Fransa ve Almanya'da Vatandaşlık ve Ulus Ruhu*. (Çev. V. Pekel), Ankara: Dost Kitabevi.

Buraczyński, R. (2015) "Sekurytyzajca Polskiej Polityki Migracyjnej a Sytuacja Przygranicznych Regionów Polski Wschodniej'', *Studia Migracyjne– Przegląd Polonijny, 1*(155): 85–109.

Buzan, B. (1991) *People, states and fear: An agenda for international security studies in the post-Cold War Era*, Colorado: Lynne Rienner Publishers.

Buzan, B. (1993) *The Logic of Anarchy*, New York: Columbia University Press.

Buzan, B. (1997) "Rethinking Security After the Cold War", *Cooperation and Conflict,* 32(1): 5–28.

Buzan, B. ve Hansen, L. (2009) *Evolution of International Security Studies*, New York: Cambridge University Press.

Buzan, B. ve Hansen, L. (2007), *International Security*, (Ed.), London: Sage Publications.

Buzan, B. ve Weaver, O. (2003) *Regions and Powers*, Cambridge: Cambridge University Press.

Buzan, B. Weaver, O. ve De Wilde, J. (1998) *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner Pub.

Buzan, B., Hansen, L. (2009) *The Evolution of International Security Studies*, Cambridge: Cambridge University Press.

Buzan, B. ve Wæver, O. (1997) "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies", *Review of International Studies,* 23(02):241–250.

Buzogány, A. (2017) "Illiberal Democracy in Hungary: Authoritarian Diffusion or Domestic Causation?" *Democratization*, 24(7):1307-13025.

Canovan, M. (1981) *Populism*, London: Junction Books.

Carter, E. L. (2005) *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure*, Manchester: Manchester University Press.

Ceyhan, A. ve Tsoukala, A. (2002) "The Securitization of Migration in Western Societies: Ambivalent Discourses and Policies", *Alternatives: Global, Local, Political*, 27(1):21–39.

Ciută, F. (2009) "Security and the Problem of Context: A Hermeneutical Critique of Securitisation Theory", *Review of International Studies*, 35(2):301-326.

Collective, C.A.S.E. (2006) "Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto", *Security Dialogue*, 37(4):443–487

Collective, C.A.S.E. (2007) "Europe, Knowledge, Politics Engaging with the Limits: The C.A.S.E. Collective Responds", *Security Dialogue,* 38(4): 559–576.

Condruz–Băcescu, M. (2014) "Euroscepticism Across Europe: Drivers and Challenges", *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 6(2):52-59.

Corry, O. (2012) "Securitisation and 'Riskification': Second-Order Security and the Politics of Climate Change", *Millennium–Journal of International Studies,* 40(2): 235–258.

Côté, A. (2016) "Agents without Agency: Assessing the Role of the Audience in Securitisation Theory", *Security Dialogue,* 47(6):541-558.

Crépon, S., Dézé, A. ve Mayer, N. (2015) *Les faux-semblants du Front national*. Paris: Presses de Sciences Po.

Çöpoğlu, M. O. (2017) "Avrupa'da Yükselen Populist Aşırın Sağ Partiler: Özgürlükler ve Uluslar Avrupası (Enf) Grubu Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4):1-17.

de Jonge, L. (2019) *The Success and Failure of Right-Wing Populist Parties in the Benelux*, Cambridge: University of Cambridge.

Deegan-Krause, K. ve Enyedi, Z. (2010) "Agency and the Structure of Party Competition: Alignment, Stability and the Role of Political Elites", *West European Politics*, 33(3):686-710.

Dejevsky, M. (2012) *Marine Le Pen: Her Father's Daughter*, [online] <http://www.independent.co.uk/news/people/profiles/marine-le-pen-her-fathers-daughter-7583994.html>, Erişim Tarihi: 12.03.2021

Dempsey, J. (2011) *Hungarian Parliament Approves New Constitution,* [online] The New York Times. <http://www.nytimes.com/2011/04/19/world/europe/19iht-hungary19.html.>, Erişim Tarihi: 10.08.2021.

Doty, R.L., (2007) "States of Exception on the Mexico–US Border: Security,'Decisions,' and Civilian Border Patrols", *International Political Sociology*, 1(2):113–37

Downs, A. (1957) *An Economic Theory of Democracy*, New York: Harper & Row.

Durovic, A. (2019) "The French elections of 2017: shaking the disease?", *West European Politics*, 42(7):1487-1503.

Duverger, M. (1954) *Political Parties: Their Organization and Activity in the Modern State*, London: Methuen.

Eatwell, R. (1996) "On Defining the 'Fascist Minimum': The Centrality of Ideology", *Journal of Political Ideologies*, 1(3):303-319.

Eatwell, R. (2000) "The Extreme Right and British Exceptionalism" In P. Hainsworth (Ed.) *The Politics of the Extreme Right: From the Margins to the Mainstream*, , London: Bloomsbury Continuum: 172-192.

Eatwell, R. (2003) "Ten Theories of the Extreme Right" In P. H. Merkl, L. Weinberg (Eds.), *Right-Wing Extremism in the Twenty-First Century*, London: Frank Cass: 47-73.

Eatwell, R. ve Goodwin, J., M. (2010) *The New Extremism in 21st Century Britain*, Routledge.

Eger, M. A. ve Valdez, S. (2014) "Neo-nationalism in Western Europe", *European Sociological Review*, 31(1):115-130.

Eisenberg, D. (1967) *The Re-emergence of Fascism*, London: MacGibbon & Kee.

Ellinas, A. A. (2010) *The Media and the Far Right in Western Europe*, Cambridge: Cambridge University Press.

Ellinas, A. A. (2018) "Media and the Radical Right" In J. Rydgren (ed.), *The Oxford Handbook of the Radical Right*, New York: Oxford University Press: 269-284.

Emerson, R. G. (2017) "Towards a Process-Orientated Account of the Securitisation Trinity: The Speech Act, the Securitiser and the Audience", *Journal of International Relations and Development*, 22:515–531.

Enyedi, Z. (2016) "Paternalist Populism and İlliberal Elitism in Central Europe", *Journal of Political Ideologies*, 21(1):9-25.

Esser, F., Stępińska, A. ve Hopmann, D. N. (2017) *Populism and the Media: Cross-National Findings and Perspectives,* T. Aalberg, F. Esser, C.Reinemann, J. Strömbäck, C.H. de Vreese (Eds.), New York: Routledge: 365-380.

Evans, J. ve Ivaldi, G. (2017) "An Atypical 'Honeymoon'Election? Contextual and Strategic Opportunities in the 2017 French Legislative Elections", *French Politics,* 15: 322-339.

Evans, J., ve Ivaldi, G. (2018) "Challenges to the Blocked Polity: The Macron/Le Pen Presidential Run-Off", In vans, J., ve Ivaldi, G. (ed.) *The 2017 French Presidential Elections: A Political Reformation?,* 177-204.

Fennema, M. (1997) "Some conceptual issues and problems in the comparison of anti-immigrant parties in Western Europe", *Party Politics,* 3(4):473-492.

Fetzer, J.S. (2000) *Public Attitudes toward Immigration in the United States, France, and Germany,* New York: Cambridge University Press.

Fitzgibbon, J. (2007) "Citizens against Europe? Civil Society and Eurosceptic Protest in Ireland, the United Kingdom and Denmark", *Journal of Common Market Studies* 51(1):105-121.

Floyd, R. (2016) "Extraordinary or Ordinary Emergency Measures: What, and Who, Defines the 'Success' of Securitization?", *Cambridge Review of International Affairs,* 29(2):677–694.

Foreign Affairs (2016) "A Conversation With Marine Le Pen", 17 Ekim 2016, France's Next Revolution?, <https://www.foreignaffairs.com/interviews/2016-10-17/france-s-next-revolution>, Erişim Tarihi: 19.08.2021

Franzosi, P., Marone, F. ve Salvati, E. (2015) "Populism and Euroscepticism in the Italian Five Star Movement", *The International Spectator,* 50(2):109-124.

Freeden, M. (2017) "After the Brexit referendum: revisiting populism as an ideology", *Journal of Political Ideologies,* 22(1):1-11.

Gábor, B. ve Messing, V. (2016) "Infiltration of political meaning-production: security threat or humanitarian crisis?" [online] *Center for Media Data and Society,* <https://cmds.ceu.edu/sites/cmcs.ceu.hu/files/attachment/article/1041/infiltrationofpoliticalmeaningfinalizedweb.pdf>, Erişim Tarihi: 17.09.2021

Gall, L. (2016) “Hungary’s Biggest Oppositional Daily Shut Down” [online] *Human Rights Watch,* <https://www.hrw.org/news/2016/10/10/hungarys-biggest-oppositional-daily-shut-down>, Erişim Tarihi: 17.09.2021

Gibson, R. K. (2002) *The Growth of Anti-Immigrant Parties in Western Europe,* Lampeter: Edwin Mellen Press.

Gherghina, S. ve Soare, S. (2013) “*Introduction: Populism –A Sophisticated Concept and Diverse Political Realities”,* In S. Gherghina, S. Mişcoiu and S. Soare (Eds.), *Contemporary Populism: A Controversial Concept and its Diverse Forms,* Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Golder, M. (2003) “Explaining Variation in the Success of Extreme Right Parties in Western Europe”, *Comparative Political Studies,* 36,(4):432-466.

Goodwin, M. (2011) “Right Response: Understanding and Countering Populist Extremism in Europe”, *Chatham House Report*, (London, 1-46). <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911_goodwin.pdf>, Erişim Tarihi: 10.10.2019

Goodwyn, L. (1976) *Democratic Promise: The Populist Movement in America,* New York: Oxford University Press.

Gougou, F. ve Sauger, N. (2017) “The 2017 French Election Study (FES 2017): a Post-Electoral Cross-Sectional Survey”, *French Politics,* 15: 360-370.

Gurau, A. (2017) *The Hungarian government's war on free speech. OpenDemocracy,* <http://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/ana-gurau/hungarian-governments-war-on-free-speech.>, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2017.

Hainsworth, P. (2008) *The Extreme Right in Western Europe*, London: Routledge.

Hakhverdian, A. ve Koop. C., (2007) “Consensus Democracy and Support for Populist Parties in Western Europe.”, *Acta Politica,* 42(2):401- 420.

Hansen, L. (2011) “The Politics of Securitization and the Muhammad Cartoon Crisis: A Post-Structuralist Perspective”, *Security Dialogue,* 42(4–5): 357–369.

Harmsen, R., ve Spiering, M. (2004) “Euroscepticism and the Evolution of European Political

Debate" Euroscepticism, 20:13-35

Hawkins, K. A. (2009) "Measuring Populist Discourse in Comparative Perspective", *Comparative Political Studies,* 42(8):1040–1067.

Hawkins, K. A., Riding, S., Mudde, C. (2012), "Measuring Populist Attitudes.", *Political Concepts,*<http://www.conceptsmethods.org/Files/WorkingPaper/PC_55_pdf.>, Erişim Tarihi: 15.08. 2019

Hawkins, K. A., Read, M. ve Pauwels, T. (2017) "Populism and its Causes", In C. R. Kaltwasser, P. Taggart, P. O. Espejo, P. Ostiguy (Eds.), *The Oxford Handbook Populism,* Oxford: Oxford University Press: 267-286.

Hisieh, H.F. ve Shannon, S. E. (2005) "Three Approaches to Qualitative Content Analysis", *Qualitative Health Research,* 15(9):1277-1288.

Hobolt, S. B., De Vries, C. E. (2016) "Public Support for European Integration", *The Annual Review of Political Science,* 19:413-432.

Hofstadter, R. (1969) *North America,* G. Ionescu, E. Gellner, London: Weidenfeld & Nicolson: 9-27.

Hooghe, L., Marks, G. ve Wilson, C. J. (2002) "Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration?", *Comparative Political Studies,* 35(8):965-989.

Hooghe, L. ve Marks, G. (2007) "Sources of Euroscepticism", Acta Politica, 42(2):119-127.

Hopmann, D., Vliegenhart, R., de Vreese, C. H. ve Albaek, E. (2010) "Effects of Election News Coverage: How Visibility and Tone Influence Party Choice", *Political Communication,* 27(4): 389-405.

Husbands, C. T. (1992) "The Other Face of 1992: The Extreme-right Explosion in Western Europe", *Parliamentary Affairs,* 45(3):267-284.

Huszka, B. (2017) "Eurosceptic Yet Pro-Enlargement: the Paradoxes of Hungary's EU Policy", *Southeast European and Black Sea Studies,* 4:591-60.

Huysmans, J. (1995) "Migrants as a Security Problem: Dangers of 'Securitizing' Societal Issues" in R. Miles, D. Thranhardt (Eds.), *Migration and European integration: The dynamics of inclusion and exclusion,* London: Pinter.

Huysmans, J. (1998) "The Question of the Limit: Desecuritisation and the Aesthetics of Horror in Political Realism", *Millennium: Journal of International Studies,* 27(3):569–589.

Huysmans, J. (2000) "The European Union and the Securitization of Migration", *Journal of CommonMarket Studies,* 38(5):751–777.

Huysmans, J. (2004) "Minding Exceptions: The Politics of Insecurity and Liberal Democracy", *Contemp Polit Theory* 3:321–341

Huysmans, J. (2006) *The politics of insecurity: Fear, migration and asylum in the EU,* Oxford: Routledge.

Huysmans, J. (2014) *Security unbound: Enacting democratic limits,* Oxford: Routledge.

Ignazi, P. (1992) "The Silent Counter-Revolution: Hypotheses on the Emergence of Extreme Right-Wing Parties in Europe", *European Journal of Political Research,* 22(1):3-34.

Ignazi, P. (2003) *Extreme Right Parties in Western Europe,* Oxford: Oxford University Press.

Inglehart, R. ve Norris, P. (2016) *Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash,* <https://ssrn.com/abstract=2818659>, Erişim Tarihi: 19.12.2020

Ionescu, G. ve Gellner, E. (1969) *Introduction in Populism: Its Meanings and National Characteristics,* G. Ionescu, E. Gellner Eds.), London: Weidenfeld & Nicolson: 1-5.

Ivaldi, G. (2015) "Towards the Median Economic Crisis Voter? The New Leftist Economic Agenda of the Front National in France", *French Politics,* 13:346-369.

Ivaldi, G. (2016) "A New Course for the French Radical Right? The Front National and 'De-demonisation", In T.Akkerman, S. de Lange, M. Rooduijn (ed), *Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe: Into the Mainstream?* London: Routledge: 225-246.

Ivaldi, G. (2018) "Contesting the EU in Times of Crisis: The Front National and Politics of Euroscepticism in France", *Politics,* 38(3):278-294.

Ivaldi, G. (2022) "Marine Le Pen, Eric Zemmour:social-populisme contre capitalisme populaire", *Note Le Baromètre de la confiance politique*, vague 13, Sciences Po CEVIPOF.

Ivaldi, G. (2023) "When Far Right Parties Compete: A Case Study of Éric Zemmour and Marine Le Pen In The 2022 French Presidential Election", *French Politics*, 1-18.

Ivaldi, G. ve Lanzone, M. E. (2016) "5 The French Front National: Organizational Change and Adaptation from Jean-Marie to Marine Le Pen", *Understanding Populist Party Organisation: The Radical Right in Western Europe*, 131-158.

Ivarsflaten, E. (2005) "The Vulnerable Populist Right Parties: No Economic Realignment Fuelling their Electoral Success", *European Journal of Political Research*, 44(3):465-492.

Ivarsflaten, E. (2008) "What Unites Right-Wing Populists in Western Europe? Re-Examining Grievance Mobilization Models in Seven Successful Cases", *Comparative Political Studies*, 41(1):3-23.

Jäger, A. (2018) *Kleine Anti-Geschiedenis Van Het Populisme*, Amsterdam: De Geus.

Jagers, J. ve Walgrave, S. (2007) "Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium" *European Journal of Political Research*, 56(3):319-345.

Jamin, J. (2005) *Faut-İl İnterdire Les Partis D'extrême Droite? Démocratie, Droit Et Extrême Droite*, Namur: Luc Pire.

Jarvis, L. ve Legrand, T. (2017) "'I am Somewhat Puzzled': Questions, Audiences and Securitization in the Proscription of Terrorist Organizations", *Security Dialogue*, 48(2):149–167.

Jeandesboz, J. (2016) "Smartening Border Security in the European Union: An Associational Inquiry", *Security Dialogue*, 47(4):*1–18*.

Jones, R. W. (1999) *Security, Strategy, and Critical Theory*. Colorad: Lynne Rienner Publishers.

Kaliber, A. (2005) "Türkiye'de Güvenlikleştirilmiş Bir Alan Olarak Dış Politikayı Yeniden Düşünmek: Kıbrıs Örneği", *Uluslararası İlişkiler*, 2(7):31-60.

Karabat, A. (2017) Avrupa'da aşırı sağ nasıl yükseldi?. Al Jazeera Turk. <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/avrupada-asiri-sag-nasil-yukseldi.>, Erişim Tarihi: 22.06.2022)

Katz, R. S. ve Mair, P. (2009) "The Cartel Party Thesis: A Restatement.", *Perspectives on Politics*, 7(4):753-766.

Kaunert, C., Léonard, S. ve Hoffmann, U. (2013) "Venue-Shopping and the Role of Non-Governmental Organisations in the Development of the European Union Asylum Policy", *Comparative Migration Studies,* 1(1): 179–200.

Kaya, A. (2016) "Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi: Karşılaştırmalı Analiz için Teorik Araçlar" *Eleştirel Miras: Avrupa'da kimliklerin gerçekleştirilmesi ve temsil edilmesi Çalışma Paketi 2. Kritik Analiz Aracı*, İstanbul.

Kelly, B. (2017) "Don't weep for Trump's press victims, Europe has its own despots to worry about" [online] *The Telegraph*, <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/01/13/dont-weep-trumps-press-victims-europe-has-despots-worry/>, Erişim Tarihi: 19.05.2021

Kitschelt, H. (1986) "Political Opportunity Structures and Political Protest: Anti-Nuclear Movements in Four Democracies", *British Journal of Political Sciene*, 16(1):57-85.

Kitschelt, H. (2007) "Growth and Persistence of the Radical Right in Postindustrial Democracies: Advances and Challenges in Comparative Research", *West European Politics*, 30(5):1176-1206.

Kitschelt, H. ve McGann, A. J. (1995) *The Radical Right in Western Europe: A Comparative Analysis*, Ann Arbor: University of Michigan Press.

Knigge, P. (1998) "The Ecological Correlates of Right-Wing Extremism in Western Europe.ü", *European Journal of Political Research*, 34:249–279.

Koopmans, R. ve Muis, J. (2009) "The Rise of Right-Wing Populist Pim Fortuyn In The Netherlands: A Discursive Opportunity Approach", *European Journal of Political Research*, 48(5):642–664.

Koopmans, R., Statham, P., Giugni, M. ve Passy, F. (2005) *Contested Citizenship: Immigration and Cultural Diversity in Europe*, Minneapolis: University of Minnesota Press.

Kopecky, P. ve Mudde, C. (2002) "The Two Sides of Euroscepticsm: Party Positions on European Integration in East Central Europe", *European Union Politics*, 3(3):297-326.

Körösényi, A. (2018) “The Theory and Practice of Plebiscitary Leadership: Weber and the Orbán regime”, *East European Politics and Societies and Cultures,* 20(10):1-22.

Krekó, P. (2017) “Rethinking the Far Right in Hungary Defeating Orbán is Impossible without Jobbik’s Votes”, *Friedrich-Ebert-Stiftung*, 2-5.

Kriesi, H. (2014) “The Populist Challenge.”, *West European Politics*, 37(2):361-378.

Kriesi, H., Grande, E., Dolezal, M., Helbling, M., Höglinger, D., Hutter, S. ve Wüest, B. (2012) *Political Conflict in Western Europe*, Cambridge, MA: Cambridge University Press.

Kriesi, H. ve Pappas, T. S. (2015) *Populism in Europe During Crisis: An Introduction,* H. Kriesi, T. S. Pappas (Eds.), Colchester: ECPR Press: 1-19.

Kury, P. (2003) *Über Fremde Reden: Überfremdungsdiskurs und Ausgrenzung in der Schweiz 1900-1945*, Zürich: Chronos.

Kurylo, B. (2022) “The Discourse and Aesthetics of Populism As Securitisation Style” *International Relations*, 36(1): 127-147.

Kübler, D. ve Kriesi, H. (2017) “How Globalisation and Mediatisation Challenge our Democracies.”, *Swiss Political Science Review*, 23(3):231–245.

Laclau, E. (2005) *On Populist Reason.* London: Verso

Le Front National. (2012) Le Projet du Front National [online] <http://www.frontnational.com/le-projet-de-marine-le-pen/>, Erişim Tarihi:11.07.2021

Le Monde. (2015) Ou l’ascension d’un apparatchik7 [online] <https://www.lemonde.fr/elections-regionales-2015/article/2015/12/06/front-national-nicolas-bay-ou-l-ascension-d-un-apparatchik_4825795_4640869.html>, ErişiM Tarihi: 22.07.2021.

Le Pen, M. (2017) *Engagements Présidentiels de Marine Le Pen.* <https://www.marine2017.fr/wp-content/uploads/2017/02/projet-presidentiel-marine-le-pen.pdf.>, Erişim Tarihi: 15.05.2020 .

Le Pen, M. (2017a) Presidential Campaign Launch, Lyon France, Archves of Women's Poltcal Communcaton. [online] <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/directory/marine-le-pen/>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Le Pen, M. (2017b) Conférence Présıdentıelle: Le Rôle De L'etat Dans L'économıe, [online] <https://rassemblementnational.fr/discours/conference-presidentielle-le-role-de-letat-dans-leconomie>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Le Pen, M. (2017c) Discours De Marine Le Pen À Châteauroux, [online] <https://rassemblementnational.fr/discours/discours-de-marine-le-pen-a-chateauroux>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Le Pen, M. (2017d) Réunıon Publıque De Marıne Le Pen À Mırande (32), [online] <https://rassemblementnational.fr/discours/reunion-publique-de-marine-le-pen-a-mirande-32>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Le Pen, M. (2017e) Réunıon Publıque De Marıne Le Pen À Saınt-Raphaël, [online] <https://rassemblementnational.fr/discours/reunion-publique-de-marine-le-pen-a-saint-raphael>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Le Pen, M. (2017f) Marıne Le Pen En Meetıng À Metz, [online] <https://rassemblementnational.fr/discours/marine-le-pen-en-meeting-a-metz>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Le Pen, M. (2022a) Discours de la Convention présidentielle à Reims, [online] <https://mlafrance.fr/communiques/discours-de-la-convention-presidentielle-a-reims>, Erişim Tarihi: 15.08.2022.

Le Pen, M. (2022b) Discours de Marine Le Pen au meeting de Mayotte, [online] <https://mlafrance.fr/communiques/discours-de-marine-le-pen-au-meeting-de-mayotte>, Erişim Tarihi: 15.08.2022.

Le Pen, M. (2022c). Discours de rentrée politique à Fréjus, [online] <https://mlafrance.fr/communiques/discours-de-rentree-politique-a-frejus>, Erişim Tarihi: 15.08.2022.

Le Pen, M. (2022d) Décès d'Yvan Colonna: le gouvernement doit s'expliquer, [online] <https://mlafrance.fr/communiques/deces-dyvan-colonna-le-gouvernement-doit-sexpliquer>, Erişim Tarihi: 15.08.2022.

Le Pen, M. (2022e) Replacer la démocratie sociale au cœur de la Nation, [online] <https://mlafrance.fr/communiques/replacer-la-democratie-sociale-au-coeur-de-la-nation>, Erişim Tarihi: 15.08.2022.

Lehmbruch, G. (1967) *Proporzdemokratie: Politisches System und politische Kultur in der Schweiz und in Österreich*, Tübingen: Mohr Siebeck GmbH.

Leonard, S. ve Kaunert, C. (2019) *Refugees, security and the European Union*, Oxford: Routledge.

Levitsky, S. ve Way, L. (2002) "The Rise of Competitive Authoritarianism", *Journal of Democracy*, 13(2):51-65.

Levitsky, S. ve Ziblatt, D. (2018) *How Democracies Die: What History Reveals About Our Future,* New York: Crown.

Lijphart, A. (1969) "Consociational Democracy", *World Politics*, 21(2):207-255.

Lubbers, M., Gijsberts, M. ve Scheepers, P. (2002) "Extreme Right- Wing Voting in Western Europe", *European Journal of Political Research*, 41(3):345-378.

Lucardie, P. ve Voerman, G. (2012) *Populisten in de Polder*, Amersfoort: Uitgeverij Boom.

Lucardie, P. ve Voerman, G. (2013) Geert Wilders and the Party for Freedom: A Political Entrepreneur in the Polder: Exposing the Demogogues: Right-wing and National Populist Parties in Europe (ss. 187-204). K. Grabouw, & F. Hartleb (Der.), Brussel/Berlijn: Centre for European Studies & Konrad-Adenauer- Stiftung.

Lund Petersen, K. (2012) "Risk Analysis – A Field Within Security Studies?", *European Journal of International Relations,* 18(4):693–717

Mair, P. (2007) Political Opposition and the European Union", *Government and Opposition,* 42: 1-17.

Magcamit, M. (2017) "Explaining the Three-Way Linkage Between Populism, Securitization, and Realist Foreign Policies: President Donald Trump and the Pursuit of 'America First' Doctrine", *World Affairs,* 180(3):6-35.

Marzouki, N., McDonnell, D. ve Roy, O. (2016) *Saving the People: How Populists Hijack Religion*, New York: Oxford University Press.

Mayring, P. (2011) *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş Nitel Düşünce İçin Bir Rehber*, (Çev: A. Gümüş ve M. S. Durgun), Bilgesu Yayıncılık, Ankara.

Mcdonald, M. (2008) "Securitization and the Construction of Security" *European Journal of International Relations,* 14(4):563-587.

McCormick, J. (2014) "Voting on Europe: The Potential Pitfalls of a British Referendum", *The Political Quarterly,* 85(2):212-219.

McCormick, J. (2015) *Avrupa Birliği Siyaseti*, 1. Baskı, Adres Yayınları, Ankara.

McSweeney, B. (1996) "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School", *Review of International Studies,* 22(1):81–93.

Meguid, B. M. (2005) "Competition Between Unequals: The Role of Mainstream Party Strategy in Niche Party Success", *American Political Science Review,* 99(3):347-359.

Mény, Y. (2017) "A Tale of Party Primaries and Outsider Candidates: The 2017 French Presidential Election", *French Politics,* 15: 265-278.

Mény, Y. ve Surel, Y. (2002), *Democracies and the Populist Challenge,* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Merkl, P. H. (2003), *Stronger Than Ever, in Right-Wing Extremism in the Twenty-First Century,* L. Weinberg, P. H. Merkl (Eds.), London: Frank Cass: 23-46.

Minkenberg, M. (2000), "The Renewal of the Radical Right: Between Modernity and Anti-Modernity", *Government and Opposition,* 35(2):170-188.

Minkenberg, M. (2001) "The Radical Right in Public Office: Agenda-Setting and Policy Effects", *West European Politics,* 24(4):1-21.

Moffitt, B. (2015) "How to Perform Crisis: A Model for Understanding the Key Role of Crisis in Contemporary Populism", *Government and Opposition,* 50(2):189-217.

Moffitt, B. (2016) *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*, Stanford: Stanford University Press.

Moffitt, B. ve Tormey, S. (2014) "Rethinking Populism: Politics, Mediatisation and Political Style", *Political Studies*, 62:381-397.

Mudde, C. (2000) *The Ideology of the Extreme Right*, New York: Manchester University Press.

Mudde, C. (2004) "The Populist Zeitgeist", *Government and Opposition*, 39(4):541- 563.

Mudde, C. (2007) *Populist Radical Right Parties in Europe*, Cambridge: Cambridge University Press.

Mudde, C. (2010) "The Populist Radical Right: A Pathological Normalcy", *West European Politics*, 33(6):1167–1186.

Mudde, C. (2013) "The 2012 Stein Rokkan Lecture - Three decades of populist radical right parties in Western Europe: So what?", *European Journal of Political Research*, 52:1-19.

Mudde, C. (2014) "Fighting the system? Populist radical right parties and party system change", *Party Politics*, 20(2):217-226.

Mudde, C. (2016) "The Study of Populist Radical Right Parties: Towards a Fourth Wave", *Working Paper*, University of Oslo: Center for Research on Extremism: 1-23.

Mudde, C. (2017a) "Populism: An Ideational Approach", in C. R. Kaltwasser, P. Taggart, P. O. Espejo, P. Ostiguy (Ed) *The Oxford Handbook of Populism*, Oxford: Oxford University Press: 27-47.

Mudde, C. (2017b) *Introduction to the Populist Radical Right, in The Populist Radical Right: A Reader*, C. Mudde, Abingdon: Routledge: 1-10.

Mudde, C. ve Kaltwasser, C. R. (2012) *Populism in Europe and the Americas: Threat or Corrective for Democracy?*, New York: Cambridge University Press.

Mudde, C. ve Kaltwasser, C. R. (2013) "Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America", *Government & Opposition*, 48(2):147-174.

Mudde, C. ve Kaltwasser, C. R. (2017) *Populism: A Very Short Introduction*, Oxford: Oxford University Press.

Mudde, C., Kaltwasser, C. R. (2018) "Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda", *Comparative Political Studies*, 51(13):1667-1693.

Mudde, C. ve van Holsteyn, J. (2000) *The Netherlands: Explaining the Limited Success of the Extreme Right, in The Politics of the Extreme Right: From the Margins to the Mainstream*, P. Hainsworth (Ed.), London: A Continuum Imprint: 144-1471.

Müller, J. W. (2016) *What is Populism?*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Müller, J.W. Schemer, C., Wirz, D. S., ve Wirth, W. (2020) "Measuring populism across nations: Testing for measurement invariance of an inventory of populist attitudes", *International Journal of Public Opinion Research* 32(2):284–305

Najman, B., ve Zanko, Y., (2017) "When political supply creates its own demand: The case of anti-EU politics in Visegrad countries", *Working Paper*, mimeo, University Paris Est Creteil.

Neal, A. W. (2009) "Securitization and Risk at the EU Border: The Origins of FRONTEX", *Journal ofCommon Market Studies*, 47(2):333–356.

Németh, T. (2022) "Ahogyan ez az ország ebből a háborúból kijön, olyan lesz a mi sorsunk és lehetőségeink is – kárpátaljai magyarok az ukrajnai háborúban", Telex. [online] <https://telex.hu/kulfold/2022/03/26/orosz-ukran-valsag-haboru-ukrajna-karpatalja-magyar-kisebbseg>, Erişim Tarihi: 01.09.2022.

Norris, P. (2005) *Radical Right: Voters and Parties in the Electoral Market*, Cambridge: Cambridge University Press.

Orban, V. (2017) "Prime Minister Viktor Orbán's speech at the 27th Congress of Fidesz – Hungarian Civic Union", [online] https://2015-2019.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-27th-congress-of-fidesz-hungarian-civic-union. Erişim Tarihi: 22 Ekim 2019.

Orban, V. (2018a) “Soros Network’ behind Migration in the Balkans,” Hungary Today, [online] https://hungarytoday.hu/orban-soros-network-behind-migration-in-the-balkans/, Erişim Tarihi: 28.10.2019.

Orban, V. (2018b) As quoted in: Orbán Viktor évértékelő beszéde. [online] Budapest https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-evertekelo-beszede-2/ Erişim Tarihi: 28.10.2019.

Orban, V. (2018c) As quoted in: Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1956. évi forradalom és szabadságharc 62. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1956-evi-forradalom-es-szabadsagharc-62-evfordulojan/Erişim Tarihi: 28.10.2019. .

Orban, V. (2018d) As quoted in: Orbán Viktor évértékelő beszéde. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-evertekelo-beszede-3/ Erişim Tarihi: 28.10.2019.

Orban, V. (2018e) As quoted in: Orbán Viktor évértékelő beszéde. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-evertekelo-beszede-3/ Erişim Tarihi: 28.10.2019.

Orban, V. (2018f) As quoted in: Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc 170. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1848-49-evi-forradalom-es-szabadsagharc-170-evfordulojan/ Erişim Tarihi: 28.10.2019.

Orban, V. (2018g) As quoted in: Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1956. évi forradalom és szabadságharc 65. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1956-evi-forradalom-es-szabadsagharc-65-evfordulojan Erişim Tarihi: 28.10.2019.

Orban, V. (2022a) Prime Minister Viktor Orbán on the Kossuth Radio program “Good Morning Hungary” [online] https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/prime-minister-viktor-orban-on-the-kossuth-radio-program-good-morning-hungary-6225fcbc551b4, Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022b) Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1956. évi forradalom és szabadságharc 62. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1956-evi-forradalom-es-szabadsagharc-62-evfordulojan/, Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022c) Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1956. évi forradalom és szabadságharc 65. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1956-evi-forradalom-es-szabadsagharc-65-evfordulojan/ Erişim Tarihi: Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022d) As quoted in: Orbán Viktor beszéde a Fidesz – KDNP választási győzelmét követően. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-beszede-a-fidesz-kdnp-valasztasi-gyozelmet-kovetoen-2/ Erişim Tarihi: Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022e) As quoted in: Orbán Viktor évértékelő beszéde. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-evertekelo-beszede-5/ Erişim Tarihi: 15.09.2022.

Orban, V. (2022f) As quoted in: Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1956. évi forradalom és szabadságharc 65. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1956-evi-forradalom-es-szabadsagharc-65-evfordulojan/ Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022g) Prime Minister Viktor Orbán on the Kossuth Radio programme “Good Morning Hungary” [online] https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/prime-minister-viktor-orban-on-the-kossuth-radio-programme-good-morning-hungary-60c897660e51b, Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022h) Speech by Prime Minister Viktor Orbán at the inauguration of the House of Music, Hungary [online] https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/speech-by-prime-minister-viktor-orban-at-the-inauguration-of-the-house-of-music-hungary, Erişim Tarihi: 15.09.2022

Orban, V. (2022ı) As quoted in: Orbán Viktor ünnepi beszéde az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc 174. évfordulóján. [online] https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1848-49-evi-forradalom-es-szabadsagharc-174-evfordulojan/ Erişim Tarihi: 15.09.2022

OSCE (2014) Limited Election Observation Mission Hungary Parliamentary Elections 6 April 2014. Office for Democratic Institutions and Human Rights. <http://www.osce.org/odihr/elections/116757?download=true>, Erişim Tarihi: 19.05.2020

OSCE (2021) Parlıamentary Electıons 17 March 2021 Odıhr Needs Assessment Mıssıon Report [online] https://www.osce.org/odihr/elections/netherlands/478501 , Erişim Tarihi: 19.09.2021

Ostiguy, P. (2009) "The High-Low Political Divide: Rethinking Populism and anti-Populism" *Political Concepts Working Paper Series*, 35: 1-65.

Ostiguy, P. (2017) *Populism: A Socio-Cultural Approach*. Oxford: Oxford University Press.

Otjes, S., Ivaldi, G., Jupskås, A. R., Mazzoleni, O. (2018) "It's not Economic Interventionism, Stupid! Reassessing the Political Economy of Radical Right-wing Populist Parties", *Swiss Political Science Review,* 24(3):270-290.

Otjes, S., Voerman, G. (2020) "The Netherlands: Political developments and data in 2019", *European Journal of Political Research Political Data Yearbook,* 59(1):261-271.

Öner, Selcen (2014) "Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni 'Öteki'ler Ve Türkiye'nin Ab Üyeliği", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi,* 1(13): 163-184.

Palonen, E. (2018) "Performing the Nation: the Janus-Faced Populist Foundations of Illiberalism in Hungary", *Journal of Contemporary European Studies*, 1-14.

Panizza, F. (2005) *Introduction, in Populism and the Mirror of Democracy*, London: Verso: 1-31.

Panizza, F. (2017) "Populism and Identification", In C. R. Kaltwasser et al. (Eds.), *The Oxford Handbook of Populism*, Oxford: Oxford University Press.

Pappas, T. S. (2016) "Are Populist Leaders "Charismatic"? The Evidence From Europe", *Constellations,* 23(3):378-390.

Pappas, T. S. (2019) *Populism and Liberal Democracy: A Comparative and Theoretical Analysis*, Oxford: Oxford University Press.

Partij Voor de Vrijheid (PvV). (2017) Verkiezingsprogramma PVV [online] <https://www.pvv.nl/verkiezingsprogramma.html>, Erişim Tarihi: 02.03.2019

Partij Voor de Vrijheid (PvV). (2021) Verkiezingsprogramma PVV [online] <https://www.pvv.nl/verkiezingsprogramma.html>, Erişim Tarihi: 04.07.2022

Patomäki, H. (2015) "Absenting the Absence of Future Dangers and Structural Transformationsin Securitization Theory", *International Relations,* 29(1):128–136.

Pauwels, T. (2011) "Measuring Populism: A Quantitative Text Analysis of Party Literature in Belgium", *Journal of Elections, Public Opinion and Parties,* 21(1):97-119.

Pauwels, T. (2014) *Populism in Western Europe: Comparing Belgium, Germany, and the Netherlands,* Abingdon: Routledge.

Pels, D. (2003) "Aesthetic representation and political style", *Media and the Restyling of Politics, London: Sage,* 41-66.

Peoples, C. ve Vaughan-Williams, N. (2015) *Critical Security Studies: An Introduction* (2. Baskı), Oxford: Routledge.

Perliger, A. ve Pedahzur, A. (2018) "The Radical Right in Israel", *in* J. Rydgren (Ed.), *The Oxford Handbook of the Radical Right,* New York: Oxford University Press: 667-680.

Perrineau, P. (2017) *Le vote disruptif: Les élections présidentielle et législatives de (ed).* Paris: Presses de Sciences Po.

Pisoiu, D., ve Ahmed R. (2015) "Capitalizing on Fear: The Rise of Right-Wing Populist Movements in Western Europe", In IFSH (ed.), *OSCE Yearbook 2015* (ss. 165-176). Baden-Baden: Nomos.

Plagemann, J. ve Destradi, S. (2019) "Populism and Foreign Policy: The Case of India", *Foreign Policy Analysis,* 15(2):283-301.

Pram Gad, U., Lund Petersen, K. (2011) "Concepts of Politics in Securitization Studies", *Security Dialogue,* 42: 315–328.

Rasmussen, M. V. (2006) *Risk Society at War Terror, Technology and Strategy in the Twenty-First Century,* Cambridge: Cambridge University Press.

Ravndal, J. A. (2017) "Explaining Right-Wing Terrorism and Violence in Western Europe: Grievances, Opportunities and Polarisation", *European Journal of Political Research,* 57(4):845-866.

Rensmann, L. (2003) "The New Politics of Prejudice: Comparative Perspectives on Extreme Right Parties in European Democracies", *German Politics and Society,* 21(4): 93-123.

Reungoat, E. (2015) "Mobilizing Europe in national competition: The case of the French Front National", *International Political Science Review,* 36(3):296-310.

RN (2017) RN Electoral Manifesto [online] <https://rassemblementnational.fr/annonces/projet-presidentiel-de-marine-le-pen-livrets-thematiques/>, Erişim Tarihi: 09.08.2020

Roe, M. J. (2005) "Delaware's Politics", *Harvard Law Review, 118*(8):2491–2543.

Rooduijn, M. (2014a) "The Mesmerising Message: The Diffusion of Populism in Public Debates in Western European Media", *Political Studies,* 62(4):726-744.

Rooduijn, M. (2014b) "The Nucleus of Populism: In Search of the Lowest Common Denominator", *Government & Opposition,* 49(4):573-599.

Rooduijn, M. (2019) "State of the Field: How to Study Populism and Adjacent Topics? A Plea for Both More and Less Focus", *European Journal of Political Research,* 58(1):362-372.

Rooduijn, M. ve Akkerman, T. (2017) "Flank attacks: Populism and left-right radicalism in Western Europe", *Party Politics,* 23(3):193–204.

Rooduijn, M., Burgoon, B., van Elsas, E. J. ve van de Werfhorst, H. (2017) "Radical distinction: Support for radical left and radical right parties in Europe", *European Union Politics*: 0:1-24.

Rooduijn, M. ve Pauwels, T. (2011) "Measuring Populism: Comparing Two Methods of Content Analysis", *West European Politics,* 34(6):1272-1283.

Rosaldo, M. Z. (1982) "The Things We Do With Words: Ilongot Speech Acts and Speech Act Theory in Philosophy", *Language in Society,* 11(2):203–237.

Rothe, D. (2016) *Securitizing global warming: A climate of complexity*, Oxford: Routledge.

Rovira K., Paul Taggart, C., Espejo, P. O. Ve Ostiguy, P. (2017), *Populism: An Overview of the Concept and the State of the Art, in The Oxford Handbook of Populism*, C. R. Kaltwasser, P. Taggart, P. O. Espejo, P. Ostiguy (Eds.), Oxford: Oxford University Press: 1-24.

Roxborough, I. (1984) "Unity and Diversity in Latin American History", *Journal of Latin American Studies*, 16(1):1-26.

Roxburgh, A. (2002) *Preachers of Hate: The Rise of the Far Right*, London: Gibson Square.

Rydgren, J. (2002) "Radical right populism in Sweden: Still a failure, but for how long?", *Scandinavian Political Studies,* 25(1):27-56.

Rydgren, J. (2005) "Is Extreme Right-Wing Populism Contagious? Explaining the Emergence of a New Party Family", *European Journal of Political Research*, 44(3):413-437.

Rydgren, J. (2007) "The sociology of the radical right", *Annual Review of Sociology,* 33:*241*–262.

Rydgren, J., (2008) "France: The Front National, Ethnonationalism and Populism", Chapter 11, Daniele Albertazzi and Duncan McDonnell (eds.), *Twenty First Century Populism*, Palgrave Macmillan.

Rydgren, J. (2013) *Class Politics and the Radical Right*, Abingdon: Routledge.

Sadecki, A. (2014) "In a state of necessity How has Orban changed Hungary" [online] *Center for Eastern Studies*, <https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/pw_41_in-a-state-of-necessity_net.pdf>, Erişim Tarihi: 04.09.2020.

Salter, M. (2008) "Securitisation and Desecuritisation: A Dramaturgical Analysis of the Canadian Air Transport Security Authority", *Journal of International Relations and Development,* 11(4):321-49.

Salter, M. B. (2008a) "Imagining Numbers: Risk, Quantification, and Aviation Security" *Security Dialogue*, 39:243–266.

Salter, M. B. (2008b) "Securitization and Desecuritization: A Dramaturgical Analysis of the Canadian Air Transport Security Authority", *Journal of International Relations and Development,* 11(4):321–349

Sartori, G. (1970) "Concept Misformation in Comparative Politics", *American Political Science Review*, 64(04):1033-1053.

Saul, J. S. (1969) *Africa, in Populism: Its Meanings and National Characteristics*, G. Ionescu, E. Gellner (Eds.), London: Weidenfeld & Nicolson: 122-150.

Saward, M. (2010) *The Representative Claim*, Oxford: Oxford University Press.

Scheuch, E. K. ve Hans-Dieter, K. (1967) *Theorie des Rechtsradikalismus in westlichen Industriegesellschaften*, H. D. Ortlieb, B. Molitor (Eds.), Tübingen: Mohr: 11-29.

Schmitt, C. (2010) *Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*, Chicago: University of Chicago Press.

Schön-Quinlivan, E. (2017) "The Elephant in the Room'no More: Europe As A Structuring Line of Political Cleavage in the 2017 Presidential Election", *French Politics*, 15:290-302.

Scuto, D. (2012) *La nationalité luxembourgeoise (XIXe-XXIe siècles),* Bruxelles: Editions de l'Université de Bruxelles.

Searle, J. R. (1969) *Speech acts*, Cambridge: Cambridge University Press.

Sebők, M. ve Boda, Z. (2021) *Policy Agendas in Autocracy, and Hybrid Regimes*. Springer International Publishing.

Shuster, S. (2016) European Politics Are Swinging to the Right. TIME. <https://time.com/4504010/europe-politics-swing-right/.>, Erişim Tarihi:15.06.2020

Shields, J. (2013) "Marine Le Pen and the 'New'FN: A Change of Style or of Substance?", *Parliamentary affairs*, 66(1):179-196.

Shils, E. A. (1956) *The Torment of Secrecy: The Background and Consequences of American Security Policies*. Glencoe: Free Press.

Sikk, A. (2009) *Parties and Populism. London: Centre for European Politics, Security and Integration*, London: University College London.

Simon, K. ve Rácz, T. (2017) Hostile takeover: How Orbán is subjugating the media in Hungary |Heinrich Böll Foundation. [online] Heinrich Böll Foundation. <https://www.boell.de/en/2017/08/22/hostile-takeover-how-orban-subjugating-media-hungary>, Erişim Tarihi: 05.08.2020

Skenderovic, D. (2008) *Einleitung: Konturen des Rechtspopulismus, in Mit dem Fremden politisieren: Rechtspopulistische Parteien und Migrationspolitik in der Schweiz seit den 1960er Jahren*, D. Skenderovic, G. D'Amato (Eds.),. Zürich: Chronos Verlag: 15-30

Skenderovic, D. (2009) *The Radical Right in Switzerland: Continuity and Change,* New York: Berghahn Books: 1945-2000.

Sørensen, C. (2008) "Love me, love me not.. A typology of public Euroscepticism'" Sussex European Institute, *Working Paper No 101*.

Szczerbiak, A. ve P. Taggart (eds) (2008). *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism.* Oxford: Oxford University Press.

Skleparis, D. (2016) "(In)Securitization and Illiberal Practices on the Fringe of the EU", *European Security, 25*(1):92–111.

Sperling, J. ve Webber, M. (2019) "The European Union: Security Governance and Collective Securitisation", *West European Politics,* 42(2):228–260.

Spruyt, B., Keppens, G., ve Van Droogenbroeck, F. (2016) "Who Supports Populism and What Attracts People to It?", *Political Research Quarterly,* 69(2):335-346.

Staal, H. ve Staps, F. (2011) *Premier Wilders,* die ambitie heb ik zeker. NRC Handelsblad, 12

Stanley, B. (2008) "The Thin Ideology of Populism", *Journal of Political Ideologies,* 13(1):95-110.

Stanley, B. (2011) "Populism, Nationalism, or National Populism? An Analysis of Slovak Voting Behaviour at the 2010 Parliamentary Election", *Communist and Post-Communist Studies,* 44(4):257-270.

Steele, B. (2010) *Defacing Power: The Aesthetics of Insecurity in Global Politics,* Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Steele, B. J. ve Homolar, A. (2019) "Ontological Insecurities and the Politics of Contemporary Populism", *Cambridge Review of International Affairs,* 32(3):214-221.

Stępka M. (2022) *Identifying Security Logics in the Eu Policy Discourse:The "Migration Crisis" and the EU*. Cham, Switzerland: Springer.

Stockemer, D. (2014) "Who are the Members of the French National Front? Evidence from Interview Research", *French Politics*, 12(1):36-58.

Stokes, B. (2016) "Euroskepticism beyond brexit", *Pew Research Center, 7*, 1-16.

Stritzel, H. (2007) "Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond, *European", Journal of International Relations,* 13(3):357–383.

Stritzel, H. (2011) "Security, the Translation", *Security Dialogue,* 42(4–5):343–355.

Stritzel, H. (2012) "Securitization, Power, Intertextuality: Discourse Theory and the Translations of Organized Crime", *Security Dialogue,* 43(6): 549–567.

Stritzel, H. ve Chang, S. C. (2015) "Securitization and Counter-Securitization in Afghanistan", *Security Dialogue,* 46(6):548–567.

Szabo, K. , Pepinsky, T., ve Reiff, Á.,(2022) *The Ukrainian refugee crisis and the politics of public opinion:* Evidence from Hungary.

Taggart, P. (1995) "New Populist Parties in Western Europe", *West European Politics,* 18(1): 34-51.

Taggart, P., (1998) "A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems", *European Journal of Political Research*, 33(3):363-388.

Taggart, P. (2000) *Populism,* Buckingham: Open University Press.

Taggart, P. (2004) "Populism and Representative Politics in Contemporary Europe", *Journal of Political Ideologies*, 9(3):269-288.

Taggart, P., ve Szczerbiak, A. (2003) "Europeanisation, Euroscepticism and Party Systems: Party-based Euroscepticism in the Candidate States of Central and Eastern Europe", In *Pan-European Perspectives on Party Politics*. Leiden, The Netherlands: Brill.

Tauber, K. P. (1967) *Beyond Eagle and Swastika: German Nationalism since 1945*, Middletown, CT: Wesleyan University Press.

Taureck, R. (2006) "Securitization Theory and Securitization Studies", *Journal of International Relations and Development,* 9(1):53–61.

Than, K. ve Szakacs, G. (2017) Hungary's president signs law that could oust Soros-founded college. [online] *Reuters,* <http://www.reuters.com/article/us-hungary-soros-president-idUSKBN17C23M>, Erişim Tarihi: 19.07.2021.

The Nation, (2018) Thierry Baudet in Sebastiaan Faber, 'Is Dutch Bad Boy Thierry Baudet the New Face of the European Alt-Right?', *The Nation*, 5 April 2018, < https://www.thenation.com/article/is-dutch-bad-boy-thierrybaudet-the-new-face-of-the-european-alt-right/> Erişim Tarihi: 7.09.2019.

Theiler, T. (2003) "Societal Security and Social Psychology", *Review of International Studies*, 29(2):249-268.

Theiler, T. (2009) *Societal Security: The Routledge Handbook of Security Studies*. London: Routledge.

Tremlett, A. C., ve Messing, V. (2015) *Hungary's future: anti-immigration, anti-multiculturalism and anti-Roma?*.

Uitz, R. (2022) Hungary's 2022 elections: Prospects for political and constitutional change. [online]. https://constitutionnet.org/news/hungarys-2022-elections-prospects-political-andconstitutional-change. Erişim Tarihi: 15.05.2022.

Urbinati, N. (2014) *Democracy Disfigured: Opinion, Truth and the People*, Cambridge, MA: Harvard University Press.

van der Brug, W., Fennema, M. ve Tillie, J. (2000) "Anti-immigrant Parties in Europe: Ideological or Protest Vote?", *European Journal of Political Research*, 37(1):77-102.

van der Brug, W., Fennema, M. ve Tillie, J. (2005) "Why Some Anti-Immigrant Parties Fail and Others Succeed: A Two-Step Model of Aggregate Electoral Support", *Comparative Political Studies*, 38(5):537-573.

van Kessel, S. (2011) "Explaining the Electoral Performance of Populist Parties: The Netherlands as a Case Study", *Perspectives on European Politics and Society*, 12(1):68-88.

van Kessel, S. (2013) "A Matter of Supply and Demand: The Electoral Performance of Populist Parties in Three European Countries", *Government & Opposition*, 48(2):175-199.

van Kessel, S. (2014) "The Populist Cat-Dog: Applying the Concept of Populism to Contemporary European Party Systems", *Journal of Political Ideologies*, 19(1):99-118.

van Kessel, S. (2015) *Populist Parties in Western Europe: Agents of Discontent?*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Van Munster, R. (2009) *Securitising Immigration. The Politics of Risk in the EU*, London: PalgraveMacmillan.

van Spanje, J,ve van der Brug, W. (2009) "Being Intolerant of the Intolerant. The Exclusion of Western European Anti-Immigration Parties and its Consequences for Party Choice", *Acta Politica*, 44(4):353-384.

Van, H., Steven M. ve van Kessel, S. (2018) "Beyond Protest and Discontent: A Cross-National Analysis of the Effect of Populist Attitudes and Issue Positions on Populist Party Support", *European Journal of Political Research*, 57(1):68-92.

Vasilopoulou S., (2009) "Varieties of Euroscepticism: The Case of the European Extreme Right", *Journal of Contemporary European Research*, 5(1):3-23.

Vasilopoulou, S., (2010) *Euroscepticism and the radical right: domestic strategies and party system dynamics.* PhD thesis, London School of Economics and Political Science.

Vasilopoulou, S. (2013) "Continuity and Change in the Study of Euroscepticsm: Plus ça change?", *Journal of Common Market Studies*, 51(1):153-168,

Vasilopoulou, S. (2017) "Theory, Concepts and Research Design in the Study of Euroscepticism", Benjamin Leruth vd. (Ed.), *The Routledge Handbook of Euroscepticism*, 1 Baskı içinde (22- 35), eBook.

Vaughn, J. (2009) "The Unlikely Securitizer: Humanitarian Organizations and the Securitization of Indistinctiveness", *Security Dialogue, 40*(3):263–285.

Venedik Komisyonu (2011) Opinion on the New Constitution of Hungary. [online] Venice: European Commission for Democracy Through Law, <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)016-e>, Erişim Tarihi: 16.05.2022

Vossen, K. (2010) "Populism in the Netherlands after Fortuyn: Rita Verdonk and Geert Wilders Compared", *Perspectives on European Politics and Society*, 11(1):22-38.

Vossen, K. (2011) “Classifying Wilders: The Ideological Development of Geert Wilders and His Party for Freedom”, *Politics*, 31(3):179-189.

Vuori, J. A. (2008) “Illocutionary Logic and Strands of Securitization: Applying the Theory of Securitization to the Study of Non-Democratic Political Orders”, *European Journal of International Relations*, 14(1):65–99

Wæver, O., (1993) *Societal Security: The Concept: Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, London: Pinter Publishers.

Wæver, O. (1995a) “Identity, Integration and Security: Solving the Sovereignty Puzzle in E.U. Studies”, *Journal of International Affairs*, 48(2):389–431.

Wæver, O. (1995b) “Securitization and desecuritization” in R. D. Lipschutz (Ed.), *On security*, Columbia: Columbia University Press: 46-76.

Wæver, O. (1999) “Securitizing Sectors?”, *Cooperation and Conflict*, 34(3):334–340.

Wæver, O. (2004) “Aberystwyth, Paris, Copenhagen new “schools” in security theory and their origins between core and periphery”, *Security Studies*, 17–20. <http://bespo.org/upload/93a145a 3a12b1b8aa2e33c1ebd320d91.pdf>, Erişim Tarihi: 02.04.2019

Wæver, O. (2011) “Politics, Security, Theory’’, *Security Dialogue*, 42(4–5):465–480.

Wæver, O., Buzan, B., Kelstrup, M. ve Lemaitre, P. (1993) *Identity, migration and the new security agenda in Europe*, New York: St. Martin’s Press.

Wagner, M. ve Meyer, T. M. (2017) “The Radical Right as Niche Parties? The Ideological Landscape of Party Systems in Western Europe, 1980-2014”, *Political Studies*, 65(1):84-107.

Walgrave, S. ve De Swert, K. (2004) “The making of the (Issues of the) Vlaams Blok”, *Political Communication*, 21(4):479-500.

Walicki, A. (1969) *Russia, Populism: Its Meanings and National Characteristics*, G. Ionescu, E. Gellner, London: Weidenfeld & Nicolson: 62-96.

Walker, N. (2021) “Netherlands: 2021 general election”, *Briefing Paper*. House of Commons Library, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9179/CBP-9179.pdf>, Erişim Tarihi: 29.09.2022

Walker, S. (2017) 'A useful punching bag': why Hungary's Viktor Orbán has turned on George Soros. [online] the Guardian.

<https://www.theguardian.com/world/2017/jun/22/hungary-viktor-orban-george-soros>, Erişim Tarihi: 19.09.2020.

Watson, S. (2012) "Framing' the Copenhagen School: Integrating the Literature on Threat Construction", *Millennium,* 40(2):279–301.

Weldes, JE. (1999) *Constructing National Interests: the United States and the Cuban missile crisis*. (viii ed.) University of Minnesota Press.

Weyland, K. (2001) "Clarifying a Contested Concept: Populism in the Study of Latin American Politics", *Comparative Politics*, 34(1):1-22.

White, J. (2019) *Politics of Last Resort: Governing by Emergency in the European Union*. Oxford: Oxford University Press.

Wilders, G. (2008). In quotes: Geert Wilders [online] <http://www.bbc.com/news/world-europe-11469579>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2011) Speech by G. Wilders, Rome, Politically Incorrect [online] <http://www.pinews.org/2011/03/speechgeert-wilders-rome-25-march-2011/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2016) Close all mosques & ban the Koran: Poll-topping Geert Wilders launches 'de-Islamization' manifesto [onine] <https://www.rt.com/news/357340-geert-wilders-manifesto-islam/amp/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017a) Speech by Geert Wilders in court [online] <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/09/geert-wilders-found-guilty-in-hate-speech-trial-but-no-sentence-imposed>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017b) Speech by G. Wilders, Rome [online] <https://www.geertwilders.nl/index.php/77-in-the-press/in-the-press/1740-speech-geert-wilders-in-rome-25th-of-march-2011>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017c) Stopping Islamic immigration is a matter of survival [online] <https://www.geertwilders.nl/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017d) In quotes: Geert Wilders [online] <https://www.geertwilders.nl/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017e) Geert Wilders Webblog [online] <https://www.geertwilders.nl/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017f) I don't hate Muslims. I hate Islam, says Holland's rising political star [online] <https://www.geertwilders.nl/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2017g) Geert Wilders Webblog [online] <https://www.geertwilders.nl/>, Erişim Tarihi: 01.03.2019

Wilders, G. (2021a) I have no regrets an interview with Geert Wilders [online] <https://www.pvv.nl/tweede-kamerfractie.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2021.

Wilders, G. (2021b) Speech by Geert Wilders [online] <https://www.pvv.nl/tweede-kamerfractie.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2021.

Wilders, G. (2021c) Close all mosques & ban the Koran: Poll-topping Geert Wilders launches 'de-Islamization' manifesto [online] <https://www.pvv.nl/tweede-kamerfractie.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2021.

Wilders, G. (2021d) I have no regrets an interview with Geert Wilders [online] <https://www.pvv.nl/tweede-kamerfractie.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2021.

Wilders, G. (2021e) I hate Islam,' says Holland's rising political star [online] <https://www.pvv.nl/tweede-kamerfractie.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2021.

Wilkin, P. (2016) *Hungary's Crisis of Democracy: The Road to Serfdom*. Pennsylvania: Lexington Books.

Wilkinson, C. (2007) "The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?", *Security Dialogue*, 38(1):5–25.

Williams, M. C. (2003) "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics", *International Studies Quarterly*, 47(4):511-531.

Wodak, R. (2015) *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*, London: Sage.

Wojczewski, T. (2020) "'Enemies of the People': Populism and the Politics of (In) security", *European Journal of International Security*, 5(1):5-24.

Woods, D. (2014) *The Many Faces of Populism: Diverse But Not Disparate, The Many Faces of Populism: Current Perspectives*, D.Woods, B. Wijnert (Eds.), Bingley: Emerald Books: 1-25.

Worsley, P. (1969) *The Concept of Populism, Populism: Its Meanings and National Characteristics*, G. Ionescu, E. Gellner (Eds.), London: Weidenfeld & Nicolson: 212-250.

Zalan, E. (2017) Hungary Is Too Small for Viktor Orban. [online] *Foreign Policy*. <http://foreignpolicy.com/2016/10/01/hungary-is-too-small-for-viktor-orban/>, Erişim Tarihi: 03.07.2019.

Zaslove, A. (2004) "The Dark Side of European Politics: Unmasking the Radical Right", *Journal of European Integration*, 26(1):61–81.

Zaslove, A. (2008) "Exclusion, Community, and a Populist Political Economy: The Radical Right as an Anti-Globalization Movement", *Comparative European Politics*, 6(2):169–189.

Zhang Y. ve Wildemuth B. M. (2009) "Qualitative Analysis of Content", in *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library*, (Ed: B. Wildemuth), Book News, Portland.

Zhirkov, K. (2014) "Nativist but not Alienated: A Comparative Perspective on the Radical Right in Western Europe", *Party Politics*, 20(2):286-2